

જૈનધર્મ
અને

માંસાહાર-પરિહાર

લેખક
શાહ નિધાન મદાલાઈ

પ્રાપ્તિસ્થાન
શાહ ભરતકુમાર રતિલાલ
૬ રાજેન્દ્ર ગૃહ લહાર
માહલ (જિ અમદાવાદ)

હિંદી અનુવાદ માટે સહાયની જરૂર

જેમનામા શાસનના ગૌરવની ભાવના છે, ભગવાન મહાવીર અને તેમની લિનુપર પરા પર થયેના માસાહારના આરોપ અંગે નિમા ૬૧ છે એવા થોડા ધણા ભાર્ષત્યોનો પણ જો સહકાર મળી રહેશે તો આનું હિંદી પ્રમશન કરવાની તેમ જ જાણીતા જૈન-જૈનેતર પતિના હાથમા એની એક એક ઠોપી મૂલ્યાની તરત જ ગોઠવણ થઈ શકશે એ માટે સહકારની આશા રાખનામા આવે છે

પ્રકાશનવર્ષ

ઈ સ ૧૯૧૭

વિ સવત ૨૦૨૩

કિમત અઢી રૂપિયા

પ્રકાશક

શાહ રનિનાથ મહાશાસ્ત્રી

વાયા વીરમગામ

માં ત (નિ અમ વાદ)

મુદ્રક

કાન્તિનાન એમ દેસાઈ

અદ્રિકા પ્રિ ટરી

મિરજાપુર રોડ, અમ વાદ

અર્પણ

આદરણીય સુપ્રજા શ્રી દસ્તુરમય બાદશાહ મહોદયને

પામી ઉમર થવા છતાં જોમની જાનોપાસતા સતત ચાલતી રહી છે તેમ જ સમાજના વિવિધ પ્રશ્નો પર જોમની દૃઢમ વળીધોજી દોડ્યે જાય છે, એવા વરોઝ, વિદ્યાગત અનુભવી અને સૌજન્ય મુલિ શ્રી દસ્તુરમત્ર બાદશાહની શાસનમંદરાની ધમણ અને જાનો પાસનાની બાવનાને અજશરિપે આ વિનમ્ર કૃતિ એમના હઝમતમા સમર્પિત કરી કૃતજ્ઞતા ઘાઉ છું

શાહ રતિવાવ મફાસાઈ

અનુક્રમણિકા

પ્રકરણ

પાન

એ બોધ	૫
પ્રતિ	૬
૧ વિષયારભ	૧
૨ સંકાર્પ પાઠો	૧૧
૩ આચાર્યોની ગીમઓ	૨૫
૪ ભવકર કુકાળ	૩૦
૫ પ્રથમ વિમુક્તિગિતિ	૩૬
૬ સર્વે લોકે ચમત્કાર	૩૮
૭ માંસાદારનું પ્રમાણ (૧)	૫૩
૮ વિવાનપાઠો કે ઉદ્ધારપાઠો	૬૪
૯ દોર એ પણ એક સદ્ગુણ છે	૬૬
૧૦ પ્રાપ્ત કરેલો સદ્ગુણાપી મહાવિશ્વ	૬૭
૧૧ મી ભક્તનાદુગ્ધામીનો આધાર	૮૧
૧૨ શાસ્ત્રો વિશે બાધેની કે પના	૮૭
૧૩ વહેમી માન્યતાઓ અને ધર્મધેનુઓ	૮૯
૧૪ નિમિષનો દૂક સાર	૯૩
૧૫ સમસ્યા જટિલ બનવાના કારણો	૯૫
૧૬ પડિતોને નમ્ર વિનંતી	૯૯
૧૭ ઉપમતાર	૧૧૦
૧૮ પરિશિષ્ટ	૧૨૪
૧૯ અનિમ નિવેન	૧૬૧

ત્યા સુધી ખાસ મદદારે નહોતો. છતાં એ પ્રજા દવાને કાર્ય કરતો હતો તેથી ૧૦ વર્ષ પહેલાં ધર્મોત્તર કૌસામીજીન 'ભગવાન શુદ્ધ' પુસ્તક પ્રગટ થતા એ પ્રજા ફરી ચક્રોગે ચડ્યો આ મધ્ય સમય દરમ્યાન આ અગે એ જે કઈ અભ્યાસ અને ચિંતન કર્યા હતા તેને આધારે તદરથપણે વિચાર કરતા અને જણાવુ કે આમા કયાક મોટી જુદ થઈ રહી છે તોડે કેટલીક જગ્યાએથી એનો પ્રતિભર થયો હતો પણ ખાસ ચિંતો એથી સતોષ નહોતો તેથી એક વિચાર મનો વ્યથા વ્યક્ત કરતા ન્યાયવિચારક ન્યાયતીર્થ પૂ, મુનિશ્રી ન્યાય વિજયજી મદદારને જ મને એનો પ્રતિભર કરવા ઉત્સાહિત કર્યો ન મને માગધી ભાષાનું જ્ઞાન ન સંસ્કૃતનું ખાસ જ્ઞાન કે ન શાસ્ત્રોનો અભ્યાસ પણ એમણે મને મે માત્રા તે પાઠો અનુવાદો વગેરેની મ. આપી એને આધારે તે વખતે હું 'ભગવાન મદદાર' અને માસાદાર નામે પુસ્તક પૂ વિનોનાજીની પ્રસ્તાવના સાથે પ્રસિદ્ધ કરી શક્યો હતો જે ત્યારે સારો આવકાર પામ્યું હતું.

આ પુસ્તક અગે આચાર્યમનો કઈક અભ્યાસ થયો હતો તેથી માર્ગ સામે એક ચિત્ર આમાર લઈ લ્યું હતું પણ ત્યારે હું જૈનધર્મમાં માસાદારનું વિધાન કેવી રીતે હોઈ શકે? એ પ્રશ્નને વ્યાપક રીતે સ્પર્શી શક્યો ન હતો. વળી એ ખાસ ગભર ઉપરવટની વાત પણ હતી છતાં મારે આ બીજો પ્રજા પણ હાથ પર લેતા જાણ્યાજીએ ઉપર આપેલ પત્ર દ્વારા મને ઉત્સાહિત કર્યા એથી આ હવે નિમજ્જ હું તૈયાર કરી શક્યો છું સાથે ૨૦૦૦ વપથી ગૂચસતી રહેતી આ કઠિન સમસ્યા હવે થઈ શકે તો કેવું સાડુ એવી વિનંતી પડેલી એક અદ્યક્ષ ધંધાએ પણ મને ખાસ પૂડું પાડ્યું છે.

તોડે આ પ્રશ્નના અોકવાર જોરેર જવાબો અપાયા છે પણ એમ છતાં એમાં કઈક ખૂનું હતું જેથી પંડિતોને આ વાત ગમે વીતરે તેવી અસરકારકતા એમાંથી ઉદ્ભવતી નહોતી કારણ કે માસાદારનો અર્થ આપતા પાઠો એવો જ અર્થ આપતી ગીમઓ વગેરેનું કારણ.

શુ, એની પાછળનો બેઠો ગો કોને માટે ને કયા સન્મેગોમા એ બધું
લખાયું હતું — એ બધા કારણોનો ઉત્તરદાસ અધોરામાં પોઈ તેમ જ
આજ સુધી એનું પર્વાઈ સમોધન થયું ન હોઈ એક પ્રકારની મૂઝ
વણ અને સારા મતા પે । થાય એવી કઈક અપૂર્ણતા એમાં ગદી જતી
હતી એમ મને લાગ્યા કરતું હતું

આ કારણે મારી જાણમાં આવ્યા તે બધા તેમ જ એવા સકારપ
પાકોના અર્થો પણ મેં ખૂન કાગળપૂરક વિચાર્યા છે અને તે પછી
કેવળ તત્ત્વ દૃષ્ટિએ, પૂરઘદથી મુક્ત બની આ અંગે મને જે
રહસ્ય સમજાયું છે એ જ મેં અત્રે રજૂ કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે

પૂ. ગુરુદેવ ન્યા ન્યા શ્રી ન્યામચિન્મયજી મહારાજના માર્ગ પર
એક કૃપા અને માગદર્શન સાથે જે આ ઠીવાં જાતના રહે છે એને
મનાપે જ હું કઈક છું એમ કહું તો ખોટું નથી જણાવરથા
અને નાદુરસ્ત તમિલત જના તેઓથી મને જે રીતે ઉત્સાહિત
બનાવતા રહે છે તે માટે હું કયા સન્મેગોમા એમનો ઉપમાર માની
શકું ? નિત્યનો એમનો સસમાગમ એ જ મારું પરમ ધન છે, મારું
પરમ સદ્બાચ્ય છે

આ નિમિષ છ વર્ષ પૂર્વે લખાયેલો હોવા છતાં આર્થિક ઉપગત
અન્ય કેળામ મારણોને અંગે સાનુકૂળ તકની હું સદ્બોધ રહ્યો હતો
મારા ન્યા પ્રાત્ન સગથી સહેજ માદિની મળતાં ફર બેઠેના મારાથી
અન્નધ્ય મુનિશ્રી વ નમ તત્ત્વચિન્મયજી પત્રો પર પત્રો તપ્પી મને આ માટે
વિશેષ ઉત્સાહિત કર્યો દ્વિમત આપી તેમ જ આર્થિક મ દનો આરબ
કરી કાય પ્રવૃત્ત થવા પ્રેર્યો

આ સ્થાને એક વાનનો નિર્દેશ ક વો ઉચિત લાગે છે આ
પ્રશ્ન મારા મનમાં રાત-દિવસ ઘોળાયા કરતો હતો અને એ માટે હું
જરૂરી અધ્યયન અને ચિંતન કરતો રહેતો હતો સારે કેળીય વાર
અમુક પ્રશ્નો ખુલાસો અમુક પ્રશ્નો હોવો જોઈએ અથવા હોઈ
શકે એવો આભાસ મેં મારા ચિત્તમાં કેટલીક વાર અનુભવ્યો છે
છતાં મેં તે કા નીચ્ચરિચિત્તિનો તેમ જ શાસ્ત્રી

પ્રમથમા જ આવા ઉકેલોને સાધાર જનારવા પ્રવલ્ન કર્યો છે અને દરેક બામનના પ્રિયાર અને નિલુવમા કાગજપૂર્વક પગતું લખ્યું છે

જેમણે મને નિમધ વખતમા પ્રોત્સાહિત કર્યો એ બામિયાજી સાહેબનો તથા મનિથી નવજ સવિગ્નજનો હુ ખૂબ ઝલ્લી છુ સાથે શ્રી ૨૧૬ દેરાળ સપાતિ આચાર્યનો આધાર લેરા માટે એના પ્રકાશકોનો હુ આભાર માનુ છુ આ નિમધમા આપેના સૂત્રોના ક્રમા સ્વ તથા એના પામેના અનુવા એ આચાર્ય પ્રમાણે જ લેવામા આવ્યા ય તથા નિશીથ એક અધ્યયન નો આધાર મેળવવા માટે શ્રી દસુખનાર માનવજિયાના પપ્પ હુ આભારી છુ

આ મનોધા અગે જી । જનરતા મે મારા માનવજિયા વચ્ચે જોયુ કે આની પાળા તો જૈનવર્મનો અત્યંત તેજસ્વી અને ગોરવ ભર્યો ઇનિદામ લુપારેનો છે છતાં આવો ઇનિદામ આજ સુધી કેમ અધારામા ગયો દો એનુ જ મને આશ્ચર્ય થાય છે એથી આશા રાખુ છુ કે માસાદાગના પ્રજને ગૌણ ગામી જૈનધર્મના આવા ગૌરવમ ઇનિદામો મદાર નાવવાના આ કાર્યને સફળતા સફાર મળી રહેશે

આ નિમધનો દેતુ ચચો-પ્રતિચચો જગાડવાનો નથી પણ મૂળ ગદ્ય નુ નુત્ર એ જાળી ચિર કરવામાં ઉપયોગી થઈ શકાય એ જ છે બાકી એ ખામી વિનાનો છે એવો મારો દાવો નથી મે તો ફક્ત વિશ્વાસ્યન જ કયુ છે જેઓને નિમધવાચનમા રસ ન આવે તેઓ પ્રશ્ન ૧-૭-૧૦-૧૬-૧૭-૧૮ અને ૧૯ વચ્ચે તોપણ તેઓ માડુ મુગમૂત દટિનિદુ સમજી શકશે

આ મર્મમા જે મનુષ્યોએ મને આચિક કે સાતિત્વિક અદાવ આપી છે એમનો અટકાન હુ જુની નમકુ અને છેલ્લે પ્રમથન વ્યવસ્થા અગે મારી ચિતાને પોતાની માની મવી જ જવામદારી વિનુદ્ધ એકનાવે રા ન પ્રનાર ની ગિનાન દીપવ્વ ફેસાર્કનો ગા રનેદો મ જે આભાર માનતા સંકોચ અનુભવુ છુ

આ અગે રિકા પ્રિ દરીનો પપ્પ હુ આભાર માનુ છું

માડન તા ૧-૭-૬૭

શાહુ નિનાવ મદાભાર્ક

પૃતિ

(પાના ૪૫ના અનુ ૧ ધાનમાં)

જી એક મુ સને છે કે — હિંદીસનના આરભકાગ પદેયા
કરી રયામ તથા શિવિતાનના જૈન શ્રમજા એકોની સખ્યામાં
પચત્તયેતા હતા

૨૧૦૬ જે ઝીવ અન (અખ્યા રાયસ એસિવાટિક મોસા
યગી) સખે છે કે — મીઠા સોકોએ પશ્ચિમ ભાગના જે જિઓમોડીગટી
વિશે કહ્યું ' તે જૈન ગોષ્ઠી જ હતા

જમન દેવદામનેખક વાનકેમર સખે છે કે — મિસરમાં જે
' સમાનિયા ' સપ્રાપ્ત છે તે જૈન શ્રમજોનો જ અપનસા

વિશ્વભગવાથ પરિ જાણાવે છે કે — હિંદુના જન્મ પદેયા જૈન
ધમ મધ્યપૂર્વમાં ખૂબ ફેલાયેલો હતો જેણે વડુદી તથા પાલગથી
દક્ષિણ અને મુઝિમ ધમ પર પ્રભાવ પડ્યો હતો.

મોપારક નામનો એક રાજકુલ યુવાન ગયો હતો તે ડી સાથે
એક જૈનાચાર્ય પત્નિ ગયા હતા એમણે ત્યાં જૈનધર્મનો સારો પ્રચાર
કરી દેવો એવેન્સ (મીસ)માં સમાવિષ્ટજી પ્રાપ્ત કર્યું હતું
(Indian Historical Quarterly Part II page 293)

આમ તે કાગના મુનિઓ પ્રચારની (મિશનરી) એક નવી
ભાવનાથી દિઠ અને જિંદ જગાર ફર ફર સુધી વિદસ્તા બાલ્યા હતા

(પાના ૬૨ના અનુગ્રાધાનમાં)

સ્ત્રી-બ્રાગમોના મનુની આપણા પર જગજગારી દાવા કર્યા
એમના પર મુનિઓનું-આક્રમણનોરોનું આક્રમણ થાય ત્યારે પણ
અદિસાની દૃષ્ટિએ પોતાનું જનિતન આપણની વાત કરી મળ્યા
ગાંધીજીએ જમનના દતિજાસમાં પ્રથમ વાર જ માનવદિસાનો છેદ
ઉઘાડી દીધો છે આજ એ ચરત માનવ અદિસાચી દેતા હતા

એ ગામ પર ધા પાડ્યોનું આક્રમણ થતા ડરના માર્યા બી-બાળકોન મૂકીને ભાગી ગયેના લોકોને એમણે જળ્યાવેનું કે કાયરતા એ હિં સાધી પણ ભય કર છે માટે જો તમે વીરતાપૂર્વક સશસ્ત્ર સામનો કરી હિં રા કરી હોત તો હું એને અહિં સા માની ખુશ થાત

આવા શબ્દો સે કડો ધુળો પગી જગરાર્ત રહે અને આજમાણના સદનો એ પુરુષનું જીવનકાર્ય એમના આચારવિચારો તથા સિદ્ધાંતો શૂની જાય તો એ પુરુષને નામે કેવો નિરૂત પ્રચાર થઈ શકે !

એટલે મૂળ પુરુષના મુખમા કોઈ પણ વાક નો મુખરેતાં શાસ્ત્રો માધી નીમી આવે પણ જ્યાં મુધી એના સદનો તથા એ મૂળ પુરુષની જીવનનિર્ણય ન સમજાય તેમ જ એવા શબ્દો ક્યારે કયા કોને અપેક્ષીને બેનાયેના એવો ખ્યાલ ન રહે તો એ મૂળ પુરુષના સિદ્ધાંતનું જ ખૂન કરના બરાબર મને માટે જ મટેવામા આવ્યું કે વસ્ય માસિં સ્વયં પ્રજા શાસ્ત્ર તરય કરાસિં કિમ્ ।

(અનુમ્ધાન પાનુ ૧૦૭ ચરેનાફ પહેલો)

પડિનોએ મૂળ માગધી પ્રમાણે હુા કયોયમરીરે પાકને આધાર એ કમૂતરોના શરીર રાખ્યા છે તેનું માટે પ્રયોજન નથી પણ તેના ઘરમાં મજારજ નિતાગ્રએ મારણુ પરિયામિણ વાસી એનું કુચકુચમગક ક્રકાનું માસ છે તે તુ સર્ત આન એવો અર્થ કયો છે, જ્યારે પરપરા પ્રમાણે કયોય એટલે કોણુ મજારજક એટલે માગધી નામના વાયુની શાંતિ માટે સરકારિત કરેનો - જાવના દીપેનો પરિયામિણ સ્વિમો મુધી ચાને તેવો જે કુચકુચમગક બીજોરાપાક છે તે સર્ત આન' એવો અર્થ છે

સમીક્ષા શરીરશબ્દ દેહના અથ મા નાન્યતર જાતિનો છે પણ અહીં નસ્તાયક દોઈ પામના અર્થમા છે એ કમૂતરોના શરીર એટલે હા કાં આમડી-પાખ સાથે શરીર કહેવાય એ કેરી રીને રાધી શકાય ? જ્યારે

જાન કાળીને બાકીના સર્વ અંગે સાથે કોણ સંધી શકાય છે વળી મજ્જારકડ નું સન્નૃત મજ્જારજ્ઞ થતું હોઈ મજ્જાર નામના વાયુની શાંતિ માટે સંગ્રહિત કરેલો—ભારના આપેલો એવો અર્થ થઈ શકે પણ જુનનો અર્થ 'મારેનું' કેવી રીતે ઘટે તેમ જ પડિતો એ પરિણામિ ના વારી અર્થ કર્યો હોઈ રેવતી શુ એની બધી મૂર્ખા હશે કે એણે એ વાસી માસ ખાવા માટે રાખી લીધું હશે ? કારણ કે કુકડાનું માસ તો ૬-૮ કનાકર્મા જ અર્ધાઈ જાતું અને સડી જતું હોઈ ખાવા લાયક રહેતું નથી જેથી કુક્કમસક નો અર્થ બીજોરોપાં દોઈ એ કેટલાક પ્રિય સહી શકે છે અને માસ નો અર્થ 'ગર્ભ' છે જે વાગ્યો પોતે જ ગર્ભના અર્થ મા વાપર્યો છે (જુઓ પાનુ ૫)

(પાના ૧૦૬ના અનુનધાનમાં)

ખુ કૌશામીજી ૪ થી સરગતાથી જખાવે છે કે મે જૈન તાજોનો અભ્યાસ કર્યો નથી માસાદાર વિરોધ્યાર્યા આવી ત્યારે પ્રસિદ્ધ જૈન પડિતોએ જ તે (પાઠો) મને બનાવ્યા તેમ જ એક જૈન મુનિએ પણ તેમ જ કહ્યું (બ જુદ પા ૨૫૧) વાયકો જોઈ શકો કે બીજાઓએ આપેના પાઠો તથા અર્થ પર આધાર રાખી સ્વતંત્રપણે ચિંતન-મનન-તાજાન્યાસ કે પૂર્વોપર સબંધ જોયા વિના પડિતોને હાથે કેવો જાન્ય અર્થ પેા થઈ જાય છે !

અને ભારત સરખો સચાનિત સદિત્ય અગ્રાત્મી વિરોધીએ તો જે પ્રથમ ઠાંગતો રહ્યો છે, એ પ્રથમે જોખતો રાખી એક વિશાળ કોમની ધાર્મિક લાગણીને આઘાત પહોચાડવા પક્ષીય ધોરણે એ ભાગ ભજવે એ ભારત સંગ્રહની મેક્યુલર સ્ટોર્ટ (મિનિઆપ્રાવિક રાજ્ય)ની ભાવના માટે એક દનકરણ વસ્તુ છે

આજના યુગની સમસ્યા હલ કરતા ભગવાન મહાવીરના ઉપદેશવચનો

- (૧) જ્ઞાનદષ્ટિએ વૃગ લાગ્યા (સ્થા સુત્ર) આત્મા એક જ છે એથી
તુમણિ નામ ત પ્ચવ (આચાર્ય શ્રુ ૧ અ. ૫) જેને તુ દર્શાવતો
—પીડાનો વિચાર કરે છે તે તુ જ છે
- (૨) માટે જંદુલસિ અળળતો (જૂ ૬ ભાષ્ય) જે તુ પોતાને માટે
આહો છે તે બીજાને માટે પશુ ચાહ અને જે તુ નથી ચાહતો
એ બીજાને માટે પશુ ન ચાહ
- (૩) આથી ઇત્તયિમાગી ન હુ તસ્ય માંકયો (દશ ૧) પોતાને પ્રાપ્ત
વસ્તુઓનું જે સમવિભાજન નથી કરતો એને મોક્ષ જ પ્રાપ્ત
થતો નથી
- (૪) ગોચમા' જો ગિલાણ પચ્ચિરદ મ દગળળ પદિપગ્ગદ
હે ગૌનમ! જે ગનાન—રોગી િ મેવા કરે છે એ અને જ પ્રાપ્ત
કરે છે
- (૫) સત્ત્વ છ મયલ (મ વ્યા) સત્ય એ જ પરમેશ્વર છે
- (૬) સત્ત્વ જોગમ્મિ તારમૂય વિમ્મમા સત્ત્વનુ આચગ્ગા એ જ સારભૂત
છે (પગી ૩૫ ગમે તે આવે)
- (૭) મતિવ દરિમા પાણી પઢિયો જિવિ મચ્ચચીરાણ મ સારના જીવોને
જકડનાર પરિબ્રહ જેનું કોઈ બંધન નથી
- (૮) રાજકીય અન્યનસ્થામા ધર્મપાનન સકચ નથી (નિ ગા ૨૩૫૭)
- (૯) જ નાયગ વ રદ્ધસ હતા મહામોહ વકુલ્લદ જે સદ્ગુ પ્રતેની ફરજ
ચૂકે છે એ મહાપાપી છે
- (૧૦) ગદ્ધારમદગીમાપાણિયન બદ્ધમામદ અધી મારમ્મી અો ૧૮
શુદ્ધી શુદ્ધી બ્રાહ્મણોના મિત્રજુસાગી અર્ધમાર્ગીને એ કાગની
રાજભાષા તરીકે બતવાને આકાર આપેા દતો જેથી રાષ્ટ્રભાવાને
આવકારવી એ ધર્મ અને છે કારણ કે એથી પ્રબસમૂલો પાસે
પાસે આરી પ્રેમવિભસ સાધી શકે છે

પ્રકર ૧૬

વિષયારસ

‘જૈનધર્મ અને માસ તાર પતિ તાર નામના આ બીજા નિમિષમાં
પૂવ પ્રદયી મુખ બની સન્નિવેશ મોહનની દૃષ્ટિએ જ મેં આ પ્રથમ
વિચારો છે મારા પ્રથમ પુત્રને ‘ભગવાન મહાવીર અને માસાદાર ના
અનુસંધાનમાં આ વિષય લખાવો તાર્કિક પ્રથમ નિમિષ વિશે
બોલી નહીં નાખી તાર્કિકે કે જેથી નવા વાચકોને આ નિમિષ
સમજવામાં સરળતા પ્રાપ્ત થાય

સામ્રાજિક ગતિદૃષ્ટિથી દે પ્રવૃત્તિને મુખ્ય તો ન જ દેડે એમ માની
પ્રથમ પુત્રને ધી વિનોદાશ્રી જેવા તરુણ અને શારદામ્બારી નેન
પુરુષને કાગળમાં મુખને વાચવા આપી એમનો અભિપ્રાય મારિતો કે
જ્યાં તેઓ જુદાનવાનાને જોઈ શીશાભાષી મુગ્ધાન તરફ વળી
રજા દત્તા પુત્રને વચ્ચે મારા બા એમના વિચારો જાણ્યા આથી
દે તેમની સાથે કલોત્તરી જગત્વા સુધી જાણવામાં જોડો દત્તા,
જ્યાં એમની મુદ્દાગત થયેલી આ વખતે પુત્રને જો અભિપ્રાય
માગતા એમણે જણાવેલું કે —

“ સહિષ્ણો માસ ન જ ખાધ તેનું તો દે માનવો નથી પણ
ભગવાન મહાવીરનું જીવન તેમનો ઉપદેશ સમ્પન્ન અતિ સાનુ પાનન
તથા આત્મિક સત્ત્વે ખાનર જાણેલા ન કમ્યાની એમની મનોવૃત્તિ
જોના દે નિ સદાવપણે માનુ છું કે ભગવાન મહાવીર કે કપિ માસાદાર

કરે જ નહીં જોકે પડિતો સાથે હું ચર્ચામાં બેસવા નથી માગતો, પણ તેમના જીવનને સિમંત અર્થ એ કેમ બેસાડી શકતા હશે એ મારી બુદ્ધિમાં જ બેસતું નથી હું માનું છું કે આ શબ્દની રમતનો પ્રશ્ન નથી પણ હૈયાની સૂઝનો પ્રશ્ન છે બાળાને હાગનામમાં સટેજ પણ બિંતિ દોન તો દુનિયાભરમાં અત્યેડ એવો નિગમિપાહારી જૈનસંઘ બેઠા કરવા જેટલું એ બાળ જ ન મેળવી શક્યા હોત

થોડી રાત અટકી ગયા બાદ ફરી એમણે જણાવ્યું કે 'હમવા જેવી વાત તો એ છે કે જેમ હાગનામને એકાદ શબ્દનો આનાર લઈ પડિતોએ એમને પૂછાવું માસ ખવાવ્યું છે તેમ ખ્રિસ્તીઓએ ઈશ્તિને તીડ ખરાબ્યા છે પ્રસિદ્ધ દીગઢાર રેવરેડે (નામ કુ બૂની ગયો છું) માર્સિન ઉપરની દીકામાં લખેલું કે શિ મધ સાથે તીડ ખાના આ વાતી મને ઘડું કે તીડ તે કઈ ખાવાની નીજ છે કે ઈશ્તિ મધ સાથે એ ખાતા હશે આથી મેં એ પારી સાહેબનો સંપ સાધ્યો તો મેંમણે જણાવ્યું કે બાઈમરમાં જ ત્યાં અપટ ઉપેષ હ ત્યાં પછી બીજા નિઃપતે ધ્યાન મેળું નથી તેકે શબ્દને જ વગી મેંનારા પડિતોને આ મિરાષ બીજું સૂઝે પણ નહીં પણ મને તો આ પ્રશ્ને મેંનન બનાવ્યો મારું હૃદય એ અર્થ સ્વીકારવા ઇનકાર મગ્ન હતું જેથી મેં બાળપણે ત્રિભોગની જુની જુની જિહોરીઓ તપામવા માગી તો એમાંથી એ શબ્દો અર્થ તીડ ઉપરાંત એક વાતનું ફળ (જેનું નામ દુ યા રાખી ચકરો નથી) નીકળી આવ્યો જેની સાથે આજ પણ મન નર્વ રામય છે

આથી મેં જો રેવરેન્ડ સાહેબનો ફરી સંપર્ક સાધ્યો અને એમને મેં કહ્યો અથ જ ઈશ્તિ આને મધમેસનો ચર્ચ શકે એ સમજાવ્યું એમણે પોતાની બન કબુલ કરી એ નવો અર્થ માન્ય રાખ્યો પણ ત્યાં મુધી તો આ જુન ચાચા જ કરી એટલે વ્યક્તિના જીવનને સમજ્યા વિના તેના જીવનને સિમંત અર્થ કોઈ બેસાડે એ એના પુરુષને જારે અન્યાય કરવા બેંગેનર છે કારણ કે એથી એરી વ્યક્તિના

જીવન અને આચારનો પછી મેળ જ સાચી સમજનો નથી મૂળ વાત એ છે કે જેમ જેમ યુગ આગળ વધે છે તેમ તેમ ધણા સમ્બો એવા નીચા આવે છે કે જે નિત્ય નરા નરા અર્થો ધારણ કરતા કંટાળા વિમુક્ત પામ્યા કહે છે ને એથી લાગા ગાને એ પોતાનો મૂળ અર્થ જ મોઠ મેમે છે એથી સમય જતા અમુક સમ્બો અમુક અર્થ હોતા એ પછી આપણા ધ્યાનમાં જ આવતું નથી માખી આજના રૂ થયેના અર્થો જો એવા સમ્બોને લગાવવામાં આવે તો જે સિદ્ધાંતો ખાતર શાસ્ત્રો અસાધ્ય રતા એ સિદ્ધાંતોનું જ ખૂંધાધાર ને એથી આખી નમૂનિ જ તૂટી પડે એથી આજના રૂ નેના ની પછુ તે યુગના અર્થો જ — જાણુ ન હાથ તો — સંશોધન કરીને લગાવ્યા તો એ આમ એમના કલ્પનો બારાથ હોતા એથી આપણે એવા બે-ત્રણ લાખનાઓ લઈ આ પ્રશ્નની રિતે સ્પષ્ટતા કરીએ

(૧) નમ્મ હાણના ક્ષપણમે — જૈન મનિઓ નમ્મ રહે છે ' આની જાનના વાગે બૌદ્ધ — વેદિ ધમશાસ્ત્રોમાં એવા મને છે પછુ આજે નમ્મ શબ્દ પ નામે બની એનો અર્થ લુચ્ચો — હુમ્મી થવા લાગે છે એથી જો આજનો એવા રૂ થવા લાગેનો લુચ્ચો હુમ્મી શબ્દ ક્ષપણમેને લગાડીએ તો કેવો ભારત્ર અર્થ પેલ થાય ?

(૨) અમોક્ષના મિનાનેષોમાં અન્ય પાપકરને (ધમ સમ્પ્રદાને) જે માન આપે છે એ પોતાના પાપ ને ઉન્નત બતાવે છે એવા સમ્બો લખાવેના છે પછુ આજે પાપ નો અર્થ પાપ, અર્થાત્ ઉત્તરપિડીત્વા દાસ્તાનો થવા લાગ્યો છે એથી પાપ (ધમ સમ્પ્રદાને) ને જ પાપ નો (દાસ્તાનનો) અર્થ લગાવામાં આવે તો મે જ અર્થ નીચે કહે જો બીજાની પુચ્ચારને માન આપે છે (નખાવે છે) એની લુચ્ચાર વિનેર કાનેરૂને છે (ઉન્નત થાય છે) આમ ને નવો અર્થ કયામાં આવે તો અશોભનું મુશ્કેલ જ મૂળમાં મને

(૩) જળનાથપુરીના સમેતનમા વિનોગાઁએ માધીજી માટે 'વિશ્વાસરાતી' શબ્દ વાપર્યો. પાછળથી આ પ્રશ્ન વર્તમાનપત્રોમા ચચાયાથી વિનોગાઁએ જણાવેલું કે આ વખતે : એમનાથના ભગ્નનો અનુરા મારા વ્યાખ્યાનમા સમાવી મળી હતો એમા એમ કહેવામા આવ્યું છે કે સતો સ. વિશ્વાસથી ન હોઈ આગળના ઉપદેશોથી એ આગળ ને આગળ વરતા દોષ છે એથી એમનો જે ઉપદેશ આજે દોષ છે તે અન્ય દિગ્મે જ નાઈ જાય છે આથી મેં એમને મારી વિગિઠ શરીએ વિશ્વાસઘાતી કહ્યા. વિશ્વાસરાતી એટલે વિશ્વાસથી ન "

એમના એ કથન પર એમની જ ગીકા પ્રાપ્ત ન થઈ હોત તો— ભવિષ્યના પતિને આ અપદ શબ્દ આધારે માધીજીને જે સચિત્ર મિત્ર આપત અને તો જે સત્યતાના ખપને પહોંચવા એમણે અદ્વિસાની સાધના કરી હતી એ સત્યના મુગમા કેવો ધા પડે ? મહારીર માટે તો ૧૦૦૦ ના પડી લખાવેના શાસ્ત્રોમાથી પુરાવો મોકલાવેના છે પણ માધીજી માટે તો એમના જ સિધ્ધિનો પુરાવો મગરાથી ભવિષ્યના પતિને પડી જ્યાં પણ ન સમજની શક્તિ અને આપણ જોઈ મેં ડીએ કે મહારીર માટે પણ આમ જ બન્યું છે ખરી રીતે તો શબ્દોના મુગ અર્થ એની પાછળનો ભાવ કોને ને ક્યારે તથા કયા દેવને ઉદ્દેશીને એવા મેં વાપરનામા આવેના છે વગેરેના પૂર્વાપર સબધ વિચારવો જોઈ તો હતો પણ એ વિચાર્યા વિના કેવળ બાળના ક' થયેના અર્થ પર જ ભાર મૂકી પડિતોએ ભારે ખરડો વાળ્યો છે

એટલું સારું છે કે વિનોગાજીનો વિશ્વાસઘાતી એવો સ્પષ્ટ શબ્દ હોવા જતા એ પતિને માધીજીને વિશ્વાસરાતી કહેવાની કિમત નહોતા કરી શક્યા જ્યાં કેટલાક પતિને આ પ્રશ્ન અજે મૂકાયેના છે તેમ જ કેટલાક તો વળી મામપરક અથવા જ આમલો રહ્યા છે જેમની મામે કેવળ સૂક્ષ્મા આધારની જ એક માત્ર દલીલ છે એમણે વિચારવું જોઈતું હતું કે—

(૧) જૈન શાસ્ત્રોમાં જ્યાં સૂચનરૂપેની પણ દિશા ન દેવાનો આચાર છે ત્યાં ધર્મચુસ્ત રેવળી કમૂનગે રાધે ખરી ?

(૨) નાની ઘરેલો કે ભગવાનને મરવવા ખત બાંધી વસ બની એવે એવો અપવાદ ક્યાં દર્શાવે તે નથી જાણીએ તો કમૂનગે કે નથી એને જાણતા કે અનુભવિ જાણી તો પછી ભક્તિને કા જે એ જ વખતે તીર્થંકર ગોત્ર બાંધનારી રેવળી આવું વિચાર કરે ખરી ?

(૩) ભગવાનને પિતૃજ્વળને કાળે નીચીના જા. આવું દત્તા શરીર છેક જ ન ખાઈ મરુ જુ એક વાર તો અમના નરખુની અંદર પડી જીવ દત્તા એવી નિયમિત કાળે માસ પડે ખરું ? ખીજા માણુ માનુકિયમ્ વાનજિરુ વૃહમ્ મરુ માસ વિનદર (શામ) મીતેગનો મર્મ વાનપિનશામ દોર પિતૃજ્વળ અને જા. માટે અમીક ઉપાય છે એ તો સામાન્ય માનવી પણ જાણે જાણે છે આમ બીજેગનો નુમંગન અથ મૂની જુ. નો નિસંગન અથ મરુ માસ દાખલે કાળે પડી મળી પડીએ ભાગ જુન કરી છે જ્યાં જાણે પાત્ર પોતે તે જાની મીતેના મર્મ માટે માસ દાખલ જ વાપરે છે એથી એ માસ દાખલો મૂળ અથ મરુમા માટે એ પાત્ર ઉપરોગી થઈ પડે છે

૧. ભગવાનને જાણીના જા. દત્તા જા. એ પોતે વધારા નહોતા હાવના એવી નેમની સિદ્ધિ આજર જેવી જાની જાણી ભગવાનના શિષ્ય સિદ્ધ મુનિ ખૂન રંગ પડેલા આવી ભગવાને અને આચાર્યન આપેલા જા. જિના આમદને કારણે કહેવું કે સિદ્ધાંત મરુ માન રેવળી નામની ગુરુ. પનીને જા. જા. ને એને જાણી માટે મરુ-ને કોળામારી તેવાર કરેલા જા. છે તે ન જોરીમ પણ રેવળીએ પાનાને મરુ જા. પા. કરો છે તે જોરી લાવ રેવળીને અમત બાંધીમારુ. અ. પા. ભગવાનને માટે વડોવારી રીતે દત્તા એવી તેવું તે જ વખતે તીર્થંકર ગોત્ર જા. દત્તા પણ પડીએ જા. એવો જોવા અ. રે. કે જે કમૂનગે રાધી કરેલા જા. નહીં પણ મરુ કારે નિષા. ને મારેલા કમૂનગે માસ લઈ આવ હંથની એમ જા. ને કારેને અડી પણ એવો જા. મા. થયો છે

(૪) મૂળ પુરુષ પોતાની જીવનનિષ્ઠા-સિદ્ધાંત પર અત્યંત આગ્રહી હોય છે અને તો જ એના મૂળ જિજ્ઞાસુ શકે છે. માફી ને એ પોતે જ ચૂકે તો એવો પોતો સિદ્ધાંત પણ મૂળ નાખી શકે. તથા

(૫) ભગવાનીજી સૂત્ર સતક ૮ ઉ ૫ માં ભગવાન પોતાના શિષ્યોને જણાવે છે કે આજીવમે વડ મોગ, દૂગમી લસણ તથા કદમૂળ જેવી ચીજો ખાતા નથી તેમ જ મદ્ય-મામ-મુરા વગેરેનો પણ સ્પર્શ કરતા નથી તો અમણુ નિર્મલ થાયે તો એથી પણ વિરોધ જનન રહેવું જોઈએ અને પછી કાનુ પાણી તથા ધા યના ખીજ વગેરે વાપર્યા માટે એ જ આજીવમેની ભગવાન આકરી દીન કરે છે.

આમ જૈન-ખૌદ મને માસપુરાનાઓથી પાકો નિરામિતાતારી ગોશાનક આદ્રકુમાર સાથેની ચર્ચામાં ભગવાનની કદમ નીમ કરે છે પણ માસાહાર માટે એ શકે. પણ આક્ષેપ મૂખી શકે. નથી ખાફી જો એવું જ હોત તો ગોશાનક એ શુરુ અને શિષ્ય બંને ઉપર સીધા નિન્દા રતેન ખગ ?

(૬) તેની જ રીતે ચૈતિ-ખૌદ શાઓમાંથી પણ માસાહારના આક્ષેપનું એક પણ વાચ્ય શોધ્યું જડતું નથી.

(૭) જીનદુ દેવસ્ત ભગવાન શુદ્ધ પામે અન્ય અમણોની જેમ માસાહાર ત્યાગની આજ્ઞા ઉમેગા માગે છે જોઈ શુદ્ધ એનો ઇનકાર કરે છે પણ એથી જાણ્યું છે કે જૈન અમણુ પરપરા માસાહારના દોષથી પૂણપણે મમ્ત હતી.

(૮) એટલું જ નહિ ખુ ભગવાન શુદ્ધ (દીપનિમય સૂ. ૨) સ્પષ્ટપણે જણાવે છે કે અમણુ પરપરા માંસ મરિનું મેરન મરતી નથી પડિનાંએ આ અમણુપરપરા ભગવાન પાર્શ્વપ્રચની દત્તી એ સિદ્ધ થયું છે મહાવીર વગી યજ્ઞચર્ચ અને પ્રતિક્રમણો નવે આગાર ઉમેરી એ પરપરાને વધાર નિશુદ્ધ અને કદમ ખનારી છે (વાયો દાન ઝૌર ચિત્તન પા ૧૬૬ ને પ્રતાચતુ ૫ સુખનાનજી) એથી મહાવીર માટે આવો આક્ષેપ મિથ્યા કરે છે.

(૯) મૂળ આયોગ તો અનેક અંગે માસાદારને નરકનું મળુ જણાવ્યું છે (દાખા સૂત્રના ૪યા સ્થાનમાં તેમ જ સૂત્રકૃત્રિના બીજા અંત ઝકધના ૬ના અધ્યયનમાં આત્મા વાક્યો જોઈ લેતા) એ જ સિદ્ધાન્તના પ્રાપ્તિ માથે માસાદાર જોવા એ કેવી રીતે થતે !

(૧૦) આથી કેવળ સૂત્રના આદારનો પ્રશ્ન રજૂ કરના પડિનેતે હું નમ્ર ભાવે ભગવતીજી સનઃ ૧૮ બદે-૧૦ માં આપેનો ભગવાન મહાવીર અને મોખિન બ્રાહ્મણ વચ્ચેનો સવા ફરી ધ્યાનપૂર્વક વાંચી જવાની ભનામણુ ઠુ ૯ એમાં ભગવાન સ્પષ્ટતા માગે છે કે હે મોખિન ! સરિમનય શસ્ત્રના મે અર્થ છે મિન અને સગસવ મિત્ર અર્થમાં સરિમનય શ્રમણ નિમ્નધીને અબલ્ય છે-ત્યાગ્ય છે પગલુ ધ્યાન્ય સસિનય જે નિદ્રા થરેના હોય નિદ્રા હોય તથા બિદ્યા નિયમ પ્રમાણે માન્યવાથી પ્રાપ્ત થયેના હોય તો તે ભક્ત્ય છે

એક વિદ્વાન પડિતે પણ આ જ પ્રમાણે લખ્યું છે કે 'હે, મોખિન ! માસનો અર્થ ને માસ થતો હોય તો તે અમારે અભક્ત્ય છે પણ એનો અર્થ જો અ થતો હોય અને તે બિદ્યા-નિયમ પ્રમાણે પ્રાપ્ત હોય તો તે ભક્ત્ય છે

ભગવાને એ કાગળી બારાને મરણે મને જાતના બથો થતા હોઈ આની સ્પષ્ટતા કરી લેવાની ચોખ્ખી અને ચટ વાત કહી છે એથી પડી નથી પ્રશ્ન રહેતો કેવળ એક શસ્ત્રને કા જે માસાદાર અર્થ લેવાનો કે નથી પ્રશ્ન રહેતો સૂત્રના આદારને નામે માસાદાર કરવાનો આ અંગે નિસીય એક શાષ્યચન'માં પતિ દનમુખ્યનાર્થ માનવશિયાએ ગૂઝ કરેલુ દૃષ્ટિમિદુ પણ ઉપયોગી થઈ પડે તેમ છે માલવશિયાજી લખે છે કે જોર સાસ સામ વાત યહ હૈ કિ વહ તેસી વેદ મી વસ્તુ બાહારમ મહી છે સવતા જો સજીવ હો વા ઉત્તર સે સમ્બન્ધિત હો । इतना ही नहीं, किन्तु मिश्राटन करते समय यदि समयी

સે યા દત્તે સમય દાતા સે કિસીકા કિસી પ્રકારકા થટ હો, જીવ હિસાદી સમાવના હો તે વહ મિત્ર મી સ્વીકરણીય નહીં હૈ । શ્યાદિ મુરખ નિયમોંકા જીવ મેં રચકર જો લપનિયમ સને, ઠાદી લખી ચલિયાં છાયા મં હૈ (દશ વૈક્ય અ ૫) પાત્ર ૫૮

પણ પતિતો મહેમે કે લગવાન સાથે માસાહાર ધરતો નથી પણ જ્યાં શાસ્ત્રના બોખ્યા શમ્હો છે, વળી એનું સમર્થન કરનારી દસ્તાવેજ પુરાનાઓ જેની કોઈ કોઈ પૂર્વાચાર્યોની ગીમઓ પણ છે ત્યાં પછી કેવળ વનસ્પતિ અથવા જ આગ્રહ શા માટે ?

એમનો પ્રશ્ન તો સંયુક્તિક છે પણ જેમ ઈશુ સમઘમા થયું છે તેનું જ આમા પણ થયું છે એમ બનાવ લખાણના શમ્હો કરના પ્રત્યક્ષ પુરાવો જ સગીન ગજાન અને તે છે વહેલી આવેલી રિશુદ્ધ અને અરિન્દિન્ન પરપરા સમગ્ર રિચમા મામાનાં અમારે સપૂર્ણ પોં વળ્યાં છે એવો જૈન ધર્મ સિવાય એક પણ ધર્મ જાતી ઠોકીને કહી શકે તેમ છે ? બાબી જે મૂળમા જ દોષ હોત તો આવું મહાવૃક્ષ નિર્માણ જ ન થઈ શક્યુ હોત બાબી કેટલીક વાર નખાણના શમ્હો પણ ખોળા ઠેર છે અને ઠાનની જ વાત સાચી ઠેર છે

જોકે એક શમ્હો દારણે લગવાન પર આરોપ મૂકવામા આવ્યો છે પણ એવા શમ્હોનું મૂળ શુ ? શા માટે એવા શમ્હો વપરાયા તેમ જ પાળાથી અને કેમ બંદસમા નહીં આવ્યા હોય વગેરે બામતો અગે મેં ખૂબ જ સ્પષ્ટતાથી બગવાન મહાવીર અને માસાહાર' પુસ્તકમા ખુબસા આપ્યા છે સાથે એ પણ જણાવ્યું છે કે એવા શમ્હો તો ભાષાશાસ્ત્ર અને શમ્દશાસ્ત્રના ઇતિહાસ પર એક નવો પ્રકાશ પાથરે છે અને તેથી આમઓની બાનની પ્રાચીનતા સિદ્ધ થાય છે આમ એ શમ્દશાસ્ત્રનો અને એના અથનો ઇતિહાસ હોવાને કારણે એ સંશોધનનો વિષય બનવો જોઈતો હતો પણ એને બંને રૂ થરેના આજના અર્થો એને લાગુ પાડી પડિતોએ આ પ્રશ્નને બાનનો વડુ મૂલ્યની નાખ્યો છે અને આ કઈ કોરી કપનાનો વિષય

નથી ઠેક બારમા સૈકા સુધી પણ એવા શબ્દો વપરાતા રહ્યા છે, ઠાગુ કે વનખન્યાદિ તેમ જ માસાદા માટે લગભગ એ જ જાનના શબ્દો વપરાતા હતા જાણ્યામર્યનો પ્રથમ આવા બાદ જ એવા શબ્દોને એક વાળીબ વર્ગમાં સ્થિત કરવાનું કારણ થયું હતું પણ શબ્દો એક સાતમા બી સમાના નથી જેથી આ પ્રક્રિયા ખૂબ સામાન્ય સમય સુધી ચાલતી ગઈ હતી અને આ મારણે જ ખુ દેખાડાવાઈ પણ હજી પંચાલ માટે જામિય શબ્દ વાપર્યો છે (વાયો યોગસાધ પ્રમણ ૩ સ્લોક ૧૨૦-૨૩) જે શબ્દ આજે પૂર્ણ-રૂપે માસ અથવા જ રૂ થઈ ગયેલ બની ગયો છે

આ બધી દૃષ્ટિએ વિચારના ભગવાન મનાવીર વિશેષીને વિષે પ જ ન મળવે તો પછી પ્રથમ એ બેડે છે કે ભારતીયના આ પાઠનો અર્થ પાળથી કોઈ કોઈ આવ્યો મામપગ્ગ અથવા કરવા તરફ કેમ વળ્યા હશે ? તેમ જ એવા શબ્દો પાળથી થયેલા યુગપ્રધાનાએ માન્ય પણ કેમ ગણ્યા હશે ? એ જ પ્રમત્રે આવ્યાસગમા તથા એની દીગઓમાં પણ માસાદા અર્થનો સીમાગ-બને અ પ અ ા પ મુ — કેમ થયો હશે ?

આ પ્રશ્નોના ઉત્તરો આપવામાંથી જ આ પુસ્તકનું નિર્માણ થયું છે જેથી આપણે દરે એવી વિચારણા કરી શકીએ પ મુ એ પહેલાં એ વાત જાણી દઉં કે વચમાં એ કાળ એવો આ પો કે જ્યારે પંચરાત્ર બધે થઈ ૧૫ સાત શીલુવિલીજી બની ગયું તથા દીગમથો પણ નહ થયા હતા આમ જે હતું તે જુદું અન્યથા થઈ ગયું હતું જેથી શબ્દો તો રહ્યા પણ એના અર્થો તથા દનિદાસ સમય જતા બુદ્ધિવાદીઓ દ્વારા

પણ એમ છતાં કે દીગઓના પ્રારંભ તથા આશ્રેયોની ઝગઝગ સદન કરીને પણ એ માનના પૂર્વાચાર્યએ એ શબ્દો તથા પાઠો સુરક્ષિત રાખ્યા ■ એ આચાર્ય કે એમાથી કદાચ નવસરો

દ્વાર ખુલના થતા મૂળ રહસ્ય તથા એના દનિદાસ પર એક દિવસ
૧૨૨ પ્રમાણ પછે પણ આપેલોના ભરે ન એમણે એના પાઠો નહ
કર્તા કે ન એમા પગિવર્તન દ્યુ એથી એ અરખ્ય માનને પાત્ર કરે છે

આટની પ્રાથમિક ભૂમિતિ ગૂઢ કરી તાર્કિકોમા આવ્યા પાઠો કયા
છે, કેટલા છે શા માટે છે, એનો મૂળ અર્થ ગો દનો, શા માટે
એની રચના થઈ એ મધ્ય પ્રશ્નો વિશે આપણે હવે ચર્ચા કરશું

તેકે પગપરાએ તો એવા પાઠોના અર્થો વનપતિવાચક
જ આપ્યા છે આમ હતા પડિતોએ એના શકાસ્ત્રીન પાઠોના જે
માસપરક અર્થો કર્યા છે એ અથ પ્રમાણે જ આપણે એ પાઠો વિચારીએ
અને એમાથી માસાહારનું નિધાન નીચે છે કે ૧૬૧ એ પણ તપામીએ

પ્રકરણ ૧૯ ગાઠાપદ પાઠો

મૂળ જૈન શાસ્ત્રો જે આગમો અથવા નામકાગી કહેવાય છે તે આ પ્રમાણે ૬

૧ આચારગમ	૫ ભગવાની મુદ્રા	૯ અનુત્તરોપપાનિક
૨ સુત્રકૃત મ	૬ જ્ઞાના ધમ કથા	૧૦ પ્રથમ બાકગ્જી
૩ ગ્રંથાનામ	૭ ઉપાસક શા	૧૧ વિપાક સુત્ર
૪ સમવાયામ	૮ અતમુદ્ગમા	૧૨ દષ્ટિવાદ

આમા ૧૨મુ દષ્ટિવાદ વિનિયોગ મળુ છે બાકીના ૧૧ આગમો આજે પ્રસિદ્ધ છે જેના ગ્રંથપિતા ભગવાનની પ્રથમ પાઠે આવેના મનુષ્ય સુધર્માનાથી ૯

આ આગમોમાંથી તથા પાળના ઇશ્વરમતિઃ જેવા શાસ્ત્રોમાંથી — આચારાગમા ૭ દશરેમતિઃમા ૧ ભગવાનીશ્રમા ૧ સુધર્માદ પ્રસન્નિમા ૧ અને ૨ પસુરમા ૧ મળી આના પાઠો ૧૧ જેટલા છે આમા ઇશ્વરેમતિક મુખ્ય અપ્રનાપિ તથા ૨ પસુરપાળના આચારોની ગ્રંથના છે અને આચારગમનો દ્વિતીય અગ્રમુદ્ધ જેમા આના ૧-૭ પાઠો છે એ પણ મહાના ગ્રંથવિગેની રચના છે એટલે મૂળ આગમોમા કુમ્ત આવેા એક જ પાઠ ૯ જે ભગવાની મુદ્રમા આવેલો છે એ વિા 'ભગવાન મહારીગ-માસાદાર'મા આપણે વિનિયોગી જાણવટ કરી ગયા છીએ

વગરે દુષ્કામ અને આશ્વર્થારક વાત તો એ છે કે આચાર્ય
રામનો પૂર્વાર્ધ જે પુ સુધર્માશ્વામીની રચના છે એના ઉપા' મહા
પરિણા નામના અધ્યયનના ૭ ઉદ્દેશ વિચ્છેદ મળ્યા છે એમાંના
ત્રીજા ઉદ્દેશમાં આભિષ (પ્રાણી જ માસ) બદલાવવાનું વિરોધી મુનિઓને
આપેનો ઉપદેશ તથા તેના ત્યાગની સ્પષ્ટ આજ્ઞાઓ હતી એવી
નોંધ શ્રી બ માહુસ્વામીએ પોતે આચાર્ય પગ હરેલી નિયુક્તિમાં
હીધી છે એટલું જ નહીં, કયા કયા ઉદ્દેશમાં કયા કયા અધિકાર
હતા એનું પણ વર્ણન કર્યું છે એમના જણાવ્યા મુજબ ત્રીજા ઉદ્દેશમાં
હુ'તક પરિણામ ન રાખવા આભિષ (માસ) બદલવા ન કરવું, જાગ
પેલામની ત્રિધિ, વસ્ત્રો ધોવા-રગરાની રીતોનો ત્યાગ, મૈથુન વગેરેનો ત્યાગ
હસ્તકર્મનો ત્યાગ, સ્ત્રી સાથે પરિચય ન રાખવો શરીરની પરિભ્રમણ
(આગ પાળ) ન કરવી વગેરે અધિમરો હતા જો એ બધા પાઠો
બંધ્યા હોય તો કેમ આ પ્રશ્ન જાગે ન થાય આટલું કહીને આપણે
એ પાઠો જોઈએ પણ તેમાં આપણે પ્રથમ માસપરક અર્થ કરનારા
પણિતોનું દૃષ્ટિમિત્ર તપામીએ તેમ જ સાથે સાથે પરપરાને વહેતા
આવેના વનસ્પતિપરક અર્થોની યોગ્યતા-અયોગ્યતાનો પણ વિચાર
કરતા જઈએ

પાઠ ૧ લો-પ્રથમ આપણે દશરૈખનિક 'માં આવેલો પાઠ
જોઈએ જ્યાં ફળનો અધિમર આવે છે ત્યાં વચમાં આ અર્થોનો ક
આવેલો છે જે આ પ્રમાણે છે

મહુ મહિય પુમ્મઠ, જણિમિય વા મહુ કટય
જલિમિય તિદુય મિઠ ડચ્છુ સઢ ય સિવલિ ॥ (૧૨ ૧
અ પ ॥ ૭૩) આપ્ટે સસ્કૃત કોગ પ્રમાણે વા નો અર્થ 'દવ
પણ માય છે એટલે જ હાડવાવાળા માસ-મંત્રીની જેમ હાડવાનું
ધણુ દોય એવા ફળો ન લેવા એવો પણ એ અર્થ કરવામાં આવે
છે પણ પાનિના અર્થ પ્રમાણે નિચારીએ

પરિતોનો અર્થ - બદ્ધ દા કાવાગુ માંમ અને બદ્ધ મંડાવાગી માખી, તેદુ, મેરગી બોર, સામ્મતિ વગેરે જેમા ખાવાનુ થોડુ અને ખાનાનુ ઘણુ રોય છે એ મારે ન ખપે એમ દહીને મુનિ એ ન વગેરે

પરપે ૧૧૧ અર્થ - બદ્ધ દગિયાવાળો મન ખો બદ્ધ કાગ - ખખવાગી વનસ્પતિ તેદુ મોટી બોર સા મનિ વગેરે જેમા ખાવાનુ થોડુ અને ખાનાનુ ઘણુ રોય છે એ માર ન ખપે એમ મુનિ એ ન વગેરે

મમીક્ષા - બદ્ધ દા મવાગુ માસ કે બદ્ધ કાગવાગી મનુષી એ અથ સર્પએ નો એજ અર્થ નીમો કે બદ્ધ દા મવાગુ માસ કે બદ્ધ કાગવાગી મનુષી ન સર્પ સકાય પણ થ ૧ દા મવાગુ માસ કે થો ૧ કાગવાગી મનુષી સર્પ શમય કાગુ કે જેમાથી ધણો ભાગ ફેલી દેવો પો છે જેની શોટી-સીનાફગ જેની ચીને કરના એ વધુ નિના રે છે વધુ ઓછુ ફેલી દેવાના પ્રમ પગે જ આ પાંતો તેનુ નેઈ એ જ અર્થ દનિન થાય છે કે અ પ દા મ-મંડાવાગી માસ-માખી કરના મોટી-સીનાફગમા વધુ પાપ છે કાગુ કે જેમાથી ધણો ભાગ ફેલી દેવો પડે છે

ખાખાનના આચાર પાવે આ તેનુ બેધુ શાઅ ખો છે ૧ મન સામે છે કે દુનિયાના દનિનામમા આરી રિચારસ પુનિનો દર્પાય જેટો નદી મગે આ મગે અનિ સા ધર્મની અને એવો અર્થ મોધ નારી આપા ૧ શુદ્ધિની-અન્નેની કેંગી ધર્મગદી છે એમ મને સામે છે

મુગ વાન તો એ છે કે જ્યા મુગમા અર્થ જ ખોટો લેવાયો રોય ત્યા પડી લોટે દમે એવો જ અર્થ નીમોને ૧

માટે શુદ્ધ અદિષ્ટ મલ વા મછ વા નો અર્થ બદ્ધ દગિયાવાળો ફળનો ગન અને કાગવાગી વનસ્પતિ જ ધર્મી સકે છે, અને તેથી ઓજ દગિયાવાગી ચીજ કરના મેરગી-સીનાફગમા વધારે ભાગ ફેલી

દેનાનો હોઈ એ વધારે દોષયુક્ત છે એ અર્થ જ જરામર સુસગત થઈ શકે છે જે સહેજે સમગ્રય તેરી વાત છે વગી જ્યાં ફળોનો અધિકાર ચાને છે ત્યાં વચના મામાદારની વાત ઘટતી પણ નથી જે શાસ્ત્રકાગનો હેતુ મમ્મ માટે હતો તે તે માટે જ અધ્યયન હોતુ નોંધવું ૬૩

આ પ્રત બીજી રીતે પણ એ વિચાર માટે છે 'ધણુ જાણતુ અને થો ખાતાનુ હોમ તે ચીજ મુનિએ લેરી નહી એમ શા માટે કહેનામા આ પુ છે ? એની પાછા જૈનરમની એ વિશિષ્ટ આચાર પદ્ધતિના પાનનનો પ્રશ્ન રહેનો છે જૈનરમ સૂત્રમ અલિસા પાનનનો ધર્મ હોઈ ગૌચરીમા આવેરી કોઈ પણ ચીજ ફેળી દેનાની શાસ્ત્ર સખત મના કરે છે કારણ કે એથી ખીજી-મકોડી જેવા અચરા તેથી પણ સૂત્રમ જાણ્યો એના આવી ખેચાઈ આવે ને કોઈના પગ તમે દમાઈ કમર્ત મરે તો એથી ને લિસાગે જાગી ૧૨ એ ચીજ ફેળી દેનારો મનિ ગણુત છે માઈ શાસ્ત્રની અગા છે કે ફેળી દેશ જેવી રીજ વગેરરી ની અને વહોચાં પગી જાણી નહી આજે પણ જૈનમુનિઓને એ આચાર પ્રમાણે દાળ-શાખા દરાત મમ્મ આખુ મરચુ કે એરી કોઈ ચીજ આરી જાય છે તે તે ખાઈ જતી પડે છે શરીરો હાનિ ૧૨૫ થા ન ખાઈ જામર એવી કોઈ રીજ આરી મર્મ હોત તે તે અપરાધ તરીકે । ખાચા ઠી છૂટ મગે છે નિસ્તુતિકનાગા શી રાજેદ્ર સુરિ મહારાજ તો એરી રીજે પણ ખાઈ જ્યાનો આમહ રાખતા અને કોઈ નિર્મળ જાણુ તો એને વગ બેગો જ કરી દેતા મનનમમા કે કોઈ ચીજ પચવરી ન પડે એ માટે એ જુ જામન ગેતા

આમ જાના ન ખાઈ સમય એરી ચીજે જીવજાતુ રહિત જમીન નોઈ એને વાગી-પ્રમાજી-નપારી એમા પચવરી પડે છે કે જેથી કોઈપણ જીવજાતુની એથી દિસા ન થાય એથી જ્યાં આરી સૂત્રમ અલિસાના પાનનનો પ્રશ્ન હોત ત્યાં દિસાના કારણમૂત મામાદાર કહીને • પે ખરા ।

આ માટે આચાર્યશ્રી શ્રી ૨૫ મી સુત્ર ૧ ઉ ૧૦ માં કહ્યું છે
સે મિત્રા વા નવ સમાજે

સત્ત્વ મુજે ન છડાવે (મુ. ૬૦૦)

અર્થ જે મુનિ કોઈ પણ બોજન વર્તે આવ્યા બા - તેમણે
સારું સારું ખાઈ નરમું નરમું પણ વી આવે તો તે પેલપાત્ર છે
માટે તેમ ન કંટુ નિતુ સારું-નરમું સર્વ કંઈ ખાઈ જતું-જાતું
નથી

આમ કોઈ પણ સ્ત્રીજ ન જાણે કે ન ખાવા લાવ્યું ફેની દેવા
પાછા આ ધમાકાનું પાનનું જવાનો ઉદ્દેશ જે મમજન તો વ્યર્થ
કાનિષ્ઠનો આ પાં વનપતિ અર્થે જ મિદ્ધ કરે છે એ સહેજે જ
ધ્યાનમાં આવે

આ પ્રશ્ન એ- બીજી રીતે વિવાદના પણ સમજાય છે કે જે
આપણે વહુ નિષ્ક્રિય તો અર્થ મુ. હા ત્યાં આસ કરીએ તો પગ
વગાડો પ્રશ્ન જોયો થાય તેમ જ જન્ય નિષ્ક્રિય એકાદ દાખલાવાળું માસ
ગણીએ તો પગ નેથી પણ નહીં તો પડે જ મગજ કે હાથ કે કાઢા
ભરે પડી એ એ - એની નખ્ખામાં દોષ તો પણ ખાઈ રાખતા
નથી એટલે વહુ નિષ્ક્રિય દોષ કે નિષ્ક્રિય દોષ-જ તે મગજ જ કે
જના શાસ્ત્રમંત્ર વહુ વહુ પર ભાર મૂકે કે એથી ઘણા દર્શિસાવાળો
ગર્ભ જ ધરી નકે જાગ્યું કે ઘણા દર્શિસાવાળો બોગક તો જાવો જ
પડે પણ ૨-૩ દર્શિસા આવી ત્યાં દોષ તો તે ખાઈ સમાન કે-ફક્ત
તે સનિત ન દોષ નેઈએ અને એ રીતે પણ વગાડા દોષમાંથી
અની જવાન છે ત્યારે દાખલ કે મગ વહુ દોષ કે એકાદ દોષ
પગલવા જ પડે છે

આથી ન જાણતી કે મને ત્યાંસુવી ન પણ વગાડી ત્યાંસુવા
દોઈ અની માત્ર-મ-ત્રી અર્થ મેમનો જ નથી એથી એનો દર્શિસા
વાળો ગર્ભ કે કાળવાળી થા જાનવાળી વનપતિ એવો જ મગજ
ધરી શકે છે

પાઠ ૨ જો-સતિ તત્ત્વે ગતિ ચક્ષુ મિચ્છુસ્સ
તેણ વા મહુ વા, મજ્જ વા, મસ વા

આહાર આહારેજ્ઞા ।

(આયા દિ ૬ ચૂ ૧૦, ઉ ૪, સુ ૫૬૫)

અર્થ કોઈ ગામમાં મુનિના સગાવહાના રહેતા હોય તેવા ગામમાં જો તે મુનિ એવો વિનાર કરે કે દુ એક વાર બધાથી પહેલાં મારા સગાઓમાં બિલાથે જઈશ અને ત્યાં મને દૂધ દહીં માખણ ધી મઘ માસ છુદી કે શીખડ મળશે તો હું સર્વથી પહેલાં ખાઈ પાનો સાફ કરી પત્રી બીજા મુનિઓ સાથે બિલાથે જઈશ તો તે મુનિ દાંપપાન છે માટે મુનિએ એમ ન ઇચ્છવું પણ બીજા મુનિઓ સાથે મમયસર જુલ જુલ દુગોમાં બિલાથા નિમિત્તે જઈ કરી ભાગમાં મળેનો આહાર લઈ વાપરવો.

સમીક્ષા આ પાઠમાં કયાય માસાહાર કરવાનું નિધાન નથી અને મુનિ વિચારે ગયો પણ નથી પણ એમ છતાં અરભમળની ક્રાંતિનો યુગ કોઈ નિનજ મનના માનનીને એવા સ્વાર્થભર્યા વિચારો આવી ન જાય માટે એવાઓને ઉદ્દેશીને શાસ્ત્રમંત્ર આવી સ્વાર્થવૃત્તિ તજવાની આજ્ઞા કરે છે શાસ્ત્રમંત્રનો તો એટલો જ દેવ છે કે બિચુએ ખાનપાનની બાળમમાં આ નાનસાને કારણે સ્વાર્થ ન બનવું પણ કોઈ કોઈ પતિતો એવો અર્થ માટે કે એણે એકનાએ મઘ માસ સુગ જેની ચીજને ન વાપરવી, પણ સાધુની સાથે ભાગમાં મળેનો તેવો આહાર વાપરવો.

એક વ્યક્તિ નિમજ્જ બને તેથી બીજાઓએ પણ નિર્જજ બનવું એ તો કોઈ વિચિત્ર કે પના જ કહેનાય હોનદુ અન્ય મુનિઓ સાથે એ બિલાથારીએ જાય તો તે સ્વાર્થભર્યા આહાર દોષમંથી બચી જાય એમ એમણે કહેવું જોઈતું હતું શાસ્ત્રમંત્ર પણ એટલા ખાતર જ જુલ જુલ દુગોમાં બિલાથાને જવાની આજ્ઞા કરે છે કે જેથી સગાવહાના ઓ દ્વારા મળતી એની ચીજોની લાનયમથી એ બચી જાય પૂર્વગત

અન્યાસને મળે દોઈ બિનુ એવી શ્વા નાનઆમા ન ફસામ એના
ખાતર જ એને જાત્રન ગમવાનો આ પાકનો ઉદ્દેશ છે કારણ કે
એ કાગમા સર્વન મદ્ય મામનો પ્રચાર દોઈ ધણી તો એવા કુટુંબોમાં
જ આવેના જના અને હજુ એમણે એવી ધમશ્મિગના પ્રાપ્ત
કરી ન પડ્યુ હોય

આ પામ્યા એક એ પણ મદ્યો કે કે ખાવાની જાનઆનો ત્યાગ
વાનો છે એને શાશ્વતાર તો આવી કેટલીક વસ્તુઓ ગણાવી
છે એટલુ જ પણ એથી એ મધી જ સાથે વેવાની કોઈ વાન નથી
વળી એ કાગમા તો એ જ પાન રાખવાનો આચાર દોઈ એમ
કે નુ જ અસાધ્ય હતુ મુનિથી કન્યાગરિગ્યજી થમણ મગજાન
મહાવીર મા જણાવે છે કે મુનિ કે આચાર્ય વૃદ્ધ હોવાને રચા
જાતા થા ।

પાઠ ૩ એ છે મિત્રશ્વ વા (૨) મન્ન પુન જાણેજ્ઞા
વદુ અદૃષ્ટ વા મમ મન્ન વા વદુ ક્ષમા
જવળો પદિગાહેજ્ઞા ।

(આચાર્ય દ્વિ સુ ૧ ૭ ૬ સુ ૧૨૮-૧૨)

પરપેન્ડગત અર્થ મુનિએ મેનડીની ગામે રોનડીના ઝાના
રોગીના કષ્ટ । કે બાફેની મગાળી વગેરે જોયા ખાવાનુ થોડુ અને
પાણ્યાનુ ધણ હોય તેવી સીજ વેરી નહી તેમ જ બહુ દુઝિયાવાળો
ગભ યા બહુ જાનમટાવાળી વનસ્પતિ કે જે વેસાથી ખાવાનુ થોડુ
અને જાવાનુ ઘણુ બને તેવી સીજે પણ નેરી નહી

પડિતોનો અર્થ ઉપઆ અર્થમા બહુ દુઝિયાવાળા મગને
બ ને બહુ હાડવાવાનુ મામ યા બહુ જાનમટાવાળી વનસ્પતિને બ ને
બહુ કાગમામાં મચ્છી જાણવી

મર્યાદા પ્રથમ પામ્યા આપણે આની સંવિસ્તર ચર્ચા કરી
ગયા છીએ એટલે ફરી કહેવાની જરૂર નથી પ્રથમ પાઠ પ્રમાણે જ
એવી સમીક્ષા સમજી લેવી

પાઠ ૨ બ્લે-ગતિ તત્ત્વે ગતિ વસ્તુ મિશ્રુસ્ત
તેલ વા મહુ વા, મગ્ગ વા, મસ વા

આહાર આહારેજ્ઞ ૧

(આચાર્ય દ્વિ જૂ ચૂ ૧૦, ૪ ૪, સુ ૫૬૫)

અર્થ દોઢ ગામમા મનિના સગાવહાના રહેતા હોય તેવા ગામમા જો તે મુનિ એવો વિચાર કરે કે 'હું એક વાર બધાથી પટેના મારા સગાઓમા બિદ્યાથે' જઈશ અને ત્યાં મને દૂધ, ફળી, માખણ ધી મલ માસ લુદી કે શીખડ મળે તો હું મનથી પટેના ખાઈ પાનેા સાફ કરી પછી બીજા મુનિઓ સાથે બિદ્યાથે' જઈશ તો તે મુનિ દોષપાત્ર છે માટે મનિએ એમ ન હમ્મજી પપ્પુ બીજા મુનિઓ સાથે સમયસર જુના જુના કુળોમા બિદ્યા નિમિત્તે જઈ કરી ભાગમા મળેતો આદાર લઈ વાપરવો

સમીક્ષા આ પાંચા અચાર્ય માસાદાર હજવાનું પ્રિધાન નથી અને મુનિ મિત્રારો ગમે પણ નથી પણ એમ છતાં અરભમાળની ક્રાંતિનો મુગ દોઢ નિવળ મનના માતરીને એવા સ્વાર્થભર્યા વિચારો આવી ન જાય માટે એવાઓને ઉદેશીને શાસ્ત્રકાર આવી સ્વાધવૃત્તિ તજવા ની આજ્ઞા કરે છે શાસ્ત્રમરનો તો એટલો જ હેતુ છે કે ભિક્ષુએ ખાનપાનની બાબતમા સ્વા નારસાગે મરજો સ્વાથી ન બનતુ પણ દોઢ દોઢ પડિતો એવો અર્થ મળે છે કે એવો એનાએ મલ માસ મુગ જેવી ચીજો ન વાપરવી પણ સદુની સાથે ભાગમા મળેતો તેવો આદાર વાપરવો

એક વ્યક્તિ નિર્મળ જને તેથી બીજાઓએ પણ નિર્મળ બનવું એ તો દોઢ વિચિત્ર છે પણ જ મહેવાય લિન્ટ અન્ય મુનિઓ સાથે એ બિદ્યામરીએ જાય તો તે સ્વાર્થભર્યા આહાર દોષમાથી બચી જાય એમ એમણે કા'તુ જોઈતું હતું શાસ્ત્રમર પણ એટલા ખાતર જ જુના જુના કુળોમા બિદ્યાએ જવાની આજ્ઞા કરે છે કે જેથી સગાવહાના એ દ્વારા મળી એવી ચીજોની લાભમાથી એ બચી જાય પૂવગ

અભ્યાસને માટે કોઈ લિખ્ય એવી જ્ઞાનાનુભૂતિ ન હોય એટલા ખાતર જ એને જાણના ગમ્યાનો આ પાઠો ઉદ્દેશ છે. કારણ કે એ કાગળમાં સવન મલ્લ માસનો પ્રચાર હોઈ ધણી તો એના કુટુંબમાંથી જ આવેના હતા અને હજી એમણે એવી ધર્મચરિત્રના પ્રાપ્ત કરી ન પણ હોય.

આ પાઠમાં એક એ પણ મુદ્દો છે કે ખાવાની જાનસાનો ત્યાગ કરવાનો છે એટલે સામગ્રી તો આવી કેટલીક વસ્તુઓ ગણાવી છે એટલું જ પણ એથી એ મધી જ સાથે લેવાની કોઈ વાત નથી. વળી એ કાગળમાં તો એક જ પાત્ર રાખવાનો આચાર હોઈ એમ જુલું જ અસાધ્ય હતું. મુનિશ્રી કન્યાસમિતિયજ્ઞ ધર્મજ મનરાજ મહાવીર 'મા જણાવે કે કે મુનિ કે આચારને દરેક હી પાત્ર રજા જાતા થા !

પાઠ ૩ એ સે મિલ્લુ વા (૨) સેજન પુજા જાણેજના
વહુ બદ્ધિષ વા મસ મજ્જ વા વહુ કટમ
જાવળો વહિગાહેજના !

(આચાર દ્વિ. સુ. ૧. ૬. ૬. ૧૨૮-૧૨)

પરંપરાગત અર્થ મુનિએ શેનડીની ગાઠો જેનડીના જાના શેરડીના કમળ કે બાફેની મગફળી વગેરે જેમાં ખાવાનું થોડું અને પાનનું ઘણું હોય તેવી ચીજ લેવી નહીં તેમ જ બહુ દગિયાવાળો ગર્ભ મા બહુ જાનમટાવાળી વનસ્પતિ કે જે સેવાથી ખાવાનું થોડું અને જાવાનું ઘણું બને તેવી ચીજો પણ લેવી નહીં.

પરિતોનો અર્થ ઉપરના અર્થમાં મહુ મગિરાવાળા ગર્ભને બંને બંદુ હા મવાળું મામ મા બહુ જાનમટાવાળી વનસ્પતિને બંને બંદુ મટાવાળી મચ્છી બજીવી.

સમીક્ષા પ્રથમ પાઠમાં આપણે આવી સર્વિચ્છન્ન વચ્ચા કરી ગયા છીએ એટલે ફરી કહેવાની જરૂર નથી. પ્રથમ પાઠ પ્રમાણે જ એની સનાથા સમજ લેવી.

પાઠ ૪ થી સે મિકલૂ થા (૨) જાવ સમાવે સિયાળ પંડે મડ
મટિણ મસેળ મચ્છેળ જાવ પમજિત્રય પરિદેવગ્ગા ।

(આચા દિ ચૂ ૧, ૭ ૧૧, સુ ૧૩૦)

પડિતોનો અર્થ કાચ કોઈ મુનિને નિમળ આપે કે
હે આયુધમાન શ્રમણ ! તમને બહુ હામવાગુ માસ તેમ જ મડ
કાગવાગી માધ્વી નેઈએ છીએ ? તો આવુ વાદ્ય માત્રગીને મુનિએ
તમને જ જવામ દેવો કે હે આયુધમન અથવા મદેન ! મને બ
રામવાગુ માસ નેઈનું નથી પણ તમે મને ને દેવા જ હજી
દો તો તેની અરજેનોગન છે તે જ આપો પણ રામ આપસો
નથી તેમ જ મચ્છી આપો પણ કાંટા આપસો નથી

આમ કહેવા છતાં પણ તે મુદ્ધસ્થ પોતાના વાસથુમાથી તે
રામવાગુ માસ લારીને આપરા મડિ તો મુનિએ તેના કાચમા કે
વાસથુમા દેવા દેનું પણ મજા કરનું નહીં અને કાચ તે મુદ્ધસ્થ
જિતાવગથી મુનિના પાનમા જ નાખી ? તો મુનિએ તેને કઈ ન
કહેનું પરંતુ તે આદાર લઈ જઈ એમન અગના જીવજતુ નિત
માગ કે ઉપાશ્રયની અરજેસીને તે માસ આપે તેના કાગાં અને
કાંટા નિર્જીવ સ્થિતિમા પૂજા પ્રમાણ પઠવી આવવા

પરંપરા તો અર્થ બહુ હામવાગા માસને અથગે બહુ
કાગિવાગો ગભ તેમ જ બ કાગવાગી મચ્છીને આને કાગજાન
વાગી વનસ્પતિ સમજાવેલી

મચ્છીક્ષા મુનિઓને આજે આવકો કાગિવાગા દેવો મા
જા માગી વનસ્પતિ મહારાવે છે તો એ કાગિવા મા ગ્રન માગીને જ
વતારાવે છે માની લઈને કે એ માગના કોઈ મુદ્ધસ્થે જિતાવગથી
કાગિવા કે જન કાચા નિના વહોગની દીધુ તો મુનિ એ આર્
કાગિવા કે જન પઠવી ન નો દેવો પણ માસાદાર અર્થ પ્રમાણે તો
અલી મુનિ કહે છે કે મચ્છી આપ પણ કાગ ન આપ, એ

દોર્ડ એમના બોજનમા અતસય ન આરવો ત્વેઈએ બાની માસ લેવાની
તો કોઈ વાત જ એમાથી નીમ્ગની નથી દારણ કે બીમારને દોગ
જવાની જે છૂટ આપી છે એથી પૂરીનુ જ સમય ન થાન છે,
કાગ્યુ કે માસ રજુ તેરાગ થયુ નથી-એ બૂબાય છે વળી તે ચૂને
દોર્ડ ખપતુ પાન નરી એને દોડાની છૂટ કમ્ત પૂરી માટે જ રહે
છે બને એથી પૂરી બા તમા મળેમાનેને અતસય નડતો દોમ બાકી
કેટલામે મને અહી મિટ પાઘ કન્નામા આવે કે પજુ તે થોમ્મ નથી
અને એમ કરતુ ઘટતુ પણ નરી ઘટે પણ નરી

પાઠ ૬ ઠો સ મિરનુ વા (૨) જાવ પચિઠે મલ્લવલ વા
મલ્લવલ વા

અભિગધાર જ્ઞા ગમણાદ ।

(આથા દિ ચૂ ૧ લ ૪, સુ ૫૬૧-૫૬૨)

અથ મનિને ગૃહધના ધંગ બિદાથે જતા તેને ત્યા એતુ
જલાય કે આની મામ-મન્ન કે મઘવાણુ પ્રીતિભોજન વિના
ભોજન કે મૃત્તમોજન છે અને ત્યા તેને કોઈ લઈ જતુ દોમ તો
પણુ જે મામમા બીજ રનપતિ દાર પાણી કે ઝીણા ઝીણા
જીવજાતુઓ ધણા દોમ અથવા ત્યા ધામ અમણુ-લાલ્લો, વગેરેમા
રક મિતુઓ કે ભાગ્યા બો આવેના કે આનરાના દોમ અને તેથી
ત્યા ન બી ધરાની દોમ કે જેથી મનુ મનિને ત્યા જવુ આનુ
મુગ્ધેલીમડુ ધર્મ પે અને પાનપાન કે ધર્મોપદેશ અદકી પ રાતો
ભન જલાય તો તેવા મથો તે પૂનસખડિ કે પરિમ સખડિમા
મુનિએ જવાનો ધરાદો ન કરવો (મખડિ એટલે જમણુમાર)

પાઠ ૭ ઠો એથી બનગી પરિચિતિ દોમ તો તેવા મઘ-
મામ-મન્નવાણા વિરાહભોજન મૃત્તમોજન થા પ્રીતિભોજન
જેવી સખડિઓમા મુનિને ત્યા કોઈ લઈ જતુ દોમ તો એ જઈ
સકે છે

અમીયા જે કાળની જવા પ્રમાણે સખીઓમાં માસ મન્દ્રી દારો વપરાય મામાન્ય દતો વગી ઉપર જાણવેલી પતિવિધિઓનો સ્થાનનો પત્ર દેખાના હાય અમી સામગર તો સખીઓમાં જાના જ દેખારે હો = પત્ર અમી અપરા તરીકે દેખાયાસ સ્થાના જ અનુમતિ આવી હ આ ત પત્ર ખાસ ખાસ બળિયાને માટે જ જા પાડેના આ એ જ એવા પાઠ કે જના મુનિને એવા બે જના રાખ્યા જવાની છ ની કે પત્ર એના સામગર સાતે જ જા જા ૬-૧૦ સુત્ર દ્વારા જવાજ આવી ૬ ૭

(૧) સખીઓની બાજુ ૧૪ મનિએ જાતુ ની (મ. ૫૪૫)

(૨) જે પુર વિજા ત કે નખા હી તા મનિએ સખી તરફ દેખી જ સા (૨) ન સખા પશિમ વિજા જા જા જા જા જે પશિમ બાજુ મખાડિ દેવ તો પુર નજી તમ જ દમિતુ તમ હાય તો ઉતર ત કે અન ઉતર હી તા હી જા તમ વગુ (૧ ૫૮)

(૩) દેવગી બનવા ૧ મુ ૨ કે અખીમા જવાથી મો મધાવ કે (મ. ૫૪૭)

(૪) જે મનિ સખીઓ બોજન તવા જમ તો ને દુહ આગમમાં કમી પ મે અથાજ આસામી દોભા પમો માટે મનુચની જાનિમા કે દાનિ બા કમની અખીઓમાં બોજન તવા માટે જાતુ ની (મ. ૫૪૮)

(૫) જે મનિ અખી બોજન ૨ તે દેવગી જમરાન મ છ કે એ દોભા પ કે છ વગી એ અખીઓમાં એ ૧ થેરા મોમે ની પાન કમી હી મનિ એના મન્દ્રી પ કે તેથી મનિમસ મની નાના આવેના બેરાસ મની જા સીપોમાં આસન થાય આવી રીતે ધમા જ મેકાય ૧ હી નિર્મથ મનિએ પૂરે અખી કે પશિમ અખીમાં બોજન તવા માટે જાના દેખારે ન કરો (મ. ૫૫૧)

(૧) સખડિ ભોજન કરવાથી જેસ વમન, અપયો વિશુચિત્ત, આક્રો વગેરે રોગો થયો સજવ દોડિ એથી ધર્મધર્મ ન અટખી પડે તે માટે કેવળી ભજવાને સખડિના ધણા દોરો કલા છે (સુ. ૫૪૮)

(૩) સખડિમા મુનિ આયો જશે તો તે પવિત્ર આહાર ચઢણ કરી રાખો નહીં ને દુસ્તિ આહાર વાપરી દોરપાત્ર થયો, માટે મુનિએ સખડિમા ન જનુ પણ બિહાના સમયે જુના જુના કુલોમા જઈ પરિત આહાર મેળી તે વાપરવો (સુ. ૫૫૨)

(૮) જે ગાન કે રાજવાનીમા સખડિ થયો દોષ ત્યાં મુનિએ જવાને, રોગો ન કરવો (સુ. ૫૫૩)

(૯) નીડને ઠાલો મધ્યામુખી ચાપ ગરીઠ તથા પાતો પણ એમ ખીજ સાથે ૮ રાય જેથી અતે મુઝકેનીઓ જામી થયો સજવ દોર મુનિએ સખડિમા જનુ નહીં (સુ. ૫૫૪)

આરી સખડિમા પવિત્ર આહારને જ ને દુસ્તિ આહાર વાપરી મુનિ દોરપાત્ર જ થયો એમ કી આ હમા પાપો પ્રમુખ પ્રુ પ્રાસંગર પોને જ ખૂદ મિત્તારથી આ ૮-૧૦ સૂતો દ્વારા આપી દે છે જેનો દૂક સાર જ મે લેનાયા છે કેટલાં આ પાઠમાં આવેના મન-માન-મચ્છીનો અર્થ મિષ્ટાનીઓ ગિપનરવા મથે છે પણ એથી દુરાપર વિરોધ આવે છે અને સત્યમરોધનની દષ્ટિએ એ ચોખ્ખા પણ નથી

પાઠ ૮ માં સે મિક્કરૂ વા (૨) જાવ મયાળે

મદુ વા મજ્જ વા

પકિયાહેજ્જા (સુ. ૧૦૭)

અથ મુનિએ ગાયરીએ જતા જનુ અથ જૂની મદિગા જનુ થી વગેરે ન લેવા એટલે જે ચીજમા જીવજનુ જોપજોના દોષ ને હજુ જાણના દોષ તેરી ચીજ ન લેરી

સમીક્ષા શાસ્ત્રમનો આશય તો નોખા જીવજતુ પે ।
 થવાનો સભવ જળાય એવી ચીજો ન લેવી એટલું જ કહેવાનો છે
 એની ચીજો ગમાવતા રહે ચડેના ૪-૫ નામો C । દરજી અથે ગણાવ્યા
 છે એથી એનો એ અર્થ નથી કે મુનિને એથી મરિા પીવાની
 છૂ મળે છે સત્ર ૫૫૧મા તો આપણે જોઈ ગયા છીએ કે શાસ્ત્રમાર
 તો હાંની લગભગ ક્યાર્માં પડી ઈશ્વરોમા આસક્ત થાય એની
 સભાવનાએ એની સખડિમા જવાની જ મના કરમાવે છે

મૂળ વાત એ છે કે એ કાગમા માસ-મન્ત્રી-ઈતિ સાવત્રિ
 ૫૫૧મા હોઈ પ્રમગે પ્રમગે એના જ દાખના આપણમા આપણા કં
 ૧૦ મા સૈમ સુધી મુનિએ કેળો કોળિયે જરવો એના ૫૫મા શુદ્ધ-
 આચાર જવાન નામે છે કે ઈ । જોડયો (પ્રશ્ન માગા) એટલે
 ૫૫મા એક વસ્તુ છે ખાવાની રાત બીજી વસ્તુ છે

આમ છતાં ગણતર રચિત આચારમા તો જ્ઞાન તપ કમબધનો
 જેવું, સૂક્ષ્મજીવોની પણ વિરાધના ન થાય એ માટેની જાગૃતિ વિદ્યુદ્ધ
 આત્મ તથા મુનિઓના સમયમય અને પરિત આચાર વિરોધેટલું
 બનું ઝીગૃહલપુ વણન ઠ તથા તે અગેો સ્ત્રમ ઉપદેશ જોઈ
 હ કે જગતના કોઈ પણ ધર્મમતમા-આત્મ અને મુનિધર્મની રનાના
 આટના સૂક્ષ્મ અને ક ક નિયમો જોવા નહી મળે દશરેમાત્રિ ૫૫
 આચારમાત્રિ આગમ મથોનું જ દોહન છે એથી આચારાગનો
 મગધર્મ સમજવા માટે થોડા વાચ્યો અહીં ડિતારુ છું જે નેત્રથી
 ખાતરી થશે કે આચારાગનો ધર્મ કેળો સૂક્ષ્મ છે

ધર્મના જાણપુરો એવું સમજે છે કે આ પૃથ્વીમાયનો
 જળમાયનો, અગ્નિમાયનો વાયુમાયનો તથા નનમ્પતિકાયનો (માય એને
 જીવમમુદ) આરભ (હસા) તે ખરેખર કમબધનો હેતુ છે મોહનો

નથી અને ચાલતા પણુ ન-રી તો એમને માગતા એમને રી પી ।
 થતી હરો ? પણુ દુ કંઠુ છુ કે જેમ જન્મથી અધમધિરને તેના
 સર્વ અગોમ કોઈ લાનાની અગીઓ ઘોચે ત્યારે એ અધમધિરને
 જે વેના થાય છે તે જ પ્રમાણે પૃથ્વી પાણી વાયુ અગ્નિ તથા
 વનસ્પતિ આદિના એકેદ્રિય જીવોને પણુ મારતા તેમજ તેની જ વેના
 થાય છે આ બધુ જાણીને જુદિમાન પુરુષ એવા જીવોની હિસા
 કરી નહી બીજા પામે કરારની નહી તેમ જ તેના કરનારને રૂઝ
 માનવુ ની જે એવા જીવોની હિસાને અદિત કરનારી સમજને
 ત્યાગ કરે છે એ જ સાનો મુનિ છે એમ કું મુ છુ ” (આચા ૩
 અ, અ ૧ C ૨ થી ૬)

બના જ જીવો લામી આર । તથા સુખને ચા છે અને
 જીવના મો છે મગ્ગ અને કુપ બધાને અગ્રિય પામે છે માટે
 કોઈને પણ મરજેમ કુપ ન થાય તેમ મુનિએ વર્તણુ ”

આ મરજેધર્મના મુગમૂત સિદ્ધિતાને પોષક જ સારીન પાકોના
 અરો ધગવના નોર્મએ નહિ તો પૂર્વાપર સબધ વિના અધર્મોજ
 થાય એ વાત એ પણ ચાલ રાખવાની છે કે

જૈન મનાનુસાર તીર્થંકર તો કેવળ અધનો જ ઉપદેશ
 કરે છે અર્થાત મુગમૂત અર્થ છે નહિ કે રામ્ (બુ લા
 ગા ૧૯૩)

રિકિમા મુગમૂત રામ્ છે એથી જ અર્થની મીમાસા પાળાયી
 કરી પ છે (બુ લા ગા ૧૮૧)

જૈન મનમા મુગમૂત અર્થ હોવાને કારણે આચાર્યોએ સમને
 મત્ત નથી આપ્યું પણ અમપ પરાને જ મત્ત આપ્યું છે (બુ
 લા ગા ૧૮૬-૧૮૮)

સ્વેનામ-ત્રિજર સાચો જુદા તોવા બા અધમા પૂરી જે એ
 વા પતા રહી છે એ પણુ આ જ કાગલે

પ્રકર ૩૭ આચાર્યોની ટીકાઓ

પણ પતિના મરેલે કે જો સમાજીન પાકોનો અથ વનરપતિપર જ હતો તો દલરેખાનિમ્ના મીઠામર આચાર્યની હરિભક્તિએ તે જ આચાર્યગના પ્રથમ મીઠા મર શ્રી સીનામયાનજી મહારાજે માસખ અથ શા માટે આપ્યો છે ? અને એ પણ મધ સામાન્ય મુનિ નહોતા પણ સમર્થ આચાર્યો હતા

પણિતોની એ નાન સામી છે કે હરિભાવ્યોનું શુ જટિ વોગત મા વોગત નો અથ જે હરે જૂનાનવા સમુદે કોને અથ દેવના પુત્ર નાન જ હતો એનો માસ અથ મા છે કાન બાન કારણે સુગિજ એ અથ આપવા તરફ ત્યાં હને એની મયામે આમ દેવી છે પણ એમ જા સુગિજ મહારાજે અન્ય પૂરવિયા એ વનરપતિપર જ અથ દરે છે એવી નોધ તો લીધી જ છે તે એ લગીને પ્રેમજો પોતાનુ જ મતન્ય આખરી છે એમ તમામ સુગિજન દાગ ખુ ના ગખ્યા છે

જો કે એ સમય પુણા હતા પણ એમ આ ને હવે હન હવેય દોવાનો મળે એમની સામે પણ મતને તો દાગ જ એ એમનુ મતન્ય આખરી છે એમ કહેતા પદના મતન્ય હવેની અદિસમ વિચારધારા પર પ્રથમ ધ્યાન દેનું પડે

તેથી જ રીતે શીનામયાનજી મહારાજે જે દેવના પા માસાહારનો અથ રીમાયો તો -

હરિભાઈ સુરિય મદદસાગની જેમ માસ ખાવા માટે છે એવો અર્થ કરવાનું ન કરેતા એમજે એટલો સુધારો કર્યો કે કે ગમાદિને દારબે દવાના ઉપમા એ ફક્ત મોપડા માટે જ નેવાનું છે આનવો અર્થ આપવાના ઉત્સાહમાં એમજે બીજાઓના વનગ્નિસાચક અભિપ્રાયની નોંધ નથી લીધી એ સાચું છે

તે કે સુવૈચરિ સનાદથી મેહુલાનો પ્રશ્ન હોય અને જતા નામની વ્યાધિ થઈ હોય તો મામ વાગ્ધરિયોગ્ય બદારના ઉપનોમ માટે અર્થાત્ આ ના માટે લઈ સમય છે પણ તે ખાવા માટે નહીં એમ જે એમજે પ્રતિષ્ઠા ન ક્યું છે એ દાનમાં આરા રાગ પર થતા ઉપચારની તેમ જ ચાવી આપતી આ પ્રમાણની માન્યતાની પડેલી અમર ને એમ મહેજે ૫ થી સમય કે બાબી તો

(૧) અગ્નિજ્વલિત સપામુય ગળ સળિયુ સમો

સત્તણો પઢિગાહજા (૩૫ ૫૮૫) આ સૂત્રના આધારે જે આત્મર અગ્નિ ઉપર ચડી રહ્યો હોય તે પ્રતિજ્ઞે પ્રાણ ન કરવો એવી શાસ્ત્રાણા હોઈ માસ ચૂના પર છે જેથી એ નેવાનો પ્રશ્ન જ રહેતો નથી

(૨) વળી તે લલુ જૂનાઈ ગ્યુ છે—તેમાર થયું નથી એમ નેષા પડી બેતાનગે દોડી જવાનો પ્રત કેવળ પૂરીઓ અંગે જ રહે છે નહિ કે મામ માટે

(૩) અને જે માસ મોપડા માટે જ લેવાનું હોય તો પછી બેતાનગે દોડી જવાની કઈ જરૂર રહેતી નથી કારણ કે દોન્વાનું મગજ લોડુત્ત છે એમ ન્યા જ કહ્યામાં આન્યુ છે અગે દવા માટે તો લોડુપતાનો પ્રશ્ન જ રહેતો નથી

(૪) વળી બાવારામ સૂત્ર ૬૮૭ પ્રમાણે સેમિક્ષ્વા મિક્ષણી

યા પચાષ્ઠ યા અચ્ચજેતિ યા મક્ષતે તિથા ૧ તો જે મનનમાં કે મસાસીઓ તેન, ઘી માખણ કે ચરબી શરીરે મોપ ના

તેણે કે મમળતા હોય તેવા મમળના મુનિએ રહેતું નથી એ આધારે માત્ર ચોપાનની વાત પણ ઘટતી નથી

(૫) વળી મુત્ર દપ્તમાં કંઈ છે કે 'મનિને કોઈ પાત્ર વળેરા' વગેરે હજી પણ ને તે ચમ્પી વગેરેથી ખગડાતું તેણે તો તે ને આ દૃષ્ટિએ પણ માત્રની વાત તો ઘટતી જ નથી એને આ પાઠમાં દેવળ પૂરી માટે જ માત્ર માંગે રહે છે માત્ર કે એ તમામની દાવા હતા કેવી તમામને વાસજીમાં એની પાત્ર ઘડી હોય

આમ જ્યાં સુરિષ્ટ મળાગજ માસ અથ ત ૩ / ત્યાં અની પાળા મળી વાનાવ જુની જ અસર દો એમ આપણે હ પી રાખીએ છીએ પણ ખુ હાડે તો જુ જ રતુ જ અમે આપણે એનો વિસ્તારથી વિના મગ્ન શ્રી અમરેન્દ્રસુરિષ્ટ મહારાજે દેવળ વનમ્પતિવાચક જ અથ આપ્યો ૨ પાઠ અમ જ્યાં એમોશી પણ અન્ય આના પાના મામપગ્ન અથની નોધ સીરા વિના સ્ત્રી સકષા નથી પાળાતા બધા આચાર્યો આ નવું મળાન દર્શાવેને જ અનુસર્યા હોઈ એમના વિદ્વંસનું મળવાતું રહેતું નથી

એ કાગળમાં આચાર્યની જેમ મમાધનના સાધનો કે અભ્યાસ યોગ્ય મથો સર્જ પ્રાપ્ત ન હોઈ તેમ જ વૈજ્ઞાનિક કે ઐતિહાસિક જોને ત્યારે અધારમાં હોઈ એમના મતબોમાં જે ધર્મ અપૂર્ણતા રહી મળે એ અપૂર્ણતા એમની નથી પણ સમાધનના સાધનોની ખામીને કારણે હતી તેમ જ એમની સામે પણ કેટલાક કારણો દર્શાવ્યા આમ જ્યાં એમણે જે ધર્મ ઉપરામી મથાનો પૂરો પાળ્યો છે એ એમનો ઉપકાર જેવો તેવો નથી

એથી આજે સરોધનનાં જે દાર ખુલ્યા છે અવન નિચાર દૃષ્ટિ પણ વિચારી છે એથી મોટું નવપ્રમસ પાથરે તો એથી એમનો હોઈ પણ જાનનો અવિનય થતો નથી જાન એમણે જે ધર્મ લખ્યું છે એ પોતાને માટે નથી પણ શાસનને માટે હોઈ એમનો આદીર્શ પ્રાપ્ત થાય

પણ આમ છતાં એ પ્રશ્ન તો ઊભો રહે છે કે કયો અર્થ સાચો માનવો? વળી જન્મે જાણુ મહાન પૂત્રાચાર્યો છે કોઈને પણ કશું મેં ખોટું કોરાવું કારણ નહોતું બધા જ શાસનના પગ લખત હતા એથી ભને કોઈના મતનો અપૂર્ણ હોય પણ તે ખોટા તો ન જ હોય તો પછી શું બનેતું કહેતું સાચું માનવું? જો એમ તો બને જ કેમ? તો પછી એવું કયું વારાઝેડુ આપું હતું કે જેને કારણે આવી બીજી ગમગી ઊભી થઈ?

હા, મેવું વારાઝેડુ આપું હતું જે કારણે જિનિદામ જુનાયો મૂળ કાગ્ય જુનાયું રક્ત પાકો અને એમાથી ઉદ્ધારેના અર્થો ગી ૧૫ પણ એનો મેગ બેસાડી ન સમરો એ તો શાનો જ ૧૦૦૦ વર્ષ સુધી ઠકે ગયા હતા એમા પણ શાનીઓની ખોટ વરનાવા મારી હતી મન્ય પણ પ્રાચીન કારણો હતા આથી કેટલાક આગમ પાકો તથા મિત્રાયો હુપ્ત થયા ૧૨મું દષ્ટિયા પણ આ જ મગમા આવા મરણે હુપ્ત થયું હતું કેટલાક અભ્યના ગૂં પાકો નિપિ બદ્ધ થયા હતા પણ પરિનતન સમતી નિપિને મરણે એમા પણ ગોરો આપના લાગ્યા હતા

જન પરપરાનો ઇતિહાસ મુનિશ્રી કયાલવિજયજી તથા અગ્રે પતિએ એમશ કયો છે કે જિનગમના જ્ઞાનને ધજો ધમ્મો હા રા હતો આ ધક્કાનુ-ગરમ થયાવું મૂળ ગણ્યુ લગરાનના નિવાર બા ૧૫ રી પડેનો બાર વર્ષો ભય મર દુઃકાળ હતો એણે આપણને ભારે હાનિ પહોંચાડી છે તેમ જ એની અમરે આજ પણ આપણે આ જન્મ કાયમને મરણે મૂઝારેની પરિગ્થિતિમા રહ્યા છીએ આમ બતા જે ધર્મ જન્મ્યુ છે એથી એ ગૂં બે અજ પગ ગો રી સમય તેમ છે ને એથી જ મેં આ જ્ઞાનમા પ્રવ્રન કયો

પણ એમ બતા રાની આત્મી મૂઝવણે કારણે રડીતો આ મમા માયુ જ ન મારવાનું કદ છે એમને ભય છે કે એથી મૂન

વાડો કે ૧૨ વિગેષ વધારી મૂક્યામાં આવજો ને તેથી જે કોઈ ભણતા નથી એમની સામે આવી વાતો મૂકવાથી લાન પડે શો ?

આ ગણમાં કેઈ પણ હવે ગુપ્ત રત્ની શકે તેમ નથી અને ગુપ્ત રાખરા જેતુ આપણે કેઈ પણ મ્યુ નથી મને તો આ પ્રશ્નમાં બિન ગિતરતા આપણા પૂર્વજોના લવ્ય અને નેગરની ઇતિહાસનું લ્યન થયું છે કે જે ઇતિહાસ આજ સુધી અધારામાં જ દગાઈને પડેલો છે એથી એને બહાર લાવવામાં સરમ અને લરની નીવાનો આપણે હટાવવી જ મળી

આથી એ કાળના આપણા પરાક્રમી અને વીરવાન મુનિઓના ગૌરવશાળી ઇતિહાસને આ બહાર મદાર લાવવાનો જ મારો પ્રયત્ન છે ને એના ઉત્સાહમાં જ હું એ પ્રશ્નનું બળ મેળવી રહ્યો છું

મકરનું ૪ શુ ભય કરે દુષકાળ

ભગવાન મહારીરના નિવાળુ બા. લગભગ ૧૫૦ વર્ષ પછી અદ્રશ્ય
મૌયની પાળની અવસ્થામાં પટલાથી તે પળન મુધી ભય કરે
દુષકાળનો પળો ફરી રળ્યો હતો એ વર્ષ નલી મે વર્ષ નલી
પણ લાગનાગટ ૧૨ વર્ષ સુધી અનાદૃષ્ટિ મળાભારી જેવા રાગો તથા
ભય વર ધુલોને કાળે મે દુઃખે અત્યંત બીયણ પ ધા જુ યુ
હતુ ગરીમો અન્નના અભાવે દોડાટપ મરી રહ્યા હતા આથી દોષ
જાતા પા. ખાના લાખા ને એમ થોગ વ મતભા તો લોગે જાડોના
ઓગે ખાઈ ગયા દુઃખિયાઓ હવે બૂખના માયાં પનુઓ પર પગ
તૂટી પતા દુઃખગ એની પરામણાએ પહોંચો હતો આરી અધિનિમા
ધમ રહ્યા થરી મુશ્કેલ હતી એ જોઈ મે કહો મુનિઓ ઇશાન-પરના
ફોના આપ્યા ગયા જેઓ ત્યા રહ્યા એ પણ ભારે મુશ્કેલીમાં જેમ
તેમ મગ નિગમન કરતા હતા પણ મોટે ભાગે જોયરી-પાળી અમાખ
જેના ધર્મ પ ધા હતા ધનિકો મુનિઓને જોયરી-પાળી આપના તો
મ્તામાં બૂખ્યા લોમે મુનિઓ પર તૂટી પડી આદાર-પાણી ઉસાડી
જતા મુનિઓ આદાર-પાળી માટે મૂંચોને ત્યા જતા તો તે વળાએ
તેમની સામે ધર્મ એ મૂંચોના રોમાં ધૂમી જતા અને તુરંદા
અનારી પરશાન કરતા આથી મૂંચો હવે આખો રિન ધર બધે
રાખવા તાખા રિન ન મોમા કુ ડે એક વાગ મુનિઓ આતા
પાળી નર્મ જનન તરફ જતા હતા ત્યારે પાળી હતી મોના એ-

મુનિને મુઠા પીન લોકોએ પકળી ચારી નાખ્યો અને એને ત્યા જ ખાઈ ગયા આ પરિસ્થિતિ જોઈ મૃદસ્થોએ મુનિઓને નગરમાં રહેવાની વિનવળી કરી જેથી એ ત્યારથી નગરમાં રહેવા લાગ્યા ઉજ્જૈનના કુમેઝ મિત્ર વગેરે શ્રેઢીઓએ ગરીબોને જમાવ્યા અન્નસત્રો ખોલ્યા પણ અન્નસત્રોની વાત સાંભળી રોજ દબારે દુઃખગિયા ચારે બાજુથી લા બાગવા લાગ્યા જેથી સખ્યા ખૂબ વધી જવાથી એ વ્યવસ્થા તૂટી પડી પરિણામે શહેરમાં બિખારીઓની સખ્યા વધી પનાથી ભારે અન્યવસ્થા જામી ગઈ પરિણામે મુનિઓને પણ આદાર-પાપી વહેરાવવાની મરજીથી બાબી ધર્મ હતી આમ પરિસ્થિતિ અનિરિપ્ત બની જવાથી આપદ્ધમ માની અનેક ધ્રમજ્ઞાચાર્યોને આદાર-પાપી માટે રાત્રે બહાર જવાની પણ આજ્ઞા આપી પડી હતી

વુમુમિત્ત કિ મ કરોતિ જાય એ ન્યારે જૂખનુ દુખ એનું લય કર છે કે માણસ એથી ન્યાય નીનિ કરુણા એજ ધર્મ મધુ જ ભૂરી જાય છે અને વ્યાધવૃત્તિ દહાગતા એમનપેગપણ તથા નિશિના જેવા દુઃખો ખોતો એ હૃત્યશન્ન વાજાળિનો છુતો પણ બની જાય છે આથી માણસો પોતાના જાળમેને રખડતા મુકી આપ્યા જતા દોઈ દોઈ તો પોતાના જ બાગકોને મારી નાખી એનું મામ ખાઈને શુધાતૃપ્તિ અનુભવતા

આરી લય ૨૭ પરિસ્થિતિ જોઈ જેઓ ધર્મીર હતા, શાડી હતા એમણે તો અનશન આરીને અમૃતિડી ગદ્દા માટે પ્રાણત્યાગ કર્યો આવા મુનિઓની સખ્યા ૭૪૯ ની હતી (વાયો, ધનપુ અવી વિશ્વ સન ભા ૫) આમ માનવ નિમાથી જ્યા સ્તેનુ અને ત્યાગનુ અમૃતત્રય જ સુમાર્ષ મધુ હતુ ત્યા પડી એમને જીવનમાં ગસ પણ ગો રહે! આમ જતા જેઓ જીવતા ગયા હતા એ પણ અનશનની તૈયારી સાથે ઘડી મુકેલીઓ અનુભવીને જ કપડી કનોડીમાંથી પાર બેનરી રાખા હતા પણ આ મધુ દાગમાસ ધની અન્યવસ્થા જામી દોઈ તેમ જ મુનિઓને મૃત્યુ

ધણા લોકો મુનિવેશ ધાણુ કઠીને મધમા લખ્ય ન ચર્મ મથા હતા એમની વાત લુહી હતી જો કે એમનામા પશુ ધણાઓમા ઠિન્દ ગુણો હતા અને શક્તિ પણ હતી આમ જતા આ બીજા કાળમા પરપરા પ્રિયુદ્ધ રીતે પાર બિતરી થતી હતી એ કર્મ એમના માટે ઓળી વીરુવની વાત નથી

એ પ્રિદાને મને જણાવેલું કે આવી આપત્તિ ટાળે શરીર ટકાવવા એ પ્રમારના અપનાદો આપવા પથ્યા હતા મમે તેમ હો, પણ એક વાત તો છે કે દુષ્કાળ ધર્મઆવનાનો પણ દુષ્કાળ બનેા કરે છે જાગીર બાદશાહના સમયમા ફેરાયેના ભય કર દુષ્કાળનુ તે વખતના પોદુગીઝ લોકોએ આપેલુ વણુન જેમજો વા-યુ હશે એ આ ૧૨ વખના ભય કર દુષ્કાળે કેવો કેવ વર્તાયો હશે અો સાથે ધર્મ ભારનાનો પણ કેવો રામ કયો હશે એની ક પના કરી શકશે હેના બગાડના દુષ્કાળમા કઈક માનાઓ પોતાના પુરોને મેકીને ખાઈ ગઈ હતી એના ખના આપણાથી કયા અગ્નણુ છે ?

આવા સયોગોમા મુનિવેશ દોવા જતા માની લો કે કેનાક પતિત થયા હોય તો તે અસહનિત થી લાગતુ અને એમ બન્યુ દોય તો તે કામ્ય મળાતુ જોઈએ પણ રોજ દસવા-દાકુસ ખાનારને તેમ જ અથાપા-પાપક વિના જેમને કેળિસો મમે બિતરતો જ નથી એવાઓને એની ક પના જ નથી આવી શકતી

મામ જ્યા સર ન માસાહાર જ પ્રનતો હતો ઘરે ઘરે પશુ એ જ વસ્તુ વપરાતી દોય ત્યા સચરી આચરીને કેટલુ સાચવે ? એથી કચારેક ગોચરીમા પશુ માસ આરી જવાનો સભર રહેતો દર નિરા મિરાહારી હોના છતા ભગવાનના સાનિધ્યમા રહેના ગોશાલકના પાનમા પશુએ કયા નહોતુ આરી જતું ? અને આજે પણ કારીઓના ઘરે વહોરવા જનાર એક મુનિના પાનમા પશુ એ કયા નહોતું આરી ગયુ ! આમ જતા મુનિઓ પૂરા નાશત હતા પા જોએ પેટ ખાતર જ

સઘમા ધૂમ્મા દના એ પણ જૈનમનિષી એ ન ખસાય માની નજાતા ખાતર પણ પછી એમા કમાઈ જવાથી એનો છાની રીતે ઉપયોગ દના થયા દના આથી એવાઓને દોલિ માન્યા છે (નિ ૮ ૪૨ ૨૧) એ તો મજ જ બીરતુ દનો વળી એ માસનારી કુટુમોમાથી જ આરેલા દના તેમ જ આ નગરને કાગળે એમની એ સાનમા છૂતી પણ નગેની જોથી એમા એનો શાસ્ત્રમાય નજાનો અને વળી એ નો પેર અર્થે જ આવ્યા દના એથી ગાયરી ન મો એરી પશ્ચિમિમા મે ઉરાડે ડોમ વળી સાવના અન ત્યાં આ વાન માર્ક જ્ઞાનુ હાવ તોનુ અમો ત્યાર શુ ક્ધી શકે ?

એટલે પેગીઓનો સંગ્રહ વા મો મેગરી આજે તો આપણે જોના દ ૨ નિ અભિલાસરી બની ગયા છીએ કે આમ ની વાન જ આપણે સામગી રાખ્યા નથી અને આમ લંબા જ માયુ કુગમિથી ભભરા સાગે છે આમ આ પશ્ચિમની દના નામવા કાગળ આજે આ ૧૧ જોનોના જ છામ ૧૧-આમ ખાતા થયા ૪ તેમ જ દે ના ૧૧ ધગમા એ ગેધારા પગુ સામ્યુ ૬ આમ ૨૫૦૦ વાના આ સંગ્રહ પછી ૫૧ આજે આરી ૧૧ ૧ની થઈ છે તો એ કાગળા નોકોનો મો દોર દાની મકાવ ૧૧થી એ દાગ તો આગબની કાનિતો દનો એટલે એરી નમગાર્ક આ ચાલની દાવ તો ને આના નિ દની

૧૭૨નો દપમે અને આમદ નાં માંથીજ પન્નીને ગુમાવવા સેવાગ દના પણ એરે આમ આપી છતાંના નજાતા દૃષ્ટા આવા એ દ ૨ વનગપમાદારી દાવા આ અન ૧૧ ૧૧ જે લોમે મન્ડી વાપરના એમને એ ખાતા ૧૧ એમજ છૂટ આરી દની આમ બપ ૨૦ પશ્ચિમિનિ ધમને પગુ વિદ્યુત કગી મટે ૬ જોન જ દૃષ્ટામા આનુ ૪ કે મુખશાનિના કાગમા જ ધમનો વિકાસ થઈ મટે છે

આમ માંથીજ એ જે છૂટ આપેરી એ એક પ્રકારનો આપદ્ધમ દનો એ દેવગ ૧૧ નાનમનીન આજા દની ચદ કાનીન આજા નગેની

એથી એની આજ્ઞા એ મચ્છી વાપરવાનું વિધાન નથી બની શકતી હા એટલું ખરું કે ભવિષ્યની પ્રજા એ વનમાનમતીન આજ્ઞાને વિધાન માની એ ન હોડે ને ઉપધી એ આજ્ઞાને ધમમા અપાવે એમ પણ બને

ભવિષ્યના પડિતા એના પગ મે તે મૂલ્યમાં મૂલ્યે પણ આપણે નો જાણીએ છીએ કે એ કયન વિધાન નહોતું પણ આપણે ધમ દતો આપેલો અપવાદ માગે દતો

અહીં એ વસ્તુની ખાસ અવસ્થા કરવાની ખાસ વસ્તુ પણ પડિતા માને છે કે એ યુગમાં શુદ્ધ્યો તથા મુનિઓ માસાદાર કરતા જ પણ મુગ ખોય અદિ સાનુ હોઈ ધીરે ધીરે એ નિગમિતાદાર તરફ વળતા આજે ૨૦ નિગમિતાદારી મની મયા છે જ્યારે ૫૨૫ ગમન લોકો પોતાની આજ્ઞાની બુદ્ધિમ પ્રગથી બનેને મુખ્ય વનપ્રખ્યાદારી જ માને છે મરણ કે જૈન 'શ્ર' સાથે માસનો સબધ જ એમને થયારી મુકે છે

પણ સાચી વાત તો એ છે કે બનેલું કંતેનું અવમન્ય છે એ કાગમા જૈનો મોટે ભાગે ક્ષત્રિયો હોઈ સિમર અને માસાદારથી એ પૂર્ણપણે મક્કા હતા એનું કદી શકાતું નથી શાઓ જ એના અનેક પુગલા પુગ ખાડે છે તેમ જ રૈસ્યો પણ કામપણે નિગમિતાદારી જ હતા એનું મજાસતક કે ધન જેવાઓની કથા પ્રગથી કે પી શકાતું નથી હા, એનું ખરું કે મુનિઓ કાકપણે નિગમિતાદારી જ હતા

આજના યુગમાં ધર્માર્થ પરિગિચ્છિત જ એવી છે કે સર્વ ખાસ કરી શકંતામાં તો શેક હોય કે નોખર થા મગ પર દોઈ પણ રાનિમોજન ત્યાં જન પાગી સકે તેમ નથી તેમ જ દૂગળી-બટાટા વગેરે કદમૂલોથી પણ બાળે જ દોઈ ધર સરથા મુક્ત દમે એવી કહેના જેવી પરિગિચ્છિત બનતી જાય છે છતાં એ જ ધરમાંથી દોઈ

વ્યક્તિ મુનિ બને છે તો એને દુઃખી તથા રાત્રિભોજન લાગ એ બંને મહાવ્રતોનું સંપૂર્ણપણે પાલન કરવું જ પડે છે એમા સદેજ પણ દાનિ ચનાવી લેવામા નથી આવતી કા તો એને ઘર ભેગો જ કરી દેવામા આવે છે

તેમ એ કાગમા ભને શુદ્ધો મામાહારી રજા હોય પણ મુનિ બનનારને માસાહાર ત્યાગની પ્રતિજ્ઞા લીધા બાદ જ વા એની સાધનામા ગ્રિહર થયા બાદ જ સધમા દાખન કળ્યામા આવતો ને કે આજે કેટલીક વ્યક્તિઓ પતિન બનીને સધમાથી વાગી છૂટી છે તેમ એ કાગમા પણ કોઈ કોઈ પતિન બન્યું હોય તો એ બનવા ભેગ છે, ને એની માનવ સહજ નમગાર્ત તો સનયુતમા પણ દેખા દેતી હોય છે પણ એથી પરપગને કંઈ જ દોન લાગતો નથી હોય દર્ શમતો પણ નથી

પ્રકરણ ૫ મું પ્રથમ વિદ્યુ મં ગિતિ

વરો મુધી સત્ત્વ ચ્ચો સાધાર્ણનો પાઠ ગાધી ૭ પામેથી શીખ્યા પછી રેશનયુગમાં તરૂં સરૂંમાં અધર્મિત મમ માટે આપણો આચાર્ય લાગતો. મારણ કે ત્યાં સુધી એ પાપનો અર્થ કેવળ આપણા શરીરને જ સ્પર્શ્યા હતો. પણ જ્યારે એ પાપ આપણા મન ચ્ચો આત્મા સુધી પહોંચ્યા ગયું ત્યાર પછી હવે આપણો એનો મહોત્તર જ મળી ગયો છે. આજે તો અનીતિ, મળામળર અપ્રમાણિતા જુદા-પ્રપચ્ચ ચ્ચો બા શારી કામમાઠમાં રહેવા માટે અચલાનસા અને સપત્તિ બૂખના ગેગમાં આપણે એવા વેસવા છીએ કે એમાં હવે આપણને કંઈ જ નમુનાનું લાગતું નથી આપણા જેવા વ્યવહારુ માણસો માટે આનન્દ-જનવન્ના મે છે. સરખા કર્યા માટે આ સિરાય બીજો કોઈ માર્ગ જ નથી એમ આપણે હવે કહેવા લાગ્યા છીએ. આમ ગ્રાન યુરો નીતિની બામનમાં આપણે તારાજ કર્યાં છે તેમ એ યુગમાં પણ દુષ્કામને ઝગે ખાનપાન સબળી આચાર્ય-વિચારમાં આપણો સારા એવો લાભ જ પેળના મારણે સધમાં નવેશી ગયો હતો. એ શરમ છોડી એમાં ખોટું શું છે એમ હવે એ માનવા લાગ્યો હતો.

શાસ્ત્રપાઠોની રક્ષા

આવી પરિસ્થિતિમાં દુષ્કામ બિનચાં પછી જૈન ભિક્ષુઓની પાટલિપુત્રમાં દાનના પગલામાં પ્રથમ ધમ મહાસલા મળી શાસ્ત્રપાઠો ધણા નિચ્છેદ ગયા હતા. ધણા પા અર્થે નુન થયા હતા, તેમ જ જે કંઈ

અનિએ હતુ એમા પણ દોર આવવાની સભાવના હતી જેથી જેમને મુખે જે જે કંઈ બન્યુ હતુ એનો સમજ કરવા તથા પાઠોને વ્યવસ્થિત કરવા મેં મવા બિનુઓ એમ્ત્ર થના હતા સારે દુષ્કાળને મારણે આવેની આવારની શિથિલતા દૂર કરી નવી આચાર વિધિઓ પણ થ રાત્રી હતી કારણ કે પનગોના મોજોને મરણે એમ નાં વિના શૂટો પણ નગેતો

યુગપ્રધાન લાનાદુઆમી આ વખતે નેપાળમા દોર્ડ એ ધર્મ સમામા ભાગ લઈ રહ્યા નહોતા જેથી અન્ય મ્યારિસાએ એમદને પ્રમુખપદે સ્થાપી એ ધર્મમહાનુ સુમન સભાન્યુ હતુ અને સધને સગમિત કરવા તથા સાસ્ત્રપાઠોને વ્યવસ્થિત રવા ભાગે જઈએત ડિગની હતી

નુ રીકુન્ડનો પણ પ્રજ

આ મહાસમામા દુષ્કાળને મારણે આવી પડેની અનેક વિધિઓ તો થોડા ફેરફાર માથે સુવારી નેમામા આવી હતી તેમ જ બચેના પાઠોને પણ એ રીતે વ્યવસ્થિત મવાનુ કામ આવી ન્યુ હતુ, પણ આચારવિચારની આમનમા દુષ્કાળની પેરી અમર સર્વત્ર ફરી વળેની દોર્ડ એમ વા સુમાનુમાર મર્ધ પશ્ચિમ અને છૂટા ભાગતો હતો ખીન્ને વચ પનાપુરની નીતિને થોડા ફેરફાર સાથે વળગી ગયા કિરોદ્ધાર ધમ્મતો હતો એથી મનને તે કારણે આ પ્રથમ સગિતિનું કાર્ડ બાર વિમ્ત મન્યુ હતુ તેને આપણી પામે એનો ગ્રેસ-રિપોર્ટ નથી એમ આ મનુષ્ય-સ્વનારનો આપણને જે અનુભવ છ એને આવારે આપણે રી રાખીએ છીએ કે ત્યારે પણ મર્ધ એકા વાદ ત્રિપાદો નહી થવા હોય કે રીપોર્ટની કડીમો નહી વર્ષ દોષ કોર્ડ એ એક વસ્તુનો આગ્રહ રાખ્યો હોય દોર્ડ એ માવગે ની નીતિ અપનાવી હશે તો દોર્ડ એ સમર પ્રમાણે થોડુ જાતુ કરીને પણ ખીલના વિચારોને મળી લીધા હશે પણ એમા માસાદારનો પ્રશ્ન અતિ ઉચ્ચ હતો

જેનામા શ્વેગમ ભાવના હોય છે તેને સર્વદેવ તણને શિશુ સધમા
જોડાઈ ગયો હોય છે એ બીજી વસ્તુ તો હોડના જેટલો વીરમ^૧
બની શકે છે, પણ સ્વાદેન્દ્રિયની લાનસા એ એક એવી પ્રતિગ વાસના
છે કે એમા પડેનો ઝડ એમાથી છૂતી શકતો નથી વળી સર્વત્ર
વાતાવરણ પણ તેવું જ હતું આ કાગલે જેઓ એ ગેમ સાથે જ
સધમા પ્રવેશ્યા હતા તેમ જ જેઓ પાળણથી શરમ હોડી એના
પક્ષાકાર બન્યા હતા, જેમણે ભગવતીજી તથા દસરૈખનિક જેવા માત્રી ૬
ગાઓમા આવેના અને આ મમયમા સન્દેના અર્થપરિવર્તનને
કારણે માસ-મન્ડી અર્થ પામે ॥ પાઠોનો આધાર બર્ધ પાતાના
આચારવિચાર માટે સમર્થન કર્યું, તેમ જ સૂક્તતા આત્મરત્ન પણ
કારણ રજૂ કરી પોતાનો બચાવ કરના માત્રો^૨ સામ્રાજ્ય સ્થપિત
મૂળ આગમાદિ તાત્કાલિ આવેના એ શન્દેના અર્થો એનો ઇનિટાસ
તથા એ સૂત્રપાઠોનો ઉદ્દેશ બાલતા તતા આથી એમણે એમને
મમતાવાનો પ્રયત્ન કર્યા સાથે — આચારવિચારના મહાપરિણા
અધ્યયનમા આપેલી માસાહાર ત્યાગની સ્પષ્ટ આજ્ઞાએ
તન્દ્રધ્યાન હોયું, પણ એ પાઠા કોઈએ રજૂ ન કર્યા હા તો એ
વિમુક્ત થયા હોય હા નો એવા વર્ગે ગોપન્યા હોય પક્ષાકાર મુનિઓ-
માથી કોઈને પણ એ પાઠ સ્મૃતિએ નહોતો રહ્યો પાઠ સ્મૃતિએ
નહોતો રહ્યો પણ અર્થ તો સદુ બાલતા હતા એથી બહુમતી પક્ષે
એાઓને મધનહિમ્મત કુચાની જોડે ૧૨ માગમ્બી કરી આવી પર્ગિ-
શિતિમા એ પૂજ્ય અધિરોએ નાવ સલામી લઈ ચમત્કાર સંજો
હતો જેથી સધની એમતા ટકી રહી હતી, તેમ જ એને પર્ગિલામે
ધમની નિશુદ્ધિ પણ ગ્રહણતી ગી મળી હતી

૧ નેક એવા મુનિઓને પાળણથી પાતે એકા અર્થ કર્યા હતા એ
નથી લઈ કુચોની કૃપાથી નિશુદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી લીધી હતી પણ એક વાર
વહેતો થયેલો એ અર્થ તો ચાપક બની જવાથી ચાલતો જ રહેલો
પરિણામે એ અર્થની અસર ભગવાન મહાવીર વિધેના પાઠ મુધી
પણ પહોંચ્યા ગઈ હતી

પ્રકરણ ૬ કું મજેલો ચમત્કાર

ઠાકેયો નાદનિનાદ

ત્રેકે માસાદાર તરફ વગેના મુનિઓની મધ્યા બાદ ઓઝી હતી આમ છતાં એમની સખ્યા ઉપેલા કચ્વા રાયક તો નહોતી જ પના બુમતી પણ એવાઓને સવમહિષ્કૃત કચ્વા ધમ્મજતો હતો ત્રેકે એ સગિનિનુ નેતૃત્વ કરનારા દેદનાક પૂર્વાચાર્યો મ્હોર નિયમના આગ્રની હતા પણ બીજા પૂર્વાચાર્યો આચારને કઈક લજ્જો બનાવીને પણ ગામનની પ્રભાવના કરના ઉચત હતા (નિશીથ ગા ૨૧૫૪/૫૭૪-૫૮/ખ ગા ૩૨૭૫/૮૬) જેથી એ બીજા વર્ગના સ્થિતિરો મુ ધ્યાતુ—શાત અને દીપદષ્ટિ વાગા સમરસ મનો હતા એમને બો સપ્રાપ્તે થોડો જાન લાગશે એ એ જાણતા હતા પણ એમના નિમા ઘરુણા હતી સાથે નામનના ઉદ્ધારની અને એને ફરી તેજસ્વી અને સગરિન બનાવવાની એમનામા તમજા પણ હતી એક મોટો સમૂહ જુને પડે એથી સપ્રાપ્તી શુદ્ધિ જળનાશે પણ અખખિતા તત્વાથી એની શાસન પર બૂરી અસર થશે એ પણ એ સમજતા હતા વળી દોષમા પડેના હોવા છતાં એ અને ઉત્તમ ગુણો બો શક્તિઓ ધરાવતા હતા એ પણ એ જાણતા હતા આ કારણે એનો કઈક તોડ કાઢવા એમણે બહુમતી પદના મુનિઓને તથા કઠોર નિયમોના આગ્રહી પૂર્વાચાર્યોને સમજાવી શાન કયા વિરોધી પાના મુનિઓને પણ ઉચ્ચ દષ્ટિમિત્રુ રાખી વીર બનવા સમજાવ્યા પણ

ત્યા ચિત્ત પર વાસનાના વાદળ ઘેરાયેલા હોય ત્યા જ્ઞાનનો મૂર્ધ પત્રી ક્રમથી પ્રમત્ત પાથરી શકે ? પણ એ અવસ્થાચિત્ત અને ધૈર્યવાન ગુરુઓએ તિરમો મુધી આનો કષ્ટકે તોડ કાઢી આ કડિન સમસ્યા તન કરવા નવા નવા પ્રયત્નો આતુ જ રાખ્યા આથી એમણે એ પતિન મુનિઓને ન ધૃતમર્થો ન ધમમત્યા કે ન સધમહિષ્ટન ક્યા ધાગત તો એ ધડીના છગ ભાગમા એમને સધમર્થી દાખી કાઢત પણ જે હવે પરમાર સ્ત્રીપુત્રાદિ પરિવાર અને વૈભવ વિતાસના દુન્યરી બોગોની લાનમ છોડી ભગવાન મહારીના ધર્મસરણે રહેવા માગતા હતા એવા મોતાના એ ગ્રિય શિષ્યો માટે એમના વિનમા કરુણા હતી દયા હતી, સ્નેહ હતો એથી એ એમનો તિરસ્કાર નહી પણ એમનો ઉદ્ધાર ઇચ્છતા હતા

ગુરુઓની લાભ્ય ઉદારતા :

જેમ માગત પ્રત્યે અમીદદિ હોય છે, તેમ એમની એવાઓ પ્રત્યે અમીદદિ હતી એ જાળના હતા કે એ મિત્રારા રૂ પરિસ્થિતિો ભોગ બનેના છે એથી જેમ ૧૦ પગ મુઓ કરવાથી એતુ ૧૧ મદનું નથી પણ એના થોડા ધનાઞ્ઞથી જ એ રૂગી આરોગ્ય પ્રાપ્ત કરી શકે છે તેમ સાચા માનસતાસ્વીની આથી એમણે એમને વગમેનો માનસિક વ્યાધિ દૂર કરવાની કારુણ્યદદિ ગંખી ખૂન જ ધૈર્ય પૂનઠ કામ લીધું હતું

એમણે એ ખામિયાનું હતુ કે જે એવાઓને કેટલી દેવામા આપમે તો એથી એમનો વ્યાધિ મટવાનો નથી જિનદુ એ વધુ વિકૃત બની ભગવાન મહારીને નામે એકે નવો માસાહારી સમ ડિમો કરશે અને નો એમ થશે તો જે પુરુષે જગદુદ્ધાર કાળે અર્વાચન પરિત્યાગ કરી ઘેર તપમર્થો અને જિ । ચિત્તન પછી જે પરમ સયતે જગતને બોધ આપ્યો હતો એ મયના મૂળમા જ ધા પડશે અને તેથી ભગવાન મહાવીરનુ કંઈ કારયુ જધૂ ગાધાણી યર્મ જશે,

હસી ગયુ સાથે પક્ષભેદ પડનાથી શાસ્ત્રનો પાયો જ બોદો બીજરો
એના વિચારે એમની આખો શરીની જની ગઈ

When there is wall, there is a way

જ્યાં અતરની લાગણી દોય તે ત્યાં નિરાધમા પણ એકબીજાને
સાધરાનો માગ જડી આવે છે એથી એવો ચમત્કાર સર્જી શુદ્ધિઓએ
એ રીતે બને પક્ષોને સાધી લીધા એ ચમત્કાર હતો બને પક્ષોને
માન્ય તરી આચારનિધિઓ ધડી નાખરાનો અને એ રીતે નિઃશ્ચય
શાસ્ત્રપાઠો નિર્માણ કરાનો

આની C 12 અને C 13 દર્શિથી એ પૂજ્ય પુરુષોએ બને
ખોને સમજાવી સમાવી લેરા કેવા કેવા પ્રયત્નો કયા દશ એનો જો
સરિખનાર અટોડા આપણી પામે દોન તો એ પુરુષોની કારુણ્ય
દર્શિ અને પતિનોના ઉદાર માટેની કયાળ જખના અને એ દ્વારા
પરપરાગો અખડ અને નિરુદ્ધ બનાવવાની તમન્ના જોઈ આપણુ કયુ
અરેખર દની જાન એ માટે એમણે કેટકેટલી ધીરજ રાખી હશે કેટલો
સયમ રાખ્યો 13 એ અંતે આક્ષેપો અંતે નિહાના હતાહતા એરો પી
જવાનુ પા કેવુ સામર્થ્ય બતાવ્યુ હશે એનો પરાક્રમ અને તેજસ્વી
દર્શિસ આજે અધાગમા દોઈ આપને તો કેવળ એની કંપના જ
કવવાની રહે છે

આપણે તો આજે એના પુરુષોએ બારેના રાજમાર્ગ પર ચાલવાનુ
છે મહેવાતોમા રડી માલુવાનુ છે પણ જાડી-જાખરા અને ઘેર
અટીને વચ્ચે કુર્મ પહાડોને જોઈને પણ જોમજો પગડી પાડી
આપણા માં રાજમાર્ગ નિર્માણ કરી આપ્યા છે, એ પુરુષોએ ત્યારે
શાસનને માટે કેટલુ સચુ હશે, કેની કેની વિપત્તિઓ જોવાપી હશે તથા
કેવા કેવા જાજાનોમાથી એમને પવાર થયુ ખત્રુ હશે એ વિચારીએ
છીએ ત્યારે સહેજે જ આપણુ મનક એ યવિત્ર પુરુષોના ચરણોમા
દગી પડે છે એ સમયમા જ લખાયેના નિર્ણય — છેલ્લો ૬૫

સુત્ર આચારગનો દ્વિતીય અધ્યયન, સર્વવિદ્ય પ્રાપ્તિ તથા જુદા કલ્પમુત્ર વગેરે પ્રધેયાથી એ કાળ કેવો લખ કરે આચાર્યો દ્વિતીય એનો પ્રાપ્તો દત્તિદાસ આજ પશુ તારવી શકાય છે પણ આપણે એટલી લામી નજરે જોઈ શકતા નથી જે મટેનાતોમા આપણે સ્વીએ છીએ એ મટેનાતની બારીએથી જ એમને માપવા આપણે મથીએ છીએ અને એટલે જ આજે આપણે મેકરો વર્ગના દુઃખરતા સરકારોને કાળે એમણે આપેના માસાદાર અર્થ નીમ્મના પાઠો કે એવા મુનિઓને ખાતર આપવા પડેના અપવા માર્ગો સમજી શકતા નથી માસાદારની મૂળને કાળે આપણને એવા પાઠો તરફ આજે ધૃષ્ટા છૂટે છે અને તેથી એવા પાઠો એ શાસ્ત્રોમા આવેના ક્ષમકા છે એમ માની એને રૂઠાવાનો પણ આપણે વિચાર કરીએ છીએ પણ એ જમમ નથી પણ આપણા પૂજ્ય પૂર્વજોની ઉત્તર કડુણા ધૈય, દીર્ઘ દષ્ટિ તથા પનિનોના ઉદ્ધાર મારેની કમળા તેમ જ એ દ્વારા શામતની અખતિના અને એના પાવિત્ર્યની ગદા માટે બનાવેનું પરાક્રમ અને ખેડેનો પુરુષાર્થ કેવી પગમળનો હતો એના ગૌરવનો એ તેજસ્વી દત્તિદાસ છે આજે તો આપણે પરાંતના શિખર ઉપરથી વિચરે નિભાગીએ છીએ પણ એ શિખરે પગેચલાં પડેલા કેવી કેવી ગડીઓ ખીજો ચાલેના અને શિનાઓ પાર દરવી પડી હતી એ જૂની જાઈએ છીએ

એથી એવા ભવ્ય અને રોમાચમગી દત્તિદાસની રક્ષા અને નિમાલ્ય માટે સવન્નીકૃત ઘર્ષ પડે એવા આચરવિધિઓના નવા પાઠો એમણે ગૂંથ્યા હતા જેનો સમ્રાટ આજે આચારગના દ્વિતીય શુભઅધ્યયન તરીકે વિવ્રમાન અને વિખ્યાત છે

મોટો ભાગ ભગવાનના સદ્ગુણ અદ્વિસા ધમને અનુક્રમ ચુસ્ત વનખત્યાતારી હતો છતાં સાગી એવી સખ્યા ધરાવેના વર્ગ સમ્રાટ આજને નામે તેમ જ જૂના શાસ્ત્રોમાં વપરાયેના શબ્દોના - દવે ૩/ બનવા લાગેના નવા અર્થોને - આધારે માસાદારનો આધાર

જોધતો હતો. ખરેખર પૂર્વ અને પશ્ચિમને સાધવા જેવું આ કપડું કામ હતું પણ એ સાત, ધીર મળી અને દોઢદણ પુરુષો વિમોની જલેમત પછી સરને સીકૃત થઈ પડે એવા પાઠા એ ધમ સંનિમા મજૂર કરાવી રાક્યા હતા એ જ એમનો જાદુ હતો. અને તેથી જ એ છેવટે જેમ ઉત્તર દિશા પ્રદેશમાં પૂર્વ અને પશ્ચિમ એક બની વિલીન થઈ જાય છે તેમ અને પશ્ચિમે સાધી લઈ ઉત્તર-દક્ષિણ જેટલા અંતરોને વિલીન કરી શક્યા હતા સાધ્યો સમન્વય.

પાગુ એ પગના એમને ઉગ્ર વા વિરાઘાથી પસાર થતું પગપુત્ર સ્થવિરોએ એક પક્ષ માટે ભારે માન અને મૌન તથા ખીળ માટે બીજી કરુણા અને એમના ઉદ્ધારની પ્રખ્યાત હતી આ કાગળે સ્થવિરોએ એ ખ્યાને સાવવા સમન્વય કે કેવળી જગતોએ જણાવ્યું છે કે,

‘જાવતિયા ઉસાગા તાવતિયા કુતિ જવયાયા

રાત્રોમાં જેટલા ઉસાગ વચનો છે, તેટલા અપરાધ વચનો પણ છે જેમ પુરુષ અને પુરુષની ડાયા સાથે ચાલે છે તેમ. રાત્રિમાં એ ઉસાગ સાથે નિવળ સાવધે માટે ધીરે ધીરે ચક્રાનો અપરાધ માગ પણ આપ્યો છે પણ રાત્રિમાં એ અપરાધ માગ તમે માટે મળી જતી છૂટ નથી પણ આ રીતે પટોચના માટે ક્રમે ક્રમે એક એક પગનું આગળ ભરવા માટે બાધી આપેલી તાત્કાલિક મયા છે અથવા તો એમ કહી શકાય કે થાકેલાઓ માટે આ સમયનો વિસામો છે બાળી માસાતરના દેવો તો રાત્રિમાં પાને પાને ભર્યા પડેલા છે એ માટે એ બુદ્ધિશાળી પુરુષોએ ‘જેસ મરે નહીં અને દારી ભાગે નહીં ની નીતિ અપનાવી છે. આ જ અર્થ રહે અને થાકેલાઓ માટે અપરાધ માગની પણ મોટાશરે રહે એ માટે એમણે જૂની ભાષાના સમન્વયોનો આભાર મેળવી નવી આચારવિધિઓની રચના કરી

જૂની બાથ નવા ર થોવા અર્થ પ્રમાણે અમમ્મ વામ્મ
બની સગી દની લેણ કાગળની મુખાળ આપણે બજારન ખડા
વીર અને માસાનર આ રૂગી ગરા છીએ આમ બામ્મ મમ્મનો પ્રથ
લીર બનરા સાન્યા ન્યા થી એવા રામે એક થા બીજા અર્થમા
૩' રવા માયા દના બજારનના નિર્ણય બાદ તમમમ ૭૫ વા
૫ની એ મુનમા રપગને શુદ્ધિ સંગ જેનો રામ પ્રેમ રામ પ્રેમ
મા શુદ્ધિ સંગ ૩૫ પામી મુખો દનો રામ ' રામ જેને
મુગ અર્થે વનર નિવાસકે રામ થા તો પોના પાથ રાવા પના
૩' અર્થે પ્રમાણ પા મળી જે પ્રાણી જ અમ્મ અર્થે પ્રાણી દના
જાગે રામે એ દને આમ જમ્મ જની વનર પનિ અર્થ ત ૬ પા
જગી રામે રામે આ દન રામ જે બન રામ રામની આપિ ન
રામ રામ નો આ મગમા એક થા નીલ અર્થમા ૩' થવાની જ
પ્રક્રિયા આવી ની રામે એથી 'શુદ્ધિ સંગ' રામ 'શુદ્ધિ
સંગ જમ્મ રામે ૩૫ પા રા રામ પામી જામ રામ પરિચિતિએ
૩' રામ રામને મગમ રામને મગમ રામને રામ રામે રામે
રોમે આપી પેરાના રામ રામે રામે આપના શુદ્ધિ સંગ રામે
આપી રામે શુદ્ધિ સંગ રામે રામે રામે રામે રામે રામે
રોમે રામે

આમ આગના માત્રમગેમે જૂની બાથનો ઉપયોગ કરી જાને
પરાને આવી લીવા દના પના એ અર્થે રામની દની કે મામમ
જેમ જેમ શુદ્ધિ મગમર આ રામમા અમમ વધમી તેમ તેમ જ
અર્થ એવાર એને થામ અને રામી સામની રામે તે જામ એમ
અમમ અને મિનગમી સામમી રામે અમ્મ છે જમ તેમ જ

આથી શાઓમા નિસપ આ વ્યવસ્થા તેમ જ અમમ અન
અપા એમ જામે રામે શાઓમા રામે અર્થ દના અર્થ રામે અમ
મુ' રામે આ રામે એ રામે અને રામે રામે રામે રામે રામે
એવા અર્થે આપનામા આના છે અને આ રામે

સાધતો હતો. ખરેખર પૂર્વ અને પશ્ચિમને સાધના જેવું આ કપડું કામ હતું પણ એ શાત, ધીર, ગંભીર અને દીર્ઘદષ્ટા પુરુષો દ્વિભોની જાહેરાત પછી સારી સીટા થઈ પડે એવા પાઠો એ ધર્મ સંગિતમાં મજૂર કરાવી શક્યા હતા એ જ એમનો જાદુ હતો અને તેથી જ એ છેડે જેમ ઉત્તર દેશ પ્રદેશમાં પૂર્વ અને પશ્ચિમ એક બની નિર્ધીન થઈ જાય છે તેમ બંને પક્ષોને સાધી લઈ ઉત્તર-દક્ષિણ જોડતા અત્યંત નિર્ધીન કરી શક્યા હતા. સાધેયો સમન્વય

પણ એ પહેલાં એમને હવે વાત્સિનામ્યાથી પસાર થતું પશુ હતું સ્થવિરોએ એક પણ માટે ભારે માન અને ગૌરવ હતું ખીલ માટે જાડી કડુલા અને એમના ઉદારની ઝખના હતી આ કારણે સ્થવિરોએ એ બધાને સાવવા સમજાવ્યું કે કેવળી ભગવંતોએ જાણ્યાનું છે કે

જાવતિયા ઉસાગા તાવતિયા કુતિ જવવાયા

શાશ્વોમાં જોડના ઉસર્ગ વચનો છે તેટલા અપવા વચનો પણ છે જેમ પુરુષ અને પુરુષની જગ્યા સાથે આરે છે તેમ શાશ્વોમાંએ ઉત્તમર્ગ સાથે નિગળ સાધયો માટે ધીરે ધીરે ચલાવે અપવા માગ પા આપ્યો છે પણ માત્રામાંનો એ અપવા માર્ગ હમેશને માટે મળી જતી છૂં નથી પણ આ સંતિ પટોચના માટે ક્રમે ક્રમે એક એક પગલું આગળ ભગવા માટે બાધી આપેલી તાત્કાલિક મથાલ છે અથવા તો એમ કહી સમય કે થાકેનાઓ માટે અ પ સમયનો વિસામો ઇ બાકી માસાહારના દોરો તો શાશ્વોમાં પાને પાને ભર્યા પડેના છે એ માટે એ બુદ્ધિમાળી પુરુષોએ બેસ મરે નહીં અને લાવી ભાગે નથી ની નીતિ અપનાવી ઉસર્ગ માત્ર સ્વચ્છ રહે અને થાકેનાઓ માટે અપવામાંની પણ મોડામાં મોડે એ માટે એમણે જુની ભાષાના શબ્દ-પ્રયોગોનો આધાર મેળવી નથી આચારવિધિઓની રચના કરી

જૂની ભાત નવા રૂ થોવા અર્થે પ્રભાલે આમમ્ય વાચન
 બની શકી હતી જેના કારણેની મીઠા આપણે ભગવાન મા
 વીર અને માસાદાગ મા દરી ગરા છીએ આમ ભક્ત્યામદ્યનો પ્રમ
 તીવ બનવા નાગ ત્યારથી એવા શબ્દો એક યા બીજા અર્થમા
 ૨ થવા વાચ્યા હતા ભગવાનના નિર્વાણ બા લગભગ ૭૫ વર્ષ
 પડી એ યુગાવપગનો શુદ્ધ અદ્વિય મમ જેવો શબ્દપ્રદાન શૈવમનિ
 મા શુદ્ધ અદ્વિય પામલ ૫ પામી ચૂક્યો હતો મમ શબ્દ જેનો
 મૂળ અર્થ સ્વપતિવાચક ગર્ભ યા તો પોનો પાથ દોના છતા
 ૨ અર્થ પ્રમાણે પાળ્યો એ પ્રાણી જ માન અર્થે પાળ્યું કરના
 લાઓ હતો એ હવે આમ પામલ બની વનસ્પતિ અર્થ તરફ પાછો
 વળી ગયો હતો આ ક્રમ પ્રભાલે જો ભય ૨૨ દુઃખાળની આધિ ન
 ચડી દોત તો આ માગમા એ યા બીજા અર્થમા રૂ થવાની જે
 પ્રક્રિયા ચાલી રહી હતી એથી શુદ્ધ અદ્વિય પામલ શબ્દ શુદ્ધ
 અદ્વિય વચ્ચમ્ જેનું ૫ પા થા હોત પણ ભરકર પદિધિનિએ
 મળેલી પ્રિધિને મળે દસાથેના મુનિઓના ઉદ્ધાર માટે અને બી
 પમેને સાધી લેવાનો જનુ કરના માટે આપણે શુદ્ધ અદ્વિય પામલ
 માથી કરી શુદ્ધ અદ્વિય મમ જેની જૂની ભાતના શબ્દોનો આધાર
 લેવો પડે

આમ ત્યારના શાસ્ત્રમરેમે જૂની ભાતનો ઉરોગ કરી બી
 પમેને સાધી લીધા હતા છતાં એ અર્થે ૨૨ સખી હતી કે માણ
 જેમ જેમ શુદ્ધ મસ્તર અને સમ આ આગળ વધમ તેમ તેમ
 અર્થ એનાર જેને યોગ્ય અને જાગી લાગતી હતો તે પડી એ
 અરોગ્ય અને નિનજરી લાગતો અને મનુ છે પણ તેમજ

આથી શાસ્ત્રોમા નિષ્પ અને અવતાર તેમજ ૮ મ્મ અને
 અપવાદ એમ બને દિગ્ધે વાઓના જે અર્થ થતા આવ્યા છે એનું
 ગૂ મત્ત્ય આ છે કે જે ચરેલા અને વાળા બનેને ખાનમ્ ૨ પાને
 એવા અર્થો આપવામા આવ્યા છે અને આ કઈ નથી વળ નથી

શાસ્ત્રોમા ઉત્સર્ગ અને અપવાદ આપતા અનેક પાઠો છે જેને વિમાયા કહેવામા આવે છે વિમાયા એટલે જેમાથી હલ્લ બુદ્ધ અર્થો નીમ્મે તેરી વાકચગ્ગના આમ વિમાયા દ્વારા પૂ રચનિરોએ બને પદને સાધી લીલા હતા

કારણકે એ પુરુષો જાણતા હતા કે જેઓ આ રીતે નગરમા રાખી આનમે એમને એમાથી માત્રાદારનો અર્થ મળશે જ નહી તેમ જ જેઓ કેવળ નમજારીને કારણે પોતાનું મતન્ય સાનુ માનતા હતા એમને માસાહારનો બાલ્ય અથ મળવા જતા એ પણ જમારે જીવન દુષ્કારને અગે આવેરી માનસિક વિકૃતિની અસરમાથી મુક્ત બનશે સાર એ પોતે જ જોઈ સમશે કે જ્યા પાઠે પાઠે વનમ્પત્યાનિ જીવેલી તો શુ પણ સાચી આખે જોઈ નમમય એરા સુક્ષ્મ જીવેલી પણ દિસા ન થાય એ નાટે સતત જગૃતિ રાખવાનો આદેશ સમા થેનો છે ત્યા પછી એને પોતાને જ પોતાના આસ્તિની વિસગનના માત્ર પ મે ને તેરી એરા જન્દોના અર્થે પોતે ખોટા કયા હતા એમ સમજી જઈ એમાથી જની છૂગી જવાનું બાજ એ ત્યાર મેળવી શકે

આ પ્રધાન દષ્ટિ ગણીને આચારગતના રિધિનિધાનો ધાયા હતા એમા જે આવા ૬-૭ પાઠો છે એ પણ એ તેતુ અથે જ નિમજા થયા હતા કેટલા પાઠોમા જે અસ્પૃહતા રહી મઈ દેખાય છે એતુ કારણ પણ આ જ હતુ તેમ જ કોઈ કોઈ પાઠોમા એક જગ્યાએ આગા આપી છે તો બીજી જગ્યાએ સખત નિષેધ કરી છે (આચાર્ય સુ ૫૬૧-૫૬૨ પાઠ ૬-૭) એ બનાવેછે કે અમુક જગ્યાએ ઉત્સર્ગ અને અન્ય ૧ અપવાદ એમ જન્ને ધર્મો કહેતામા આવ્યા છે ભૂધારેનુ મૂળી કારણ

આ પાઠો લખાના માત્ર રાત્ર દૂણ મેકિટ્ટન, પાર્થિવન તથા આનંદ ૫ગેરે પ્રજાએના થતા રહેના અરાગતવાર આક્રમણને કારણે જાન પરપરા તથા પંનપાન પર જે અસરા થેરી એથી એ

જૂના કાળનો હતિહાસ સુવાના લાગ્યો હતો તેમ જ સંગો
ધનના સાધનોની પણ ત્યારે ખામી હતી જેથી ક્યા સંલેગોમા આ
પાઠ લખાયા, મૂળભૂત અર્થ પરપરા ગી હતી, પાછળથી
નવા અધોનો પણ કેવો અને શા માટે સ્વીકાર કરવો પડ્યો
તથા જૂની ભાષા શા કારણે મનસ્વ-મામનાયક બની ગઈ
હતી એ બધી વાતો કેવળ મુખ પરપર એ જ રહેલી
ગદી દોઈ સુવાના લાગી હતી આમ જાએક વાર વહેતા થરતા
બંને અર્થો માન્યા આવતા હતા પણ કેવો નય કયા લાગુ પાડવાયો
છે અને ક્યા સંલેગોમા એ જાન્યો દનો એ જાનુ જ રીસગાયુ હતુ
આ મૂળગુને કારણે કેટલાક આચાર્યોએ એક અર્થ પર ભાર મૂક્યો
બીજા આચાર્યોએ બીજા અર્થ પર ભાર મૂક્યો. આમ જા બંને વો
એકબીજાના દટિનિ દુનો સ્વીકાર તો મોં જ છે એને એ મનાપુરુષોના
મતબો એમની દોઈ અપૂર્ણ ગ્યા છે પણ એથી એ ખોલ તો નથી જ

મામનાયક અથવા દટિએ આપણે એ પાઠો વિચારી મયા
છીએ એમા કયાય પણ માસાદાર કરવાની સાચાતા નથી મળતી.
તેમ જ માસ લેવામા દોષ નથી. એ ખાઈ લકાવ છે એવી કયાય
દમગ મક બાના પણ નથી જ્યા મનિને છૂ મને છે ત્યા પણ નિરે
ધા મક બધેનરપે એને અમુક મર્વા આ બાધી લેવામાં આવે છે
દુનુ હમા પાઠમા જ નકારામ બાના વાપરવામા આવી છે જે
અપવાદ મામ તરીકે એવી સખીમાં જવાની છૂ આપે છે જોકે
એમા પણ અનેક સરનો તો મૂંઝામાં આવી જ આ પાઠ દમગમક
બાના વાપરે છે એનુ કારણ એ છે કે આવી સખી રોગ રોતી
નથી. ને વગી મુનિઓનો પણ તેવી સખીમા જવાનો આમ જો ૧

૧ કાળ મુનિને માસ ખાવાની કે સિમ કરવાની હચ્છા થાય અને એ
એનો આમક પડે પણ સાચકાર છુ એથી એની હચ્છાને સંતોષ મરા ૧
આ પ્રત વાચકોને સહેજે જ મૂંઝવણમાં નાખી દે તેવા છે પણ આપણે
શુક્રોની હુદયમાવના નથી વિચારી મટિ જ આવો પ્રમ દો છે

વળી ખીલુ ખજી કારણે ઉ કે જૂના રાષ્ટ્રોને કારણે 'માસ' અને 'નરુપતિ' અર્થે તો સાધી શકાયો હતો પણ 'જવા' અને 'ન જવા'નો અર્થ સાધી શકાય તેમ નહોતું. પણ એથી ચડેના સાધ્યે માટે આ પાઠ લખ્યે જનનો હતો જેથી એવા એના સમાવાન માટે અને શાસનની શુદ્ધતા માટે એમને ઉપરાઉપરી આના ૯-૧૦ પાઠો આપવા પડ્યા હતા જેમાં એવી સખડીમાં જવાના કારે દોરો બનાવનામાં આન્યા હ

ફરમાવેથી નની આજ્ઞા

આમ એ પુરોએ C ૧૨ બાવે પતિતોને પણ મમારી રેવાનો એક અદ્ભુત અમ મગ સજ્જો હતો સાથે એમણે અન્ય મુનિઓને

'શાસ્ત્ર તથા માં કવિચર શ્રુત મલિહાસ મુખ્યત્વે મુખે કહેવાય છે કે, ધમ્માસ્તદ્ગ્રન્થમ્મ મન્નિમ મગ્ગિત્તિ સ્વચ્છ વચ્ચો પરિધાન કયાં હોવા છતાં ધૂળમાં રમવાને કારણે મનિન વધેલા રોતાના બાળકોને તેમ જેવાથી રોતાના વચ્ચે અને શરીર મનિન થવા છતાં જે માતાપિતા હાથે વેદા બની તથા ઉ એમને ધન્ય છે

શ્રુત મોતું હુદય પણ આના માતા-પિતા કરતાય વધુ મુદ્દા એમને ૫૫ રોતાને લાગશે એ બહાના હતા વળી એક માનસશાસ્ત્રીની આ ધી એમનો એ પણ વિચારું હતું કે આગ્રહથી આગ્રહ નહીં પડે કંઠાય એ એવ રો અનુપ્ત ઉચ્ચા બમના વેગથી લબૂળી ડહોરો

એમને તો એમના દિન પર કમલે મેળવી અપાર સ્નેહ જગથી એમના હુદયની મનિનતાને ધાઈ નાખીને આ રાગમાથી એમને છોડવાની જવાલા વેલી હતી જેની નહોતો એમણે પાકનો આગ્રહ રાખ્યો નહોતો રાખ્યોનો આગ્રહ રાખ્યો કે નહોતો આહ્વાન-નિષેધનો આગ્રહ રાખ્યો એમણે તો કેવળ માનવ દિલ પરની નજાનો જ આગ્રહ રાખ્યો હતો કે એ દ્વારા જ એમને એક વિસ વિશુદ્ધિના શિખર પહોળાડી શકશે અને ગાપણે તેમણે કે અકપ સમયમાં જ એ એમને તેમથી વશ કરી વિશુદ્ધ બનાવી શક્યા હતા અને એ રીતે તથા એકતાને એમણે ઠકાવી રાખી ધમને વિરોધ ઉત્પન્ન બનાવ્યો હતો અને એથી જ એ અનેા વ્યાપક પ્રચાર કરી સમ્યા હતા

પણ એવાઓને હિપ જીવવાના કાર્યમાં સદાયમૂત થવાની વિનંતી કરી ખાસ મૂચના આપેલી કે કોઈ પણ મુનિએ એવાઓ માટે નિમ્ન વાક્ય ન બોલવું તેમ જ એમના પ્રત્યે અભગમો પણ ન મેલવો એ પણ આપણા જેવા જ સત્યના સાચકો તરીકે ભગવાના ધર્મ-શબ્દો આવેલા છે, એમ માની એમના પ્રત્યે સમભાવ કેળવવો' આ માટે આચારાગતા ૧૦માં અધ્યયનમાં ન્યા આહાર-પાણી માટેના (પિડેપણા અને પાનેપણા) ધારના આ નવા નિયમો મૂક્યા છે એમને છેડે છે ના સૂત્રમાં ખાસ આચાર મૂકી છે કે,

इच्छतांसि सत्तण्ड विद्ध सणाण सत्तण्ड पाणे सणाण

જાન્નો ન સમાહીણ્ણ એવ ચ જ વિહરતિ (સૂ. ૧૪૩)

અર્થ આ બધી પિડેપણાઓ (આહાર લેવાની વિધિઓ) કે પાને પણાઓમાંથી (પાણી વગેરે પ્રવાહી ચીજો લેવાની વિધિઓ) કોઈ પણ પ્રતિમા અગીયાર કરનાર મુનિએ એવું કાપિન મોત્તવું કે 'બીજા બિશ્નુઓએ ગેરવાજ્ઞી રીતે (ધર્મ વિરુદ્ધ) પ્રતિષ્ઠાઓ ધારણ કરી છે માત્ર અમે જ ફરી ગીતે ધાગ્યું કરી છે પણ જે બીજા મુનિઓ પણ એ પ્રતિષ્ઠા ધરીને ફરે છે તેમ જ અમે પણ એ પ્રતિષ્ઠા ધરીને ફરીએ છીએ તે સર્વ જિનેશ્વર ભગવાનના હુમાનને તામે મ્હી પરંપર શાંતિથી વર્તનારા સુ સરખા જ એવાથીઓ-સાધકો છીએ' એમ માનવું

આમ એ કાળમાં આવેલી આધિને કારણે એ સમયગત સતોએ ડાનડાસૂત્રની માન્યતા ધગાનનારાઓનો સમન્વય સાધી અને તત્કાલ ધર્મની યથાર્થતા ચિદ્ધ કરી બતાવી હતી એટલું જ નહીં, એના ઓતે પાળ્યથી વિશુદ્ધ બનાવી શાસનની પવિત્રતા અને એની અખ તિતાને ગૌરવાન્વિત મનાવી મુકી હતી આ દૃષ્ટિએ એ કાળના પુરુષોએ જે ગીતે કામ લીધું છે એ એ યુગને અનુરૂપ જ હતું

બાળ જે એમણે શાસનની ધગણ રાખી એવું કૌશલ્ય જ ન

ખતાનું હોત તો નવો માસાહારી સઘ જભો થતાં બૌદ્ધોની જે
જૈન સઘની પણ એ જ દશા થઈ હોત અને ત્યારે જે ઉચ્ચ શિખરો
સર કરી ઉગત મસ્તકે આજે જૈન સઘ ગર્વધારણુ કરી રહ્યો છે એ
ગોસ્વથી એ વચિત જ રહ્યો હોત એથી આ ૨૫૦૦ વર્ષના ઇતિહાસ
મા જૈન ધર્મે જે ગૌરવ પ્રાપ્ત કયું છે અને જનતાની સેવા કરી
છે એ ગૌરવ એમની જ બલ્યતાને પ્રતાપે છે એમની જ સેવા ઉદારતા
અને કૃપાને કારણે છે એ ન જુનીએ

ચલુ કાલ હોય છે બાકી ૫૫૦ તો સદેવુ દોષ છે ૧૫૫
હપરથી ગમનારને અન્ય ગમનારને ટેકો આપવા જાય છે તો પરિ
ણામે બન્ને જોરથી જીધથી પડે છે પણ જે સ્થિત જન્મે હોય છે
તે જ ગમનારને ટેકો આપી એને મગ તો અગ્રાવી શકે છે ને ફરી
આસાની તાગત પણ આપી શકે છે આમ મજા પડ પડ વિશુદ્ધ અને
ચિદ્ધ જીતી માટે જ એ એનાઓને ગમતા બચાવી પરિણામે ગમની
શક્તી હતી

પણ આની એ વસ્તુ નોંધવાની ખાસ જરૂર છે કે જે પૂર્વાચારો
ઠોકર નિષેધોના આગ્રહી હતા તેઓ દ્વિ-શ્રુતસ્કંધોપે નહીં આચાર-
વિધિઓ લખાઈ તેમ જ પાછળથી વીર નિર્વાણ ૧૬૨ પછી નિશાખા
ગાયે નિશીયની રચના કરવી શરૂ કરી ત્યાં સુધી સાથે રચ્યા હતા
પણ મતને વીર બનતા તેઓ પાછળથી છૂન પડવા લાગ્યા હતા
જેઓ આજે જિજ્ઞાસી કહેવાય છે બનેલી ૫૫૫ નિષેધો જેતાં જણાય
છે કે આચાર્ય લગ્નાડુસ્વામી મંત્રી ચોગ્ર જ નખતમા એ અનગ
પણા ૮૨૦ એકે ક કે જિનમ પી બાવાર અપનાવ્યો હતો ત્યાં
બીજાએ મુગાનુગ્ર પરીવર્તન સ્વીકારી લીધું હતું જેથી એ બીજા
વર્ગના સ્થવિર કે પી કહેવાઈ શ્વેનામર મનાયા છે એમની દિલારે
શાસનના રક્ષણ-વિમુક્ત પર કેલિન થોરી હોઈ અને ત્યાર એની
ખાસ જરૂર પણ હતી જેથી એમને ઘડેના નિયમ પ્રમાણે સઘની
વચિત વ્યવસ્થા કર્યા વિના જે કોઈ જિનમ પી આચાર

સ્વીકાર્યું તો એને પ્રાયશ્ચિત્ત કન્યુ પડ્યું (નિ ગા ૪૯૨૬
બુ ગા ૧૦૧૩) આ બનાવે છે કે મધ ત્યારે કેવી આપતિઓ
માથી પસાર થઈ રહ્યો હતો? અને એટલે જ એમણે શાસનની
પ્રભાવનાની દૃષ્ટિ રાખીને પોતાને ઠીક લાગ્યા તે માર્ગો વ્યાપક અને
C 12 દૃષ્ટિમિદુ રાખી સ્વીકાર્યા હતા બીજુ ય એક દૃષ્ટિમિદુ છે કે રાજ-
કીય થા સામાજિક અવ્યવસ્થામાં ધર્મધાવન થઈ શક્યું નથી
(નિ ગા ૨૪૫૭) આ કાળે પણ એ સમયની સામાજિક પરિ-
સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને સઘની એમના દબા રહ્યું એ માટે કેમકે
કોઈ નિયમોને હજારા મ્વા પગા દોય એ પણ સમજી શકાય તેની
વાત છે

શિં ચોનુ કરેનુ ચમાચીન

આમ એ ાગતા પગલ પુરોએ બને વર્ષેને માધી લેવા
નરી આચારવિધિઓ ધર્મ કાળી નાખી હતી જે મે ચૂનિમણે
આચારાગમાં નેહી દીધી હતી પણ પવિત્ર અને નિશુદ્ધ જીવન
જીવનારા શિં ચોએ ગુરુઓને મિનતી કરી કે તે પ્રેમા! અમે તો
આ પાઠોનુ ગમ્ય અને એનો તેનુ જાણીએ છીએ પણ એમાં મધ
માસરાગી સખીમાં જવાની અનુના આપનાર આના અપદ પાઠથી
હરિયમાં સદેહ થવાનો તેમ જ મર્દ એને પ્રમાણ પણ મનાવે એવો
અમને ભય ગદે છે

શિં ચોના પ્રશ્નમાં તથ્ય દોષ ગુરુઓએ ધડેરી આચારવિધિઓની
રિશેષ અપદતા મે એમણે તમ જ ચાર નરી ચૂનિ મોની રચના
કરી એમાંની ૭ ચૂનિ (ઓ ગરીમનિ પાછા અને મે ચૂનિમણે
ધારેરી નરી આચારવિધિઓ અર્થાત્ આચારાગના દ્વિતીય સૂત્રમ્મ
પાછા નેગી દેરામાં આવી છે એમાં પૂર્વ અપદનાથી એમને ચોખવટ
કરી છે કે ‘અમ્મ મમાપિ લમ્મકરીજા જૈન મુનિ મત્ર માસનો લાગી
જ હોય

આગમાં શાસ્ત્રોમાં તે મધ-માસના ત્યાગની ટમનાયક આજ્ઞાઓ છે જ પણ નથી આચારવિધિઓને દારણે ભવિષ્યમાં કોઈને સદેહ-શકા ન રહે એ માટે જ અહીં એની કમી સ્પષ્ટતા આપી દેવામાં આવી છે કે જેથી પડેલા સાધકોને ઉપર ચાલના કોઈ ખામ મયોગો માં આપેના અપના માગને કોઈ ઉત્સાહ માગે ન બનાવે આમ આચારની નિરોધ સ્પષ્ટતા માટે જ ચૂનિયઓ નિર્માણ થઈ હોઈ પરપગ નિશુદ્ધ હતી તેમ જ આવા અપના પાકો કેવળ પતિતો માટે જ હતા એ પણ આથી સિદ્ધ થાય છે

સાથે એક ખીજ વાત પણ વિચારવા જેવી છે કે માણસ પૂર્વ પર સબધિ વિચારીને જ સાચો અર્થ મેળવી શકે છે પણ જ્યાં એ કોઈ પાપકૃતિમાં ઘેરાય છે ત્યારે પોતાની પાપકૃતિને બુદ્ધિપૂર્વ જ અર્થ મેળવના કે પ્રમાણ મેળવના હજી છે આથી એ બગતા જ વાક્યો કે પ્રમાણો અધ્યક્ષેથી ઉપાડી લે છે અને પછી જ્યારે એવાઓની સખ્યા વધી જાય છે ત્યારે એમણે કરેલો અર્થ પણ એક સ્થાન મેળવી લે છે જેકે એવો અર્થ સાધનાગ પાછળથી પોતાનું મતન્ય ની મૂળ પરપરામાં જોઈ જાય છે છતાં એક વાર વહેતા થોડા અર્થો પછી પાછા વાળી શકતા નથી એક જુના મતન્ય તરીકે એ વહેતા જ રહે છે આમ એ કાગમાં દોષિન વેશધારીઓએ વહેતા કરેલા એ વહેલી મગ્ગે જ આચારોની ટીકાઓમાં પણ એનો રંગ જોતર્યો વિના ન્હી શક્યો નથી તેમ જ જગવાન મહારીર વિરેના પાઠ સુધી પણ એની અમંગ પહેલવી ગઈ છે

આમ જ્યાં આચારની નિશુદ્ધિ એની જ્યાં જ અસર પડેલી નથી જોડી એ તો અધમરમાં પણ ગમદગની જ રહી છે

પ્રકરણ ૭ મું

મામાહારનું પ્રમાણ (૧)

પણ પતિનો દહેડો કે નમાગ મનિઓ પણ માસાહાર કરતા હતા એ વાત તો ત્યારે માની જ ને ?

માયા પે ખરી અને મોગી પે ખરી મગલ કે વખતના અને પામાઓ દોઈ એના અન્ય પામા માને વિચાયા વિના જે નિર્ણય બધાનું છે એ નિર્ણય નિષ્ણાય જ નહીં હોતો આ મગલે તે વખતની બીજી જ પરિસ્થિતિઓનો આપણે વિચાર કરવો પડે અને તો જ આવો નિર્ણય હજી સમયે

પ્રવેશના નવા માધકો

આ ઘોઠુ ૧ મને જારણે મધમા જામેલી અન્યવધાને અગે મુન્ધો મનિઓને માયવના દોઈ નીચેના ૪ પ્રકારના સાધકો જમણું મધમા દાખન થઈ શકે હતા

- ૧ ભક્ષ્યામન્યનો જેમને વિવેક હોતો — ધમની મુશિ પથ્ય નાનાની એવા કેટલા પેટ ભરવા ખાતર જ સધમા પ્રવંચ્યા હતા
- ૨ દેવનાં તો દેવનાં જનાથ દેતુઓ માટે જ યા દોઈ અન્ય વ્યાપ્ત સાધકા ખાતર જ પ્રવેશ્યા હતા
- ૩ અનેક પુણ્યો અને શક્તિઓ પોતી દોવા જતા જુખના દુખે જે મા નિમ્નેજ મનીમોના એવા દેવના પેટ અગે

જ દાખન થયા હતા, છતાં પાછળથી રૈગવ્ય વાસિન
બની ભગવાનના ધર્મને વગમી રવા હતા

૪ જ્યારે કેટલાં જ્ઞાનગર્ભિન રૈગવ્યથી જ આત્મા હતા

જીવન વગની સામે તો કેવળ પેનૌ જ પ્રથમ હોઈ એ બુદ્ધ
સંતોરાયા બાદ એ સ્થિત બની ગુરુઓ પાસે અધ્યયન કરતા હતા તે
એમા એમની પ્રગતિ પણ ધર્મગ્રામી હતી જ્યારે પટેલા અને બીજા
ગાંધી વ્યક્તિઓનું તો ધર્મના અન્યાસમા ચિત્ત જ વાટવું નહોતું
પણ જ્યારે કુમાર જેની પરમાત્મા પરોવ્યા ત્યારે ગુરુઓએ એક
સ્થળે બધાનું પોતા ધર્મ રહે તેમ ન હોઈ બધાએ બધાને જુદા જુદા
વહેલી દીધા આથી જેઓ ગુપ્તપણ માસાતર કરતા તેમને દેવે ગુપ્ત-
ઓતું આધિપત્ય છૂટી જવાથી મોકળાઈ મળી તે તેથી શરૂ પાળ
છૂટી મર્ત અને પછી તો જ્યારે માણસ ધર્મ પાપાસિમા ઘેરાઈ જાય
છે ત્યારે એ પોતાની કૃતિને અનુકૂળ શાસ્ત્રમાથી આધાર પણ મોઢી
કાઢે છે વળી એમના શરૂઆતમા ઘેરે ધણા અધ્યાત્મ પગ થયા
હતા જેની એમણે ભગવાનીજી તથા દાર્શનિકમા વપગરેલી જૂની
ભાષાને કારણેનના અર્થ પ્રમાણે એવો માસ-મન્દી અર્થ થતો હોઈ
એવો આચાર મેળવી લીધો હતો તેમ જ મૂળમા આહારનું મારણ પણ
ટેકામા મોલી કાઢુ હતું

આ કારણે કુમાર પછી સુદામજીને પ્રથમ આ પો ત્યારે પટેલા-
બીજા વર્ગના તો ધર બેગા જ ધર્મ મરાતા જેની દર્શનકોનિકા-
ની પાઠેલી સૂચિકામા આકરી દીકા કરનામા આવી છે
એવા વર્ગના તો ધર્મમા ચિથર જ હતા પણ રીજ વગનાય ચિથર બન્યા
હતા એમનામા આગે ગુરુઓ હતા, શક્તિઓ હતી તથા પણ હતી
જેથી કુમારની ભવ કરતા જેર્મ એ રૈગવ્યનાસિન બની ગયા હતા
એથી ધરે ન ભાગતા ભગવાનના ધર્મ શરૂને જ એ રહેવા માગતા
હતા ક્રકત રવા ની લોતુપતા એમની છૂટી નહોતી જેથી શાસ્ત્રપાઠો

રખૂ કરી એ પોતાના આચારનું સમર્થન કરતા હતા જે આપણે
પિયારી મયા છીએ જોડે એ પણ પાઞ્જથી વિનુદ બની મરા હતા
અને પરપગે તો મૂળથી જ વિનુદ હતી અને છે આ કારણે તો
એ જગતમા અન્યે ત્યાગી સગ્યા ગણાય છે

પણ અત્રી એક વસ્તુ ખાસ યા રાખવાની છે કે અત્રિ સાન્નિધ્ય
અર્થાત્ મહાનનો સુદ્રમણે પાવન જેમનો આચાર છે એના જૈન-
મુનિઓ સાથે માસાહાર સ્વપ્ને પણ સહારે નહી મગ્ધ કે
કયા એમનો સુન્માતિમુદ્ધમ છવરાશિને બચાવવાનો અદિસા ધર્મ અને
કયા ધોગ દિસાના મગ્ધમૂત માસાહાર! એ એનો મેગ જ ન મેગ

આ કારણે જેઓ ઉત્તમ ગુણો અને શક્તિઓ ધરાવતા હતા
એમને પાખમા ટમની રાખના છતાં અને એવાઓએ મુનિવેશ ધાગણ
કરેનો દોષા હતા-માસાહારના દોષને કારણે એમને મુનિઓ નહી પણ
મુનિપ ના ઉમે વારો યા સાધકો માનવામા આન્યા છે જોડે બ્યરહાર
દૃષ્ટિએ એનોપથીનો અભ્યાસ પ્રનારા વિદ્યાર્થીઓને ધણા ૧ દર કનીને
બોનાવે છે તેમ અમને મુનિ કહવામા આવતા પણ સાચા અથમા
તો એ માધમે જ હતા આ કારણે એમના આના આચાર સાથે
સધ કે ધર્મને પ્રતી જ નિસ્ખલ નથી

નિર્ગ્રંથ મુનિઓને શાઓમા હમેશા યનિ મૂળથી સમોધવામાં
આન્યા છે જ્યારે આજના ગોરજીઓ ત્રીના પહેર છે પૈમા રાખે
છે, આમ ત્રણથી ધરે જમના પધારે છે પાનપી છીવે છે વેચાણ
-ખરી પણ કરે છે અને છૂટી વાદનોનો પણ ઉપયોગ કરે છે
મનનમા કે એ અપરિણીત ગૃહસ્થ જેનું જ જન હવે છે આમ
હતા કેવળ મુનિવેશને કારણે એમને પણ યનિ જ કહેવામા આવે
છે આમ જન્મેને સમાનપણે યનિ શમ્નુ મમોધન લગાડવામા આવે
છે, છતાં જન્મેના આચારક્રિયારમા આસમાન જમીન જેટલું અતર
છે તેમ એ કાગના વેશવારીઓના અને શાઅર્ચમન મુનિ ॥

આચારવિચારમાં પણ તેટલું જ અતર છે, છતાં કહેવાય છે બન્ને મુનિ

એકે મુનિ-પરપરાનો મોટો ભાગ બ્યારે સિધિનાચારી બની ગયો ત્યારે પાઞ્ચથી શ્રી સત્યવિજયજી પન્થાએ કાનિ જગારી જે કિરોદાર મરેનો એથી એ સિધિનાચારીઓનો અધ્યાત્મ કહેવાના મનિ ઓનો મોટો ભાગ મિશુદ્ધ બની પરપરાગન મુનિ-સધમા જોડાઈ ગયો હતો તેમ એ કાળના પતિત વેશધારીઓ પણ પાઞ્ચથી વિશુદ્ધ બની મનિ-પ ને પ્રાપ્ત થતા હતા પણ એથી મૂળપર પગ માત્રાદારી હતી એમ કહી સ્વપ્નમાં પણ ન મળી નમાય

શ્વેતામર દષ્ટિએ જ્ઞાનગુણ અને મયશક્તિને કારણે સાધન, મુનિ પ્રવૃત્તિ, ઉપાધ્યાય અને આચાર્ય એની ઉત્તરોત્તર મુનિપની જુમિમાંથી હોય છે તેમ જ ચારિત્રી ઉત્તરોત્તર વિશુદ્ધ આગધના પિ દષ્ટિએ સામયિક ઉગ્રપ્રજ્ઞાપતીન પરિહાર વિશુદ્ધિ સૂક્ષ્મ સપરાય તથા યથાબ્યાન ચારિત્ર એની એની પાસ બુધિકાઓ નાનકામાં આવે છે વિગળમાં નવચારી મુનિ એનકે મુનિ તથા આચાર્ય એની પંચીઓ ગોઠવનામાં આવી છે બ્યારે ચારિત્રી દષ્ટિએ બન્નેમાં સમાન બુધિમાંથી છે

આમ વિગળમાં નવ બુધિમાંથી પસાર થયા બાદ જ મુનિપ પ્રાપ્ત થાય છે અને શ્વેતામરમાં મુનિપ ની સાધનામાં અપેક્ષિત સિધ્ધતા પ્રાપ્ત થયા બાદ જ મુનિપ પ્રાપ્ત થાય છે

આમ જ્ઞાતા મુનિપ ને પામેનો કાર્મિકમય પડે છે નો એને એની કદાચ-મર્યાદા પ્રમાણે અપરા માર્ગ નિપસાદિક પ્રાપ્તિ દ્વારા ધીમે ધીમે ફરી ચાલનામાં આવે છે આ પ્રવૃત્તિ સમયમાં એ મુનિ નહીં પણ મુનિપ નો હોયે સારથી સાધન જ ગણાય છે જૈન શાસ્ત્રોની આવી ઉત્તમ અરુધાને કારણે મુનિ અને મુનિપ ના ઉમેવાર વચ્ચેનો જે ખાસ સમજી લેવાની જરૂર છે આ બે ને સમજાયો હોત તો

પતિ એમ ન હતી શમ્ભ કે જૈન મુનિઓ પત્ન મામાદાર કન્યા
હતા હા એમ્બુ એમ કની શમ્ભ કે દેવના મુનિવેશધારી આધકો
કપારેક મામાદાર કરના નવા પત્ન આથી એવાઓને કાગળે સમગ્ર
મુનિ પરપણે ગેલિ ૧ હતી શમ્ભ

જૈન સમ્રાજ્યના છે ત્રા ગ્રા વામાં કષ્ટ વેશધારીઓ તર થી
મારીયે યા મેષકિને ભગાડીને ભાગી ગયા છે પત્ન એથી એવી કુલ
વ્યભિઓને કાગળે એમ ન હતી શમ્ભ કે જૈન મુનિઓ પત્ન એવા
જ દેવ છે

વ્યવહારમા પત્ન બે-આગ-પાય વ્યાપારીઓ દેવના કાગળે તેથી
હતીને સમગ્ર વ્યાપારી મજા દેવાગિયુ હ એમ નો કાગળ મૂખ પત્ન
ન હલે એ ન્યાને ધારો કે આજના હરાગ સ રા માં મુનિ ગૃહસ્થો
તરફથી મુનિઓની આર-સભાગ થતી જોઈ કે ના જ માણી મધમાં
પૂરો વેશ ભજતી પ્રવેલી જન જા પોતાના અધમ ધમા છાડે નહી
તો - ત્રેકે એની જન પડી એમને તરતી મૂંઝામા આવે જા-એવા
ઓ કાગળે મુનિઓ જ માગ હાય છે એમ નહી નહી શમ્ભ ખરુ
નગમ પત્ન કની એવુ ન જ માને

એમ નાન એ પત્ન જાગારી દેરી જ રતી સાગ છે કે ૨૫૦૦
વાના હનિસમા કષ્ટ એરી કુલ વ્યભિઓએ આનો સામ લીધો
છે ને મેને કાગળે પગપદ વોનાઈ છે એથી ભનિધ્યમા આના મગજો
પગપદ ન વોવાય એ માટે શાસ્ત્રકાગેએ પગેથી જ એરી ગાવજુ
હતી ગમી ૧ કે સયમધમમા ગિય થયા જા જ એવાઓને મુનિ
તરીકે ગ્રીમત્સા-એ વ્યવસ્થાને કાગળે આજ પછી દીક્ષા લેનારો
મુનિ-મુનિ જણાતો નથી પણ સયમમા ગિય થયા બાદ
અર્થાત્ નહી દીક્ષા બાજ એ મુનિ જણાય છે ત્યા મુધી એની
સાથેનો વત્તવ હા પ્રમાણે ગણવામા આવે છે જેનો તુ એને
સાગુ જીવનના આચારનિયારમા પરિપક્વ જનાવડાનો હો

સત્તની દીકામા મળ્યું છેહેતું કે વડી દીકા. આ જ દીકાપર્માય ગણ્યા છે મતનગમા કે વડી દીકા પહેલાં એ મુનિ ગણાતો નથી.

અદ્વૈતાતા પહેલાં ર્મવ્યૂહ

જેમ કુસળ મનાપતિ વિજયની પ્રાપ્તિ અર્થે વ્યૂહ બાંધ્યા છે તેમ પૂજ્ય મીતાય અધિરોએ પણ અભિસાનુ દોષ નજર સમક્ષ રાખી શાસનની શુદ્ધિ માટે શાસનને વક્રાકાર રીતે શાસનને અનુસારે વ્યૂહો બાંધ્યા જ કર્યા છે પ્રાચીન કાળમા દીક્ષા સાથે જ વડી દીકા — જીવોની યોગ્યતા જોઈ — આપનામા આપની યા તો ૧૩ દિવસ બા આપનામા આપની પાછળથી જેમ જેમ નમુનાઈએ આપની ગર્ભ તેમ તેમ એ માગો લખાવી ૬ માસ થા એથી પણ લાંબા સમય સુધી વધારવામા આ રો છે કે જેથી સવમ ધર્મમા સ્થિર થયા બા જ વડી દીક્ષા આપનામા આવે અથ ગરબ્હની પાવનિમા દીક્ષા બાદ નવું તસ વર્ષ પછી વડી દીક્ષા થયાના કાખના પોષાનેના છે આમ દીક્ષા લેનારો મુનિ સામાયિક મુનિ યા સાધક દરિયાય છે અને છેદોપરધાપનીય ચારિત્રને યોગ્ય હતા પ્રાપ્ત થયા બા એને વડી દીક્ષા આપનામા આવે છે અને ત્યાર પછી જ એ મુનિ ગણાય છે આમ છેદોપરધાપનીય ચારિત્ર મા પ્રગળ્યા વિના વાસ્તવિક દૃષ્ટિએ મુનિ એ મુનિ ગણાતો નથી પણ કુશળના સમયમા આ વ્યવસ્થા તરી પડી હતી અને એ રીતી સ્થિર થના પણ નબેતા હતા પડિતોએ એવાઓને મનિ માન્યા છે પરપગએ સધકો માન્યા છે આ સમ જળના અભાવે પડિતોની દૃષ્ટિએ મુનિઓ માગાહારી હતા જ્યારે પરપરાની દૃષ્ટિએ તો મુનિઓ નિશુદ્ધ જ હતા બાકી મુનિવેગ પહેરા માત્રથી કઈ મુનિ બનાવું નથી એથી એના મોને સારી યા સિદ્ધપુત્ર જેવા મહી દાકાય કા પુકે એ ગુરુઓ જેવા હોના યાં મુનિવેશ રાખતા અને સ્વહી પણ પેટ માટે જ એનાઓએ વેશ ધારણ કર્યો હતો ને ! વળી નમણુ વર્ગમા ‘પામયા’ નામે ઓળખાતો એક નિર્મળ વર્ગ પણ હતો આ જવાની શાસ્ત્રકારોએ જ નોંધ લીધી

છે કે એનાઓમા ચારિત્ર નહોતુ, રક્ષા મુનિવેશ જ હતો ?
(નિ ગા ૪૬૦૨ ચૂ) આના કારણે પણ એવાઓ મુનિ ગણાતા
જ નથી

આમ હતા વિનયગ્નની જેમ કોઈએ વડી પીઠા પ્રાપ્ત કરી
દોષ તેમ જ બાજ રીતે ઉત્તમ ચારિત્ર પણ એ પાળતો હોય પણ
કોઈ ધૂંગ દેતુ અથે જ એ એમ કનૌ હાય યા નિર્મળતાને પોખ્યા
કનૌ હોય તો એથી એ કઈ મુનિ બનતો નથી ઉદામિ રાગનુ
ધૂન કરવાના ન દેતુ અથે જ મધમા દા મન થઈ રૂપેપણે ઝરો
પામે ગખવા ત્તા ૧૨ ૪૪ સુધી ઉત્તમ ચારિત્ર પાળવાનો ડોગ કરી
અને શુરુ પામેથી વિનય ન નુ મિદુ પ્રાપ્ત કરી પ્રમગ મગના
એણે પૌત્રશાળામા રાગનુ ધૂન કયું હતુ

આથી સમગ્રપણે આ બધા પ્રસોતુ જી જી તપાસ્યા વિના કદા
પાઠો કયા? ના સંસેગોમા અને યેને અપેક્ષિતે લખાના એનો
બરો બે તથા એનો ઇતિહાસ જાણ્યા વિના કોઈ એકા બે પાંતે
આધારે પૂત્રાપત્ર મનધ નિવાર્યા વિના મુનિઓને માસાદારી ન કહી
શ ૧૫ જેઠે એના ધણા પારો કોને બગે લખારેના એનો ઇતિહાસ
નથી જાણાયો રૂજરાતના મહાગ્ન બજથપામે સગાગાવી દીધેના
અને રૂ જાન ભજરાતે કા બે પા એ ઇતિહાસ અગમગ નહ થયો છે
આમ ત્તા જે કોઈ બન્યુ ઠ એના આનારે પણ ધણ સરોધન
થઈ શ? તેમ છે

પણ થી ધર્મોન પૈશાખીજી એમ કહેતો કે મે જૈન શાસ્ત્રોનો
અભ્યાસ કર્યો નથી માસાદાર વિરે ચર્ચા ચાલી ત્યારે પ્રસિદ્ધ જૈન
પતિઓએ જ તે મને (પાઠો) બતાવ્યા તેમ જ એક જૈન મુનિએ પણ
તેમ જ કયુ (ભગવાન શુદ્ધ પા ૨૫૧)

પૈશાખીજીને પૂઠી રમથ કે એમનો તમારી પાસે કોઈ નિખિન
ડુગવો છે? અને તમે એવો પુરાવો માંગેનો પણ ખરો? માંગ્યો

હોત તો એ આપન પણ ખરા આથી મ્હેનુ પડે છે કે આજના આ ભુદ્ધિતક્રમધાન યુગમાં ફનાણાએ આમ કૃત્યુ હતુ એવી નિગાધાર વચ્ચુના આધારે સત્ય સરોધન ન થઈ શકે અને નિષ્પિત યુગનાઓ નિના બીનાઓએ આમ કૃત્યુ હતુ એવો એમના પર આતેષ મૂકવો એ પણ શુ ઉચિત છે? અને એમની શિષ્ય પરપરા પણ એરા આક્ષેપને કેમ સહી રાખે?

માખી નિમળ વ્યક્તિઓ તો દર અમાજ-યુગમાં પામતી જ ગે છે એમની વાત જુની છે પણ એરાઓને કારણે બધાને ડાખ ન લગાગી સમય શાસ્ત્રમરોત્રે તો મુનિ નહી પણ આચાર્ય પ ને પામેની શ્રેષ્ઠ વ્યક્તિઓને પણ એમનામાં દોષ આપના નાંચે જિતારી મૂખી તેમ જ એમની એવી વાત ગોપની પણ નથી મગલ કે શાસ્ત્ર કાર તો ગુહિને મારત્ય આપે કે વ્યક્તિના પ ને નહી

ભદ્રપ્રાહુ અવામીનો આચાર

જે પતિત મુનિઓને અધમા સધરી એમને વિશુદ્ધ મનિઓ સાથે રાખ્યા હતા એથી ગુરુઓએ કમવાટ ન થાય એ માટે એક આરા ફરમાવી હતી પા. વિશુદ્ધ મનિઓનુ સમાચાર નાંતુ થતુ, જેથી ભદ્રપ્રાહુ આમી નેપાલમાંથી આવ્યા ત્યારે આ પ્રશ્ન મૂકી એમની સમક્ષ મૂકનામાં આવ્યો તો એમણે ત્યારે ફેસવો આપેનો કે સયમ ના પાનન અથે મણુ થાય તેમ તેા તેા અપરા એરાંને પણ જીવન સ્વાવનુ એ હતુ ન્ય થઈ પડે છે મગલ કે જીવન હતેનો ફરી વિશુદ્ધ મની સયમની સારતામાં પ્રગતિ આવી સમગ્ર પાજાથી રખારેના મોવ નિયુમ્તિ (આચાર્ય ભદ્રપ્રાહુ) મા પા.એ જ રિચારે અપદ ફરમામાં આવ્યા કે આ કારણે એરા મનિઓને હામ્ય માન્યા છે પણ એમને પ્રાયશ્ચિત્ત તો કરુ જ પશ્યુ હતુ તે ત્યાર બા જ એ મુનિ પ ને પ્રાપ્ત થયા હતા આમ જૈન ધર્મન આ એક રિનિઠ દદિ નિદુ ન્તુ છે, જે જાણનાની ખામ જગ છે

પણ આમ છતાં પતિને પૂજ્યાનુ મન થાય છે કે આને હવે શુ છે? ૨૩૦૦ વર્ષ પહેલાની જૂનમગની વાત કયવાનો અર્થ? પણ શો છે? જૂનમગની વાત કરીએ તો આપણા જવાબના પૂત્રને નાગા ગેતા અને જગતોમા ભગવા કયતા તો કરી આપણે શુ એવા જનનુ છે? અને જો નથી જનનુ તો એ યુગની આસી વાતનો અર્થ? જો? જૂનમગની સ્મૃતિ તો પવિત્ર અને વિશુદ્ધ જન તરફ વળવાની પ્રેરણા તેવા માટે દાય તો એ ઈષ્ટ છે પણ આપણા પાપ દામ્વા કે પાપનો પગાનો મેળવવા માટે કોઈનો આધાર શોધી દા'વો એ કોઈને ય માટે શોભામ્પ વસ્તુ નથી જૈન મનિ પરપગ તો વિશુદ્ધ જ હતા અને છે પણ ભીજ મળતે અંજે નિમ્ન મ મનના કોઈએ એવો બાબ લીધો દોષ તો એમ મદવામા શરમ શાની? શરમ તો એ લોભને દોરી જોઈએ કે જેઓ આજે પણ એમા દૂષેના તો છે જ ઉપગ્રહી અન્યોને પણ પોતાના પાપના બાગી ૧૨ દસવા મયે છે તે એ રીતે પોને જ પોતાના વારસાને લગતી રવા છે

ઉત્થાનની જ મહત્તા

કોઈ પણ વ્યક્તિની મહત્તા એણે જૂનમગમા કેરી જુનો કરી હતી એ પર નથી અવનજની પણ એણે કેવી રીતે ભવ્ય પુરુષાર્થ દ્વારા પરાક્રમ દાખવી આત્મશુદ્ધિ કરીને જીવનની ઉચ્ચતા પ્રાપ્ત કરી હતી, એ પ-અનન જે છે એથી જૈન પરપગને પોતાના જીવનની ઉચ્ચતા માટે અચત ગર્વ અને ગૌરવ ભયુ-અનિમાન છે કે પોતાની પગપન વિશુદ્ધ તો હતી જ માથે એતો અનેક પતિતોનો ઉદ્ધાર કરી એમને પણ વિશુદ્ધ કર્યા હતા

પતિતોને—ફસાનેનાઓને પરપગએ શરૂ આપ્યું સાચા અને નખાયા તથા ધીમે ધીમે એમને વિશુદ્ધ દયા એ શુ પરપગનો ગુનો હ? તો એવા પુના માટે ગુનેગારના— પુનો જે

અભિપ્રાયની એને મન કોઈ જ કિમત નથી એ તો એની શુના માટે વિન્યાન લેતા મર્મ અનુભવે છે કે જે કોઈનો ઉદ્ધાર કરવો એ તો ગણાતો દોષ તો ન્યામપાત્રી વેસ્થાને ત્યા આવ-જન કરતા બુદ્ધિને માથે પણ એવો જ આક્ષેપ આવે

નિરેકની ખામી

આથી કહેવું પડે છે કે માસાહારનું આનું બેટુ દર્શાવ મૂળી 'ભગવાન બુદ્ધ' અથવા બેટુએ અથ બનારી દેવામાં આવ્યો છે આજના વિશ્વને જ્યારે અદ્વિસા અને સમભાવના સિદ્ધાંતોની જરૂર છે ત્યારે બુદ્ધનું દયા અને મૃદાથી ઝનનનું જીવન ભગની પેનીઓને બહુ ઉપયોગી થઈ પડે તેમ હતું એથી એના લેખકે બુદ્ધે બે વાર માસાહાર કર્યો હતો એ પ્રસંગે એ પુસ્તકમાંથી મળ્યા હોત તો બુદ્ધના જીવનમાં કઈ આખપ આવવાની હતી ?

આચર્યની વાત તો એ છે કે એ જ કૌશામીજી બુદ્ધનીના સારસમુદ્ધ માં જ્યાં 'સુમ્મભદ્ધ' શબ્દને મરજે પાછળથી બે બુદ્ધ અથવા ચક્રરનું માસ જણાવવામાં આવે છે ત્યાં પોતે જણાવે છે કે 'આ પાદ' કઈ વસ્તુનો બનાવેલો હતો એ સંબંધમાં નિમકારોનો મનને છે આથી આ વા અત્ય પ્રથમમાં અહીં પવાની આવશ્યકતા નહીં લાગેલાથી મૂળ શબ્દ જેમનો તેમ રાખ્યો છે

આમ 'બુદ્ધીનાસારસમુદ્ધ માં કૌશામીજી સુમ્મભદ્ધ નો અર્થ 'સુમ્મભદ્ધ જ મળી આ પ્રકર પગ માંત પડે ૬ ૧ તે તેમને ઉચિત જ કહે' હ તો પત્રી પ્રમ જે બહે છે કે ભગવાન બુદ્ધ અથવા માસની વાત નાવવામાં મ્યા નરા નીકારનો પુરાવો મળે ? નથી તથા કે આ નરા અથવા મનારી અને તેની મિનુ પરપરા પણ માસાહાર મળી હતી એવો તુરો પામતો આધાર નહાયા પત્રી જ એમને માસની વાત ઉમેરી હ ? આથી સારું જ દ્વિતિય થાય છે કે બુદ્ધના જીવનની મે આખપ એમને ખટખટાવે જેથી એ

પ્રથમ પુસ્તકમાં મૌન અથવા હસી અને પત્રી મદારીરનો સાથ મેળવી એમણે જિમન દેખવી હશે આથી મહેતુ પડે છે કે એમણે એ બંને મદાર પુરોનો એ દ્વારા વચોવળી જ કરી છે એ બંને અદિસા મુનિ પુરોનો આવો અણુગમતો ફરેતો ક્યો દર ન તેન તો શુ બગડી જાય ?

આથી જો એમણે એટલુ જ કંઈ હોત તો સારુ હતુ કે 'એક વાર કેટલાક જૈન નિપુણો પણ ભય કર દુઃકાગને મરણે જીવન દમવવા અર્થે' માસાજા છોડી રાખ્યા નહોતા પણ પત્રી તરત જ એમણે વિશુદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી જમનમા અત્તેઃ એતુ સ્થાન પ્રાપ્ત કયુ છે તો એનો દાખતો લઈ ભારતીઓએ-ખામ મ્મી બૌદ્ધ જમને મામાદારનો ત્યામ કરવો જોઈએ અને એ રીતે શુદ્ધતા જીવનની દમા-મુખાને મર્ગિતાઈ કરની જોઈએ'

બાપી રેમિટ મુનિઓનો ઉદ્ધાર કયા આપેલા એવા પાઠો એ વિધાનના નથી પણ દયા અને મહાધર્મી પ્વાનિત બની આપેલા દોષ એ પાઠો 'ઉદ્ધાર પાઠો' બને છે મરણ કે એ મર્વાનિક આસાઓ નહોતી પણ ક્યારેનાઓ માટે આપેની ત મન પૂગતી અપનાદિનૂત્તરી બાકી જો એ પાઠો વિધાનના દોષ તો-સ્વર્ગનિક આસાઓના દોષ તો-જૈન પરપગ આગે પણ માસાદારી જ ગ્વી દોષ તેમ જ મધ્યમા વોર્માધી આવેલા એવા એકો મુનિ આસાઓની પણ શ્રદ્ધા નિચર ગ્વી રાખી ન દોષ

આ આશ્ચર્યની વાત છે કે ક્યારેનાઓને પાનન કયા માટે ડોવટી જૈન સિશુ પરપગની જ નગોનણી કરનામા આવે છે પણ જમનેના અધમર વાત્તલ દની ગવા પત્રી સત્યનો ભાનુ C ન પામરો ત્યારે જમન જોઈશજો કે જૈન પરપગની ત્યાજ ભારા-ઉદ્ધાર ભાવના કેની ઉત્કૃષ્ટ દોષિની હતી ?

બાકી અમુક પનિત નિમિત્તોને કારણે આખો સવ કે પરપગ

અષ્ટ ગણાતી નથી બળીને એવું જ હોત હોત તો તાવિ પ્રયોગોને નામે નિરાસના અધમ અધ્યાયારમાં ક્ષેત્રી ગયેના બૌદ્ધ ભિક્ષુઓને કારણે બુદ્ધથી વહેલી આવેલી સમગ્ર ભિક્ષુ પરપરા પણ તેવી જ હતી એમ કહી સમય પણ એમ કહેવું યોગ્ય છે? આથી કહેવું પડે છે કે કૌરાવીજી આ પ્રશ્નમાં નિવેક જાળરી શક્યા નથી.

મકરણ ૮ મુ

વિધાન પાઠો કે ઉદ્ધાર પાઠો ?

નિનોગાજીએ હમણા જ એક વ્યાખ્યાનમાં કહ્યું કે 'મારા એક વિદ્યાર્થીને ખીડી પીવાની ટેવ પડેલી એ એ જાણ્યું ત્યારે એને બોનારીને કહ્યું કે એક તો તું જૂઠું બોને છે વળી ચુપ્તતાને કારણે ચોરી ને ઉતરપિડી પણ કરે છે તો ખીડી પીવી હોય તો તું ખુલીથી પાં પણ તે મારી પામે આરીને પી, પણ જૂઠું-ચોરીનું પાપ ન કરીશ એમ કહીને એ એની પામે જ ખીડી વામ્સ મગાવ્યા એને મારા પર વિશ્વાસ આ પો એથી એ એને પ્રેમથી કહ્યું કે બને તું ખીડી પી પણ થોડે થોડે ઓછી કરતો રહે પરિણામે પછી એની ખીડી પીવાની ટેવ છૂટી ગઈ.

શુ આપણે એમ કહી શકીએ ખરા કે નિનોગાજીએ એ વિદ્યાર્થીને ખીડી પીવાનું વિધાન કર્યું હતું ? એમનો આશય તો એને એમથી છોડાવવાનો જ હતો એથી 'બને તું ખીડી પી પણ ઓછી કરતો રહેજે' એ વાક્ય વિશાલ નથી પણ તેના ઉદ્ધારનું હતું એટલે સતો કોઈને એના ઉદ્ધાર માટે કહે કે 'બને તને ઠીક લાગે તેમ વત', પણ આટલી મર્યાદા રાખીને અને એમથી પાગ છૂટી જવાનો પ્રયત્ન કરીને તો એ વાક્ય વિધાન વામ્સ નથી બનતું પણ ઉદ્ધાર વાક્ય બને છે બાકી જે એવા અમલીન પાઠો વિધાનના હોત તો જૈન પરપરા પગ બૌદ્ધોની જેમ માસાહાર તત્ક જ ધમ ઈર્ન ઈર્ન દાત

વળી પડિનાએ એ પણ વિચારનું જોઈએ કે સિદ્ધાંત એક વસ્તુ છે અને આચાર બીજી વસ્તુ છે સિદ્ધાંતને જીવનમાં લેવારવા માટે સમય અને શક્તિ મુજબ યુગે યુગે જે નવા પ્રયોગ થતા રહે છે એથી એ જૂના આચારવિચારની આજ્ઞાઓ આજ્ઞાઓ ન રહેતા દનિદાસ બની જાય છે અને એ સિદ્ધાંતોને પડેયવા માટે થાતા નવા આચાર વિચારો એ સામયિક સત્યો બની રહે છે કારણ કે પરિસ્થિતિ-સંયોગો તથા જનતાની શ્રદ્ધા રુચિ મુજબ એ સમયે સમયે બદલાતા રહે છે આથી જ્યારે નવા આચારો અમરમાં આવે છે ત્યારે એ સામયિક સત્યો બની રહે છે અને જૂના આચાર વિચારો કેવળ દનિદાસ બની શાસ્ત્રોમાં સંગ્રહિત થઈ જાય છે આ કારણે શાસ્ત્રોમાં નોંધાયેલા આવા પાત્રો જે સનાતન સત્યો નથી પણ એ યુગની ધર્મની વસ્તુ— દનિદાસ માત્ર જ છે પણ એ દનિદાસ માટે જૈન પરંપરાને શરમનું કાર્ત્ત્વ જ કારણ નથી પણ જર્વા છે જોઈએ આ વિમાની પમાડ થવાને માગે એને ઘેરી ગજ નોની હતી જે અધારી વાળી એના પર બેસી આવી હતી પણ ધર્મના જ્ઞા ભાગમાં જ એણે અધારા ઠેચી નાખી ફરી નાંધેલો એવો તેજપુજ પાથયો હતો કે જૂના પ્રમાણે સમગ્ર ભારતમાં જૈન પરંપરા એ નવી હવા—નવું વાતાવરણ સર્જી રહી હતી

અકરણ ૯૩

હોપ એ પણ એક સદ્ગુણ છે

પિત્રોમાજીના શબ્દોમા કહીએ તો હોપ એ પણ એક મહાન ગુણ છે. હોપ ન હોત તો ગુલાની મિત્ર સમન્વત પણ કયાથી ? પરાક્રમી પુરુષો પણ ક્યારેક હોવા ઘેરાય તો છે જ પણ એ નોતમાથી જ ઉપર ચલાવું એ અદ્ભુત સામર્થ્ય પેદા કરી લે છે જેમ ગીતમે અભિમાનને કારણે સમ્યક્ત્વ અને મોહને કારણે કેવલ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું હતું તેમ હવત એવી જ કે એ દોષ સમજાવે જોઈએ અને સમજાવ્યા પછી ખામી જોઈએ અને ખટાયા પાળી ફર કરવાના પમત્ત માટે હવ સદે પ પણ પેદા થવો જોઈએ.

સિદ્ધ હાથ ભરે છે પણ એ પહેલાં એને એક મ પાછા હટવું પડે એ એક મ પાછા આવ્યા વિના એ હાથ ભરી શકે ન જ નથી. વીધવાન પરાક્રમી પુરુષો પણ આ જ રીતે જીવનના મહાન મર્થો કરી તો જાય છે પણ એ પહેલાં એમને પણ રિફ્રિટિ—અથવા કે વિરોધના અજાનાનોમાથી પસાર થવું જ પડે છે અને તો જ એમની શક્તિઓ નિર્મૂલિ હોય છે તો—પૂર્ણપણે ખીની જોડે ?

કાલ-કાપમા જ ફળદ્રુપતા રહેલી છે

પણમાથી ફૂટેલું નાનું ઝરણુ અવ્યય જળાયુક્ત હોય છે પણ પછી જેમ જેમ વિશાળ પ્રાય નદી રૂપે એનું સ્વરૂપ વિસ્તરવા લાગે છે તેમ તેમ પોતાની સાથે એ માગી-મગાડી કાદવ-કાપ પણ ઘસડી લાવે છે પણ એ કાલ-માપમાથી જ જમીન ફળદ્રુપ બને છે તેમ

અપાપાપુરીમાથી વહેતુ થયેતુ મગન ઝલુ વિશાળ સઘરપે વિસ્તરવા લાગ્યુ ત્યારે એમા માનવ સ'જ દોષો-નિમળતાઓ પણ પ્રવેશવા પામે જ પણ નદીના કાપની જેમ એ દોષમાથી જ તેજસ્વી દતિદાસ નિભાણ થાય છે આથી જૈન સપ્રદારે મેળવેનો મહાવિજય એ એના દોષને જ આભારી છે એમ કહી સમય એટલુ ખરુ કે એ દોષના ત્યાગ માટે દ' સદ'પ અને સતત જાગૃતિની પ્રથમ આવશ્યમતા રહે છે

પ્રકરણ ૧૦ મુ

પ્રાપ્ત કરેલો રાષ્ટ્રવ્યાપી મહાવિજય

થયેનો પશ્ચાત્તાપ

તેડે દુષ્ટાણની આધિમા મુનિઓનો એક નાનો વગ સ્વા લાનમાનો લાભ ઊઠાની સ્થો હતો અને જૈન પરપરાએ પણ એવા ઓને કારણે હી ઠીક મૂઝવણ અનુભવી હતી પણ જ્યારે ગુરુઓની એક-કૃપાને કા જે એમને આવેના દોષનુ જ્ઞાન થતુ ત્યારે એ માટે એમને શરમ ઉઠતી સાથે શન્યતાભરી તેજ્ઞીનતાનો અનુભવ થયા વળી પોતાની પ્રતિન પર પણ જાખમ ફરી વળેતી ભેજ આયા એ જાત્યા અને ગોર પનાત્તાપના તાપે તપી વિશુદ્ધ થયા વિશુદ્ધ તો થયા પણ માથે લાગેતુ કનક ખટખુ તતુ એવી એ કનક ધોઈ નાખના ગુરુઓની પ્રેરણાથી અનેક ગણા ઉત્સાહધી વીર્ધ-જાન બની જે રોગમા એ સપડાયા હતા એ રોગમા હૂએવાઓનો ઉવાર કે નાની એ અદમ્ય ઝખના સેરતા થયા એમને મન એજ માચુ પ્રાયશ્ચિત્ત હતુ

પ્રાયશ્ચિત્તની સાધના

આથી કેવળ નિ જમ જાવે જનનાનુ નૈતિક ધોરણુ હોએ

હાવવાના ભગીરથ પ્રયત્ન માટે એ કટિબદ્ધ થયા પશ્ચાત્તાપનો અર્થ
 એમને ગમી, શક્તિ અને દૃઢ આપી રહ્યો હતો આ કાગળે એમના
 મા અપ્રતિમ વીયતેજ ભવરાના વાચ્યુ સમગ્ર ભારતનો ખૂબે ખૂબે
 ખૂદી વગવાની મહત્ત્વ સાથે એમના પગમા કોઈ અંતરુ બળ થ-
 ગતવા લાગ્યુ સાથે અસાનતામા અન્યાયેલી જનતાને નવપ્રજા
 આપવાનો અભ્ય ઉત્સાહ પણ બિંબી રહ્યો હતો આથી એમને
 જાતે જ પોતાની અવસ્થા ગાંડી લીધી અને જુના જુના સમય પે-
 દેશના બિન્ન બિન્ન વિભાગોમા પોતાને સમજાવેના સત્યનો અમર
 સદેશ પ્રચારના નીમળી પગા અત્યાર મુધી પૂર્વમા મગધ દક્ષિણમા
 કૌશામી પશ્ચિમમા યુજાનિસર અને ઉત્તરમા કોમર-કુલાનારિસર
 સુધી જ આદેશની સીમા ગયાની દોર્ષ (નિ ગા ૫૭૩૩) અમુક
 પ્રદેશ પૂરતો જ એમનો રિક્ત હતો નરા નરા નેશનો અનુભવ
 નહોતો મોટે ભાગે અભજ, અસાન આ અમરકારી પ્રજા વચ્ચે
 માર્ગ કરાવો નો મનિષમના આચારવિચારના પાનનો પશ પછા
 મૂળે તેવો હતો ઉપસન માર્ગમાં ઉત્તુજ પદારો, વિશાળ કાય નીઓ
 અને અધારી ગીચ અટવીઓ માર્ગ રોકી પડી હતી પણ એ વીર
 મનિએનો સમ પ હ હતો મન મગમૂલ હતુ અને પગમા સમગ્ર
 ધરતી ખૂદી વગવાની લામત ભવરાઈ રહી હતી એથી જુના જુદા
 કાદના રૂપે કોઈ પૂરમા કોઈ પશ્ચિમમા તો કોઈ દક્ષિણ અને ઉત્તરમા
 એમ સર્ કોઈ નથી જાહેની તેજ પ્રતિભા સાથે નીકળી પડ્યા એમને
 અત્યારે નિઃપ્રમથાન આરબુ ત્યાગે સરવ દિસાનુ પ્રાપ્ત્ય હતુ
 માસાહાર ધગ્ધર વ્યાપી રોગ હતો અસરકારિતાના જાળા જામ્યા
 હતા વળી સવજ બિંબ મૂળ નાખીને પેની શાકાલ સરકૃતિ સામે
 ટક્કર લેવાની હતી તેમ જ બૌદ્ધોની સામે પણ દરીદ્રતામા કિતરવાનું
 હતુ આમ હતા એ પરાક્રમી મુનિઓ ન ગભરાયા ન નિરાશ થયા
 કે ન દીરા પડ્યા અભ્ય ઉત્સાહ, અપાર આસા અખૂટ મય અને
 અખ વિમાસના મને વિનયપ્રસ્થાન આરબી મિતાર-અગ-અગ

વગેરે પ્રદેસો વગની એ અહિં સમુનિઓની એક મેના દ્વિગમા
 ઊતરી આવી સામે મુરકેલીઓના પાડ અફગાના હતા જ્યાં થોડા
 જ સમયમાં વિજયો પર વિજયો પ્રાપ્ત કરી એમણે સમ્રાટોને પણ
 પોતાના ધર્મ ધ્વજ નીચે ખાટી દીધા પશ્ચિમમાં ત્યાં જૈન ધર્મ એ
 પ્રજાધર્મ ધર્મ પડ્યો આથી જનનાથપુરીના મહાતીથની એ શ્રમણોએ
 સ્થાપના કરી ભોજન ટાણે બિચનીચના બે ભાવેને આજે પણ ત્યાં
 ત્યાંજ ગણવામાં આવે છે માનવસમાનનાના મિદ્ધાતને વ્યવહારુ રૂપ
 આપવાનો યશ એ શ્રમણોને જ ફાળે જાય છે (વાવો વિવેચન ૬
 ભા ૧ પા ૨૬૩)

પાળાથી એ સમ્રાટ વારમો પામેના મહામેધવાદન મહારાજા
 ખારવેનનો પ્રમથમાં આવેનો જ્વનત ઇતિહાસ એ જૈન ધર્મનો જ
 અતિ ગૌરવનતો ઇતિહાસ મન્યો છે એણે C યગિરિની ટેકરીઓમાં
 આવેલી હાથી શુક્રમાં કોનસાવેનો વામો લેખ એ મમયના જૈન વર્મના
 ઇતિહાસ પર મોટો પ્રમથ પાથરે છે જૈન ધર્મે ત્યારે ત્યાં બિહાર
 મૂળ નાખવા માં પા હતા પશ્ચિમમાં પટલા પડી ત્યાં બીજી મુનિ
 સમેનન ભરવામાં આ પુ હતા જેમાં ભગવતીજનો ઉદ્ધાર કરવામાં
 આવ્યો હતો એ સમેનનમાં સેટ્ટો મધુ-સાખીઓ એકત્ર થયા હતા
 પ્રાપ્ત કરેલો મધુવિજય

બીજી બાજુ અનાથ દેશ દેવાને નાણે શાસ્ત્રકથિન સાડી
 પચીસ અર્થ દેગોમાં જેનું નામ નંદીનું એ આનન્દ અને હા/દેશમાં
 (ગુજરાતમાં) બીજે કાકેનો બિતંગી આ થોડાં ત્યારે કાળી બીન
 શમ્ હૂણ વગેરે અનાર્થ પ્રજાઓ જ વગની હતી આયેનો વસવાટ
 ત્યાં સુધી ખાસ થયો નરોત્તો આવી અજ્ઞાન અને અસરકારી પ્રજા
 વચ્ચે ઊતરી આવી ન જીતવાનું ઠેમણું ન ગોચરી પાડીની અનુ
 કૂળતા, વિરાધનો કોઈ પાર નહીં જ્યાં-એ બધી આપત્તિઓ સામે
 અમૂખીને એમણે મુખર્થો પ્રજા વિનમન અનાર્થ દેવાને કોંગિ

પ્રત્યક્ષા પ્રત્યક્ષ નિરોધ અહીં થયો હતો પણ જેટલા પ્રમાણમાં નિરોધ ઉઘ ઢાપ છે તેના જ પ્રમાણમાં વિમલસાધના પણ તીવ્ર બને છે એથી જેમ જેમ નિરાવ ઉઘ બનતો ગયો તેમ તેમ મુનિઓનો સકપ્ત પણ બળવાન બનતો ગયો શૈવ એમનું લખૂંડી રથું હતું પરિણામે કરેજે યા મરજેયો નિશ્ચય કરી મુનિઓ પણ તેની જ પ્રત્યક્ષ તાકાતથી ઝૂંબ્યા અને દિનમઢ દિન એ જ તાકાતથી આગળ વધતા ગયા સદ્ગતા નિર્દગતા મળવા છતાં એમણે સિંચેના એ જ શૈવભર્યા સરમરોથી એમની ગિધ્ય પરપરાએ પણ એ જ મિશન ચાતુ રાખ્યું પરિણામે અદિમા મામત્યાગ સરમરિના અને પ્રાણી દયાનો પ્રત્યક્ષ મત્ર મૂળતો કરી એ મુનિઓએ જે બ્રહ્મ મૂળ નાખેના એથી આજ સુધી ગુજરાત જૈન ધર્મનો અવદટ દિ નો બની દડી રથું છે અદિસા-પ્રાણી યા માસત્યાગ અને સરમર્યાગિન માટે એની જે આજ સુધી જગમશદ્ધ પ્રતિષ્ઠા પ્રસસાતી આવી છે એના મૂળમાં એ વીરવલી મુનિઓની જ નપથર્યાઓ અને આત્મમનિ નો ધરમાયા છે પાત્રાથી ઉદભવેલા અહીંના ધર્મેએ પણ આ જ બુમિના સરમરોતુ ખાત દગીને અદિસાને જ પ્રાધાન્ય આપ્યું છે વિગેર જૈવની વાત તો એ છે કે જે બુમિમાં એ મુનિઓએ બ્રહ્મ પાયા નાખ્યા હતા એ ગુજરાતમાં તથી જાણે રથનો પર માસ-મચ્છી વેચનાની કુમનો કે નથી વેચાગુળા જ્યારે ભારતના અન્ય પ્રાંતોમાં તો એ સામાન્ય વસ્તુ છે આ બતાવે છે કે એ વીર મુનિ વગળેએ પ્રજામાં કેનુ ઊંચ ધન કમું હતું? એ વગળે હા બે ગુજરાત આજ પણ જગમનો એક પતિન ખૂણો મનાતો રહ્યો છે

ત્રી વિનોયાજ જગાવે છે કે ગાંધીજી ગુજરાતમાં પાંચા એ કેર્ષ અગ્રમાન નથી પણ જે બુમિમાં અદિસાનુ ખેત્રજી થયું છે એ બુમિમાંથી જ ગાંધીજી જેવો કાન ઉપજી આવ્યો , ' અને એ ખેત્રજી જૈન મુનિઓને જ આભારી છે એ તો ઇતિહાસ રિદિન વાત છે

એ અદિ સક મુનિ મેનાએ પે । કહેલા અનુકૂળ વાનાવગુને
કારણે પાછળથી થીમાન, ભિન્નપાપ વગેરે સદ્દેશભાથી દળરો વધિક
કુટુબો અહીં ખેચાઈ આરેના જેઓ આજ પલુ ગુગ્ગાનમાં સાર
સારી મિનિમા પથગારેલા છે સરજાતમાં એ મુનિઓએ-નો એક
ખારોટને ચોપડે લખાપેરી નોધ સાચી દોષ તો મા ત અને વનમને
પોતાના કેદો બન્યા-યા દમે અને આનન્દમાં વિજય મેળવ્યા બાદ
નમ । અને તાપી ઓગ ૧૧ સપ્તમ વા પ્રદેશમાં પથરાઈ ગયા ૮મે
જ્યા એમણે ખજાન અને ભરથમાં નરા કેનો મધ્યા દમે એમ એ
સંસ્થાની પ્રાનીનતા તથા ઐતિહાસિક નોંધો ઉપગત સાશ્વતોમાં થયેલા
એના C નેનો પરથી ક પી સમય છે

પ્રગટ ના વિવેકાનદો

પ્રમિદ બમાગી સતોની જેમ દેશ-કુળાચારને માર્ગે કહેવાય
છ કે આમી વિવેકાનદ માસ-મન્દી વાપમ્તા આ એક જ દોર
ખાનર જે દૈનિક સમાજે એમને ફેળી દીધા દોન તો જે પુરો
ભાગનના કુવાનોમા રાદ્દમખિનો શરમો પેલ કપાઈ દનો દેશ પરદેશમાં
આય-વૈદિક મસ્તુનિનો પ્રચાર કર્યો હતો તેમજ આજે ૧૫ વા
પટી પલુ જેમના વખા લાખો કુવાનોને પ્રેમ આપ્યા કર ૭ એવી
સમય મજિનો લાલ જ ભાગ ખોઈ મેમન. કેટલી બાતનોમા
એમનાથી પજુ વિસિટ શુભ ધરાસતા વીરચદ ગ્રાધી કે એવા કોઈ
જેન વિવેકાનદમાં આવો ને દોત તો ૧૧ જેન સમાજ એમને ફેળી
રેત ? સવાન એ ઠીક છે કે જેન સમાજમાં આવો એક વિવેકાનદ
પામ્પો ૭ ?

હા, એક નહીં, બે નહીં પણ એવી સાથે મેકડો વિવેકાનદો
પાકયા છે એક બમાગી વિવેકાનદે બાસ્તીય પ્રજામાં નવનંદ ૧૧ પૂરી
છે પણ નજરે દેખાય એવા ચારિત્ર ધનરની દૃષ્ટિએ કેટલી સફળતા
મેળવી છે એ એક પ્રશ્ન છે પણ સેકડો જેન વિવેકાનદોએ યા માધી

ઓએ તો જીવનની નિશુદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી ચારિત્ર્ય ક્ષેત્રે ભારતીય પ્રજાના ઉત્થાનનું હિમાનયને પણ અદ્ધર બિંદાવવા જેવું જે મતાભારત કામ કયું છે એમને પ્રતાપે જ આપણા પુનિત ભારત દેશભાષી માસાહાર એકવાગ નામગેય થયો હતો જતા બીજા બાબુ એમના પૂર્વજીવનના દોષને કારણે ગરમ અનુભવરામા આવે છે એ દેવી રિચિત્ર વાત છે ! ને તેથી એમનો નેત્રની ઇનિદ્રાસ અધારામા રાખી એમની દેવી અવજાના કરવામા આવી રહી છે ?

‘ હોઈ કાગે બાપ ગરીમ હોય કાઠા વાગિયા કરી દી રાને એ બહાવે ને દીંગે પછી એ વિદ્યાના બજે ધન મેળવી મોટગાં મદાને એથી એ દીંગે ગરીમ બાપનો નિગ્રહાર કરે ખરો ? ગરીમ બાપ માટે શુભાન ખરો ? અંતે એ એમ કરે તો આપણે એને કેવો દીંગે કહીશું ? તો જે પિનાતુલ્ય પૂર જોએ ચારિત્ર્યની આપણો અગ્રજ સપતિ આપી છે એ પૂરજો એક વાગ ચારિત્ર્ય ક્ષેત્રે ગરીમ તતા એમ કહેનામા આપણને શા માટે શરમ ન રી નેઈએ ? શા માટે આપણે એવકા દીંગે બનવું જોઈએ ?

આમ ગેઠ વારના જે પતિત મુનિઓ તતા એમના જ શૈય અને પરાક્રમથી આજે ગુજરાત જાગતો એ પરિત ખૂબો રહી શકે છે ની કેશરનાનહર રામ કુવના જગ્યાના પ્રમાણે ચરોકના પોત મ પ્રતિના સમયમા જ અહી જૈન ધર્મનો પ્રથમ પ્રવેશ થયો હતો (મિતાર-ઓરિસ્સા રિવિસ જર્નલ નંબ ભા-૧ પૃ-૩૦) જે બનાવે છે કે એ કાગના કસાપેના મુનિઓએ જ પ્રાચિન રૂપે અહી ગુજરાતમા ધર્મધ્વજ લહેરાવો શરૂ કરી દીરો તો

નીજે કાકે વિધ્ય અને સાતપુ તના પવતો પાર કરી નર્મદા અને ગોાવરી જેવી નદીઓ જોણમી છેક દિનિશુમા મેનુમધ રામેશ્વર મુધી અને ત્યાથી પશુ આગળ માગરો પાર કરી છેક લમ મુધી ધર્મ ધ્વજ લહેરાવતો ફરી વચ્ચો હતો ‘મનાવચ કાન્ય’ નામના બૌદ્ધ

આ જ સમયમાં આજથી ૨૩૦૦ વર્ષ પહેલાં માહાત્મા માનીના હાથે બેમિનોનિયામાં અહિંસાનાદી ધર્મની સ્થાપના થઈ એ ધર્મ ફક્ત વનસ્પતિ અને ધાતુમાં પણ જીવ માને છે ને તેથી કોઈ પણ જીવને મારવામાં પાપ માને છે ઉપરાસતું પણ એ ધર્મમાં મદત્ત છે આ ઉપરથી જોઈ શકાય છે કે મહાત્મા માની પર પણ જૈન ધર્મની જ અમર પહોંચી હતી તેમ જ ઈંગ્લિંડ સુધી પણ એની અસર પહોંચી હતી એના પુરાવાઓમાં પ્રાપ્ત થતા જાય છે ભારતના પ્રવાસે આવેના ઈશુખ્રિસ્ત પર પણ એમનો બડો પ્રભાવ પડ્યો હતો પતિના નામ એટલે સુધી કહે છે કે એ સિંધમાંથી આવેલો જગન્નાથ પુરી તરફ આ નો ગયો નહોત તો એ ત્યાં જ જૈન દીદા પામી ચૂક્યો હોત

“ ઇનિહાસવેસ્ટા પતિ સુદરનાતજીએ લિદી ભાષામાં ‘હજરત હિમા અંબે ઈસાઈ ધર્મ નામનું પુસ્તક લખેલું છે તેના ૧૬૨ મા પાને ૧ખેલું છે કે ઈશુ જૈન સાધુઓ પાસેથી ધાર્મિક શિક્ષા પામ્યો હતો

જિ હોવિશ્વ કો. ૧૪ ૧૨૮—લખેલું છે કે ઈશુ જૈન-ખૌદ સાધુઓના પરિચયમાં રહ્યો હતો

મેજર જનરલ જે સી આર ફર્સ્ટી Science of comparative Religions નામનું પુસ્તક લખ્યું છે તેના ૪૬મા પાને કહ્યું છે કે ‘યુનાની વિદ્વાન એગ્સિટોલન ઈ સ. પૂર્વે ૩૩૦ પર કહેલું કે યહુદીઓ પ્રમદ સાધુ હતા જે ખરી રીતે જૈન-ખૌદ હતા પાછળથી તેઓ જર્મિમાં રહવાથી યહુદી સમા પામ્યા હતા.’ એ જ પુસ્તકના પાના ૧૪ મા જણાવેલું છે કે જૈન યતિઓ મરમન્ન પૃથ્વી પર વિહાર કરના વાગ્યા હતા જેઓ મસાગનો ત્યાગ કરી ધણ ખરુ જગતમાં કે પાતળી યુક્ત જેવી એવાન જગ્યામાં ગયા જેમની પાસેથી ઉચ્ચ અધ્યાત્મના ભાવો બીજાને મળ્યા હતા

ફ્યુલ્કન નામના શિ પશાત્રીએ વિશ્વળ દર્શિ નામનું પુસ્તક

શબ્દ છે તેના રૂપમાં અને નોખું છે કે મક્કામાં પણ જન મંદિરો
હતા.

આ જવા પ્રમાણે જનાવ છે કે એ મગના સાધુઓ સમગ્ર
જૂન જા પર પડી વત્સા દત્તા (જૈન સિદ્ધાન્તમાંથી)

આપંશતઃ નામે વેળમાં મુનિ શ્રી દત્તાત્રિયજી પણ
જન્મોને છે કે

દિવ્યુચ્ચા શાહર મી જૈન શાસ્ત્રમાંથી વિદ્યાર દાગ્રા થા

આસામ વિષે પછી મારિતી ઉપરમ્ય મર્ત શબ્દ નથી એમ
જના ત્યાના ધર્મા માત્ર નમરોના નાનતીયો હોના નામ ઉપ થી પડે તા
દશે એ આજ પણ જર્મ શબ્દ છે એથી આસામનો દનિ સસ મોપન
મને છે પણ જો વરના ભરત કુદાગમાં ધર્મા મુનિઓ હોના-
પૂર્વ તરફ આપ્યા મરેના એવી દારૂનાવન આધારે કે રી શબ્દ છે
કે આસામ જવા પ્રમાણે પણ એ મને જોઈ પણ મળ્યો હોયો દશે
જનના પદ જામેના પ્રભાવ

આમ આ મગમાં મેળવી પણ મદ્ય કે આથ વિના અને
તે પણ નામ કે ધસતી રૂપે વિના એવ જનનાનું નૈનિ ધોગમ
પરિચય આપવા મે મુનિઓ દેસના આગે ખૂબે રૂપે વત્સા દત્તા તેમ
જદ્દિદબલપણ પડેથી જર્મ વિજ્યા પડે વિજ્યા પ્રાપ્ત રૂપે એમને એક
પડી એમ વિના સર કન્થા માન્યા દત્તા અને અ રીને અદિ સા ધર્મના
પ્રચાર જા જનનાની કાયાપદર રૂપે નાખી હતી અને પડી તો
એમના જોડે જોડે નેનજસો પ્રચારને મળ્યો એવી દત્તા જામી હતી
કે ત્યારથી દિવ્ય યજ્ઞો જ જાધ પડી મદ્ય દત્તા અને સ્વર કેતા
યેના માગદાગ્ય પ્રમાણે પણ ખૂબ ધર્મ ગયુ હતુ દેદનાક પ્રદેશોએ
તો એનો ત્યાગ જ દર્શાવેનો જોડે દેનાક બાળોમા મા સુમરોને
મા જ જનના પુત્ર પડે માગદાગ્રે જોડી રૂપે નથી એમ જતા એમા
દોર તો , જા એમને તે માનવા સામી હતી આમ આર્યમાંથી

યુગમા તેમ જ પાળના યતિયુગમા તો લગભગ આખી સાધુ સંસ્થા જ ગૃહસ્થ જેવી બની ગઈ હતી અને અદરનુ ઝગદગનુ વિશુદ્ધિનું મૂળ ખીજ એટલું પ્રમાણ હતું કે એના પ્રકાશે જ અધારા ઉતેચાઈ ગયા હતા પણ એ સત્ય વસ્તુ પ્રમાણ કરનામા જૈન પરપરાં સદેશ પણ થ મારો થતો નથી તો એ દાગના અ પમખ્ય મુનિઓ કે જે મિત્રારા કરી પચ્યા જ નરી, એમને તો માન ચલાવું જ કાર્ય કરવાનું હતું છતાં એમને માટે કેમ આજે આપણો શરમ ઉદ્ભવે છે? અને એરે કાગળે ઉદ્ભવેતો આરો ન્વનત અને ગૌરવ્ય ઇતિહાસ શા માટે સતાડી રાખવો પડે?'

છતાં બનાવેલો ઉપેક્ષા ભાન

મૂળ વાત એ છે કે અલચ્છના પ્રિયરે મર ક્યાં ન હોઈ અરજિક-નદિણ જેવાઓનું ઉત્પાન આપણને બળ લાગે છ ત્યારે માસાહારની પામનમા આપણે મો એ મો દમ ઉચ્ચ સિમરે સર ક્યાં હોઈ એના મુનિઓનું ઉત્પાન આપણે આખી રાત્રી નથી જોતું એમના પ્રથમના હોય પર જ આપણી દષ્ટિ ચોટી રહે છ માન! સ્વભાવ જ એવો છે કે પોતાનાથી આગળ રહેનાઓનું એ ગૌરવ ગીત ગાય છે પણ પાળનાઓનો અમે તેટલો બળ પ્રુરુચ્ય અને પરાક્રમ હોય છતાં એ એની કિમત આડી રાખતો નથી આ રમની વાત છે કે અલચ્છને તો લગરાને એમનિક ધર્મ કહ્યો છે છતાં એક વારતા પ્રિયસીઓ પાળથી પૂજના નલા છે ન્યાર અન્ય પ્રતોમા તો અપવાદે સ્થાન આપવામા આ પુ ટોવા છતાં એક વારતા પતિતોએ એનો તે કયો ભારે ગુનો કરી નાખ્યો હતો કે એમની વાત જ આપણે ગુપ્ત રાખના માગીએ છીએ ન તેથી એમણે સર્જેલો ઇતિહાસ પણ અવારામા જ રહે એમ ઇચ્છીએ છીએ?

હીધેલી નાથ

એકે પ્રતાવનું પતિ સુખનાનજ એ જૈન ધર્મના પ્રાણ

પુત્રામ્ના પાના ૧૧૬-૧૨૦ પર મુનિઓએ સર્જેલા આ ઇતિહાસ વિશે સારી એવી નોંધ લીધી છે એઓની લખે છે કે

‘અરોમ્ના પૌત્ર સપ્તનિએ કેવળ પોતાને આધીન રાજ્ય પ્રદોષા જ નહીં ૧૨૬ પોતાના ગજવડી સીમાની બહાર પણ જ્યાં અહિં સકે જીવન વ્યવહારનું નામનિર્માન પણ નહોતું ત્યાં અહિં સાની ભાનનાનો પ્રચાર કર્યો અહિં મા ભાનનાના એ અગ્નિને વ્યાપકરૂપ આપનારું કાર્ય નિર્ધાર્ય અણગારેલો જ કર્યું તેઓ ભાગના પૂર્વ-પશ્ચિમ ઉત્તમ-દક્ષિણ જ્યાં જ્યાં ગયા ત્યાં ત્યાં જેમ શ્રી મગવાય ભાગના ચારે ખૂણાઓમાં મઠોની સ્થાપના કરીને મહાત્મા વિજય સ્થળ ગણ્યો હતો તેમ એમણે અહિં સા દ્વૈતની ભાનનાના નિજ્ય સ્થળો ગણ્યા હતા

અહિં સા પ્રચાર એ મુનિ સંઘોએ પોતાના મધ્યમાં એવી પ્રગતિ સાધી હતી કે જેની અમર મદાન મંત્રારો મુઠ્ઠી પણ પટોચી હતી ને તેથી જ અમણે એ કાર્યને વેગ આપવામાં મ કરી હતી તેમ જ મામાન્મ જન પણ સુવિભાવ ધરાવી એ અહિં સા તત્ત્વને સ્વીકારવા લાગી હતી અને તેથી જનતા અહિં સાની નવાની ઘોષણા કરનારા રાજાઓને માન આપતી થઈ હતી ન્યામ એ કાળમાં જૈન ધર્મના પ્રચારો જે ભારે વેગ મળ્યો એમાં એ રીર મુનિઓની તપશ્ચર્યા અને પ્રચાર મંત્ર પત્ર જ અતુલ જગ પુગલુ હતું

વાચકે જોઈ શકે કે ભગવાનના નિવાસુ બાદ સગભગ ૨૦૦ વર્ષ સુધી જે જૈન ધર્મ મોટે ભાગે જિજ્ઞાસુ અને મિતરની આજુ બાજુના પ્રદેશ પૂરતો જ મીનિત ગની રવો હતો એ પ્રખ્યાત હુ કારે કરી ઊઠ્યો, બાક્યો અને ભારતના એક ખૂણાથી બીજા ખૂણા સુધી પ્રસરી જઈ મમત્ર દેશને એણે ખળભળાવી મૂક્યો એની પાછળનું બળ માસાદારના આવેલા અદ્યપદોપને કારણે પ્રગટેલી જાગૃતિનું જ હતું

આ નિમણના પાના વાળી એક વિદ્વાન મુનિશ્રીએ મને જણાવેલું કે સપ્રતિએ જ એમ બનારની સાલુઓને ગૃહસ્થોભાધી તૈયાર કરી ધર્મપ્રચાર માટે ભારતના બિન લિંગ ભાગોમાં મોકલ્યા હતા એવું વર્ણન શાસ્ત્રમાં આવે છે એ આ કથન બરાબર હોય તો બનાવેલા વેશધારી મુનિઓ જ ને ત્રિશુદ્ધ થયેલા એક વાગ્દા એ વેશધારી મુનિઓ હતા એમ કહેવું એ જ યથાર્થ લાગે છે કારણ કે અદ્વૈતી રંગાયા વિના બીજાને રંગી સમજતા નથી, પોતે જાણ્યા વિના બીજાને જગાડી મોકલતા નથી છતાં આનંદની વાત છે કે આમ જાણેના જૈન મુનિઓએ જ કરેલા ધર્મપ્રચારની વાત બીજી રીતે પણ શાસ્ત્રોમાં જોવાની છે એ જોવા આ પ્રચારના મતનથી વધુ પુષ્ટ કરે છે આપણે જોયેલા જૈન મુનિના આચાર કેવી રીતે પાળી શકાય એની પાળવાથી બધાની નિમજ મનો શાંતિ મળે આ વાત બીજી રીતે શ્રદ્ધામાં આવી હોય એ વિશેષ સંભવિત લાગે છે પણ જોના વીરવાન મુનિઓ માટે એવો ભવ રાખવાની જીવી જ જરૂર હોતી નથી જૈનશાસ્ત્રોના પ્રખર અભ્યાસી અને મરોધક મુનિશ્રી કલ્યાણ વિજયજીએ પણ અનાય દેશોમાં અને તે પછી ભારત બહાર જૈન મુનિઓના વિદ્વાને પ્રમાણુભૂત કથા નથી માન્યો ?

પ્રકરણ ૧૧ મું

શ્રી ભદ્રબાહુરવામીનો આધાર

આપણે જોઈ ગયા કે શ્રીમદ્ગીતા પાઠોના અર્થો પાંચિનાએ માત્ર
પરમ ક્યાં છે, ત્યારે પરપરાગત યોગોએ વનસ્પતિપરક ક્યાં છે મોટે
ભાગે તો એ બધા પાઠો નિ અર્થક હોઈ પરપરાની દૃષ્ટિએ વનસ્પતિ
અથ સૂચવનારા છે ત્યારે નિનગ સારમે માટે અપરાંત્ય હોઈ
ઉદ્ધાર પાઠો છે આથી મે મૂકેના વિચારોએ દોરી કે પના નથી પણ
શુભ્રભાવક શ્રી ભદ્રબાહુરવામીનો પણ એને ટેમે છે એમ સમજે કે પી
શકાય છે

ત્યારે મદાસગિતિ મળી ત્યારે શ્રી ભદ્રબાહુરવામી નેપાગમા
હતા ૫-૭ વર્ષ પડી એ પછા આબ્યા ત્યારે શ્રી સ્યુનિમદ્મ એમની
સાથે દોઈ એમની મક્ષા વોરે બહનો ભાઈને વાંચા આરી ત્યારે
મક્ષાએ જાણા-ન્યુ કે, 'તમામ ગયા પડી મે મોગભાઈ શ્રીમને
ઉપરાસ કમન્યો પ્રકૃતિ ખૂન નાભુમ દોઈ ભાઈનુ એથી મરણ થયુ
મને એથી પાવવાગ દુખ થયુ જેથી સુધે અટમ તપ કરી માસન
દેવીનુ આવાદન કયુ' તે મને મદામિદેદ દોરે પ્રભુ પામે લઈ ગઈ
પ્રનુએ મને નિદાન જાણી ૪ અખ્યનો આપ્યા જેમાથી ૨ દશ
કૈમખિક પાળા અને ૨ આવાગમના નિ શુભ્રકથ પાળા લેગી
દીધા છે'

આ દયા ઉપથી જાણાય છે કે મુનિએના આચારવિચાર માટે
ને નવો શુભ્રકથ રખાશે તથા અધ્યયનો મળ્યા એની તથા મુખી શ્રી

ભદ્રમાનુષ્યામી કે શ્રી સ્થૂરિભક્તને ખાજ ન નેહી

શ્રી ભદ્રમાનુષ્યામીએ જ્યારે આ બધી બીના જાણી તેમ જ મુનિઓ ૧૧ આચાર માટે નહીં આજ્ઞાઓ નિર્માણ થયાની વાત સાંભળી ત્યારે એમણે એ આજ્ઞાઓ, લેલા કરેના નવા અર્થો તથા પનિન મુનિઓ ૧૧ ક્રમે ક્રમે ચગનના આપેના અપરાધના પાકો વગેરેને સમનિ આપી હુગે એમ સહેજે કં પી સમય છ કારણ કે એમણે પણ એ જ વિચારો વ્યક્ત કર્યા છે—એટલું જ નહીં એમણે પોતે પાછળથી એવા ૫ પસંદના પશુ એ જ વિચારોનું ભાવ્ય પુ છે એમ એમણે પૂણ સ્પષ્ટતાથી જણાવ્યું છે કે—

પાઠ ૬ એ

યાસાયામ કાયં અત્તં પાકિગાહં હિ ભત્તં દુરં કપ્પરં વાવિત્તં
 ૧ યિ પકિગારિત્તં ૭ તિ હદ્ધાણં બાહ્મગાણં યલ્લિયં સરીરાણં ક્ષમાગી
 ૨ જલરસં વિગદ્ધગીં અભિકરણં અભિકરણં બાહારિત્તદત્તપદ્ધત્તં ૧ રીતિં ૨ રહિં ૩
 ૪ નરગીજ ૫ રાગિ ૫ તિત્ત ૬ ગુહ ૭ મહુ ૮ મગ્ગ ૯ મન—યાસાયાસં પગ્ગા-
 ૧૦ ધવિગાણં અત્તં ગદ્ધયાણં એવં યુત્તં પુવં મવતિ અહો મત્તે । તિલાગસ ૧
 ૨ સં અવવગ્ગા ૧ ।

મુનિએ જો તે હૃષ્ટપુષ્ટ હોય સરીરે બાળવાન હોય, તો તેણે આ નવ નિર્મલો જોડી કે દૂધ લી, માખણ લી, તેન ગોળ મધ—મંદિરા અને માસ—ધડીએ ધડીએ ન વાપરવી એમાસામાં તો ન જ વાપરવી તરુણ હોવા જતા ગમને કારણે કે નિવલવાને કારણે જરૂર હોય તો જ અપવાદ દશામા એણે એ વસ્તુઓ વાપરવી બાધી નહીં

આમ એ વસ્તુઓ ધડીએ ધડીએ ન વાપરવાનું કહેવા પાછળ રેતુ તો એ જ હતો કે એવા મુનિઓએ સરીરે બાળવાન અને તદુગ્મન હોવાને કારણે નિર્મલો લેવાની જરૂર ન હોય આ જો સ્વાદનાનસા વળગેલી હોય તો ધીરે ધીરે એમાંથી છૂંતી જવું જોઈએ

શ્રી ભદ્રબાહુચ્યામીનું આ મ્થન આજના નિમિષ સાબરને પૂર્ણ-
પતે વ્યક્ત છે કે એને જ એમણે સ્વાતાત્રતા આપવાનો નાર
ધીરે ધીરે છૂટી જવા અથવા જ આપો અસ્વા નામ ખુલ્લો ગણ્યો
છે હા નોમાસામાં એનો પ્રતિનિધ મૂક્યો છે જ્યારે રાહી કે નિમિષ
માટે નો નોમાસામાં રમુ અપરાધ છૂટા પાપી છે તેની જ ગીત
(નિ ૧૧ ૩૧૦૦ વ) પત્ર જ્યારે ૮ કે મેમ શમન ન થાય તેમ
તેના તેવા નોમા જ એ સર્વ મુક્તિ-આપી નથી

આમ ત્યાં મનારિગર્જિઓ અપરાધે કાળે સર્વ શમન એમ
ન કરેના મોખમખને નવરસ વિહારિઓ વારે ધીમે નવાજાનું કું
તે એનું કાળુ એ છે કે એમ કહેવા જતા એ મુઠે આ શુ પેન
સર્વ ભય

પણને આ પ્રથમ મુઠે છે કે ફર-ધી નો રીક પળ શુ નવ-
મ મ નેવાથી ૧૧૧ કે નિમિષના દમ ૧ કે પછી વાનુ મીઓએ
એનું બાનુ આગળ ધકુ ૬૧૧ શમન ૮ કે દેવાકે એનું નાનુ
ધકુ ૫૧૧૧૧ પળ એક ગીતે એના એના નવાગ દાવાને શમન છે

ઉત્તરોત્તર વિશ્વમની દૃષ્ટિએ વિશ્વગર્જિના ભરિયનું જનન ને
અદિમા ૧ માટે આગળ ધપશે તો એ અંતરિમ દૂધનો પાનુ ત્યામ
કરશે કારણે કે એ વનખપતિ તો નથી જ નાચીન કાગના
ભગવાન શુ તો શિવ દેવતા કે કે વનખપાદારી દનો એણે નવા
એના મગ દૂધ અને દૂધની મહત્ત્વો પાનુ ત્યામ કરો રતો આજે
પ્રથિમના દેગોમા ગામદારીઓનું પ્રમાણ રધનું જ્યાં છે પણ એમા
કરને ના ગામદારીઓ તો દૂધને પાનુ એનિમત પ્રોડ (animal
product) લ્હી માઆદારી કામિનું ગણે છે આથી જ માથી એવા
શુભવાનુ દવ મગે તેવા જ્યોની તેમજે માથ કરી છે અને 'મોટો
નામના નિસર્ગોપસરી પ્રોડેરે તો આવા જ્યો વાવસાની પણ સરઆન
કરી દીધી છે પણ આપણે આજે જ એ દૂધનો ત્યામ કરીએ તો

આપણા આરોગ્ય પર અસર થયા વિના રહે જ નહિ. માધીયે દૂધને ત્યાગ કર્યો હતો પણ દૂધ વિના આરોગ્ય પ્રાપ્ત થાય તેની કોઈ સલાહ ન જ નહોતી ત્યારે એમણે બચ્ચીના દૂધનો અથવા સ્ત્રીનારવો પાન્ય હતો. તેમ એ કાળમાં પણ સેકડો પેગીઓના સરખરો પોઈ એના કુટુંબોમાંથી હિન્દુ સઘમાં જોડાયા ઇન્દ્રારાઓને એ અંગે જારે પુરુપાથ કરવો પડતો અને તેમાં સ્થિર થયા બાદ જ એ સઘમાં જોડાતા પણ દુષ્કાળના સમયમાં એ વ્યવસ્થા તૂટી પડી હોઈ એની સાવના સાધ્યા વિના જ ઘણા સઘમાં ઘૂસી ગયા હતા, જેથી પૂર્વ સરખરોને કારણે શુદ્ધીકરણની કડમ્બ આવી ત્યારે ઘણાની તમિયન પર અસર થવા લાગી હતી અને એટલે જ પાકોમાં કે બાચારોમાં શુદ્ધોએ ઉદાર દૃષ્ટિ ગમી હશે કારણ કે એ દ્વારા એમને તો એમના નિમા પ્રવેશ કરી એમને રિશુદ્ધ કરવા હતા અને એ રીતે પોતાના પ્રિય મિત્રો માધમપદેથી મુનિપદે પહોંચાડવા હતા બાબત શુદ્ધો કરનાથી કે ધમ્મો ભારનાથી રોગ કઈ લટતો નથી એ એ બરાબર જાણતા હતા પણ ૨૫૦૦ વર્ષોના સંસ્કારો કારણે માસની વાત સાબળતા જ આપણ અંગાર્થ જઈએ છીએ ને તેથી કોઈ એવો માસાધાર રજૂ કરે છે તો એના પર જ રોષ બેનારીએ છીએ પણ ને એ શુદ્ધો આપણી જેમ અમહિષ્ણુ બની ગયા હોય તો એમણે પાળાથી સમગ્ર જાગના ખૂણે ખૂણે નિહરી માંસાહારી કેમોની કેમોને જનદીવા આપી ધીરે ધીરે એમને ચગરી હતી એ ઉદાનનું મહાકાવ્ય એ કરી શક્ત જ નહીં.

આજે વડિતા સૂતની ૨૦ મી ગાથા મન્નસિજ મસમિત જે મધ-મામના લાગેના અતિચાર અંગે રોજ પ્રતિક્રમણમાં મોનનામાં આવે છે એ શુ બતાવે છે ? એ એ જ બતાવે છે કે માસની આજ્ઞાનસા મા ફસાપેનાઓને બહાર લાવના શુદ્ધોએ કેવી સતિષ્ણુતિ અંગે ધીરગ્ધી કામ લીધું હશે ? આજે તો મધ-માસનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી એનું નામ જ આપણે સાબળી શકતા નથી પણ એ શુદ્ધોએ

એ યુગમા બતાવેથી ભવ્ય ઉદ્ધતાનું જ એ ગાથા દ્વારા
રોજ સ્મરતા કરનામા આવે છે

એ બીજી દૃષ્ટિએ વિચારીએ તો જે પુત્રોએ આપના માટે
બ્યવહાર મુનબ ધોરી માર્ગ બનાવી આપ્યો છે એમજ એ અમલ
જગનો સાધ કરવા ઝાડી ઝાખરા ફર કરતા, કાટા-ઝાંસ કાઠી ઝાખના
કેટનો પુરુષાર્થ બેલો ૮મે ૧ ને એમ કરવા જતા એમના પગમા શગો
નહી ભોમર્ત દોષ ? કાઠા-ઝાંસ નહી ખૂચ્યા દોર ? ઝાડી-ઝાખગ
ઓથી શરીર નહી ઉજાડી ગયું દોષ ? છતાં એમ માનવું કે એ પણ
આપણી જેમ જ ઝ પથી મરન રીતે એ માર્ગ પર દોળા હતા તો
એ આપણી સમજની ખામી મનારે છે ખરી રીતે નો ગાં ધુમ્મસ
વચ્ચે રે રેના સૂચની મળતા તો એ બધા બધાગ વા દેહની નન
પ્રમસ પાથવામા છે તેમએ મુનિઓ ની મળતા પણ આવા જ
કારણે છે

ગાંધીજી સુખ વન-સ્થાહારી હતા એમના આશ્રમમા મામ્યા-
હારી સોમેને પગુ સુખ વનસ્પતિહારી બનીને જ રહેડું પાતુ આમ
છતાં બહુ ભક્ષા ખાન ની પુત્રીને માસ રિતા યાનુ જ નહી તરત જ
એની તમિનન પર અસ થતી આથી માનવ અહિસાને પ્રાધાન્ય
આપનાગ ગાંધીજી એને એ મુઝિમ મિત્રો ત્યા માસ ભોગન માટે
મોંની આપતા તેમ શુરુઓએ પણ ખૂબ જ ૮ રતાપૂર્વક કામ લીધું હતું

આથી હરમર્ત પ્રન બાજની દૃષ્ટિએ નહી પણ તે તે સમમની
દૃષ્ટિએ જ વિચારવો નેર્ત એ સાથે એ પણ ખ્યાનમા રાખવું જરૂરી
છે કે એ કાળની કેટલાંક વાતો બાગે ન આવે

અ વાતુ પ્રમા ૧

उत्तरोत्तर ऋषाणाम् प्रमाण्याम्

આપણી આર્થ પર પરમા એ મીમંસામા આવ્યું છે કે સના-
તન સિદ્ધાંતો જ ની ન સમાન પણ આનાગવિચારા-વિધિવિધાનો તો

સમય—સયોગાનુસાર મૃતનવા જ પડે આ કારણે પૂર્વના યુગપ્રધાનોની અપેક્ષા પાળના યુગપ્રધાનોનું જ વચન પ્રમાણુશ્રુત મનાય જેમ આજે કે. સી. મામતોમા આપણે કાનમચાવેલી અને દેહ સી. બામતોમા આપેલ દિલ મુરિની આસા નીચી છીએ તેમ હરેક યુગપ્રધાનને પોતાના યુગનો પણ વિચાર કરવો પડે છે આ કારણે શ્રી ભદ્રાચાર્યશ્રીની સામે અમુક પરિસ્થિતિ હતી એથી એમણે નવ વિગર્હો માટે મયાતિ છૂટ મૂકી પરિસ્થિતિ ન નાઈ મર્ત ત્યાગે પછીના યુગપ્રધાનોએ આગ મહા વિગર્હો માટે અપ્રશસ્ત વિગર્હો કાઢીને (નિ ચુ ગા ૩૧૬૭-૬૮) સ પૂર્ણ પ્રતિભદ્ર મૂક્યો આજે આપણે પાળના યુગપ્રધાનોની આસા નીચે કોઈ કોઈને હરે એવો અપવાન મળી શકે વળી એ જ મરણોએ એ પણ આસા આપણને આપી રાખી છે કે દ્રવ્ય-સેન-માન-ભાન જેઈ પાલન કરવાની જરૂર લાગે તો બિશુ સધ બેન થઈ પડે તારા વિધિવિવાનોમા પરિવતન કરી શકે છે પણ કોઈ પ્રશ્નમા પોતાની વાત માચી તેના પના ચાની આનની આજ્ઞાનો ભગ કરાગે કોઈને પણ અધિમગ નથી જે આ પ્રશ્ન માન સમજાય તો શ્રી ભદ્રાચાર્યશ્રીનું કથન એ સમય માટે કેવું યોગ્ય હતું અને જરૂરી પણ હતું એ સહેજે ધ્યાનમા આવે પણ આપણ હરેક પ્રશ્ને બદ્ધ પૂરમચી જ નેઈએ છીએ અને એનું જ આપણે સત્ય રસ્ય સમજી ગમતા નથી

પ્રકલ્પ ૧૨ મુ ગાઓ વિષે બાધેલી કલ્પના

ધણા પૂછે છે કે ‘ પતિતોનો ઉદ્ધાર કર્ષે એ તે મૌરવી વાત છે પણ આવા માઠો મગ આગમ અથવા જ રોષ ત્યા કયા મો? આપણે માસત્યાગની વાત બીજાને ગમે જાતરાની સખીએ ?

આપણે પાછા પછી ગયા છીએ કે જૂની આચારવિધિઓ ધનિદામ બની શાશ્વત સમૃદ્ધિન થઈ જાય છે અને નવી વિધિઓ નિર્માણ કરી પડે છે ૨૫૦૦ વર્ષના ધનિદાસમા તો આનુ હમેશા બનતુ જ આવ્યુ છે

તો પ્રશ્ન એ પડે છે કે જો ૧૬૦ વર્ષ બા નવી વિધિઓ સખરી પડી છે તો આજ મુધીમા તો એની કેટલીયે આજસિઓ કાઢી પાન પણ એમ મન્યુ છે ખરુ ?

‘ નથી મન્યુ એ હમીશ છે કારણ કે નુ આચારાગ સખવા જેવા મમથ’ શાનીઓ—પૂવ ધમેનો પાઠના સમરમા એમસાથે યોગ ન સાપ રો દોઈ મગ આન્વાગજને જ આવાગ બનારી જરૂર પડી ત્યાર પછી દ્વારા આપણે મુધારાવધાગ તો કરતા જ રહ્યા છીએ

બાળી આ ના મનો દિ યુનકધ એ કોર્ વામિક તત્ત્વશાનનો —દ્રવ્યાનુભોગનો અથ નથી પૂર્વાચાર્યોએ પણ એને ચરપુરણાનુ યાગમા જ મૂક્યો છે

આમ હતા આવા માઠો ન ગમતા રોષ તો જેમ નિવીધ એક કાગે આચાર્યની પમી ચુનિમ મણાતી હતી છતા એને અનુગ

કરનામાં આની છે તેમ જ શ્રુતચક્ર જેનું નામ જ અમશ્રુત સ્તંભ છે એ પાળાથી ઉમેરાયેલી યૂનિમઓ દોઢ એને પણ સ્વતંત્ર મથ રૂપે અનગ કરી સમાય

માથે એ પણ કહેવું જરૂરી લાગે છે કે પ્રથમ શ્રુતચક્ર જેનું મૂળ નામ આચાર શ્રુતચક્ર હતું એમાં પાળાથી ૨ યૂનિમરૂપ અમશ્રુત વિરોધ અપદ્ધતા માટે ઉમેરવામાં આવેલો ૧ એમ આચારગતી દીક્ષામાં જ જમ્યાવેનું છે વળી પાળાથી રખારેલી ૪ યૂનિમઓમાંની ૨ યૂનિમ આચારગત પાળા અને ૨ યૂનિમ સરેકારિત પાળા જેની દેરામાં આવેલી દોઢ આજ માગમાં સ્થિરિતએ એની ગચના કરી હતી એ પણ આથી મિદ્ધ થાય છે

મૂળ વાત એ છે કે પાચીન આચારવિધિઓની અપેક્ષાએ આજે ધારી બામનોમા રીક રીક પરિવર્તન—પુરાણોની આસાથી—થતુ રહે છે જેથી જૂની આચારવિધિઓ જેમ દનિકામરૂપે શાસ્ત્રોમાં સમકાર્થ રી છે તેમ આવા પાક્ષ એ પણ જૂનો દનિકામ જ છે કે જે દ્વારા આપણે લાભ પ્રગતિ સાધી નાના હતા બામી આજે એ વિરિવિધાથી દોઢ જ મનના નથી

પ્રકરણ ૧૩ મુ

વહેમી માન્યતાઓ અને ધર્મવિલક્ષણો

જગતના વજ્રમય હિંસા જ ધર્મોના મુગ્ધ તત્ત્વો મમય જતા એવી અવાનર શાખાવાળા પશ્વિન । પામી ૧૪ છે જ્યાં એ માન જોઈ ધર્મ જ એવો એ ધર્મ છે કે બચસન મારીરે તત્ત્વનું જે સ્વરૂપ પ્રેરેનું એમાં મિત્ર માન ૧૫ ફક્ત થઈ નથી

સ્વેતાશ્વ-ગિબર નાખાઓ એમીજનના ગાસ્ત્રોને પ્રમાણભૂત માનવી નથી જ્યાં મુગ્ધ તત્ત્વ માન્યતામાં મરી જ શકાયો એ પ જ છે જે જોઈ ધર્મ માટે મેં મિત્ર શીશુની વાત છે જોઈ ધર્મ આજે મને મન-૧૪-૧૭ છે મિત્રો વચ્ચે વર્તે ચાલે જ્યાં પ્રા મેમના વચ્ચે જે મિત્ર છે તે મિથિવિધાનો કે માન્યતાઓ આ જ છે જ્યાં એને આ ૧૫ ફક્ત ૦૩૩ લાગે છે કે જે જે-ઈ અન્ય નાનો શાસ્ત્રોમાં નમ્રાઈ મિત્ર હોય એ બધીને ધર્મ વિચારે મિત્રબાલિ ધર્મ માન્યતાની ને આપણે શ્રદ્ધા રોપના મોઈએ તો તે એ પ્રાગ્ની ધર્મ પેનજ જ છે એથી જ્યારે આપણે આ પ્રશ્ન મિત્રાગ્ની ૧૫ હીમેત્વારે આ પ્રા પાં વિશે પણ ફેટલી અપહ્રતા મરનાની જરૂર નામે છે

પાઠ ૧૦ એ

એ પાઠ સૂર્ય પ્રસ્થિતિના ૧૦ મા પ્રાણના ૧૭ મા પ્રતિપ્રાણના આવેનો છે જે આ પ્રમાણે છે

તા કહતે મોચણ આહિતે તિ વજેઝા । તા एत सिर्णं भट्टावी,
साए न करत्ताण कनियार्हि

दहिणा मोच्चा कज्ज साहेति

भरणी हिं ति तटुल्य मोच्चा कज्ज साहेति इति ।

શ્રી ગૌતમસ્વામી ભગવાન મહારીરને પ્રશ્ન પૂછે છે કે, “હે ભગવાન ! કાર્યસિદ્ધિ માટે પ્રયાણ કરવામા ફેરી માન્યતાઓ છે ?”

ભગવાન જવાબ આપે છે કે ‘ હું ગૌતમ ! રોહિણી નક્ષત્રમા વૃષભનું ઉત્તરાશ્વ મુનીમા પશુનું, મગશ્વીર દાનમા મૃગનું અન્નેરામા ચિત્રક મૃગનું પૂર્વાશ્વમુનીમા મેનાનું ઉત્તરાશ્વપ મા સૂતરનું, રવતી મા જનચર મનજનું અને અશ્વિનીમા જનનું મામ ખાઈ યાત્રા કરવાથી કાર્યસિદ્ધિ થાય છે

જે ભગવાન મહારીર દેવ દેરી, હિં કે ઈશ્વર સુધ્ધાની કૃપા-
યાચનાનો ઇન્કાર કરી કેવળ પુરુષાર્થ પર જ બાર મૂકી છે અને
સુખપ્ર ખના કારણરૂપ કર્મનો મહાસિધ્ધાન્ત પ્રસ્થાપિત કર્યો છે એ
પુરુષ કાર્યસિધ્ધિનું ફળ સુખ, ખના કારણરૂપ કર્મ-ભાગ્ય સાથે નહીં
જોડા શુદ્ધ શુદ્ધ માસનોજન સાથે વેડે એરા એ એક સામાન્ય
વહેમી માણસ હતા કે એ આનું કહે ?

મૂળ વાત એ છે કે શ્રી ગૌતમસ્વામીના પ્રશ્નનો ભગવાને વાગેનો
આ જવાબ તો કેવળ લોકોમા ફેરી ફેરી માન્યતાઓ આને છે એ
ખતાવવાનો જ ઉદ્દેશ છે ઉપગત પ્રજ્ઞ-માનસમા વજ્રાર્ધ ગયેના એ
પ્રશ્નરતા વહેમો-અધશ્રદ્ધાઓ તથા ખોટી માન્યતાઓનું જ્ઞાન કરાવી
એમથી પ્રજ્ઞસમૂહને ઝાંઝાના માટે ગૌતમને જાગ્રત કરાવેના પશુ
આશય રહેનો છે બાકી ભગવાનની પોતાની માન્યતાનો તો આ પ્રશ્ન
જ નથી કારણ કે ભગવાનની બહિઃ સક્રિયાત્વાદ અને કર્મના મહા
સિદ્ધાન્ત સાથે એનો સહેજ પળ મેળ જેમી શકે તેમ નથી એ તો
અજ્ઞેન કુદુબમા જન્મેનો એ સામાન્ય માનની પણ સમજી શકે છે.

અને જે કાચસિંહિનું ફળ આવા સદેવા માર્ગથી પ્રાપ્ત થતું હોત
તો જ્ઞાન-તપના કર્મનું માર્ગની જરૂર જ શી રહેતી? એટલે ભગવાને
તો કેવળ યોગોમા કેવી માન્યતા પ્રવેશી છે એનું જ કથન કર્યું છે.

જોકે ભગવાન દુષ્ટમાર્ગ પાળના આક્રમણમયી યુગ તેમ જ
વિગ્રાહીઓએ પ્રથમ ત્રણ સમયારી કરી કરેલો વિનાશ—એ બધાને
કા બે આ પાઠ અંગેની ગીતાઓ—ગીત્પત્નીઓ તથા પૂર્વાપર સબધ
મનાવતી પ્રમથ કથાઓ થી બંધી નહીં થઈ શકે છે પણ એનો રેતુ
અથ વગેરે મુખ્યપર પગલે જાળવવા રહ્યા પોઈ એ કાળના નોકોની
કેવી કેવી માન્યતાઓ હતી એ આપણ ગુરુગમ દ્વારા જાણી શકીએ છીએ
શાસ્ત્રોમા તો શ હો રાખ છે પણ એનો વાસ્તવિક અર્થ તો
પૂરાપર મબધે થા ગીતાપ્રધોથી જ જાણી શકાય છે અને એના
અનાથે કા તો ઉપરની પ્રથા કા તો ગુરુગમથી એ સમજી શકાય છે
ગુરુગમનું મહત્ત્વ

શ્રી મૂનિમહાજી શ્રુતકેવલી ગાય છે કે ના ૪ પૂવના શબ્દો
તો એમની સામે જ રના હતા ગુરુગમ વિના એ અર્થ નરોતા બેસાડી
શક્યા જેથી ૪ પૂર્વો વિનહી ગયા તો આપણ જ્ઞાન તો નહીં બરો
બર છે એથી ગુરુગમ વિના શાસ્ત્રસમ્ય સમજી શકાતું નથી આગમે
સામાન્ય ગૃહસ્થો કે મુનિઓને ન વાચવાનું ફરમાન પણ એના જ
માટે છે નહિ તો એ ગ્રંથ જ બાકી મારી ધમશ્રદ્ધા જ ગ્રામાની પ્રેમે

પણ સૂક્ષ્મા રે સમસાર રહેતી અથ પાપરાને કાગળે આપણે
આ પાઠનું ગમ્ય જાણી શકીએ છીએ શ્રી વિશ્વવર નમસ્કારીયરજીએ
પણ આ પાઠનો રેતુ લોકમાન્યતા થી હતી એ બતાવવાનો જ છે
એમ કયું છે (મારો જી અસમ્ય બાને, પાનું ૧૮૯) તેમ જ
એક પ્રસિદ્ધ આનાદી મહાગણે પણ આનો અર્થ સમજાવતા મને
કહેતું કે જેની પાળા દિસા છે એનો ભગવાન ન ઉપદેશ આપે ન
એનું સમય ન કરે કે ન એને રહી માને એ તો ફક્ત પૂરેના પ્રશ્નોના
ઉત્તર જ આપે... આથી જેમ કોઈ બાહ્યથી પતિ જેન મુનિઓને

ભલાનતા ઈશ્વરકૃત્યતા ખજનો પાઠ સમજાવે એથી એ ઈશ્વરવાદી
ધાણી મરી જતો નથી તેમ જમરાન પણ એ કાગમા પ્રવતી
લોકમાન્યતાઓનું જ વલન કરે છે અને પછી એ વ્યવસ્થામાં પ્રવતી
માન્યતા દોષ જ્યોતિષ સબધી માન્યતા દોષ કે જ્ઞાનિનિ નિયમો
રિતે બધારેની માન્યતા દોષ એથી એનો અથ એ નથી કે જમરાન
એનું સમયન કરે છે યા એને મજૂર રાતે છે
ધર્મધેયછાના પ્રકારો

અમુક ૧૧ માગમા ૫૧૮ની (૧) કૃતિ એ મુનિમ પતિ કતો
મજૂરનો પગ એ પ્રખર વિદ્વાન હતો ના જાહના હુકમથી એ રામા
યણ મહાભારતો કા મીમા ખનુરા કરનો આ રતે પોષ્પોક નથી
રનો કે કાકરોના માઓ વાગવાથી કોણ જાણે ખુદ મને ઠેરી
ભય ૭૭ ગિદ્દા કૃતિ ૧ આ જોમ એક પ્રધારની ધમધનજ હતી તેમ
જો કોઈ સાચોના સમ્મે જ ૧ (મગ વિના ધારાની રિસગત હોના
છના) વગગી રહના જોટની ત્રદા ધરાવનો હોય તો એ બીજા પ્રધારની
ધમધનજ છે જો કારણે વિધાતિમા પડેના આના લોકો ધમનું
રહમ્ય જ પામી શકન નથી

શીખવેલી કૃતિ

આની પરિચિનિમા ગુરુગમના નમાવે રામ રોએ તો જાપાને
એ જ ૧૧૧ી કસોગી જતારી છે કે જેનો રાખદાર્ય ભગવાનની
મૂળ વિચારધારા માથે મુસગત નથી એ અર્થ — અર્થ ૧
નરી એ અર્થ જ ખોટો છે એમ માનનું ભલે પછી કલાચ
કોઈ આન્યાર્થોએ એની વ્યાખ્યા આપી હોય (૧ ગા ૫૪૭૨)

આથી જો વચ્ચેના ગિધીને પાને લખેના 'શાઓ કા
અમગત જાતે પુસ્તકમાં આ પાનેના મગ દેતુ-દેશ આનમા રાખ્યો
હોત તો મારસિદ્ધિનું કા માગાહાર સાથે જોડતા ઉપમા વચનોને
અનુવર્તીને સાચો પદ પ્રાર કરવાનીએ ધિનાનગ ન કરત ૧ એ રીતે
સમાગરો એ જૂરો દાખનો આપવામાથી એ જલ્પી જાત.

પ્રકલ્પ ૧૪ મુ નિબંધનો દ્વંદ્વ માર

જેનવર્ત એ સુન્ન અદિમા પાનનો ધર્મ છે એવી દહે મેઈ
પણ ધર્મ દુગુ પડેલા નથી

આમ જા એક માત્ર એવા આનો કે જેથી કેના નિમળ
સારમેને મામારાનુ એ જાણ મળી મધુ રતુ, કારતુ કે
તેઓ એ ગેમ સાથે જ આવ્યા ના

પાળથી એ મેના પક્ષમા જની મસ ને સામ પાકો ન્દ
કરી પોને ઝેરા અથ પ્રમાણે એનો અસર કે ના માઆ

એવાઓમા અને શક્તિઓ પેરી દોર્લ એમને સધ બહાર ન
કતા એમને મુધારવા માટે બધુ તામી દટિનો વિવાગ કરી
ગુરુઓએ દિલાશમા નવા પાકો શિખાવ કર્યા જે પગપગની
વિગુદિનુ સમર્થન કરના દના તેમ જ એવાઓને એમાથી અપ-
વા પણ મળેના હોય પણ એમનો એ અપરા કેવળ માસના
આપદ વાટે નળેતો ફક્ત અન્ય પ્રિયર્થો ગેટને જ પ્રસંગ-
વશ એ લેવાનો આપદ હોય

- ૫ સમય જતા એ જા પાકો મા માટે કોને માટે, કયા સંસોભ
અમારા દના એનો ધનિદાસ જુનાવા લાઓ હતો પણ પનિને
પાળથી વિશુદ્ધ જની મસ દોરા છતા એક રાગ વેળેતા થયેલ
જન્ને પ્રમાના અર્થે તો ચાલતા જ રહ્યા

- ૬ એ પતિનો વિશુદ્ધ ન બન્યા ત્યા સુધી એ માવકો મા મુનિપ ના ઉમેદવારો જ ગણાતા હતા ત્યા બ્યવહાર દષ્ટિએ એ મુનિઓ કહેવાતા હતા
- ૭ આમ ઘરેની જરૂર હતા ન પાળાથી કોઈએ એના પાકોનું સંશોધન કર્યું ન પરિભ્રમન કર્યું
- ૮ એના સંકારીન પાકો ઉપ્પાર પાકો દોડ એના મનિઓ તરૂં જ વિશુદ્ધ બન્યા હતા
- ૯ પરિણામે પચાસાપ મા પરિનળથી રીયંવાન બની એમણે સમગ્ર ભારતમા — માસાહારના ત્યાગની નરી હતા પે । કરી આત્મિક ક્ષેત્રે ભારતનું બહુ અગ્ર ધન્યર કર્યું
- ૧૦ એમણે રજેના નાનાનગણને મરણે ગુજગત અદિ સા બુધિ બની જે માગે આ બુધિમા ઘરેની જાડી સાધના મરણે ગારીશ જેવો જ્ઞાન જગતને મળ્યો પરિણામે અદિગા મા મગન્યોર પ્રથમ અડીથી જ બેસતા ગયા બાકી કટોરામા આવે ૭ તેમ એ સપ્રતિના નમની સાધુ દેવ તો ન ધમ પ્રમશમાન થઈ શકત ન એના મૂળ જી । જર્જ શમ્ભ મુકુટી કે બાજ બવાયાઓથી ધમ કરી પ્રગતી સકતો જ નથી
- ૧૧ આમ ભગવાન મહારિનો સૂત્ર અદિ સા ધમ આ નિમવમા વ્યક્ત થાય છે પરપરાની વિશુદ્ધિ અગત્યની રહે કે હાલ અને ગૌરવપ્રદ ઇતિહાસનું આમાથી નિમાબ થાય છે અને એમ હતા એના સંકારીન પાકો અને આચાર્યોની નીકાએ પણ માન્ય રહે છે

પ્રકરણ ૧૫ મું

અમરયા જટિલ બનવાના કારણો

- ૧ પ્રાચીન ભારત વનસ્પતિપત્ર અર્થ સમવનાગી હોવા છતાં આજની દૃષ્ટિએ મૂઝવ — માસ વાચક મનાતા લાગી ગઈ હતી કારણ કે એમાં સમગ્ર ગમરે અથપાવવાનો થતા રત્ના હતા
- ૨ એમાં વળી બધા દુઃકાગને કારણે પાંડવપાંડવ લગભગ બધા ધર્મ ગયું હોઈ ધામ પ્રાચીન ગીમર થોડો નાશ થયો પરિણામે એ ગીમર થોડા અભાવે
- ૩ જોન શાસ્ત્ર મળતું અર્થપરપરા પર ધ્યાન નહીં આપના પતિઓ કેવળ શાસ્ત્ર પર જ ભાર મૂક્યો.
- ૪ તકવાનો પ્રવેશ બહુ મોડેથી થયો હોઈ એ યુગના ધર્મશાસ્ત્રી ભના-ભોળા ગુરુઓએ જે કંઈ નાઅપાયો જવ્યા હતા એ મહાથી જ જાણી ગઈ પછી એમ છતાં ઇતિહાસ ન જાણી શકાયો.
- ૫ એથી ભવિષ્યની પ્રજા તમના બને પાણીમાંથી પોરા નીણી કા ૭ એવા એમને વિચાર જ ન હોઈ ન એમને એવા પાકોનું સંશોધન કયું ન એમાં યોગ્ય પરિણામ કયું કે ન તકેશુદ્ધ રચના કરી
- ૬ અનૂરામાં પૂરું પતિનું મુનિઓને કારણે સધને કંઈક ૧૪ નાગરો
- ૭ વળી એવાઓએ પછી પોતાના આચારના સમર્થન માટે કેટલાક જૂના શાસ્ત્રપાત્રો અર્થ જ મરતી નાખ્યો

- ૮ પરિણામે પછીના આચાર્યોની ટીકાઓમા એનો રમ જિતયાં નિના રહ્યો નહીં
- ૯ આમ છતાં બીજી બાજુ વિશુદ્ધ ધર્મ પળુ વહેતો રહ્યો હતો
- ૧૦ એ ધર્મવિશુદ્ધિને માર્ગે જૈનમુનિ સાથે માસાહાર કદી સંભવે જ નહીં એવો દૃ નિશ્ચય હોઈ આપણે એક અર્થને જ ચીપળી રહ્યા
- ૧૧ બીજી બાજુ આચાર્યોની એવા અર્થની ડીમઓ હોઈ એ ગૂચ વાડો બેઠેલી રાખ્યા તેવો જ નથી એમ નાની એવા પાકોને શુદ્ધ રાખનાનો જ આપણે આચર્ય રાખ્યો
- ૧૨ આમ મુળ રત્ન અધ્યાગમ રૂપે દોઈ એ જૂન ન સુધરે ત્યાં સુધી એ પ્રશ્ન હતો મરના જે જે પ્રશ્નો થયા એથી એ ગૂચવાડો બિનદો રખેનો જ રહ્યો, મરના કે અધિસાના-માસ ત્યાગના સમય । સામે આચાર્યોની ડીમઓ ગળૂ કરવામા આવતી
- ૧૩ અને જે કોઈ આચાર્યોની ડીમઓને પ્રમાણૂકત માની સમજતા આત્માને નામે મામાતરુ સમય । મરતા તો અધિસા સંસ્કૃતિ તૂટી પડ્યાનો ભય બિંદો થતો
- ૧૪ આથી જ્યાં સુધી આ પ્રશ્ન હતો થતો નહેતો ત્યાં સુધી એક જૂન અનેક જૂનોને જ મ આપની તુટેની એક કદી બીજી કદીઓને સાધી શકતી નહીં એથી કોઈએ માસ રાખના અર્થો જ બે રી નાખ્યા કોઈએ ત્યાં પાકોમાથી નરા અર્થો બેચરા માખ્યા તો કોઈએ રજૂઆત જ અવગી મરી કોઈએ કર્ત જોપવી રાખ્યું, તો કોઈએ અમર પાકને જ નાખ્યુંપરચ્યા ગાખ્યા પળુ એથી એક સામે નંતેર તુટે એમ બન્યા કરતુ પગિયામે પડિતો આપણુ મરેતુ ગમે બિનરુ જાન્યો.

આમ ત્રિપિ અતાનના ઉપરાજ લેખન દોલને મળે મદિયાઓ
રાધે પણ આવી ગરમગે ઊભી થઈ હાથ તો તે અચ્છરિત
નથી સામની

૨૦ આમ પના જે કઈ બચ્ચુ છે, પરપરાએ જાગરાયુ છે તેમ જ
આવી બધી ગરમગે ઊભી થઈનાં કાગ્ગો, મૂલ આધારો તેમ
જ એને અનુચ્ચ પુરાવાઓ ન્યા ત્યાં છૂંક છૂંક વેરાયેલા
પણા દોષો એ બધાં આધારે મૂળમસ્ય આજ પામ ગોપી
સકાય છે

૨૧ એથી આશા રાખુ છું કે મે કરના બામિલ પ્રવ નની બુમિગ
પર જ જે કોઈ સામ્બોમા ડાહી કુમળાઓ મારમે એને ઉમળ
મેની પ્રાપ્તિ સાથે આ પ્રમો દય ક રાની થા વિગે રપટતા
કરવાની ભરપુર સામમી મળી રહેશે આથી મારો પ્રયત્ન તો
દેવગ રિસા સચન કરવા પૂરતો જ હ

૨૨ આમ હારા પના હુ ફરી સામ્પૂર્ણ જાગરાયુ છું કે આ ગૃહ
બેલો મૂળ ધતિનામ બુવાઈ જવાથી સૂક્ષ્મ અદિ સા
ધર્મની સાધાસાધ પતિન મુનિઓના ઉદ્ધારની વાત
વેડાઈ જવાથી મૂલ આચાર્ય ધર્મ રિરે સકા-કુમ કાગ્ગો રી
ગરમગે ઊભી થઈ ગઈ છે અને એને કારણે આપણ વર્ગો મુધી
ભાર પુસ્તી જમ એ મે છે પણ દેવદ તો મેય દ્રોમા જ
પરિધુમી છે કાગ્ગ કે બને પોતપોતાનો જ રિજય મપ્પ
ફૂકા કરતા હતા જેથી કોઈ કોઈ પગસત મી રામ્બુ નથી
એની પામે અર્ધ પરપરાનું સમ્બ હવુ ન્યારે બીજા પામે
સામેનો આધાર રનો પણ જે બનેએ એક બીજાના દષ્ટિ
રિદને સમજવા પ્રયત્ન કર્યો હોત તો આ સમમ્યા આટલી
મધી મૂચવાઈ જઈ ગઈને કોઈકે ન બની જત

પ્રકર ૧૬

પડિતોને નમ્ર વિનતી

જગદન શુદ્ધના રખક થા પર્માદર કૌશાંતીજી તથા મહારીર
 ધ્યાના લેખક થી પ્રાપ્તગણાસ ૫/૫ રમ્બ બમરાન મહારીર પર
 નમ્રતા કરીને આ ૧૫ મુદ્દા ॥ નમ જ જૈન મિથુ પરપગરો
 પન આશ્વાતી કેરી ૬ —એવા નવમશાધિના દાદો કરન ૧ તથા
 એક જ મનવ્ય મુગરન ૧ પડિતો પામ ચમા કે ૧ રિવા વ્યાખ્યા
 ના ૫૫ નવમશાધિના ઉરનાની જુ પડે તથા ૨/૧૦૦૦ નમો
 મુદ્દા ૬ આગા ૬ કે રિવા એ ૫ દુપદાનો ૧/૧ જ ૨૨ અન
 ચગી ચમા દર્શક નવા ૧ સા ૧ તો અના રીસાર મી પોનાના
 મનજો કેવલાના ૫ ૩ મે અરમી નવી અમ માનુ છે થી ૧ પાળાસ
 પડેત ને ને વિ કાલાનુ સાપની રવાવિયા એક જવાએ બમરાન ૧
 અન જ મુદ્દા ૧૦૦ ૬ કે ૧ મામિત્ર માસ ૧ અમ મુદ્દા મનો
 તેવ તો તે માન અનવ્ય કે ૧ આ તેઆ થી ૨૦૧૧૨ ધ્યા મા
 નમરાનને મામ અવાદવા ગાન મેમ મૂચવાઈ નવા ૧૦ અ જ
 નમરાનુ નવી ૧ આ બાન ૧ વાન છે કે અમન રવા મળના
 નેમ્બ વ્યાપેત કે નવી આગિભાઈ એ અમ ૨૧ પ્રાપ્તારો
 માગી મિત્રીએ કમવ દર્શી પ્રાપ્તો ૬ બાન આ પ્રમ પર એમજ
 પડે પાળી જૈન સમાજની વાચ પિતે માન આપ્યુ છે શ્રીધર્માનંદ
 કૌશાંતી ૭ આજે દવાન ૧૦ ને એ ગાજે દવાન તેવ તો તેઓ
 પમ જગ્ગ અ ૧ ૮ આ બનાવન એમ ૧ આ એમના જેવા વિગાર

ધારનારાઓને કે જે સિવાસ્વાનુ મળી તે એ માટે દેનાક પ્રતો
૨૦૬ ૨૩ ૬

(૧) કૌશલમીષ્ટ લ શુદ્ધ પાના ૪ ચામા ૧ મે જ કે 'સ
શબ્દનો મુળ અર્થ મતા—C ૧૨ (Noble) એવો હતો જે પાળાથી
'શુભામ—તાને ૧૨ એવો ધર્મ મરો ૭ આરા બીજા પણ દાખના
તેમણે પૂગ પાળ્યા છે શબ્દોના અર્થા સમના વેળે નાથે નામ
બાતા નાથ છે એનું મતલબ એમણે કાદે દેવા ના—મગવાને
મદારીય માટે વપરાના શબ્દોના એ દાગના અર્થ પર ધ્યાન નથી
આપતો—માનના ૩૪ થેના અર્થ પર જ ભાગ મૂકી ભગવાન મનાવીને
માસાહારી ઠેરના એમણે કેમ પ્રાપ્ત કર્યા હશે એ એ પ્રશ્ન છે

(૨) વળી એમણે જ નમેના 'શુદ્ધ ધર્મ અને સધ' પા ૧૧
૮૧ મા અશોકે લઠામા ધર્મપ્રસંગથે' મોડેના પાત્ર અધિરેના
સુબધમા જે ૭-૮ માથાઓ લનારી ૩ તમા જણાવ્યું છે કે,

જવા સીવે મનુજારિ મનુજા શિલ શાસ્ત્રમ્
ગતિયેવ દુષ્ટિ પચ થર જગુરિ ॥

તમે શુદ્ધ લઠા બેમા મનોરમ જૈન ગામનની સ્થાપના કરા

આમ અગ્રેક જૈન હોતાનો અગ્રે જૈન ધર્મના પ્રચાર માટે
જ નિમુઓને લગમા મોખ્યાનો અષ્ટ ત્રિખિત પુગવો દોરા
છના આપણે જાણીએ છીએ કે એ જિનઓએ એ બધા દેશમા
બૌદ્ધ ધર્મનો જ સ્થાપ કર્યો હતો ને આજે પણ એ દેશ બૌદ્ધધર્મી
છે આમ લખાણના સ્પષ્ટ શબ્દો દોના છતા પ્રત્યક્ષ પુરાવો જ પ્રમાણ
પ્રમાણ બને છે તેમ મહાવીર માટે પણ એ તે શબ્દો વપરાના હોય
છતા એમનો સદ્ગત અદિસાધમ—નિર્મા આચારવિચાર એટલો
પ્રમથ અને તેજસ્વી હતો કે જેના પ્રનાથે વહેતું થયેનું એ મગન
જરણ અગ્રે જારીજાખમ-વનમીઓ તથા અમેવ જમનો ૧૨વેથી
પસાર ધર્મ એક સ્વચ્છ નિમલ નદીરેષે આજ પણ અપાટ પ્રદે ૧૨

થાય એ એ યુગમા સહજ હતુ, પણ એથી પાડના વડે પખાવીને
કામ ન દેવાય

(૫) કોમાળીજી ભ શુદ્ધ પાના ૧૪૩મા કહે છે કે દોઢિ બિનુ
ગુનો કરે તો એને સધ જહાર દ વાગા આરતો જોનસધમા ૫જી
સુધરવાની આતા ન રહેત્યારે તેરીજ વ્યવસ્થા છે એમ છતાં ૮૧
વનથ રાખી ગુરુઓએ એનાઓ સુધાર્યા તો ખીચારા ગુરુઓ જ
નિદાયા ગોળ-ખોળને એમ કહી નાખ્યો

(૬) મહાત્મા ગાંધીજી કહેતા કે એક સત્યાયની ગમે તેરી
વિદ્વાન વ્યક્તિ પણ અન્ય સત્યાયના સહચરો ૪/ પામી શકતી નથી
એ માટે તો એણે એ સત્યાયના ધર્મચાર્યા પામે જોસીને જ એવું
રહસ્ય જાણવું જોઈએ નહિ તો એ બધુ જ વેતરી નામે અડી પણ
તેડુ જ થકુ છે

(૭) ભગવાન મહાનારને ૩ મામથી લોગના ઝાગ દતા ગરીજ
છોક જ ન પાઈ ગયું હતુ એણે ઘિંતિમા માસ પચે ખરું ? જરો
તે પા પામી ? જીનઆવાર પ્રમાણે વારી વગુ ખરે જ નહિ
સભર છે કે પતિંગો ત્યાં મેકિંગેટરની વ્યવસ્થા માની બીધી હરો
એથી જો માટે તો ખીનોડુ જ ઉત્તમ આપધ કે એ સામાન્ય માનવી
પણ અમજી શકે છે એથી પતિંગે જો નો નિચાર ધોઈ દાન
તો એ માસ અથા ૧૨ના ૮૦ના જ ન કરત

(૮) ધમા ૧૬ દોતાળીજી શુદ્ધીનાસાન્સમા પાના ૩૮૦ના
લખે છે કે 'વિવિધમા દે ના નાતુમાસમા ભ શુદ્ધો ભય ૩
વે ના થવાથી એમણે નિગમ તં ક નારા આયુષ્યમા મારે જોન
કેદના વિમો વધા ના જોઈએ, દા ૫ કે બિનુમધો નેપા વિના
માડુ પરિનિર્વાલ થાય એ ઠી નથી

આમ ભગવાન શુદ્ધમા બિનુસધ પ્રયે કદકે રાગદિ દત્તી
અને તેથી જીવનનો મોહ પણ હનો એ સદંત્રે ક પી મગાય છે

જ્યારે મહાવીર વીતગમ હતા નેનો એમને સથ પ્રયે મો' કે
નહોનો હવન પ્રયે મોહ—એ નીચેના પ્રસંગ ઉપરથી બહી બુદ્ધિનો
માણસ યજ્ઞ સમજી શકે છે

(ક) અતમને ઇન્દ્રે ભગવાને પ્રાર્થના કરી કે દે ભગવન!
આપ થોડી ક્ષણોનું આયુષ્ય વધાવો તો આપના નશ્વરને
સ્પર્શતા ભસ્મપ્રદને કાગલે આપના સતાનિયા મુખી થશે
પણ જેમણે મો'નો જ નાશ મો' હોય એવા ભગવાને એનો
દનમાર મો' એવું જ નહીં—

સ્વામ્યયા યન કાપ્યાયુ ગત્ત સંધાનુમીશ્વર
વિદલ્લપે વદસ્વથ કિ તીર્થપ્રેમ માહિન (ત્રિ શ પવ
૧૦ સ ૧૩ મો ૨૦૨)

ઈન્દ્રના સપ્રભ-મોહની પણ ઉપરથી ગીકા કરી

(ક) તેમ જ એ વાર ભગવાન મહાવીર ૧૫૦૦ શિષ્યો સાથે મિથુ
દેવમાં જતા હતા ત્યારે વચમાં ભરકર રજુ આનુ વાન
લાગી હતી જેથી મુનિઓ ક્રુધાપીતિ મન્યા હતા અચાનક ત્યારે વચમાં
તનના ગામો પમાર થઈ ગયા હાઈ માંડિએ તન વાગવવાનાં
જેઠા બનાવી વગી તન પણ નિશ્ચય હતા પણ ભગવાને વિચાર્યું
કે જો આજે મન આપીશ તો પગી ભવિષ્યમાં સદૈવ-નિશ્ચયનો
વિવેક જ નહિ રહે જેથી પગમ કારુણિક હોવા ત્યાં કડક કઠોર થઈ
એમણે એ લોકોનો જ ઇમાર કરો મગજ કે સિક્ષાતની રક્ષા અથે
બારડોડમાં કે અપરાધિ છૂટ્યા એ માનતા જ નહોતા

મુનિ તો મહન થઈ શકે પણ મુનિઓ હવે તરફે મળતા હતા
જેથી એ ચાનવા ફલ્ય અશક્ત બન્યા હતા ત્યાં અચાનક એ અચિન
(નશ્વ) પાણીનું સરોવર આનુ બધાએ એ પાણી પીવાની અનુમતિ
માગી પણ ભગવાને મ્લુ કે 'સિક્ષામાં મરેના જ અનપાણી
આપણાથી લઈ લખાય' આમ જો એ વાર પાણીની રજા મળે તો

પરિપામે જાને જ શિક્ષા લેવાનું એક નવું પ્રયત્ન જાણતા પરિગ્રહ
ના સા જાણી થશે ને તેથી અપરિચિતી જીવનનો આદર્શ જ દૂરી
પરો આથી એમણે મુનિઓને વીર બનવા કહ્યું (અગત્યની શતક
૧૩, ઉપેશ ૬)

જનનાકાને મતે તરસથી મૃત્યુ નજીક આપ્યું જાણી ધણા મુનિ-
ઓએ અતનન આપું ને એ અવગમન કરી ગયા કહેવામાં આવે
છે કે ફક્ત નીચા ભાગની સખ્યા સાથે જ મહાવીર એ રણમાંથી
મહાર આપ્યા દત્તા આમ જોમને સઘ ઠે જીવન પ્રયે મોહ નહોતો
એવા પુરની હૃદયભાવનાને અને મગનપુત્રી જાણીને સમજવા
આપણે ખૂબ જ વામગ્યા પુરસાર થતા છીએ નહીં તે શિષ્ય મોહ
અને જીવનની લાનસાગે કારણે આપુન્ય વધારવાની ઇચ્છા ધરાવનાર
શુદ્ધને ખ્યાનમાં રાખીને તેમ જ આનાપાત્રિનો વિચાર ગણી કેવળ
પોતાની જ સનાતનીનો વિચાર કરનારી વ્યવહારુ શુદ્ધિને પ્રાપ્ત
આપીને પતિનો જે રીતે જોને એક કાળે તોની ગોળ-જોળ એક
કરી ગયો છે એવું બનવા જ ન પામત

ગાદીને એમના બન્નેના માનસને આ બે એ સમજી શક્યા
હોત તે પોતાનો જીવ બચાવવા ખાતર માલનીર માસાદાર કરે એ
વાન જ એમને વિચાર લાગી હતા

પણ એથી મળાવીરને તો કથી જહાનિનથી પામી એ તો નિરાંજ
પરો પામી ચૂક્યા છે પણ એમના વિશે આનુ લખીને પતિ પોતે
પ્રથા જાના છે એવું માપ એમણે પોતે જ કહ્યું અને મમજી જગત
સમક્ષ ગજૂ કરી દીધું છે

(૨) "યેશાનીનો સિદ્ધ મેનાપતિ નિમિષોત્ત ઉપામ્મ હતો
પાળ્યથી એ શુદ્ધનો ઉપામ્મ બન્યો હતો તેણે ભગવાન શુદ્ધને અને
નિમ્બ સઘને બાગન માટે આમ ત્રણ આપ્યું નિમિષોત્તે આ વાન મમી
ની, તેમણે વાન ફેલાવી કે સિદ્ધે મોહુ પશુ મારીને શુદ્ધને મિજગ્યાની

આપી સિદ્ધે આ ભણ્યુ ત્યારે મૃતુ કે શુદ્ધની નાનેલી દેવામાં
નિર્મોહોને આનંદ આવે છે હું મિજમાની માટે બાપી જોઈને
પ્રાણીની હિસા કરું એ અસભ્યતા છે (બ શુદ્ધ પાનુ ૨૫૪)
ભગવાન પામે આવે પ્રશ્ન આવતા એમણે પણ કહ્યું કે, “આ
આરાધ તદન ખોટો છે આપણે પોતાને માટે મારે તુ પ્રાણી આપણે
જોઈએ સાબળીએ કે તેરી ચકા આવે તો તે અજ નિરિદ્ધ ૪ ”
(બ શુદ્ધ પાનુ ૨૫૪)

પણ બીજી બાજુ ઉચ્ચ ગૃહપતિ ભગવાન શુદ્ધને આમત્રણ
આપે છે ત્યારે એ કહે છે કે તે ભગ્નત ઉત્તમ ગુણો સારી રીતે
સીઝીન તૈયાર કરેલ આ માથ છે તે મારી ઉપર રૂપા ની
ભગવાને લેતું ભગવાને રૂપા કરીને તે માસ ખાધું ” (બ શુદ્ધ
પાનુ ૨૫૫)

ભરમા જી અને રેતી નામની મૃદ્ધ પત્નીએ
 ૫૫ ફોડો સમર મીને ત્યાં કર્યા છે એનું માટે
 નું તેના ઘરમા માબર નામના વાયુની નિમિત્ત
 ૧ નિરોધી લાવિન એવો ખીન્નરાના ફોડો પાડ

૧૧

મયુ નિર્મિત પરપરામા દાખન જા મિત્ર-માસ-સુરાનો
 ગે છુદને-એ દયા-મુશ્કાના અવતારને-પાગધી
 ગુ સ્વા. લાગે હોતો કે જેથી એમને Cમ મુદ્ધપતિને
 ન્ય પ્રસો પગ એ જ વાપયુ હતુ ? અને એમને તથા
 મામ નણ આપ્યુ હોઈ એમના નિમિત્તે જ એનું મોજન
 ૧૧ ? આ કેઈ અણુસાર્યા ઘરે આવી પહેલીને બિદા
 થી એને જે ? જોજન કે માસ મનુ હતુ એ
 મેમુ સવના માટે જ બનતુ હતુ એ સામાન્ય માન
 કે તેરી વાત કે છુદ પલ શુ એ ની જાણતા હોય ?
 માટે જ દિસા થતી હોઈ જેમને એ ધેમને ખાતર
 મુખાનો નિધાર કરેનો એમો મન કુ કરતી કર્ત જ
 ૧ આવા આવા અોક પ્રશ્નો Cદ્વિતી રહે છે જે
 લીધુખન યમા નાગ છે એથી આપા પમ ૫૫ ગત્યા
 મેથો સત્યનુ કયુ ખૂન થઈ જવાનુ હતુ ?
 ની સાધના સત્ય લી પ્રાપ્તિ અવે દાર્દ્ર્ય એ નિમ
 ત બને કે આથી જ્યારે આજનુ ભારત મામાદાર
 સા તજ વગવા લા પુ છે ત્યારે છુદના જીવનનો માસા
 ધને માટે એક પ્રમણ આધાર મળી જતો અને ને
 થી આ માન્યતાને વેગ મળેતો એ છુદને નામે કહી
 બોનો ધાણ નીમી જતો આ કે છુદનો કુણાતો
 ૧ કે કે એના સ્વય સમૃદ્ધનની અવેદા એ બામનનું
 ૫ હોત તો જનનાનુ વિશેષ મ્યાનુ યાન અને જ્યા

તિથ્ય કરી તેમજ સતોતપૂરક જમાવ્યા ' (શુદ્ધવીનાસાગરમં
પાનુ ૨૦૬-૭)

જગતના શુદ્ધતા પોતાના એકરારથી માઠી ધર્માનંદ કૌશાલી
સુધીનાઓએ એસાર કર્યો છે અને જગત પણ જાણે છે કે જૈન
ભિક્ષુઓ સદા ભિક્ષાવૃત્તિ પર જ નભે છે કઢી પણ કોઈનું
આમત્રાન સ્વીકારી ઝડપથી ત્યાં જમના જતા નથી.

પણ ત્રિ યોગી નિ ૧ કરાની ટોચમા એરી વાતોના ધર્મેશ
ઓ એટલું પણ જાણ નથી રહ્યું કે એથી પોતાની જ નિર્જા મને
મધ્ય બૌદ્ધ ભિક્ષુઓના આચાર પરથી જૈન મુનિઓની પણ તેવી જ વાતો
જનારી હતી

આપણે આરી વાતો મા તપ્યાનથ્યમાં કે ચર્ચામાં ઊતરતા નથી
માગતા પણ આપણે તે એટલું જ કહેતાનું છે કે સામ્રાજિક રાજનૃસિધ્ધી
જાણેની આરી રાતો જાને પડી એ કૌશાલી ટોચ, બૌદ્ધીની હોય કે
શિક્ષકોની હોય—એ સત્યસંશોધનનો આધાર ન જનારી રાજ્ય

(૧૧) બી સદ્ગુણને ત્યાં શુદ્ધ જે સુકરમદ્વ' વાપરુ' એનો
અર્થ કહેરનું માસ ૨૨૧ ઉપરાંત શુદ્ધવીનાચાર્ય એ જાતનું પુત્રાન
પણ આજે છે એની નોંધ કોશા ટીકાએ લીધી છે (ભ શુદ્ધ પાનુ
૨૪૮) જયારે દુષાપર સબધ સિધ્ધાંત વિના અને જગતની ના એક
માત્ર હીકાકાર શ્રી અભયેરપદિછમે કરેલા અથ આપ્યા વિના
મહારીર માટે કેવળ માસના એકપક્ષી અથનો જ આમત્ર કોમાનીછમે
સા માટે રાખ્યો હતો આ ન્યાયોનિત પગલું કહેવાય ? આનું નામ
સત્યનું સંશોધન ? એ વાચકો જ સિધ્ધારી લે અત્રેરસરિછમે
આપેના સત્યો આ પ્રમાણે છે જગતના મહારીર પોતાના ગિયો
કહે છે કે

તન રેવયાભિધાનયા શુદ્ધપતિ પન્થ્યા મદર્થ ને કૃષ્ણાવન્થ પરીરે
ઉપરટત ન જ તામ્યા પ્રયાજન ત ને
મિધાનસ્ય વાગ્યાનિ શુનિરુત્ક કુર્ષુટ

અર્થાત્ 'તુ નગમ્યા જન અને રવતી નામની ગૃધ્ર પત્નીએ માટે માટે જે દોષાના કૃષ્ણ મન્થા કરીને તૈયાર કર્યા છે એનું માટે સોજન નથી. પરંતુ તેના ધરમ્યા માનર નામના વાયુની નિગ્ધિ સ્વાત્માનો વનસ્પતિ વિશેષથી જાલિન એવો બીજોગના કાળે પાકે તે તુ લઈ આવ'.

જે છુટે અમળું નિઝેય પર પગમાં દાખન થઈ મલ-માસ-મુગનો વાગ મોડો હતો એ છુદ્દને-એ સા-મુજાના અવતારને-પા / ગથી ક્ષુદ્રા માસનો શુ સ્વાદ લાગ્યો હતો કે જેથી એમણે ઉચ્ચ ગૃધ્રપતિને યા તેમ જ ન્યન્ય પ્રસો પત્ર મે જ વાપયુ હતુ ? -જો એમને તથા એમુ સ રને આમ નબ આપ્યુ હોઈ એમના નિમિત્ત જ એનું બાજન પી રહેાયુ હાય ? આ ઠોઠ અયુધાર્યા ધર આવી પડે રીને નિ ૧ તેની વાત નથી એને જે કંઈ બોજન કે માસ મળતુ હતુ એ

તિથ્ય કરી તેમો સતેષપૂર્વક જમાડ્યા ' (બુદ્ધલીનાસારસમ્પાદન ૨૦૬-૭)

ભગવાન બુદ્ધના પોતાના એકરાગ્યી માગી ધર્માનંદ કોશામીશ સુધીનાઓએ એકગર કર્યો છે અને જનન પણ જન્યો છે કે જૈન ભિક્ષુઓ સત્ત્વ ભિક્ષાવૃત્તિ પર જ નબો છે કદી પણ કોઈનું આમત્રણ સ્વીકારી ઠહસ્થને ત્યાં જન્મના જતા નથી.

પણ ત્રિમ યોની નિઃશ્વરની હોશમા એરી વાતોના ધરેયા-એને એનું પણ જ્ઞાન નથી રહ્યું કે એથી પોતાની જ નિર્લાય મળે મળ્યું બૌદ્ધ ભિક્ષુઓના આચાર પઠથી જૈન મુનિઓની પણ તેરી જ વાતો બનાવી મની.

આપણે આરી વાતોના તથ્યાતથ્યમા કે ચર્ચામાં જતરના નથી માગતા પણ આપણુ નો એનું જ કરેલાનું છે કે સાત્ર પિંડ રામદૃષ્ટિથી લખાયેલી આરી વાતો બને પછી એ જોશની હોય બૌદ્ધોની હોય કે શ્રેષ્ઠિની હોય—એો સત્ત્વસ ગોધનનો આધાર ન બનાવી શકાય.

(૧૧) ઓ ચંદ્રબુદ્ધાત્મેત્યા બુદ્ધે જો સુખમદ્વ વાપયુ" એનો અર્થ બુદ્ધેનું માસ કમ્પાઉપરાત બુદ્ધધાપાચાય" એ જનનનું પદ્માન પણ આપે છે એ ા નોન કોલામીશએ લીવી હે (ભ બુદ્ધ, પાનુ ૨૪૮) જ્યારે પૂર્વાપર સમય વિચાર્યા વિના ઓ 'ભગવાતીશ'ના એક માત્ર નિમમર થી અભયદેસરિશએ કરેનો અથ આપ્યા વિના મહાવીર માટે કેવળ માસના એકપક્ષી અર્ધનો જ આમદ મોશામીશએ શા માટે ગણ્યો હો? આ ન્યારોચિત પમતુ કહેવાય? આનુ નામ સત્યનુ નમોનન? એ વાચકો જ વિચારી લે અભયદેસરિશએ આપેના શબ્દો આ પ્રમાણે છે ભગવાન મહાવીર પોતાના મિત્રો હહે છે કે

તત્ર રથત્યાભિયાનયા મૃદ્ધપતિ પત્યા મદથ દ્વે જુષ્માજ્જપક શરીરે
અપત્તે ન ચ ત્થામ્યા પ્રયાનન તયાડપદસ્તિ તદ્દુદ્ધે પરિવાસિત માજાર
ભિયાનસ્ય વાયાનિર્જીત્તિવારક કુષ્ટ માંસક વીજપૂરક કઠાહ મિત્યથ ।

અર્થાત્ ' તુ નયરમા ક્વ અને એવી નામની ગૃહ્ય પાત્રીએ
મારે માટે એ દોષાના કૃતો સરખા કરીને નૈવાર ધ્યા છે એવું માટે
પ્રતોજન નથી પરંતુ તેના ધરમા માખર નામના વામુની નિગતિ
કરવાવાળો વતરપતિ વિગેરથી ભાવિત એવો બી તેગના કૃતો પાદ
છે તે તુ કર્મ આવ

જે શુદ્ધ નમજ નિર્મલ પગમા દાખન થર્મ મલ્લ-માસ-મુગને
ત્યાગ કરી દેતો એ શુદ્ધને-એ દયા-મુશ્વાના અવતારને-પાળ્યાથી
મુક્તિ મામનો સુ સ્વા લાગે હોતો કે જેથી એમણે ઉચ્ચ ગૃહ્યનિતે
ત્યાં તેમ જ અન્ય પ્રસંગે પણ એ જ વાપર્યું હતું ? અને એમને તથા
બિમ્બ સધને આમ નહીં આપ્યું હોઈ એમના નિમિત્તે જ એવું જોજન
નહીં પડ્યું હોય ? આ કોઈ અણુધાયા ન જાણી પદોર્થાને બિશા
લેવાની વાત નથી એવો જે કર્મ જોજન કે માસ મનતુ હતું એ
જોમના અને બિમ્બ સધના માટે જ બનતું હતું એ સામાન્ય માનવ
પર સમજ નહીં તેની વાત છે શુદ્ધ પુત્ર શું એ નહીં જાણતા હોય ?
અને ખાત્રા ન માટે જ દિવસ થતી હોઈ જેમણે એ પેગને ખાતર
જવનને હો મા મૂખ્યાનો વિધાર કર્યો એમને મન મુક્તિ કર્મ જ
મિમ્બ નેગની ? આવા આવા અન્ય પ્રશ્નો ઉદ્ભવી શકે છે જે
શુદ્ધના જવનને લીધે પત્ર નમાનાગ દે એવો આસ પ્રશ્નો દાખ્યા
જ હોય તો એથી મળતું કયું ખૂન થઈ જવાતું હતું ?

ધર્મો માનની સાવના મત્સની પ્રાપ્તિ અને હોઈ સત્ય એ રિશ્ત
કલ્યાણકારી તત્ત્વ અને છે આથી જ્યારે આજનું ભારત માનવા
ઓ પ્રાણી દિવસ તરફ વળવા નાનું છે ત્યારે શુદ્ધના જવનનો માસ
હાર એવા લોચને માટે એક પ્રમુખ આધાર બની જરો અને ને
લવિ-યમા આથી આ માન્યતાને વેગ મળશે નો એ શુદ્ધને નામે કર્મ
નિર્વાહ પશુપક્ષીઓનો ધાણ નીચી જરો આ છે શુદ્ધનો કરુણાનો
સદેશ ! જોઈને છે કે એવા સત્ય સરોધનની અપેક્ષા પ્રે બામનતું
અમાન જ સ્થુ હોય તો જનતાનું વિરોધ કલ્યાણ થાત અને જ્યા

ક-યાણુ છે ત્યા જ સત્ય છે અને જે બીજાને ખીનાગી છે તે અસત્ય છે

ચત્રાણિ પીનાકર તદસય, ચત્તોક દિત મત્યત્ત તન્ સત્યમિતિ મે મતિ

આમ જો તથ્ય શુ અને સત્ય શુ એનો વિરોધ કરવામાં આવ્યો હોત તો સત્ય નરોધનને નામે સત્યનુ જ બનિ ના પાઈરેતુ છે એ ધ્યાનમાં આણત

વાસ્તવિક ઘટના તથ્ય કહેવાય અને જે પ્રિય હોય પથ્ય હોય, બીજાને ક-યાણુકારી હોય તે સત્ય કહેવાય કાણાને કાણો કહેવો એ તથ્ય કહેવાય પણ એથી કલ્પ-દેવની દોળા સમજે તો એથી એ અમત્ય બની જાય છે તેમ કોઈ સત-નપિના જીવનમાં ઘણી ખામીઓ હોય પણ તેના જીવનને પૂર્ણ બનાવી એની પૂર્ણ ભક્તિથી ઘણાનું કયાગુ થતુ હોય તો એ અતથ્ય હોના ત્યા પણ સત્ય બની જાય છે આમ સત્ય સંગ્રોધનને નામે તથ્ય શુ અતથ્ય શુ સત્ય શુ અત્ય અમત્ય શુ એનો વિરોધ નહી કરવાને મરજે ભનનમાં પડિને પગ બૂરો આ રૂં લીખરી જગતનુ ભારે અદિત શ્રી જાય છે

(૧૨) તમવા એમનુ છે અનુભવ બીજુ રમ્તુ છે તમવાથી ધમ અને સત્યનુ મજા થઈ શકે છે તેમ જ ન પણ થઈ શકે છે પગુ માનવ નિમા મુજ પ્રમરે છે તેમ જ એને અનુભવ થાય છે ત્યારે એ તમવા ને પડેનો મુખી હુલ્યને જ અનુભવે છે ભગવાન શુદ્ધ રાત્રિનોજન કરના મદારીરના રાત્રિનોજન ત્યાગનો એમણે દિસા-અતિ સાની દૃષ્ટિએ વિરોધ પણ કરો હમ પાડવારે એમને પોતાને અનુભવ થયો ત્યારે એમણે પોતે જ રાત્રિમાજનનો ત્યાગ કયો હતો ભગવાન કહે કે 'જે બિમુઓ' મે રાત્રિ મોજન ઠોડી દીડુ છે અને તેથી મારા શરીરમાં બારિ ઓઠો થયો છે મારુ જાજ ઘટકુ ઠ મારી રાત્રિ નથી છે અને માગ ચિત્તને સ્વાસ્થ્ય મત્યુ છે માટે જે બિમુઓ! તમે પણ તેમ જ વનજો (ભ શુદ્ધ, પાનુ ૨૬૭)

(૧૦) ધર્માનંદ મૈસાનીજ પળ શુદ્ધની જેમ જૈન તપશ્ચર્યાનો

ભારે વિરોધ કરતા એના પર પ્રદારો મ્હત્તામાં એ પ્રસિદ્ધ હતા પણ
જ્યારે એમને આ જીવનનો કટાગો આપ્યો ત્યારે જોઈ ધર્મમાં
મુલ્યવેની મૂલ્ય પર્વતના અનગનની જ તપશ્ચર્યા કરી ઉપવાસાદિ
તપશ્ચર્યાથી દેહાધ્યાસ મોજો પડે છે એમ પોતાના જાન અનુ
ભવથી તપનુ મ ત્વ સધાગતારા મહાત્મા ગાંધીજીએ એક વાર એમને
એમથી પાલ વાળ્યા હતા પણ એમાં જ એમને શાંતિનો અનુભવ
થતા હતાં હેરડે ખીજી વાગ આધીજનો આનીવા મેળનીને એ દ્વારા
જ એમણે પોતાનો આત્મિક સુખની નાખ્યો હતો

આમ સૂઝ અને અનુભવ પડી જી જીવે અને કૌશાલીજીએ જેમ
જેન આચરો અપનાવી લીધા હતા તેમ તે શાંતિ ચિત્તે એમને માસા
દાર પ્રશ્નજી પર ફરી વિચાર કરાની અનુકૂળતા પ્રાપ્ત થઈ હોત
તો એ માસાદાર વિરોધ પા પોતાના વિચારો કલ્પ જ ની નાખત
પણ ચર્ચા-પ્રતિચર્ચાના દુમનાઓમાં એ એના અનુભવ ગતા હતા કે
એમને ન એની અનુકૂળતા પ્રાપ્ત થઈ ન કોઈએ એમને એ વાત
મને ધિરાવી કારણ કે જેનો તેમને જેન ધર્મ પ્રત્યે અત્યંત
પ્રેમ અને માન હતો તેમ તેમણે જ એ પુસ્તકમાં પાના ૨૫૨ માં
જણાવેલું છે એવું જ નહીં એ એમ પણ માનતા કે ભગવાન
પાર્શ્વનાથમાથી જ મહાત્મા અને જીવનની મે ધાગઓ વહેતી થઈ છે
એ અંગે એમણે જ પાર્શ્વનાથનો આતુર્યમ ધર્મ સખી
પોતાના વિચારો સ્પષ્ટ કર્યાં છે અને એ રીતે જોઈ ધર્મ પર જેન
ધર્મની ઉપગમતા બતાવી એ દ્વારા જેન ધર્મનું જ ગૌરવ ગાયું છે
(જી જીવ પ્રમાણમાં પાના ૨૪)

આ કારણે જીવ સકાર છે કે એમને કા તો મિસીડ (Mis
lead) કરવામાં આપ્યા હોય કા તો અર્થો જ ખોટા આપવામાં
આપ્યા હોય નહિ તો ભગવાન જીવના પોતાના એમ્પાર પડી જેન
લિમુઓને માગાદારી કેરવાની બિતાવળ ન જ કરત આપ્યા છે કે
એમના અનુયાયી પાનિ આ પ્રશ્ન પર ફરી વિચારણા કરશે

ઉપમ હાર

આજે તો આપણે પૈતાનિક સંશોધનોને કારણે પૂર્ણ વૈભવ
અને એકાધારામની સુખભરી સગવડોથી મહેનતોમા માળી રવા છીએ
અને અમનઅમન ગાલીએ છીએ તથા આપણને ખાનપાની કોઈ
તપ્તીક કે નથી પથારી પાગરણની કોઈ મુશ્કેલી કે નથી પ્રસાસપાત્રાની
કોઈ હાડમારી ઉપરથી સેરકો દાબરાદગૂર બની ગયા પગે મેવા
કરના તૈયાર રહે છે અને જે ઇચ્છીએ છીએ તે હાજર કરે છે પાણી
માગતા દુધ આવે છે ને રોટના માગતા મેવામીઠા દાબરા થાય છે
તપ્તીક અને દુધ શુભે શબ્દ જ આજે બુનામે છે એમ કહીએ
તોય ખોટું નથી અને એને જ આજે ગમેગમ દાબરા લાખોના
ખર્ચે આ હિમ્મતસરો જિજ્ઞાસા ઉપધાન પ્રતિષ્ઠાઓ અને પૂર્ણ
સામનાઓના ભાગ મેળો સવો જિજ્ઞાસા ગદ્યા છે દેશમા આજે પૂર્ણ
શાંતિ છે વિદાર મોર્ચ સનામ છે દેશમા બગરા કે સમામતુ
નામ નથી વેર મેળ દુનિયા સાથે સપર્શ રાખી શકાય છે અને
ઇચ્છીએ તેની ગીને મળાની શકાય છે ઉપરથી જ્યાં જ્યાં
જઈએ છીએ ત્યાં ત્યાં ધગના હોય કે પરાયા સકુ કોઈ આપણને
માન-સ માન અને આ ગલાવથી વધારી લઈ આપણને ઘેરી વગે છે
આપણોની ચરચી બરતી

પણ એ મુગ તો અધકારનો હતો મહાનિર્ગીચ દુગ્ધ જેનો
શબ્દાર્થ પણ એ ઘોર અધકાર જ થાય છે, એમા એ યુગલુ દમદ
ચિત્ત નોરા મગે છે ત્યારે શક-દશુ મેકિટ્ટવન, પાથિયન તથા મીક

વગેરે આક્રમણમર્યાદાથી દેશ પર આક્રમણ પર આક્રમણ જીતતી હતી ઉપરથી સિંહર સેતુકસ તથા મગધના આનંદગિરિદોષથી મગધ દેશન પરશાન બની ગઈ હતી આથી “લોકો પોતપોતાની સ્ત્રીઓ વર્ષને નાહતોમા કે પો આવીને આમતેમ ભાગના માડના આવી પરિસ્થિતિમાં ભિન્નુઓને સિક્ષા પણ મળતી નહી” (ભ બુદ્ધ, પાનુ ૩૧૧) જોકે પરદેશી ધાઓને હાથે કાચા કીટ કીટ પ્રવલ્લો થતા રહેતા હતા પણ એમને તમકે ત્યા દશ-ગ ટોળીઓ જીતરી આરતી એવો એ આક્રમણમગી કાગ હતો રમ્નાઓ સદિસરાખત નેતોના એકોતો ભવનીત હતા ઘોડા પશુ એ વાવના તો ડોંગો પાંચ એ આક્રમણમગી લગારાઓ નાની જતા ઉપરથી અનાગટિ માગ્યાં અંતે લૂટકાદોને કારણે દેશ અગમ્ય દર્શિત્યો હતો બીજા હુ મગો જીતયા કરતા હતા પશિગ્રામે માનવ માનવ ની દાનવ મની જનો લૂટ ચોરી કે માર કા કરીને પણ પેઠા ભર્યા એ જાના મારતો માડ વનપ્રપતિ પશુ-પક્ષી કે માણસ મુદ્દાને પણ એ છો નો નથી આમ જ્યા છવન દમવનુ જ મજા થઈ પશુ હતુ ત્યા ધર્મ કે આવારવિધિઓની તો વાન જ કી મગાની દોષ ? એની પિજળ કરનાગ ત્યારે હૈરાસૂતા વેધિ જ મળ્યાના હો કાગ્યુ કે નૂપ્યુ પે ધર્મ પાળુ શ્વાહા કરી જાવ છે

આવી મંડિત પરિસ્થિતિમાં ધર્મ અને મામોને બચાવી લેવા શિરને સનામન રાખવાની પહેલી જગર હતી આ દાનવે એ દાનના એવા મુનિઓના આચાર અંતે કષ્ટિદાનિઓ ચાનતી હાવ નો એમનો રો દોષ કાની ચમર ? એથી એમની દીધ નહી પણ એમને માટે તો આમુ જ વહાવનાના દોષ એથી જેઓ આગની દષ્ટિને એમો આપી એમનામા દોષ નેવાનો પ્રવલ્લ કહે છે એવા જ મુ લોકો માટે શુ કદંતુ ? પધારીમાથી જાનતા વેત જ જેમની પાને ચાહ-દૂધ અને પાઉ ગિરિદોષ હાજર થાય ■ એ એમની વેના કે એ દાનની પરિસ્થિતિ કપાથી સમજી શકે ? કારણ કે ભરેલું

પેટ બૂખ્યાની વેના સમગ્ર મધુ જ નથી

અને એ વેનાન અધૂરી હોય તેમ પછીના કાળમા પગુ સડે એક યા બીજા પ્રકારની એવી વેનાઓ કઈ ઓછી નથી બોગની ક્યારે દેશનિમન થયુ પગુ, તો ક્યારેક અન્ય સમાજોના જુલ્મનો બોગ બનયુ પગુ એથી ક્યારેક ટકવા માટે અન્ય સમાજોની જનોઈ હવનદોષ તથા મગનોમતા દ્વારા જેવી રિધિઓ પણ અપનાવતો પડી છે તો ક્યારેક જૈન મંદિરોની ગદ્દા કાગે રાવરિધિઓ પણ મંદિરમા દાખન કરી પગી છે અને વાગ મેઠકો હજારોની સખ્યામા મુનિઓ-ગુરુઓની કંતાન પણ ચાલી છે જેની કંડુણ બાનિતની કહાનીઓ આજ પશુ ચિત્રોરૂપે જાતો પર આરોપાનો નજરે પડે છે કેનીક વાગ તો આરકો છુટના પણ સગમ્મી રેવામા આન્યા છે અને મંદિરો તોજાનો તો કોઈ ખાર જ ની રજો

જીવનની પરાકાષ્ઠા

આન અધૂરુ હોય તેમ આતરકનદમા સદ્ય જિનલિખ થઈ રજો હતો ત્યારે ધમચુસ્ત ગથાના કેટલાક જૈન ધનિકો અને વ્યાપારીઓ ગુણઓનુ કામ કરી ભિખુ સંધને મિત્રાનના કામ કરી ત્યા હતા અત્યંત ભક્તિભાવ બતાવી ઈશિમંદિ આવેના નમ્રોમા પરાશના આમનગ આપી અને પછી પોતાના વળાંબોમા પગના કરવાનો આગ્રહ કરી એ કેવળ સાધુઓને જ નહીં સાધવીઓને પણ ત્યા તેની જતા આ પગી વહાણમા દાખન થયે તરત જ એ હાકી મૂખી અરગસ્તાન વગેરે દેશોમા એમને વેચી દેતા જૂની ઓગખાણુ પરથી એ ગુન્ગતી વેપારીઓ એના ગુણમ જનેના એ સાધુને છોડી દેશમા પાછો મોકલ્યો હતો જેણે ફરી મુનિવેશ ધારણ મ્યા બા એ ગુણઓને ઉવાડા પાઠ્ય હતા પણ તે પટેના એમણે કેના સાધુ-સાધવીઓને વેચી માર્યા હશે એ કોણ જાણે છે ? (પ્રાચીન કથા મચ્છદ'માથી) માસાહારી દેશોમા હનશ્વ ગુનામ બનેના એ સાધુઓ અને જગતીઓની પત્નીઓ બનેલી એ સાધવીઓએ જે દુષ્ટો નાસ અને

જુલો સડન ડ્યો હોરો એની કમ્પના જ હોયાને રડાની મકે છે,
ત્યારે ઉપર કરતા ધોને કિટ્ટ પ મા નીચે મોક્ષ સેટમા પડેના આપણે માનુઓ
'આમ ન મરે ને તેમ ન કરે ની કિત્તુ કીલરી સમાનોયના ગીએ
છીએ ત્યારે એમ જ મહેતુ પડે છે કે મિથ્યાભિમાના કોર દેતુ જ
એવુ સાપણ ડોગવાની હિમત કરી રહે

૧ દીપ્પણ આ નિમધ છપાતો દનો ત્યારે જૈન આગમ
સાહિત્યમા ભાગીન સમાજ નામનો નિમધ લખી પી એચ ડી
થયેના શ્રી જગદીશચંદ્ર જૈનનો ૬૦૦ પાનાનો એ પ્રથમથ થયેનો
નિમધ શ્રી મ્હુરમન બાગિયા ૭ સાહેમે ભાગ આ નિમધમા કહકે
ઉપોગી ધર્મ શરે એ દેતુથી વાયવા મોટરી બાપ્તો એમા એ
સમરમા સમારેના હસના પ્રથો એની ગીમઓ બાપો તથા
મુશ્તિઓના મન અધ્યયન પછી શ્રી જૈને એ સમરના જૈન
મુનિઓની હાડમારીગો તથા વેવા પડેના ત્રામે અંજે આધારે આપી
અને પાના રોખા છે જે વાચાને આજ પછુ રવા જામા ધર્મ
જાય છે એઓથી બપે છે કે

વિદારમા ઘેર અટવીઓ આવતી રતો જડે નહી માલસ
કોર્મ મને નહી જેથી વાન નર ધા વિવાર એમને ફાગી ખાતા દાથીઓ
પણ ક્યારેક રતો રોડી જામા રહેતા આથી કો વિાર માર્ગવાહોની
સાથે વિાર દગ્વાની સવ જોવલ કરી દતો પણ ત્યારે માધવારોની
છમ્મો પ્રમાણે જ માનુ પડુ અનાગની તમીમા કમ્પન વટોરાવે
તો મુનિગો લેના નહી જેથી એમને દોગડે બાપી કાડે લગ્નવતા
આથી લાચાર બની એ બુ ખાનુ પડુ જ મ રાજ્યાભિરો છે
એવા ઉસ પ્રસંગે કાલોની જેમ શ્રમણોને પણ આશીવા દેના
રાજદરમારમા જુ પડુ ન જાય તો રાજન કુદ્દ બની એમને
ફટમગતો જેનમા નાખનો તો ક્યારે દેગનિમનનો મ પછુ
ફરમાવતો એ જમાનામા નાના નાના રાજ્યો દોર્મ ઘણીવાર એમને જસુમ
માની વાન કાવવા ભારે કન વામા આવતા ક્યારે પીગમે કોર્મો

પણ નાખતા રાત્રિ જલસામાં બીજાઓની સાથે મુનિઓને પણ રાજદરમારે જવું પડે ને ત્યારે રાત્રિભોજન પણ કરવું પડે ન કરે તો અપમાન થવું માની રાજ દૂર સળ દરેતો આ કાગળે ભોજન ન ખાતા સતાડી દેવાની આચાર્યોએ સૂચના આપી હતી તે છતાં ખાવું પડે તો પછી વખત દરી નાખવાની આજ્ઞા કરમારી હતી આમ છતાં જે પ્રદેશમાં લોભે રાત્રિભોજન જ કરતા અને દિવસે ભોજન મળતું નથી તેવા પ્રદેશમાં રાત્રિએ પણ ગોચરીએ જવાની અપના રૂપે છૂટ આપવી પડેની જૈનમધ્યજ્યા નિમગ્ન હોય ત્યાં મુનિનું દશન અમરગ ગાણતું ને તેથી લોભે એમો ગીપી નાખતા નહીં બેતમા નાનમાથી ફેડી દેતા તો ત્યારે કોઈ તરીકે પાર બનરતા કોઈ જનચર પ્રાણીનો ભોજ બનતા કોઈ જમણા મા શાક્ષણ પહેના મુનિઓને કોઈ વહોરાની દેવું તો શાક્ષણો ગરડો કરતા, ક્યારેક મુનિઓને મારી મારીને અધમુઆ કરી નાખતા રિહારમાં વગી ગાર-લૂટારા ખૂબ પગલવન વસ્ત્રો-કબજા પણ ઉપાડી જતા જેથી અતિશય દડીમાં શરીર બચારવા તાપલું કરી તાપમાની મટકે ભરપુર અટવીઓમાં જે પટેરવાની તેમ જ કેટનીકે જગ્યાએ વગસા ખૂબ પડેના દાર્દ છરી ઓળાની પણ આનારો તરફથી છૂટ આપવામાં આવતી આ પણ અધૂર હોય તેમ ઉપાધરમાં રાત્રે વેસ્થાઓ ધૂસી જતી અને એમને પજવતી મુનિઓ આથી ભાગી જંગમમાં નાખ્યા જતા પણ ત્યાં દિવસ વરસાદ તથા સર્પ વિહી જેના પ્રાણીઓનો નાસ દોર્લ પાજ આવના વેસ્થાઓ ત્યાં જ પડી રહી દોર્લ એમને ચાલ્યા જવાની વિનવતી રેતા પણ એ માનતી નથી જેથી આચાર્યની રજા મેળની મન્ય જેવા સાધુ એમને પકડીને માધતા અને પછી ઉપાડીને રાજદરમારે લઈ જઈ રાજ સમક્ષ દાખર કરેતા જંગમમાં દિવસ પ્રાણીઓના બધે રાત્રે મદાની વાડ બનાવી લેરી પડતી તો કસારે લૂગરાઓ સામે પૂર્વના ધનુર્ધારી-મુનિને ધનુચ બાજ મેળની લૂગાની પણ મમત્તિ આપવી પડતી કેટલીક

વાર ઉપેશ આપવાના મદાને મુનિઓને રાગે રાણીવામના લઈ
જવામા આવના ને પછી વૃદ્ધ મુનિઓને રજા આપી યુવાન મુનિઓને
રાણીઓ સાથે ભોગ ભોગવવાનું દયાણું કરવામા આવતું જે ઇન્દ્ર
ના તેમનું તો આવી જ બનતું આથી જીવન બસાવવા જે એમા
પત્ની એમને નિર્દોષ માની અ પ પ્રાયશ્ચિત્ત આપવામા આવતું તો
કોઈ વાર મહેન્દ્ર દોર જવાના મુનિઓના દાથ-પમ માંથી નાખવામા
આવના આ વાતીને તો હેતુ જ મમ્મી બેઠે છે આવી બર મર પગિ
રિથિનિઓમા મત્ર તત્ર બાદુ જ્યાનિત મૂંઠ, માણુ દેવદેરીઓની
આગવના વગેરેને પાપશ્રૂત મહિમા આવેન દાવા છતાં—એનો
આશ્રય લેવો પ નો ને એ રીતે યમજ-મમળીઓનું તથા સધનું
મદાય મનુ પ તુ

અને સાધ્વીઓને તો જે નામ આપવામા આવેના એ વાતીને તો
આજ પખુ દેવુ રડી પડે છે ગુડગ્ગા-લૂટારાઓ રમ્મામા એમની
દામી ડાહ્યા ને ખૂન પ જવાના મારેક એમો નમ્મ હડી વશો
પણ ઉપાડી જતા આની પરિચિનિમા દાથ નામ, તથા પાં ડોથી
શુભાગ પામવાની એમને મનાદ આપવામા આરતી દેની વાર
ગુ ડો ઉપાનગોમા પણ ધૂસી જતા અને દેહલી વાર સુદર સાધ્વી-
ઓને ઉપાડી પણ જતા જેથી ઉપાશ્રય એમને આ મો વિવસ બધ જ
ગમવો પ તો આવ્યા મરજે મુનિઓ તેમની સાથે મટેતા આ તક
આવે ગુ ડોને સારી રીતે ફટકારતા એક વાર એ સુદર રાજ
કુમારીને ગુડગ્ગા દેગન કરતા હોઈ તેના મુનિ બનેના મે મદારથી
ભાઈઓએ તેમના ઉપાશ્રયમા સ્ત્રી ગુ ડોને એવા નીપી નામેના કે
જેથી પગી એ એની તરફ લમળો વાગવાનું જ જૂરી મયેના કોઈ
કોઈ વાર સાધ્વીઓને પણ સ્વરક્ષણ અથે મારામારીમા બિનરતુ પડતું
એ સાધ્વીએ રમ્મા વચ્ચે દ ડો ગુડગ્ગાને સીધા કરેના પખુ પછી
એ ગુડગ્ગાના આગેવાનને ત્યા જ એ સાધ્વી ગોથરી અથે જઈ
ચડી તો એ ગુડગ્ગાએ એનું ખૂન સ્વાગત કર્યું પોતાના બાપ

એના ચરણે નમાન્યા ને આમ ખૂબ ભક્તિભાવ બતાવી આપ્યા
જન્માન્યુ પરિણામે જોગે ભક્તિ-અર્થે રાધાગી ગુણએ સાધીને જસારી
' પછી એ એ રી પત્ની બનીને જ રહી ગઈ ' અને સાધીએને
દૂર દૂર અનાય દેસોમા વેળી દેસાની તો આપતો વાત કરી ગયા
છીએ

આના મરણોએ જ શાસ્ત્રમરોને આગા દેરી પડી હતી કે આમ
રક્ષણની મરિમોજનની કદમ્બ વાપરગાની રાતની ખુલામન
કરવાની, રાત્રિએ જાગર જવાની અમિએ તાપવાની ને । પહેલાની
કે એવા પ્રમારની પરિસ્થિતિમા મમતુ પશુ હાર તો પ્રમમ મેરી
પરિસ્થિતિએ અનુભવ બીજી પણ શરીર બચારતુ એ ને તો
પ્રાયશ્ચિત્ત લઈ નિગુદ્ધ બની શકાશે ને ફરી સવમધર્મ પાનન થઈ
શમશે બાકી સમભારપૂર્વક ધોર મૃદુ આવે મૃત્યુએ બેઠવા જેટલા
જે વીર દોય એ ઉત્સર્ગ માર્ગને જ વાગી રહે

આની પરિસ્થિતિમા ચિથર બનેલા મુનિઓ શ્રવનના જોગે
પાર ઉતરી ગમ્યા હતા પણ જેઓ પેટ અર્થે જ ધુમ્પા હતા એ
માસ ન ખવાડ એમ માની નહોતા ખાના પણ પછી પરિસ્થિતિએ
એમને લાચાર બનાવ્યા અને એનો ત્યા લાગતા એ એના પાગથી
પદ્મમાર બની ગયા હતા જેમ ગુણએને પીનાર પેરી સાધી રાજના
ભક્તિ સંવાસથી એમા ફાર્માઈ હતી તેમ ત્યા એરાઓનો ગો
દોર મળી શકાય

આજે ભારત મોડસારી છે ન તેને અમેરિકા દુરખોળિયા
થરા છે પણ એ જા મરતા આજે સમ્યક્તા સમજ, સવામતિ
સામાર જાવના સમન સુખ મગનના સાધના સિદ્ધાર-પ્રાપ્તની
સુગમતા અને સ્વનિર્વાણ ઉપરાંત આજે દિમાનુ પ્રમાણુ રધુ
હને એ માની લઈએ તો પણ કુરુલા-ના અને માનવતાનો જે
વિશ્વાસ થશે છે એ દૃષ્ટિએ આજનો મુગ ધણે ચિપાતો છે ને
એથી જ વિહારમા મેનસારી હોવા છતાં દોઈ પણ સાધી સામે

કોઈએ જીવી આપે જોડુ હોય એવો ભાગો જ કોઈ પાપનો શોધી
નમશે જ્યારે એ યુગ માની લઈએ કે જ્ઞાન-ચરિત્રની દૃષ્ટિએ
કેવડાકે હૃદય ગિજરે પડેલ્યા હમે બાકી અન્ય રીતે તો એ દામ
ભયર નો કૂર હનો અનાદૃશ અને જમનીપણનો મહુ અરો
અસખ્ય યુગ હનો વિગેધા-અમરડોનો મેઈ પાર નરોતો

આમ છતાં એ યુગમાં અપાર છો ભયર નામો સજન કરીને
પણ જેમણે અનાદૃશ આપ-મખ્ય બનાવ્યા દેશમાંથી મામાદારનો
અહુ અગે ઉચ્છેદ કેના યશસ્વિ માને નિર્મૂન કરી તથા બીજો પર
પણ પ્રજાવ પાઓ એ કાગના મદાડુડાએ જે રીતે કામ લઈ
આપણને આજે ગૌરવ વિખરે પડેલ્યાજા છે ગેમા જ એમની પગ
મળતા છે બાકી ત્યારે એમણે આમ કેમ કયું ને આમ કેમ ન કયું
એવો પ્રશ્ન ઉઠાવે એ એ યુગને ન પિઠાળનારી જ તાની-દેવનિનિતનાની
નિશાની છે ના તો સજન બાસમાં એમની કૂરનાજગી કંડી છે એમ
હુ માહુ છુ

જનતો રહેલો હીનડો

આમ જતા એક પછી એક જીવરી રહેતી આરી આપસિઓમાં
વેર અવગર વચ્ચે પણ જેમણે વિરો દીરગે જનતો રાખી પ્રમાણ
પાથરો છે અને ભરમર વમગો વચ્ચે પણ નાવને સદ્વિમનામત
મહે લારી બધાને દમગેમ પાર બિનાઈ છે એમને પ્રતાપે જ ઉગત્યા
મો? અને ઉત્તર સિંગ સમક્ષિના સિખરે મેમી આપણે આજે મહાની
રજા છીએ એથી ખરેખર એ પુણ્યોએ જાગનાન મળવીરના અમર
વારમાને હવત રાખતા આ વિશુદ્ધ બનાવરા કેવડાની ધીંગલ ખત
અને સમતા રાખી તમે તેમ જ એ માટે પરાક્રમપૂર્વક કેવડેલા
આત્મમનિ બો આપી કામ લીધુ તમે એનો વિચાર કરીએ છીએ
ત્યારે આપણી મનિ સ્થળી જનર કે અને એમના વિરોધકના તક-
વિનમ્બના મધા જ પ્રશ્નો બેસી જનર છે કાસલ કે એથી એમણે

નુ દ્યુ અને શુ ૧ વ્યુ એ વાન મન્ત્રની નથી પણ સમન સયોગો વિચારી કીક વાળ્યા તે ઉપાયો અજમાવીને ઓ મિત્ર નામ્યા તે આચાર-વિચારા જિભા કરીને પણ ચા-બાનુ ફેનારેના નવાનળ વચ્ચે પણ જેમણે પરપગને સુરદિન ગમી જિજ્ઞાસી બતાવી છે એટલું જ નહિ, સમગ્ર દેશો જિન્ય ચ જ્ઞવાભા-રિખાતપને અદ્વૈત ઉદ્ધાર્ય જેટલી જે પ્રથમ તામન બતાવી છે તેમ જ પાળ્યાથી દેશાઓ સુધે પશિમ-વિદિગ જ્ઞાસતમા પોતાની પરપરા દ્વારા સુરજ સુગ પણ સ્થાપે બતાવે છે, એ જ મન્ત્રની વાન છે

આપણી હોલપો

એથી આગા રાખુ છું કે નાયકો આગની નદિ પણ ત કાલી પરિસ્થિતિ પ્રમાણે જ એમને નવા પ્રવલ્ન કરને ત્યારે જ એમન મહત્તા-ભવ્યતા અને વીરતાનુ ઇગત થઈ સમ્મે પણ જૈનમમાગનેા ધણો મોટો ભાગ એટલો ચિચિનિયુક્ત છે કે પોને બાધના વનુ ૧ બહાર એ જેવાની દૃષ્ટિ જ પુમારી બેઠા છ વળી ધણાના માની એક ગૂઝ પણ છે કે આગને ચીમ્બુ ચા માટે કરનુ ? જે કોઈ નથી જાણતા એમની આગળ અ રી વાને પ્રાપ્ત કરવાથી તાજ પણ શો ? એથી તો ઠીકટો આપણા જ જ્ઞેતો થશે ને લોગે પણ એમાથી ખૂરો જ ન્યા મં જ પકડી લેમે

બધાયેના ભય સન્કાર

પણ આપણે એ ખાતે ભય સન્કાર છે એથી ચીમ્બુ થવાનો ભય મેનસની હતી જ જરૂર નથી કારનું કે એથી તો સર્ગો ધનનો માર્ગ જ મધ થઈ જન બાળી આપણા પમે જે ક ર્ દોન થયો દોન તો એરે સતાડી ગમવાથી પણ રો તાજ ? જાનુ જાનુ રાખી ગૂમડ પપામ્યા કરવાથી તો એ મોડુ થાય મરે નહિ ? એથી તો ઠીકટો આપણે જ દોન સિદ્ધ થવાનો અને તેથી વળી એ ભોગ સદા આપણી ધાતી પર લાધાયેના જ રહવાનો, કા બ કે Secrecy

is sam ગુપ્તતા એ તો મહાપાપ છે જાગી જો ગુપ્ત રાખવા જેવું
આપણે પાપ ક્યું હોય તો એવા પાપે પર દરનાન મારી એને
ક વા જોઈએ કા તો મત્સ્ય વસ્તુનો મીઠાઈ કરવો જોઈએ પણ
નથી આપણે એ પાપો ડોડી શક્તા, નથી અપહરણે રમૂ મરી શક્તા આ
મૂઝવણને મારણે નથી આપણા પ્રતિષ્ઠા મા મામત્ત્વ મરગુ નથી એનો
ખીન પર પ્રભાવ પ નો પણ હુ પૂહુ હુ કે આપણે કોઈ અપકૃત્ય
ક્યું છે ! અને જો નથી ક્યું તો પત્રી સત્યનો સ્વાકાર મરી ખુ
સહ્ય પ્રગટ મ વામા ડર શાનો ? ભય કેવો ?

હા, આપણે એક પાપ ક્યું છે જો એને પાપ કહેવાનું હોય
તો ! અને તે એ કે કેનામ પતિન સાધકને મધનમિત્ત ન કરના
પાપમા દમની રાખીને ન એમો કેવળ વિગદ જ ક્યાં છે પણ
ભાગત-આપી સમગ્ર પ્રગતિ ઉત્થાન કરવા જેટલું સામન્ય પ્રગતિવા
એમનું ધજાર પણ મુકું છે શુ આ એક દોર ખાતર મીઠું થવાનો
આપણે ભય મેલીએ છીએ અને તેથી આ વાન ગુપ્ત રાખવા હચ્છીએ
છીએ ? પણ એ દોર આપણો દોર નથી પણ આપણું ગૌન્ય છે
આ કાળે સત્ય સહ્ય પ્રગટ કરતા આપણે કોઈ પણ જાતની કોઈની
પણ ભીતિ રાખવાની મરીએ જરૂ નથી

પણ આપણે આજે સત્યની સાધના જ મોજા પાડી દીધી છે
ને તેથી જ આપણામાં નિવળતાએ ધર ધાત્યુ છે આખી તે કાળના
મુનિઓમાં મહેના દોરને મારણે કોઈ બૂગે આ રું પમરી લો એવો
ભર રાખવા જેટની આ દુનિયા હવે મૂખે ઈશી સ્હી આમ જના
જેઓ પાપમા પરના છે તેમ જ જેમને પોતાના પાપ નામવા
ખીનઓનું પ્રમાણ જોઈએ છીએ એ તો ગમે તેવા સતના પૂવ દાની !
જીવનમાથી એવું મોખ્યા જ કરો અને એની વાનો તો સનનુમના
સતોમાથી પણ શોધી શકાય વામિડી હપ્રારી સુદામ રોદિભેય
અગુનિમાન, અધૂરિભ, તથા વિદ્યાથી ગાધીજના દાખનાઓ આપણી
સમત કયા નથી ! પણ એથી એવાઓને કારણે ગુરુઓની હાથ

ભાવના અને પ્રજાકીરણ ઉદ્ધાનનો જૌરવમયો ઇતિહાસ શા માટે આપણે મારી રાખવો જોઈએ ?

જેકે આજ સુધી આ ગુરૂ બે અધારામાં રહ્યો હોઈ દલ્લ અત્ય સમય જેમની એક માત્ર ભાવના જાળવવાના ઉદ્ધાગી જ હતી એ પૂજ્ય પુરુષો કદાચ દોષિત મનાયા કરે. આથી જેમ વ્યભિચારના દોષભાષી છોડાવવા વેસ્થાએને પ્રતિબોધ આપવા માટે વેસ્થાનાડે ફરતા કોર્ટ સતજનને વ્યભિચારી ઠેરવવામાં આવે તેમ જગદુદ્ધાગીનું કાર્ય કરનારાઓની પણ પેટ ભરીને નિરાકરનાગ દરમિયાન સુખ-સમાજ માં કઈ એક નથી પામતા. જેકે એથી ક્યારેક મૂંઝવણ થાય છે પણ છવટે તે જાળવવાના આશ્રમન્યમાન વતો ભાનુવહેનો મોટે પોતાનો જગદુદ્ધાગી પ્રમથ પામ્યા વિના રહેનો નથી. કામ્ય કે સત્ય પોને જ મેક સમર્થ સક્તિ હોઈ એ પોતે જ રક્ષાતની દીશનેને તોગી પાડીને અવ્ય પ્રમથિત બની રહે છે. કદાચ એના સમય લાગે એ એક લુદી વાન છે. આ કારણે આજ સુધી આ પ્રશ્ન પર પ્રમથ પવો નહોતો પણ હવે છે ના ૨૦-૨૫ વર્ષથી આ જગ કઈક સરોધન થવા લાગ્યું છે. એમાં મે પણ મારો સુર પૂરાવવાનું કુસાદમ કમુ છે. અભ્યાસમાં નોન-મેટ્રિક છવન મામતનું અને ગુજરાતી વિના ખીજ ભાસાનું ખાસ જ્ઞાન નથી જેથી હું પોને તો કઈ જ નથી જા. જે આવો બારિશ પ્રવલ મારે હાથે થઈ રહ્યો છે એથી હું માનું છું કે કોઈ જા જ પરિમથ મો ધક્કાવી રહ્યા હશે સભા છે કે કુરને જ મો આ કાર્ય અમે પોતાનું વાજન મનાવવા પમદ કરો નામ યા એનો કોઈ મીને જ હેતુ હોય જે હોય તે પણ છે ના ૮-૧ વધી એના જ વિચારમાં રૂનેયો રહ્યો છું અને તેમાં પણ મે વધી તો હું આ તથ પાળ પામન જ બની મો છું એમ કું. તોય ખોટું નથી કારણ કે જ્યારે જ્યારે કોર્ટ પ્રતિમર કરે છે ત્યાર માગમાં કોર્ટ અજમલસ્થા બેઠક બેઠક છે અને એ વિચારોની તીવ્રતાએ એટલું મનુ માનસિક દયાજ વધી જાય છે કે એથી રાતોની

ગતો અનિતા જ વીનાશી પડે છે એવીએ કતાએ જ વિચારા
 -એનું જ વચન અને એનું જ પાસવર્જ થતું રહેતું દોષ આજના
 આ રશન અને બુદ્ધના વાનારખા મારી દશમવર્ગી વાનો ધણીવાર
 લામી, અભયમો, નિરુકાર અને અપમાનો તથા નિગણાએને જ નોતરી
 એમે છે પણ ધૂન છૂની નથી સહ પ તુલના નથી વિશ્વાસ અને
 નથી અને સમજવા આ મારી મનચિનિનું ચિત્ત આપી જમાનું
 કુ કે આપણી રિશુ પરપગએ પનિનાનો ઉદાર કરી એમના દ્વારા
 ભારતના દિવિદાસમા જે ભાગ ભજવ્યા છે એ કેવળ આપણી જ
 નહિ પણ ભારતના દિવિદાસની એ જૈસવમદ મમત આધા છે *

* દીપ્તિ દયા-મુજા અન્યત્ર માનસમા તા તથા જીવન
 શુદ્ધિ માયે સ પનશુદ્ધિનો આમદ રમ જાનનોમા મદાતીરને બુદ્ધનો અને
 જીવન મ રીતો સાધ દનો પણ આમાર માર્ગ નિસ્વરપે અપનાવી સર્વ
 જીવની કુજા કર્મ જ ખર્ચ છે તેમ જ સી વાનિને બિમુખી
 જનાવરામા દિવિદાસ અનુભવી માનવજાતના ત રાને પણ એવો
 પૂની મોગપ સાપડી છે જે કે હિમનીયના જે આવોને મિદાનના
 જુએ જીવનઓથી ખૂબ જ જી ર્ગ પ્રાપ્ત થી છે

પણ અદિશા ત્યાગ નરત્યા નરનારી જમાનના નિરામિત
 હાસિા રાનિમોજનત્યાગ ઉપગમ જીવનઓના વિચારો પણ સમજવાની
 અનેમનસાદી ઉત્તના જેવા તત્ત્વોની માનના જૈન ધર્મે જે
 ડાચાર્ગ પ્રાપ્ત કરી છે એવી હાચાર્ગ અ જમાનો કેર્મ પણ ધમ દબુ
 નુથી પદાની રાખો નથી

પણ એ તત્ત્વો સમગ્ર ભારત-આપી પ્રવાર કરાવું અને
 લોખાનમના એને સ્થિતર ૩૫ આપવાનું મારું તે એ માનના અમળ
 નિમ્નયોએ જ મ્યું દોષ એ આપણો જ નહી પણ ભારતના દિવિ
 હાસો પણ એક જૈસવમાધાનો દિવ છે આજે પણ ભારતમા ત્યાગ
 તપો જે આ ર દેખાય છે, માસાદાર પ્રત્યે પાપહતિ સમજવું છે,

આ કારણે વીર પિતાના વીર પુત્રો તરીકે સત્યનો સ્વીકાર કર્યા
જેટલું આપણે વીર પ્રગટાવશું ત્યારે જ આપણ વીર અને સત્યની
ઉપાસના સાર્થક બનશે

વિશુદ્ધિની લોખંડી દીનાવ

હવે પત્રી આપણી કોઈ પેટ બગીને વિતન્નગોતરી ક્યાં કરે
સુખ સામે ધૂળ ઉડાનાન્ની જ આ મો ધૂળથી ભરાઈ જાય છે પરંપરાની
દીનાવ સાથે માનુ અક્ષાળનારનું જ માનુ વૂઠી જાય છે દીનાવ નથી
તૂટતી તેમ આપણી ધર્મવિશુદ્ધિની લોખંડી દીનાવ એટલી મજામૂલ
છે કે એની સામે જે હજી એ પ્રતારો ક્યાં કરે પણ એ દીનાવમાથી
એ પણ કા રી કોઈ મે વી શમવાનું નથી

એથી આશા રાખું છું કે પડિતો તત્સ્થભાવે આ પ્રશ્ન ફરી
વિચારી થોડા દૃષ્ટિમિત્ર નીમરમે તેમ જ સાહિત્ય અકાદમી જેની
સરથા પણ વગોવળીનો આ માર્ગ મૂકી જોવાથી આ મારે આરાની
પ્રેરણા મળે એ રીતે દિશા બ નરાનું વીર તેજ જ્ઞાતારો અને તો
જ સત્યના સશોધક તરીકે એનું એ પગલું ન્યારી ગણાશે તેમ જ
સંસ્કૃતિની સેવા કરાનો એનો અધિમાર પણ ત્યારે જ બ્યાજબી
હરી શકશે

છે ને જાણું કે આ પ્રશ્ન અગે કોઈ સારે અર્થાંકે વાદવિવાદ
કરવાની મારી પોતીકી ચુબળ નથી, કારણ કે હું પોતે તો કશું જ
નથી ફક્ત વિચારથી બેઠાના આ વિચારો છે સમાજ સામે મૂકેલો
એ પ્રશ્ન છે એનો જ એનો અર્થ કરાનો છે જેનો હેતુ કેવળ
આપણા આ મસનોર ખાતર જ ■ સ્થિતતા મેળવવા માટે જ છે
નહી અર્થાં જગાડી કુમ્તીના બેતરવા માટે નથી

તેમ જ પા-કડુણના મરમગેનું જે દર્શન થાય છે ઉપગત એ-
ખીજના વિચારોને સમજવાની જે ઉગતા પણ ફેલાતી જાય છે એ
એ મુનિઓએ સિત્તેના સંસ્કારોનું જ ફળ છે

આમ ખતા ફરી કંટુ પડે છે કે પરપગમ લોખો કેલુ ન
 ગમે એમ બને કારણ કે એ પોતાની આગ્ની શ્રમિકા પરથી વસ્તુને
 માપે તેમ જ શુદ્ધિવાદીઓને પણ કંટુક ૧ રૂને કારણ કે એમને
 વળી કેવળ તમા જ લાલ્યો હોય એમ લાગે પણ મૂળ વાત એ
 છે કે વિચારોની તીવ્રતા વધે છે ત્યારે એમાત્ર બનતા સાચો ઉકેલ
Comes from within અંતરમાંથી જ મળી રહે છે જેના પુરાવા
 માં મને પાઞ્ગથી મીઠા મીઠા સાસ્ત્ર વચનોનો આધાર મળી આવ્યો છે
 આ કારણે કંટના ઉકેનો અંતરમાંથી મળતા રહ્યા હોઈ એવત ન દૃષ્ટિએ
 એ નપામનામા આવશે તો એને સાક્ષીનો પણ આવાર મળી રહેશે
 તેમ જ શુદ્ધિવાદીઓ પણ એ તર્કસંગત નાગશે

પરિશિષ્ટ

આ નિમિત્ત અંગે કેન્દ્રીય વિજ્ઞાન મુનિ-આચાર્યો તથા પતિના સાથે ચિચારણાની આપ-ને કરના જે જે પ્રશ્નો ઊભા કરાયા આવેના એનો પ્રત્યુત્તર યાગરાનો મે નમ પ્રયત્ન કર્યો છે જે બીજાઓને પણ ઉપયોગી બને તેમ હોઈ અત્ર રજૂ કરવામાં આવે છે

અ ૧ શાસ્ત્રોમાં માસ શબ્દ દ્વારા છતાં વનસ્પતિ અર્થે ખેતપાલ્ય કરીને કાઢવા ચોખ્ખું છે ?

ઉ ૧ માસ શબ્દનો મૂળ અર્થ 'તેનો પોચો પાક' હતો એવો ગર્ભ પશુ કહેતા વાગ્મટે બી તેરાતા ગર્ભ માટે માસ શબ્દ જ વાપર્યો છે તરણુએને પણ આ જ મતજે મામદ્દગ કહ્યું છે પણ ભક્ષ્યાભક્ષ્યનો પ્રશ્ન આવ્યા બાદ એક યા બીજા વર્ગમાં શબ્દોને સ્થિર કરવાની જે પ્રક્રિયા ચાલી એથી વાગ્મટે માટે ગર્ભ અર્થે પ્રાણીજ દ્રવ્ય માટે માસ શબ્દો સ્થિર થયા છે એટલે પ્રાણીના ભાગમાં માસ શબ્દ હોઈ એને આગળની દૃષ્ટિએ શુધ્ધ થયેલો કેવળ પ્રાણીજ માસ-આધારનો જ અર્થ લગાવે ચોખ્ખું ન ગણાય એવું ખડુ કે માસ શબ્દ ભક્ષ્ય કે અભક્ષ્ય મનેમા સરખી રીતે જ ત્યારે સ્પષ્ટતા હોય

અ ૨ જે શાસ્ત્રપાઠોમાં મૂળ અર્થ વનસ્પતિ હતો તે પાળાથી એવો માસપરક અર્થ કેમ થતા વાગ્યો ?

ઉ ૨ ઉચિત પ્રક્રિયાનું જ પરિણામ છે હા ત 'શબ્દ' નિર્ણય અર્થે શબ્દ નામના જીવ જોનો સમૂહ હતો એ દરે એક

જાનની વસ્તુપતિરે ઠિચ થશે છે અને જા પન્નામ માટે વપરાતો
'આમિ' નામ પ્રતિજ્ઞા માસના અથવા ઠિચ થશે છે પણ
સમ્બોના અથવા આમ પાઞ્ગથી જાનાવાને કા પે નસા અર્થા એ જુ ॥
સ દોને કામનાથી આ ગોળગો થશે છે

પ્ર ૩ શાસ્ત્રમરોએ એવા સમગીન ય દા વાપર્ષા જ શા માટે
હશે ?

ઉ ૩ હમ્બોઘોમની વસ્તુ નાપ નામ વનરાગી ગાથી બમ્બો —
મત્રોઘોમની વસ્તુ વાપરનારા નાપ ॥ જમ જ આટો ને તેન
સન્દ જ વાપરે છે નોજન અગે એ આખવ મામી લે , કે આટો
દાથ થટીનો હ કેય ન થગીનો ? તેમજ તન પમ્બ દાથ થાળીનુ હ કેય ન
થાળીનુ ? પમ્બ એમ ખતા એવા સમ્બો માટે અવારો નના નથી અને આપન
પમ્બ આ ? 'હુ' અમોમા અને સુપ જવા જ દા બન અથમા
કયા નથી વપરાતા ? હના દબુ એ સમ્બો જ નસાતો આપરો વિચાર
નથી કર્યો તેમ શાસ્ત્રમરોને પણ તમારે વાસ લેસા જેનુ નદિ લાગુ
દાથ એમ હના અથ પરિન નની પ્રક્રિયા શરૂ થશે બાઝ ગાધીમમ્બો ॥
જેમ એની મપટલા તો કરી તરાનુ કનુ જ છે, જેમ જ મપટીરે
સોમિવ લાગુ સાથની અર્થમા સ્પષ્ટતા માગી હતી તેમ.

પ્ર ૪ શાસ્ત્રપારે નિમ્બાજુ થશે તાર શાસ્ત્રમરોની જટિના
તો એક જ સ્પષ્ટ અર્થ દેાય ને તે માસરગ મસુ કે થ ના મકાનિ
કાગમા અથવા માર્ગ ગદે એ સમજ કે તેમ જ એ કાગમા માસા
દાર સામાન્ય વસ્તુ હતી મૂળ ખોય અદિ સાનુ દોર્ઠ નરી પેનીઓ
નિગમિસાદાગના અસ્થાગે પામી દમે જેથી આપમે નિગમિસાદાગી
છીએ, પણ મૂળમાં તો આમાદાગ હતો જ ને તેથી શાસ્ત્રપાકોતો
મૂળ અથ પણ માસપર જ થટે

ઉ ૪ રિનોબાજના સમ્બોમા કહીએ તો માસ દારની બામન
મા દેવ તની માગણી છતાં બુધ્ધિ કડ વિધિનિયેવ દાખન નહોતો કયો.

એ પોતાના સપ્રાથને સર્વજન સુનલ બનાવવા ઇચ્છતા હતા જ્યારે મહાત્મીર આત્મતિષ્ઠ સમને વાગી રહેનારા હોઈ એ બાધકોડ દગામા નહોતા માનતા.

આ કારણે મહાત્મીની પરપરામા અપમાદને સ્થાન જ નહોતું. આથી એમણે તો પોતાની પૂર્વ પરપરામા પણ સસ્કરણ અને શુદ્ધિનો જ આગ્રહ રાખ્યો હોઈ પ્રતિક્રમણ અને ઘર્ષાયર્ષ મતને પણ આગતુ આન આપ્યું હતું. આ કારણે નથી એમણે મગધરાજ મેલિન્દના પુત્ર મેનકુમાર માટે સધારાની બામતમા પણ અપવા આપ્યો કે નથી મનિઓને તમને મગવા છતાં સરાસરનું અચિત પાણી પીવાનો પણ અપમાદ આપ્યો. શુદ્ધનું જ્ઞાન સપ્રાથને બ્યાપ્ત બનાવવા તરફ હતું કે જેથી ધણા એનો બાબ લઈ શકે જ્યારે મહાત્મીર જ્ઞાન સપ્રાથને વિશેષ નિવૃદ્ધ મનાવવા તરફ હતું કે જેથી લગે થોડા પાત્ર એ મા સસાગની જાળમાંથી મુક્ત ની શકે.

આ પ્રકારના માનમને મરણે આપાનની માનમ મહાત્મીરને અપરા આપરાની કઈ જ જરૂર નહોતી જેમને એમના માર્ગ પર ચાલવા જેટલું સામર્થ્ય હતું એવા જ લોકો પ્રતિષ્ઠામદ ઘર્ષને ભગવાનના મરણે આનતા આ કારણે તો એમનો માર્ગ તારની ધાર પર ચાલવા જેવો ખૂબ જ કડક બળારો છે જ્યારે શુદ્ધનો મુખ્યત્વે નહોતો એટલું ખરું કે ચારબનો જ્ઞાનિમણ દોઈ સાધકો દ્વારા નિર્મળ બન્યા દોય પણ એથી એ પુરુષ પોતે પોતાના માર્ગને એક તમારો બનાવવા નહોતા ઇચ્છતા.

આથી કોઈ પણ વિવૃત્તિ જ્યારે પોતાનું અગતાર કાર્ય દામ પર લે છે ત્યારે એ પોતાના સિદ્ધાંત પર અમત આમલી હોય છે અને તો જ એ બિડા મૂળ નાખી શકે છે બાકી પોતે સિદ્ધાંત નથી કદી પણ બિડા મૂળ નાખી શકે કે નથી એ વ્યાપક ધારણ કરી શકે. અને પછી બાબદિષ્ટિએ જનસખ્યા એની વધી ઝડ હોય.

પાળે મુનિઓને વહોરવાની જુદીએ પેની રાજકન્યાએ જુદા જુદા માસ બોજન માટે કેટલી બધી વાનીઓ બનાવી રાખી હતી? જ્યાં સરત્ર માસાહાર દાખ એના કુટુંબોમાંથી આવેના પૂર્વસરકારોને કારણે આપત્તિ-વિપત્તિના પ્રમંથોએ પરણ જન્યા હોય એ જ્વાલાનિષ્ઠ છે કારણ કે એમને આપણી જેમ સૂગ નળાતી વગી એકમ મા ત્રિધર પણ બન્યા નોતોતા બાકી વે : પહેલા માત્રમાં કઈ મુદિપણ પ્રમંથુ નથી

(૨) અન્નમશરીરી ઘન જેવો ચુસ્ત આનંદ પોતાની દીકરીને ઉપાગી જનાર ચુડાઓ પાછળ પુત્રો સાથે જ પડે છે ત્યારે એ કુટુંબોએ ખાળા પડેના જોઈ પુત્રીને મારી નાખીને ચાલ્યા જાય છે આ વખતે જગનના ઠોડ સાધન ન હોઈ એ બધા એ દીકરીનું જ માસ ખાઈ શુધાતૃપ્તિ કરે છે એથી એ કાગના લોકોનું માનસ સમજવા માટે જાનાધમ કથામાં આપેની જા રાત્રી ધણી ઉપયોગી છે એની માસ પ્રયે ધૂણા ન હોઈ એના પ્રમંથોએ એ એ છોડી ન રોક્યા હોય તો એમાં કઈ આનંદ પામવાપણુ નથી

(૩) વૈદિકમાં મહર્ષિ વિશ્વામિત્ર મનિષ્ણ બ્રૂખના માર્યા નડાગના ધરમાં દૂતરાનું મામ એના પેદા હતા એ પણ એ જ વાત સિદ્ધ કરે છે

(૪) શાસ્ત્રાણ પ્રમાણે ઘઉં-ચામડો ચોટ અમુક દિવસ પડી અપે નહીં એમાંમામા વગર ઘોરેની જા પણ ખરે નહીં એમ ખતા રેશનયુગમાં ઘરે વરે અમેઝિન આટો વપરાતો દાઈ તેમ જ ખાનુ પણ અ પેશન દાઈ એ આપત્તિમળમાં ઘણા મુનિઓને અપવાદ દશામાંથી ચુસ્તુ પ પુ હતુ જે કે ઉજ્જવિનીના કુમેર દસની જેમ ધનિકોએ મુનિઓને સામન્યા હશે પપુ મોટે ભાગે તો એના પ્રસંગે આપણી એ પ્રતિજ્ઞા છૂતી ની હતી તેમ એ કાગના પણુ કયાં કયાં એમ જ જ ચુ દાવ તો તેમાં નવાઈ જેવું શું છે?

(૫) આપણો ગમે તેટલો સ્વચ્છતાનો આગ્રહ હોય ઊતા બાળક ન્યા ને ત્યા નિટા કરે છે સરીર પણ કચારક ખરાઈ જાય છે

છતાં આપણે એને ફેડી કાઢીએ છીએ ? તો તો કુળનો જ નાશ થાય
 એમ એ કાળના ગુરુઓએ શિષ્યોને બાળક તુલ્ય માની એમને મુધા
 રસ ખાતર એ પ સમય મદદની નભાવી લીધી હતી જેમ વિદાને
 મુધારવા આર મુલમ્તિ આપીએ એ પ સમય માટે હા ચામ ા
 ઉપગત કામલ વેશને નખવા દીધો હતો તેમ એ આશાથી કે બાળક
 મોટું થના-મમ-જલુ થના અવરૂ મરેના લીધી જલ છે તેમ મે
 શિષ્યો પાત્ર વાનાવવાની ઘેરી અમરમાથી મુખ થના ફરી વિશુદ્ધ
 બની જશે અને આપણે જેનું એ છીએ કે એમણે જ ભાગ્ય-આપી
 વિશુદ્ધિનું આનંદન અલાન્યુ હતુ બાકી જ । દોષને ધરો જે એમને
 ફેડી દીધા હોત (સર બજાર મ્યા હોત) તો પરપરાનો તા મલ
 નાશ ન થાત તો પણ એ નિ નાખ-નિગજ બીને જ જીવન યા
 તો દિધાગતિ પે । થના જે મદાન સિદ્ધિએ આપણે દાસન મરી
 સમ્પા છીએ એ ન ઘડી રામન અને સકિત એ ગેઅર દમ્પારામા
 જ ખતમ થઈ જનન પરિત્રામ એથી શુ આનંદ એ જ ક પી મમનુ
 નથી આથી ત્રિશનાનંદન મદ્દાવીન્ના કુળને જીવત નાખરા
 અપસમય મદદી નભાવની પરી હતી પણ એથી બિનુદ એ
 પતિત્ર મુનિઓ અને ગુરુઓને જ દોલિત માની લેવામા આન્યા જેમ
 સ્વચ્છાના આગ્રની મહાત્મા ગાધીજીની પ્રેરણાથી મહાનિમ કગા
 નીમ્મી પેલા ભારનાશીન અવમેવને કેનામ્ મૂખ મોમે ભગી
 માની નેના તેમ

મદદી કરવી એક વાત છે મદદી સાફ કરવી બીજી
 વાત છે એમા પગાનું છે બીજામા ચપ્પાનું દોષ છે આપણા
 સહુને અનુભવ છે કે ઘર વાળનાગને થોડી રજ તે જોરે જ એથી
 પરપરાને સિંચે જે દોષ આન્યો છે એ મદદી કરવાને કારણે નહિ
 પણ મદદી દૂર કરવાને કા લે એ ખાસ ધ્યાનમા રાખવાની
 વાત છે

પ્ર ૬ શાસ્ત્રોમા આવેના આના પાકો એ નિવળ મનના-
પરના મુનિઓના ઉદાર માટે જ નિર્માણ થયા હતા કે એ કેવળ તમારી
દયા છે એો શાસ્ત્રવચોનો કોઈ માવાર છે ?

ઉ ૬ (૧) દુઃખગના સમય મુખી આચાર્યશ્રિયાગમા ભેદ પજા
નળેના સ્વની આચાર્યવિધિઓ-પ્રનિત ઓ સગ્ગી જલની પણ આ
કાગમા જે ગરમડો ઊભી થઈ એ । પરિમાએ જ આચાર્યગના ૧૦મા
અધ્યયને અતે જે આરી આસા મૂરી હ એ જ આરી ૨ પનાને
સમગ દેખે આવે છે કે આચાર્યની બાળનમા મે પમો પજા હતા

(૨) આ સિનાન નિ લિથ ગાથા ૪૩૬-૪૮૮મા કહ્યું છે કે,
કોઈ ખાસ કાગળુમ્મ માસ નવાની જરૂર હોય તો પણ જે લોકો એમ
જાતો છે કે જૈન મ્હા । માસનાજી નથી એવાઓને ત્યાથી એ ન વળોસ્તુ,
હારણ કે એથી નિ । ધાર છ આમ લોખનિ હો જ જળનાથે છે
કે મો આચાર્ય હો નહેનો આથી સિદ્ધ થાય છે કે પરપરા
નિશુદ્ધ જ હતી અને અ ને જ પતિન મુનિઓને હારણ લોખનિદારો
જ નહોતો બાકી નો સમગ્ર મુનિ સમાજ નુસ્ત વનમ્પન્થાદારી રહ્યો
હોત મ નો બના જ માસાદાર તમે નના હોન તો ‘રનો પ્રમ જ
૧ ઉદભવત

(૩) આમ શાસ્ત્રમા મામાદાર માટે જે કઈ બે-પાય પાઠ છે
એ પરિસ્થિતિ વગ ફસાયેના મનિ-માપકોની દુઃખગનાનો હતિદાસ
મા । છે એ ૧ જ નહિ એમને એમાથી હાગારી ઉપર જાણવાના
પ્રયત્નોનો પા । દનિદાસ છે અો એને જ બ સાચરી સાચરી
અને તે પણ આચાર્ય-ઉપાધ્યાયની અનુચ્છા મેળવીને તેમ જ લોક
નિદાનો ખ્યાન રાખીને કોઈ ખામ પ્રસો જ-અન્ય ઉપાય ન જણાય
ત્યા જ-એ લેવાની છૂટ મૂંઝામા આરી છે મનિશ્રી પુણ્યનિમ્મળ
સપાતિ દ પસૂન સ્વ રજકમા બદનાકુ સ્વામી કહે છે કે નવમાથી
કોઈ પા । મિગર્ ૩૩-આચાર્યની રજા મિના ન વાપરરી આમ આચાર્ય
ઉપાધ્યાયની અનુચ્છા મેળવવાનો દેનુ પગ એ જ હનો કે મુનિ આથી

મન્ત ધૂત નથી મેળવતો પણ એમની દેખનામ તરે ધીમે ધીમે એમથી
મન્ત ધર્મશકે આ મરણે આજ પલમુનિ જે કર્મ વહારી લાવે છે તે
ગુરુ પામે હાથ કરે છે ગુરુ એ તપાની રે છે તે પત્રી ગ્ન આપ્યા
મા જ એ વાપરી રે છે ચાની આસની આ પ્રથા એ મળના કમારેના
મનિઓ ગુરુએની દેખનામ નીચે એ ગેમથી મુક્ત થાય એ જાતના
ચરેના પ્રત્નોના દનિામની જાખા કગવે છે બાકી તે પહેલા
આરો કોઈ નિયમ નહોતો જે પ્રાચીન આચારાગ તથા
દગરૈકાવિઃ જોનાવી ખાતરી થાય છે વક્તાને નિમિત્ત નખારેની
આચારાગ આથે જોગી દીપતી રી ચુનિમમા ત્રી ન મદાનતની બીજી
આવનામા જ આ અંતુ અપટ સચા પ્રથમ વાર નજર પડે છે કે
ગુરુની ગ્ન મેળીને આદાગ-પાણી રાગવા રજ મેળવ્યા વિના
ન વાપરવા

(૫) સાથે એ મીજ વાત ૫૧ સમજી લેરાની જગ છે કે
જવા યગ એને આપો પાપ માન્યુ છે પણ એમ જના સમૂહમા
મિ દાન મોજન નેરામા ધમ ૫૧ મા રા કે મગ્ન કે રૂણ મયમની
સાનતામા સદગ થરા વિના જે બૂખ લ્યારે ઉપ? ડ ત્યારે માધુસ
નિન્દન બની જાય છે આ કાગ્ને અપરા મેરી ૧ પણ માવને
ચવાડે વિદ્યુત થતો અગ્નિવા મિગ્ન બોજનને પણ પ્રમ ૧ આવકારુ
પમ્પુ કે આ માન દાકુમા દેમનિમનની સગ પામેના ટ્રીએને કી
મિજમોજન મળતુ ન દોર્ડ ૨-૪ મનિને એની બૂખ ઉડે છે લારે
સામરના કોષ ગાગ ૧ માટે—જેની પામે એ હોવાની સમ જન છે
એતુ ખૂન કરીને પણ એ ગાગો ૫૧ રી તર્ક ખાર્ડ જીર છે ત્યારે જ
એની જસને કર્મ તૃપ્તિ મગે છે કાગ ૬ બધી ધરિયોમા સ્વાદેદ્રિય
જનની બાગે મગ્નેન છે જનની આયી તે અત સુધી એતુ પ્રાગ-વ્ય
એતુ ને એતુ જ ટપી રાતુ હોય કે આથી પૂરાવાસને મરણે આ
પ્રમરની નામે ગાગે જીવી સ્વા દૃષ્ટિને સતોષવા મુજતા આદારના
નાથે અમારિયા નામમા કેવ નામકો ન નેજાન લાગો નેમ કે

નિબળતામા મામાદાર કરામા ક્યો દોષ છે એમ માની જેમણે
માસાહારનો મથાન આગ્રહ રાખેતો એના મનિઓ દોરવાન હોના
છતા અન્યાની અપેક્ષાએ તો એમણે દોર નહિત જવો જ હતો
બાકી જેમને માસ રિત નાનતુ જ ની એ તો ધન નેમા જ થઈ
ગયા હતા પણ આમ ન પડેલી મુનિઓને કારણે આવી પડેલી આ
પ્રકારની લાચાર પગિચિનિમા પગપરમા કોર્તને મન-કુશલ પે
ન થાય એ માટે મગરેમારિમ્ની બીજી ચુગિમા ઝમઝમવાગિ બમ-ઝરાત
શ ને દ્વારા મુનિ મન-માસનો ત્યાગી જ દેખ એવી એની બીજી
પ્રતિજ્ઞાની આવી ફરી ઉદ્યોરણ કરામા આવી છે આમ જે આ
સમયમા આવી ઉદ્યોરણ કરવામા આવી છે એ જ નાવે છે કે
પરપરા તો વિગુદ જતની પણ નિવળ મુનિ-સારકોને કાળે પરપરાને
ઘાત ન લાગી જાય માટે જ બધી એવી પ્રતિજ્ઞા ફરી સમર્થન
કરવામા આયુ છે જે ચરિત્ર આ જ સમયમા વધારે નિમિત્તે
આચારની વિશેષ સ્પષ્ટતા માટે નિમાયુ થઈ હતી બાકી તે પડેના તો
સૂત્રકૃતાગ દાણાગ, ભગવતીજી જેવા આગમોમા તો મામન્યાગની અનેક
સ્પષ્ટ આજ્ઞાઓ પડેલી હતી જ જે વિરૂધ્ધ આપણે આગળ કહી
ગયા હીએ

(૫) બાના પુરાનામા એ બીજી પણ વધારાનુ પ્રાગ પ્રમા
થી અભયેવસરિના શિખ્ય શ્રી હરિચ / મણિરે પૂરુ પાકુ છે-
એઓથી પ્રથમાગા મા લખે છે કે મય વા મમ વા મોષા વા વિજાવા
નો શો અર્થ?

ત્યારે ગુરુદેવ શ્રી અભયદેવસરિ મહારાજ જણાવે છે કે “ છે
સૂત્રના અભિપ્રાયથી આ સંતો નાહતુ કમના વચથી રિચિત મનિવાળા
કેટલાક મુનિઓ હોય છે એના કર્મ આગ્રહ નથી, પણ એ પ્રાયશ્ચિત્તથી
વિગુદ થાય છે પરંતુ આ કટેના લાયક નથી ”

(‘લાલુ વર્ષ’ ૧૩—અક ૧-૨ પાનુ ૧૧)

આગળથી ૮૦૦ વર્ષ પૂર્વ સખારેલી આ પ્રમોતરી ૨૫૮૫૫ જે વાનુવે છે કે ૫૫૧ વિગ્રહ જ હતી આ જે ક્ષેત્ર કહેવા સાવજ નથી એમ મ્હુ છે એ દેશમાં સિવિન મનિરાગા મુનિઓ માટે છે એ આથી ૫૫૮ થાય છે ઉપરાંત એમને એ પણ મ્હુ છે કે એમ પનિન થવા છતાં પણ એ છવટે નામિતથી વિગ્રહ બની શકે છે અને આપને જોઈ ગયા છીએ કે જે ગામા એ ક્રમવા દના એ ગોમમાંથી જનમનો ઉદ્ધાર દેખાની તપમર્ચાન્ય મદામાતના દ્વારા એ છવટે વિગ્રહ પણ બન્યા દના

આ કાગને માસાગના પામે એ મામાતાઓ નથી બનતી પણ એમના દેના ઉગાની વિગ્રહ પ્રચલિતો બને છે અને એમ જ જોન ધમની કાગ પતી ઉગતા અને ગુરુઓની માનવદ્વ ૫ પરની શ્રદ્ધાના વિગ્રહ હોય ન થાય છે

(૬) જે કે બીજા કાગને અને આ પવ્યક્તિઓનું સિવિન થતું આખાનિં હતું મ પના આસવા માથા ૪૬૫૫-૮ આપારે પ્રો. લી. હાન ૨ મપિયા વળાવે છે કે કુષ્કાગમા બિગ્ગ નદી મળાથી દેશમાં મુનિઓને કલિ સ્વનો ગોમનિં ધમ તથા પગ્ગીના પનિ નાનુ પાનુ નો એ અપેક્ષાએ એવા કુદ્ધ મોમાથી આવતા ને જે એની નુમ ૧૧ ધરાવતા કેનાક દેદ દમરાવા મામાદાર તમ્મ વત્તા હોય નો મેમો ગો દોઢ મની સમાય પાનુ એ સિવિનના પનનો મુખી નોળી પણ મોવા બન્ય અસ્થા સમાને મ બં ઉપર મુખી ની હતી એથી મ મનુ કોર્ન જ મારનુ રહેતું નથી સરમનુ મમ્મ હોર નો ને રક્ત આપણા એમની અથના આમદ માટે છે કારણ કે પનિના માટે માસારનો અર્થ છે નો મરકેન છે તેમ જ પરપરાગત સોમે માટે એમાન વા પનિના અર્થનો આમદ છે. નો પણ મરકેય છે ખરું મ નો આ જ કાગે આ પ્રમ સિતે મૂ રાસો એમ થવાનું મ્હુ કાગ હતું કે બા. સનસોનાની મરાઈમાં દના આ

એના નવ પનુ સાચા છે તેમ જ

રીકાઓ પણ સાચી છે પણ એમ છતાં એ અલ્પદોષને મારણે જે ભવ્ય અને ગૌરવપૂર્ણ ઇતિહાસ સંબંધી છે એ જ મહત્ત્વની વાત છે — એ જ આપણા માટે ગર્વની વાત છે હું તો માનું છું કે ભ્રાન્તના ઇતિહાસમાં આરિચ્છ દેવે સમગ્ર દેશને જિજ્ઞાસનાના કાર્યમાં આપણને નિમિત્ત બનાવના માટે જ કુદરતે ઝોઈ અગમ્ય યોગ નિર્માણ કર્યો હતો જેમ મિત્રે કાગળવા માટે બે કાગળ પાત્ર ૮૮૫ પડે તેમ સમગ્ર દેશને અદ્ભુત ઉપાસના માટે જ આવો યોગ પ્રાપ્ત થયો હતો એટલું કહીને વાચકોને પોતાનો સ્વનત્ર અભિપ્રાય માવતામાં કંઈક સ્ફારો મળે એ માટે એ ભવ્ય કાગળા કેની કેની આસાઓ છોડી પડી હતી એ રવૂ કડુ છે

(૧) ‘માસાહાર’ જેવા અપરાધથી શરૂ અને અન્ય સમાજોમાં થતા ગોત્ર અપરંપરનાનો જે એથી અપનાદ માર્ગનું આશ્રય બાદુ જ શુદ્ધ રાખનામાં આવતું

(નિ ચૂ ગા ૩૪૫-૩૪૭)

(૨) ‘માસ વહોરનાની બાબતમાં સાધુવેશમાં એ લેતું’ કે વેશ છોડીને એની ચર્ચા દરનામાં આવી છે

(નિ ગા ૪૩૬-૪૩૮-૪૪૩-૪૪૭)

આ પ્રશ્ન જ બતાવે છે કે પરપરા વિગત હતી પણ એસાઓને કાગળે પરપરાને ૧૫ લાખવાનો સભર રોઈ કહેવામાં આવ્યું કહો કે, ભાઈઓ! લાગે ગાગ ક્યારેક તમને એવી સ્વા નાનસા બિપતી દેલ તો બને તમને હીન લાગે તેમ કમે પણ એ મુનિવેશ છોડીને કરો મુનિવેશમાં એ ન લો, કાગળ કે એથી પરપરા વગોનાર છે

આમ આ ચર્ચા બતાવે છે કે એસાઓને મુધારના માટે — એમના હિતમાં પ્રવેશ મેળવવા ખૂબ જ ઉત્તરનાપૂર્વક કામ લેવામાં આવ્યું હોવા છતાં પરપરાને પોતાની નિશુદ્ધિ

માટે કેનડી મોટી ચિંતા ગ્રહેતી હતી? બીજી બાબુ
શાસનને સમૃદ્ધ, વ્યાપક અને ગૌરવશાળી બનાવવામા એમનો
ઉપરોગ કરવા માટે કેવી ઉત્કૃષ્ટતા ધીરજ અને સવચ્છતા કામ
લીધુ હશે?

(૩) બાન-વૃદ્ધ-રોગી—રોગમા રિત્તરિત્તર વાપરી શકે પણ તે રસ
લોનુપનાથી નથી પણ કેવળ રોગચાળા માટે જ
(નિ ગા ૩૧૭૦)

(૪) હલ્લે જનની પહોચવા કનાન્ત રિશાભા વિશ્રામ લેવો પડે છે
એ વિશ્રામ અપવા છે ચાન ઉત્સર્ગ ૧ જ તેનો દેનુ પહોચવાનો
છે આ દૃષ્ટિએ વિશ્રામ ગતિને વેગ આપનારી ક્રિયા છે એથી
સાધક તાજે બની નમણા વેગથી દોડી શકે છે તે એ રીતે
વિનબનુ માટુ વાગી નામે છે વ્યવહારની ભાનામા એ અગતિ
પણ નિશ્ચયની ભાનામા ગતિ છે (આચાર્ય સધાસગણિ)

(૫) 'જે સાધક સ્વસ્થ અને સમર્થ છે એના માટે ઉત્સર્ગ
સ્વસ્થાન છે અને અપવા પરસ્થાન છે પણ જે અન્યસ્થ
અને અસમર્થ છે એના માટે અપવાદ અન્યસ્થાન છે
અને ઉત્સર્ગે પરસ્થાન છે અપવા ના મૂળમા સવચ્છ
ભાવના છે જાનાઈ ખોજો નાપા ક વાની હજી છે (બદ્ધ પ
ભાષ્ય પીઠિ ગા ૨૩)

(૬) 'સવચ્છતા પાનન અર્થે મળજી થાય તેમ દેખે તો અપવા
મેલીને પણ જનન બચાવતુ જીવનદને તો ફરી પ્રિયુદ્ધ બની જામની
સાનામા પ્રગતિ સાચી સમયે (આચાર્ય ભદ્રનાથ-એધનિનુ કિત)

જેન ધર્મ સત્ત્વ અહિંસા પાનનનો આચારી ધર્મ હોવા છતાં
પાછળથી મામાદાર અને એને કારણે ચાનેરી ચર્ચાઓ—પ્રતિચર્ચાઓ
એના મૂળ કારણો તથા અપવા પડેના અપવાદો ઉપરાંત એની સજીવતા—
નિજીવતા આધારમંદુરિતતા—રહિતતા અંગેની વિચારણા તેમ જ ...
લોનિ ... તથા મુનિવેશ છોડી દેવાનો પ્રશ્ન એ બધ

જે જે મથો દ્વારા એ દાનનું ચિત્ર રજૂ થાય છે એ મના આજ સમયમાં લખાના દોર્લ એ દાન કેવો ભયંકર આપો દમ્મે એની મહેત્તે દત્તપના થઈ શકે છે અને એને કારણે જ ગુહા દુઃખ દાખળી આવી બની ગરમગે બની થઈ છે

હે ના ૨૫-૩૦ વર્ષમાં માધુ સરથામાં પ્રસિદ્ધ થઈ ગયેલી કેટલીક અધમ વ્યક્તિઓ બૂગ કામો કરી લાગી છૂગી છે એથી પરપરા કંઈ એાછી નથી વગોવાઈ પણ એથી પરપરાની વિશુદ્ધિને આપણે દોસ્ત નહીં હમી રાખીએ ને એરી વ્યક્તિઓ તો સત્યુચમાં પણ પામ્તી જ રહી છે

શ્રી જૈન શ્વેતાનર કો હર સ તરશ્ચી પ્રસિદ્ધ થયેનો શ્રી મોહનનાન દનીચ દસાઈજીન જૈન સાદિત્વનો ઇતિહાસ' પણ આ જ વાતનું સમર્થન કરે છે

૧૩ ઉત્સવ નિરીધ છ આચાર્યમાં સુરોમાં મનિઓના આચારનું નિરુપણ છે તે આચારથી પતિત થનારા માટે આનોચના લઈ પ્રાપ્તિ કરી વિશુદ્ધ થનાનું બતાવ્યું છે (પાનું ૭૬)

મહા નિરીધમાં પણ આનોચના અને પ્રાપ્તિ ૩ સારા-નહીરા સાધુઓના આચાર સમધે એમાં કહેનું છે (પાનું ૭૬)

આમ પતિત અને નહીરા સાધુઓ માટે જે પ્રાપ્તિતની વિધિઓ મૂકી છે એ જ એ વાત સિદ્ધ કરે છે કે પરપરા વિશુદ્ધ જ રાખી છતાં બીજા બાલુ કેરી આધિઓ ભરી દમ્મે ? અને એ આધિ એમાંથી પસાર થતા છતાં એણે અજાગન રહેતા માટે કેનું જાન્ય સત્ત્ર પ્રગટા યુ દશે ?

શ્રી પ્રનુસ બેચરસ પતિ પણ શ્રી તત્ત્વાધિગમ ચૂનની પ્રન્તાનનામાં એ જ વાત જણાવે છે કે —

અમાધારપુ પ્રસંગોમાં અનિચાય મયોગોમાં વારિઅના પાનનની પેલા ખાને છે ની હ ના પ્રાપ્તિતની લાવકાત મુધી વ્યક્તિને ના આપનામાં હર ત લેવામાં આવતી નથી (પાનું ૧૦૦)

પ્ર. ૭ મ અ-આસવાયઃ જૂની બાવાનુ કાચુ આપી મત્સ્ય-આસવાય અર્થ ઉપગત તમે વનસ્પતિપરઃ અર્થનું ઉમેરણ કરી આ વિવાદાત્મક કાયદો જિટ્ટેવાનો સામે પ્રસ્તુત કરો છે પણ જૂના શાસ્ત્રોમા એવી ભાષા વપર્ગઈ જ શા માટે હશે ?

ઉ. ૭ આ પ્રશ્ન સમજવા માટે આપણ પ્રાતિહાસિક કાળ મુધી દૃષ્ટિ વળાવી પડે. આ અંગે આજ મુધીમા જે દર્ષ મેતાનિક સંબોધનો થયા છે એ આવારે આપણે કહી મક્કીએ છીએ કે આદિ માનવજનમંદી દત્તા સુકામા એ પડી ગહનો અરે કાચા માસ-મચ્છરી પર નભનો પાળાથી એક કુદ મ બાધી ગહેવા લાગેલા અગ્નિની ગોલ આ પડીના સમયમા થઈ હોઈ પડી એ સરના-પ્રવૃત્તા શીખ્યો. જુની જુની વાંચિઓ બનાવતા પણ શીખ્યો આથી એની પામે સમ્પદનડોળ વવના લાગેલો હતો પણ એ જગ્યાએ ચિથર થવાથી રોજ રોજ પૂગે નિમ્બર મળતો નહીં તેમજ દર જગુ હવે એને પાનવતુ પગ નહીં એથી હવે એણે વનસ્પતિનું ખોરાકમા ઉમેરણ ગવા માન્યુ પણ એ અંગેના સમ્પદો તો એની પામે ત્યારે હતા જ નહીં જેથી ઉપ-રગ-આમર તથા આ ના સામને કા જે મેળ ખાતી વનસ્પતિ માટે એણે પોતાના મત્સ્ય-આસવાયક સમ્પદો જ ઉપરોચ્ચ કર્યાં અને ત્યારે એનો દેતુ દેવગ મોગઃ સ્વચ્ચવા પૂગે જ હતો.

પરંતુ માનવ વિનિ બાવનાના વિમલ સાથે એનામા એક વિવિધ કુણુનો ઉચ્ચ થયો અને તેથી ભદ્રાબાધ્યનો નવો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થતા એ હવે વનસ્પતિ તરફ મૂખ્યો પણ સમ્પદો તો જૂના જ અર્થાત્ મત્સ્ય-આસવાયક જ મંદી ગયા પણ પાળાથી બનાવે એના તીવ્રતા આવી ત્યારે જોગ્યો થયો હોઈ એણે વનસ્પતિ માટે નવા સમ્પદો ગભા કરવા માન્યા પણ તમ્પે એમ એક સતમા ગભા કરી શકતા નથી કે જ ની સમતા પણ નથી જેથી આ પ્રક્રિયા લાખા સમય મુધી ચાલી પણ ત્યાં મુધી તો જૂના સમ્પદોથી જ કામ લેવાનું હતું આ કા જે શરૂઆતમા સ્પષ્ટતા કરી લેવી જ ની જેમ નામના.

મહાવીર મોખિન શાહણુ સાથેની ચર્ચામાં સ્પષ્ટતા માગી હતી તેમ પ્રાચીન શત્રોમાં મન્ય-માસવાચક શત્રો શા માટે છે એનું મૂળ કારણ આ હતું

દેહરીઃ વાર એમ પણ બનતું કે નરસપતિ માટે શોધાયેના સ્વતંત્ર શત્રો પણ ક્યારેક અથપિવર્તન પામી માસવાચક બની જતા તેમ જ ન્યોખ્યા માસવાચક શા હો પણ ક્યારેક વનસ્પતિરાચક બની એનું રૂપ માગણ કરતા કે એનું મૂળ રોધનું પણ મુશ્કેલ થઈ પડે હા ત શખાનનિ—દૂકલેન વગેરે યુગે યુગે શત્રોના અથો આમ બદલાતા ગ્રહેવાથી ભગવાન મહાવીર પટેનેથી જ શત્રો પર નહીં પણ અર્થ પર જ ભાર મૂક્યો હતો આ કારણે જૈન શત્રોમાં પહેનેથી જ અર્થ પર પણ પર ભાર રેડાનો રચો છે પણ અમલ જતા અર્થપરિવર્તનનો આ દાનિલામ તથા એનું મૂળ મરણ બુનાઈ જવાને કારણે આ પ્રશ્ન ગમન કોમડો બની લાગા રખતથી ચોગાનો રચો કે આનું બીજું પણ કારણ હતું કે સૂએ મન પર જ ભાર મૂકે નો પણ રામશાસ્ત્રના નિબાન તરફ કોઈએ ધ્યાન જ ન આપ્યું

મ ૮ નાખોગા આવેન મ કારણ પાળેનું જે રહમ્ય તમે ઊઠેરી મન્યા હા એથી એ પ્રમગ્ના જ અથો દોડાનો પૂરો સ્વરૂપ છે ખીજી રીતે એ પ્રશ્ન ઊઠેરી સમય તેમ લાગતું પણ નથી આમ હતા આવા પાકો દેવન ગેગાકાન્ત મુનિઓ માટે જ છે એવો કથામ ઉત્પત્તિ ન દોર્ન બિનકુ તમારું એ પ્રમાણુ લખાણ આખી પરપરાને માટે માસાહારના એ મન્યૂત પુગાદર જની નેરો એવો મને લાગે છે

ઉ ૮ ૧૩ પ્રશ્નના ઉત્તરમાં એ એનો વિસ્તારથી જવાબ આપ્યો છે પણ ગેલી રિમેન ચર્ચા કરીએ રેગાકાન્તનો અર્થ જરા વધારે ન્યાયક કરવો પડે માળમ સચકત હોય હૃદયપ્રુટ દોય પણ જે એ દાર કે અકીબતા જગનમ્ દસારેનો હોય તો એ વસ્તુ ન મળતા ૧ જે દમા થાય છે એથી એને રેગાકાન્ત જ કહેવો પડે મરણ

કે સ્ત્રીએ જેન ગિણિત જાની જાય છે, ત્યાં તુલ્યા કરીને છ જન
 મન વ્યથા જાની જાય છે અને એ મદદ વ્યથા ન જાતે તે જન જેમ
 દુઃખ વિના આપણે જાણવાનું નથી તેમ કો નિર્મલ સ્ત્રી જો એક જન
 થાય એ પણ રોગાક્રાન્ત જાતે આપણે રોગાક્રાન્તને મારે જાણવા
 પામે તે એના પુત્રા ત્રી બ્રહ્માદિત્યામી તથા નિર્મલ રેને કાળા

પ્રગટનાને કારણે એ પોતે જ શાસ્ત્રપુત્રોએ બની નહોતે છે, જનો મીઠાંર કાચ બાળતુ જન્મ નહીં તે બરિધ્યતુ જન્મ તે ૨૧૧ જ તે ગુરુઓનો એ મગન કડુણા-ઓત જ્યારે જન્મને સમગતો ત્યારે એ પોતે જ જન્મના ન નાથેના અભિપ્રાયતુ મગ્ન બની શાસ્ત્રપુત્રોએ બની ગેરેને

મગ્ન મન્કારાની પન્કમાથી ઝટ છૂગી રાકાતુ નથી એમાવળીને એને જવો તેવો શાસ્ત્રપુત્રોએ મળી રહે છે તે પત્રી એને સત્તા પણ સમગરી ગમ્તો નથી જ્યાં શાસ્ત્રાચાર નોધી પોતાના મત-નવે વાગળી ઠેરના એ કાગના એવા મનિઓ પર વિજય મેળવી એમને ફરી મન્માગે નાવવા એ દિમાનવને અદર તોળવા જેવું બારે કપડું અને મંદુ કામ હતુ જ્યાં અ પ સમયમા જ એમને એવાઓના હે પા મગ્ન કરી મનાવિજય પ્રાપ્ત કરો હતો એથી નાસનશુદ્ધિના પોરને પાર પા નાર એ મળના અધિરો કેટલા હે ૧૨ જન્ય તેજસ્વી, એહસિપુ ધનવાન અને આ મન્કદાગુ હશે ? ખરેખર એના સીદ-નાન ગુરુઓના પન્કમોને માપનાતુ આપણી પામે એ કોઈ માધન હોત તે જ આપણે એમની મહત્તા બાણી શકત માળી આપેપો નિ ઓ અને નીકાઓના દગાલગ એને પી જઈ પછી બાકુગ હ વમા પ્રવેશ પામવા માટે એ કેટલા નન્ક-સહિષ્ણ જ્યાં હ સ પી અને અનુકૂળ થવાની આનન્દરાળા મન્મા હશે એ નિવાગીએ છીએ ત્યારે ખરેખર માહા જન્મને મોન વિનાય બીજે ગો ઉત્તર આપનાનો હોય ? કારણ કે જે જે માસાહારી કોમોને મેમણે પા ગાથી જૈનતત્ત્વની દીવા નાપેરી મેરી કોમો આગે એ મોડા રોચી જૈન ધર્મ વિધીન બની મળિહોડા જ્યાં પણ ચારે બાજુ પ્રવન તા માસાહારી રાતા મગ્ન વન્કે પણ એ આગે નિગમિતારી મી સટે ૩ ૧ ન સગક જાનિતયા એવિન્સાના મનિયા ભાગાના પૂજ્ય ૪૦ દબર જેટલા લોકો એ બતાવે હ કે એ પવિન પુરોએ પોતાની પરપરા દ્વારા એમનામા મ્મુ ઠીકુ સરમા મજાર કયુ હશે ? અને એમા જ એમની મત્તા બન્કતાનો દ્યોન થાય છે

પણ હું મની યાન કે કે 'માસાતા' શબ્દથી આપણે એટલા બધા બ કેના છીએ કે પૂર્વે સામે પવિત્ર કરુણાનું મતો લતા પરપગ પણ વિશુદ્ધ હતી એ જાણ્યા જા જોમો પેટ લાગ્યા માટે ધૂસા મોડાએને પણ મૂળી નાખ્યા એમનું જ નહીં ભાગ્યીય મનુષ્યના હિથાન માટે એમની ધારા જ મમ લેવા એમનું એનું ત્રિસિદ્ધ થત પણ કમું કે જોના પ્રતાપે જ આજે આપણે ઉજાળા ડીમે અને વિશિષ્ટ ગૌરવી વિનુવિન મન્યા ડીમે જા નથી આપણને એ શુરુઓનાં ભવ્યતા દેખાતી કે નથી એમની ઉલ્લાસ કે કરુણા સમજાતી પગલેના એક મામાહા શબ્દને કાગળે જોમ સારીને અપ્રતિયુ એટલા ૧૧, મરી મમએ જાએ તમ આપણે 'ભય' 'ભય' કોળીમો પાગી ગીએ જાએ એનાથી આપણી મરજી કરુણ લાગારી હો' એથી ભય ૧૧મા કોળીએ અપના સેઓ દોર તોય શુ ? મારજ કે ધેર આપણ મોળે જાન-લન-ચાગ્રિ સાધના કે આચારનું પાનન ચાગ્રિ કાળાય છે જો એ ચારિત્રના કાગ્રે જાન-લનની દાનિ થતી હોય તો તે ચાગ્રિ ચારિત્ર નથી રહેતું જેથી આચાર ૧૧વો પર તેમ જ મોલનું સાધન નેહ છે અને નેહનું સાધન આદાર છે મોલ આદારના અભાવે પૂર્વ સરકાગેને કારણે સારીર સ્વાસ્થ્ય ન જળવાય અને તેથી જાન-લનની દાનિ થતી હોય તો આદારમા અપવા નેવીને પણ દેહ ટકાવવો એવો પ્રશ્ન નિરીક્ષમા જ પૂજામા આવ્યો છે

૩. હ તમે આચારાગના બે ભાગ પાડી પડેને ભાગ ગણુનર મુધમાસ્વામીની ગ્યના છે ને જીને ભાગ સ્થિરોની રચના છે એમ કહ્યું છે જે તમારી કેવળ ૨ પના જ છે અને તેથી તમે તારવેના અર્થો પણ તમારી ૨ પનાના જ છે બાકી આચારાગ તો એક સ્વભાગ અથ છે

પિયાગેનો મમદ છે, જ્યારે બીજાને વ્યવસ્થિત મુદ્દાઓનો છે એટલે બીજાની બાબત અને ગચ્છના પદ્ધતિ જુદી પડે છે

(૨) ૧ લા રકઘમા ૮ મા અધ્યયનમા જે આચારાનુ નિરૂપણ છે એનું જ લાખ્ય ૨ જા રકઘમા ૧૦ થી ૨૨ સુધી અધ્યયનોમા થયું છે જેથી બીજાને બાબત પાળાની ગચ્છના છે એ મિદ્ધ થાય છે

(૩) પ્રથમ અધ્યયન ૭ મું મહાપરિણામ અધ્યયન રિચેડે મધુ છે જ્યાં તેમાથી સંપીકક તરીકે પ્રખ્યાત ૭ અધ્યયન તેના વધારા જે ખચીતે બીજા રકઘમા બીજા મુનિમારે લખાયા છે એમ ને એની દીકરામા જ કહ્યું છે એ જ એનો પુરાવો છે કે બીજા મુનિમારે એ પાળાનું ઉમેરણ છે

(૪) અનાથી પણ અપદ્ધ પુરાવો શ્રી ભક્ત્યાદુલ્લામી પોતે સ્વેચ્છ આચારાનુ નિરૂપિતમા માયા ૧૧ દ્વારા જુનામો આપે છે કે 'શ્રી આચારાનુ કેવળ પ્રથમ અધ્યયન ૮ અધ્યયન સુધી જ ૧૮૦ જાનાં બીજા મુનિમારે એ સ્થાનિર મુનિઓની ગચ્છના છે જે આચારાનુના વધારાપદ છે એટલે ૧૧ આમા બીજા કોઈ સકાને સ્થાન જ રહેતું નથી

પ્ર ૧૦ નમરે આ પ્રવ હવ કરાની એમ ધૂન લાગી છે પણ તમારું પ્રસ્તાવ જનક માસાદારના પ્રચારનું જ એમ સાધન બની જરો અને સતકારને પણ એના પ્રચારમા ટેકો મળશે પણ આજે તમે એમ તાનમા ઠો એટલે મારી વાત આજે નહીં સમજાય

ઉ ૧૦ પૂર્વમાળના સુનિ મહર્ષિઓ, ઇશ્વરના અવતાર ગણાતા પુરુષો આજના કેટલાક પ્રિયપ્રમિદ્ધ સતો તેમ જ અહિં સા-કરુણાના અવતાર બાજાન જુદ જેવા મહામાનવો માસાદાર કરતા આવા સપદ્ધ અને જોર ૧૨ લખના છતાં નથી માસાદારીઓએ કે નથી સરકારે એમનો આધાર શોધ્યો તો પછી ભારતની જુદે જ ની અતિજ પ વળી ધરાવના અને કેટલાક ભાગોમા તો જે

તુકડા ન આવે બાપી ગુરુઓ નો આ કે તે પણ અપ્રુ અથ જ આવે
એ દૂધ—કીની નીતિ ન અપાવે

ઉ ૧૨ જના માણસ ! જો આવા અપ્રુ પુગરા અને
ઐતિહાસિક આધારો દોત તો તો આ પ્રશ્ન જ ક્યાથી ઉત્પત્ત ?
અને એ કારણે એકડો વાથી આપણે મજાતા રવા છીએ અને
નિદા—આપેપો મન કરતા રવા છીએ એવી પી । પગ રા મા
ભોગવતા રોત ।

આમ જા જેમ હામા દોગરેના રિતો—જો મમમાથી મને ન
હથિયારો વાસજો આપત્યના લગ્નારોપો, જમીનના થરો તથા
લોડથી મને ની અન્ય ચીજો ઉપરથી જેમ નિપામકારો આ માન
યુગથી ઇતિહાસનુ સજ ન મરી ગયા છે તેમ આ ઇતિહાસ પણ એ
વેરાયેના આનામે પર રવારેનો છે પા એથી એ રોખય નીના તુકડા
તો નથી જ અને પણ આવારા તો છે જ ફક્ત એને યથાગોચર
રૂપે ગોપની એમાથી રહ્ય ગોપવાની ખૂલીનો જ આ મરાન છે
જેમ કારણો ઉપરથી મયનુ અનુમાન મ પી સમાય છે તેમ મય
ઉપરથી કારણો પણ ગોપી રકાર ,

બાકી હુઓની રાત મીએ તો—જે આપણને માથી માતા
બનવાનુ સહસ્રાય માપતુ દોત તો જ એમની હ રમાનના સમજ
શક્ત કે એમણે આમ કેમ કયું ને આમ કેમ ન કયું ? કાગલ કે
એમને તો ગમે તે રીતે માનસશાસ્ત્રના પ્રયોગ દ્વારા એવાએના હાથે
જીતી એમને મૂળ માગ પર લાવના દતા આ કારણો એમની હાથ—
લાવના સમજની એ ત ની પલુ દેવાની સજનો સરાન બને
[] અને હિ—અથ = પદ્ધતિના આધારનો મરાન પૂઝવો એ તો જૈન
ધર્મ વિની એ બાનતની અજ્ઞાનતા જ સુચવે છે જૈન ધર્મે કયુ
છે કે જેમાથી એક અર્થ નીકળે તે માણ, એકથી વધુ અર્થ નીકળે
તે વિમાણ અને યથાતથ અર્થ નીકળે તે વાતિક કહેવાય છે બહા
જ એ હા હા—મરારોનાગા દવો, મનુષ્યો અને રાક્ષસોને એક

માત્ર દ નો જ ઉપેક્ષા આપ્યો હતો પણ અર્થ જુદા હતા ગીતાએ પણ ચોક્કસ સમ્યે દ્વારા લિન્ન લિન્ન વર્ણુ—સસ્મરવાગાને જુગ જુગ અરો આપ્યા છે જેન કયાનમ્મા પણ ત્રણ જુદી જુદી માગણી કરનારી વ્યક્તિઓને સરાનત્વ દ્વારા કંઈ નથી બાલ નથી તેમ જ સરોન પશુ નથી એવો અનેક અર્થાત્મક જવાબ દેવામા આવ્યો છે એટલે આ પદ્ધતિ એ કંઈ કોરી ક પના નથી નિશીથ ગાથા પરડા તે સ્પષ્ટપણે જણાવે છે કે કયા સૂત્રને ઉત્સર્ગ, કયાને અપનાદ અને કયાને તદુભય માનના એ માટે વિનિય સૂત્રોની વિચારણા કરીને જ અર્થ કરવો કેટલી વાર એમ પણ બને છે કે એમ મહાન પુરુષના વાક્યમાથી બનતાસૂત્રની અર્થો તાત્પર્યને પણ લોકો દ્વિઅર્થક પદ્ધતિને જન્મ આપે છે બાકી શુરુઓનો દેતુ દ્વય- હીની નીતિ રાખી બને બાલુ દોનડી જળવનાનો નરોનો પણ સાધકોની યોગ્યતા પ્રમાણે અર્થ આપી એમને વિશ્વાસ મારો આવવાને દનો અને ઢેલ્યે મુ તો બને બાજુના અર્થો મરનારા આવ્યાર્થો કેઈ સામાન્ય પુરુષો નહોતા પણ સમર્થ પૂર્વાચાર્યો હતા પણ આચાર્યમના દ્વિઅર્થક પાઠો શા માટે ક્યારે અને મ્યા સત્તેગેમા આવ્યા હતા એનો બે જૂનારાથી એક અચાર્યે એક અર્થ આપ્યો બીજાએ બીજો ત્તા બનેએ એક બીજાના દષ્ટિમિહુનો સ્વીકાર તો કયો જ છે એ જ એની પ્રત્ય સામિતી છે કે આ પાઠો દ્વિઅર્થક હતા બાકી તો કોઈનો પણ આશય ખેલુ કહેવાનો કે નિરાધાર અર્થ આપવાનો નહોતો તેમ જ આવા પાઠો રચવાનો હેતુ પણ અપ સમય અનુકૂળ બનીને ફસાવેનાઓને સુધારવાનો જ હતો

અ ૧૨ તમે હીરાનાન દુગળુ ‘ભગવાન મહાવીર અને માસાદાર પરિહાર’ તથા મુનિશ્રી કલ્યાણવિજયજીનુ ‘માનવ ભોજન્ય મીમાસા’ વાચી જાઓ એમા હરેક સમસ્પદ પાઠોના અર્થો વનસ્પતિ જ છે એતુ સિદ્ધ કરવામા આવ્યું છે જ્યારે તમે દીક્ષિતો સાથે માસાદારની વાત બીજી કરી તમારા પુસ્તકને ભય કરમા લય કર બનાવી દીધું છે

એથી જૈન સમાજ તમારી વાતથી મૂજબ છે

■ ૧૨ ૧૦૮૨ પેગી ખોલી નક્કર બન્યા કાગે એ જોઈને પ્રથમ તો મુનરી છૂટે જ પલુ સાગા વખતનુ પાગી ગરેનુ ગૂમઃ કાપી રગળ બહાર કાગી નાખસામા આવે છે ત્યાર છટી ઠેરી દાઘ નાખી નિરાત અનુભવે છે ? ૧ પછી તો એ જૂની પી ને જ જૂની જાય છે તેમ ૨૦૦૦ વર્ષથી મૂઝવતી ગદની રિચાર પમ્પની ગાઠો ઠંભા થરથરાગી અનુભવાય એ સ્વાભાવિક છે પણ આમમનો પહેલો જુવાળો જિતરી ગયા બાદ નિર્માણ ચયેતા ભવ્ય કતિદામને કારણે ત્યારે સમાજમા ગૌરવનરી અસ્થિતિ પ્રગ્ થશે ત્યારે એ મુનરીને બ ને પછી ગૌરવ જ અનુભવશે

બાગી વનસ્પતિ અર્થે ચીપકી ત્વી ગૂમમાને પપાળવાથી હાં મવાનુ નથી બને પછી ૧૦૦૦ દુગ સાદગ કે ૧૦૦૦ મુનિશ્રી એ ૧ પપાળ્યા કરે માસ વગેરવાની બામનમા મુનિવેશ ઊત્તારસાની વાત તેમ જ એ બામતમા અપવા માર્ગનુ બાતબત મુક્ત રાખવાની રાત હરિશ્ચંદ્ર ગણિતો પ્રમ અને ડુરુતો ઉત્તર નર રિગર્જ એ ધડીએ ધડીએ । વાપરવાની બાબાદુસ્તામીની આગા તેમ જ આચારાગની નીકામા મોંઠાદિ રાવ પરિહરણ વર્ગ વોરે પાકોતો વનસ્પતિ અર્થે ઠેરી રીતે ચોજી રામય ? સિવાય કે આપણી દારી ન કરાવરી દોય તો એને માનુ પૂરતક લાકઠ નથી પલુ વિચાર પમ્પને કારણે પોપાયેરી ગાઠ અને એ મરણ થરાનુ અહ ' જ બન કર છે

■ ૧૩ આપણા હાનના સમય આચારો પલુ દેશના કે મેક્સમુતર લમન જોડાળી તથા ૧ શુદ્ધિય જેવા પરેસા પડિતોને વ વનસ્પતિ અર્થે ગો જિતરાની રામ્મા નથી ત્યા તમારુ શુ ગવ ? એથી કલાગ તમે જે છે એથી ચે વધુ ગૂચરાગે જિનો કવેતો

■ ૧૩ ગૂચવાડો થરાનો કોઈ નવો ભવ તો નથી જ, કારણ કે એ તો વાચ્યો જ આવે છે એને જે કોઈના પ્રવત્ત રીક હશે

તો એ ગૂચરાડો મળ્યામા જ ઉપયોગી થશે જાગી જે વત મોટા પુરોતે પણ નથી સૂઝી એ ક્યારેક નાના માણને પગ સૂઝી આવે છે એમ નથી બનતું ? એથી પતિને મો લીનગરવામા રાનતા આચર્યો નિઃશ્વર મ્યા દોષ એથી સંતોષનના હાર દર્શ બધ ન થઈ શકે અનન્ય એ આચાર્યો સમર્થ હતા પણ મગ પાકો નથી ત્યા તુષી સમર્થ પુરો પળ નિરંજન જાય છે અને ઠાગ પાકે છે ત્યારે એ જાગમ્યા પણ સમસ્ત હન થઈ જાય છે

પ્ર ૧૪ તમે જે સ્વસ્થ પ્રગમ્યુ છે એ બગાજ છે પણ વસ્તુ સ્વસ્થ દેવા છતાં દેવીક વાર પ્રજના રિતને નગર સમક્ષ ગખીને સ્વસ્થને પગ સુપ્ત રાખતું પડે છે પાઠિસ્તાન આજે આપણી સામે કુદ્દે નશુ છે ત્યારે સગમને પગ દેવીને વાતો સુપ્ત જ ગખી પડે છે

ઉ ૧૪ ટોઈ પા પ્રત એજા ઉપર દોષ છે ત્યારે કાચ એમ કરતું પડે દા ત આપણા પો માગી જાનનાનિ થઈ દોષ આપણે પાગ દહ્યા દેઈ અત્યાર પ્રજની નૈતિક નિમન મતી રાખવા એમ મનુ જ પડે તમ જ આપમા વ્યુદ્ધ જાગી દુરમન જોર ન પડે એ પણ રિયાજાનુ તોર છે પણ એ પ્રત જ વારે બૃતમાળનો રિત બોલે ત્યારે આપા દિમન દમતી રાખી જુસ્મા પે । મરા માટે— મન્યમન્ય ત્યારે સુપ્ત રાખનારા મે જ નેના મો માટે આપમને માન અો ગા વ પે । થાન છ તે જ પ્રમાણે એ મગમા માસાદારનો પ્રસ પગ મૂક જ સુપ્ત રાખવામા આરનો પગ આજે દરે એ સુપ્ત રાખનાના મરી જ જરૂર નથી આજે તો એમના એ ધમ વ્યૂદ પ્રગમ્યાથી એ પૂત્ય પુરોતે એ કેરી કોઈ સુદિથી મમ લીધતું એ જાણીએ છીએ ત્યાર તો નિરો એમના પ્રત્યેનો આપણો આલ્સ લાલ દખર ગણો વધી જાય છે દાણ કે ટોમ્યુદમા ક્યારેક આપણે એમની જ દુપાથી એ બસ કોમળો બેગને સનિસનામત રીને અો ઉન્નત મનુદે બાગ આવી શકે છીએ

પ્ર. ૧૫ તમારો જેતુ શુભ હશે પણ કેળવીક વાતો ન ત ગૌતમે ભગવાનને પૂછે તો કાપસિદ્ધિના કાર્યકાળ્યનો પ્રશ્ન જાતા સામે મૂકી જ ન શકાય એથી શાસનની પ્રતિગતને ખાતર બહુ કે તમે માગો તે રકમ તમને આપી હો પણ આ નિમિષ ન ધ્યાનના એને પાણીમા જ પધરાવી દો તમારામા સક્રિયો છે તો એનું પ્રમાણમૃત ધર્મસાહિત્ય પેલ કરો કે જે સર્વત્ર આરમ્ભ પામે

હો ૧૫ શ્રીમાન ! આપના મારા પ્રત્નેના સદ્ભાવની ક ર કડુ છુ, પણ એથી ધનને ખાતર ધન વેચ્યા નથી છ-છતો જેટલી આપના મા શાસન પ્રતિગતની ચિતા છે એથી અનેકમણી મને મારા મહાવીરના શાસનનું ઝોગ રો એની ચિતા-કાળજી છે અને તેથી જ હુ ૬૫ વર્ષની ઉંમરે અધમિમાગ હોવા જતા હો-મે ૪૪થી ગામેગામ ભટકી રહ્યો છુ આમ જતા મારે નમતાપૂર્વક મહેનુ પડે છે કે આપને તથા આપના જેવી માન્યતા ધરાવનારાઓને આવી રીઠી સાગી નાત કેમ ગમે જિનગી નથી કે જ્યારે મે તો શાસ્ત્ર પર પ્રહાર કરનારાઓને ધનતો જવામ નાળા શાસનના ગોરનું રક્ષણ ક્યુ છે ત્યારે તમે જ માગે રિગેન મે છે છો ? થા રાખ-મે કે આજે તો જૈનોના છોકરા છા-મ-છી તરફ વળવા લાગ્યા છે, ખતા એ ગુપ્તતા મેવે છે પણ જ્યારે સમય બન્યો તો-સખ્યા એમની ૪૪વા લાગરી અને છેલ્લો-આગમ પાઠો સરજન સુખ બનવા લાગ્યા હોઈ એવા પાઠો એમના હાથમા આવી પ રો અને ત્યારે શરમ ઠોડી પોતાના આચારના સમર્થન માટે એ જ પાઠોનો આધાર આપણી સામે રજૂ કરશે ત્યારે બાધાની જેમ જિભા રવા સિવાય આપણી પામે ખીજે કોઈ ઉપાય હશે ખરો ? એથી જ્યારે પામ વો' કે દશ વો' માસાહારનો પ્રશ્ન તો ફરી બેઠાનો જ છે આજે જે રીતે મહાત્મા ગાંધીજીની અદ્વિસમ ગણાતી સરમર ગાન-એ સાદિ પશુઓની કૂર કતન માટે જગી કતનખાના બિજા કરી રહી છે મસ્ત્રોદ્યોગને નામે લાખો કરોડો માનવાઓનો વેપાર કરી રહી છે અને હરિયામણ

રજાને બદાને રિગાવી રિગાવીને માગ્યા માટે વાગ દેખાં-મર્યાની નિમામ કરી ગી છે એવું જ નહીં, બાગની જગતના મારાદાર તરફ વાળનાનો પમ પ્રચાર કરી ગી છે ત્યારે ઈશ્વરનો મનુષ્ય જે સાચો રજો તો એ નિલોત્તમ મૂક પ્રાણીઓની દાય એક વિશ્વ આપણને જ ભગમ્મી જરો પણ ત્યાં સુધી તો જિનજર દિન એ દિસાનુ તાગ વધતું જ રહેવાનું છે અને એને પરિણામે ખાનપાનની ચીજો દ્વાગ બટ મરવાના અને નરી પેઠીઓને લગચાલવાના પ્રસતો વેગ પમ રોજ ત્યારે માગે જવામ આપણને ગિયર રાખી શકતો એવું જ નહીં, બરિચના નિઘાધીઓને જ્યાં જતું લગે ત્યાં જરો પમ એ શાસ્ત્ર પાડેનો આધાર તો મેળવી સમજે જ નહીં મરજુ કે આ દૃષ્ટિએ જ માશપાઠોનું ખરું રદમ્ય પ્રગટ કરી ખૂરા આ મોં માગેા દોષ આધાર જ મે રહેસા દોષો નથી બાકી એમા ભયે કઈ ગુપ્ત નખશુ તો એ ગુપ્તતા જ એક દિનસ ભયકર હથિયાર બની આપણી માગે જ નપરાગે, આપણને જ ખાઈ જરો

મ ૧૬ જે પ્રજને હરિભદ્ર કે હેમચંદ્રાચાર્ય જેના સમય પુરુષા પમ રૂપમાં નથી કેવળ સીસા સાત અર્થે આપીને જ એ આગમ ચાલ્યા છે અને પત્રીના પૂજાચાર્યો પમ ચૂપ જ્યાં છે ત્યાં તમે દોષ કે આ મારાગર પાર કરના નીકળ્યા છે? તમે શુ એમનાથી પણ મોટા છે? જાની છે?

દ ૧૬ આપણે તો એમની પામે મ્શુ જ માન નથી પણ આપણે એમની માન પર બેઠના દોષ આપણી દૃષ્ટિ થોડાં વધુ લામી પગેની તમે છે મરજુ કે એમના દ્વારા જ આપણને એમનો ૨૦૦૦ નાનો અનુભવ પ્રાપ્ત થયો છે આ કારણે આપણી સજમા એ મહાપુરોનો જ વાલો દોષ એમની કૃપાથી જ આપણે કઈક વિચારી શકીએ છીએ બાકી આપણે તો કઈ જ નથી એવું ખરું કે આજની વૈજ્ઞાનિક તોષાએ આપણને એમા પૂરો સાથ આપી મારામ કરી છે એ ભગમ્મી

પ્ર ૧૭ નથી તમારો પ્રજ્ઞ સુધારકને ગમતો કે નથી જૂનનાણી-
ઓને ગમતો ઉપરથી તમે આટ આટલા અપમાનો તિરસ્કારો અને
વિરોધો મહન કરીને પણ સાધુઓની ખુશામતમાં પડ્યા છો
ને તેમની પામે બીજા આગતા ક્યા કરો છો એ તમારા જેવા સુવાગ -
ક્રાંતિમાર્ગને શોખલુ નથી નથી પશુમા કે પછીમા એવી
તમારી કાનડિયા જે-રી દશા જોઈ સ્વચ્છતાની લાગણીથી જણાવુ
છું કે એના મગ્ના તો આ વપ જ છોડો તો સુ ખોદુ કે ?

ઉ ૧૭ મારી પરિસ્થિતિનું આપે દોગુ ચિત્તલુ યથાનિધ્ય
જ છે જ્યાં મ્નેદ્દુર્લભે આપે-રી તિખામણ પાડવા લાયાજ છું,
કારણ કે મારા મદદારીર અને એના સાસન પ્રત્યેની ગૌરવ અભિમા
જ મને એમ કળ્યા માટે ધક્કારી રહી છે ત્યાં લુ સુ કરી નક ?
જતા વિચારોમા તો લુ સુધારક કે ક્રાંતિમાર મળ્યો નહીં ને એને
કારણે તો આ પુત્તક અંગે પ્રજ્ઞ સા વચનો સાબળવા જતાય વિચાર-
એ ને મારો સાધ્ય ન મગ્નાની સાથે સાક વાનો મોતમોત સાબળવી
પડી છે કેનાકે લય કર અપમાનો કરી રાગ પણ ખૂન ઠારી છે
દોષ-એ વર્તની રખડપટ્ટી પછી પણ પૂગતી સાધ્ય મેગરવામા લુ
વિદ્યા મોલ છું અને ઉપરથી પ્રવાસખર્ચના જોગવા ધનરી ગયા
છું એવું કારણ પગ આ જ કે પણ મને એનો દરખ શોખ નથી
કારણ કે નવો મીનો પાડનાર હરેક કાય કરતે બી સાનાનું જ દોષ છે
એમા કઈ લુ નથી જગતમા સહ એમ જ જનતુ આ લુ છે
આમ જ્યાં મદદારીર પ્રત્યેની ગાં ભક્તિમા એ મગ્ના અપમાનો-
તિરસ્કારો કે વિરોધો ઓગાળી ાખવાની અમમ સમિતિ ભરેલી છે ને
તેથી જ લુ કઈ રહી શક્યો છું

આમ જ્યાં મારે કોનું ન્દેઈએ કે આજના મુનિ-આચાર્યો
પ્રત્યે આપણે જે અભિપ્રાયો બાધી લીધા છે એરે વળગી રહેવા જેવી
પરિસ્થિતિ હવે ઠીક ઠીક અંગે જ-નાવા લાગી છે જો કે એમની
સામે એ પરિસ્થિતિ છે મો થરેના નવા અનુભવ પ્રમાણે લુ જોઈ

દાખો ધુ કે મુનિ-આચાર્યોની અપેક્ષાએ ઘાવકોનો જ એક વર્ગ નિર્ગો
રિચ્છુન બની રહ્યો છે એ કાગળે નથી એ એમાંથી જતલી છૂતી
સકે તેમ કે નથી એમાં પરિવનન સારી સકે તેમ આમ જાણુએ
એ દવે સમજવા લાગ્યો છે પરિવનન પણ દુઃખ છે એ કે દુઃખીક
હીક જામ જૂના ખ્યાલો ધરાવે છે એમ જાણે જામ જિએ ચાલા
હોય છે એમનાથી એ આપણે જામચુ તો સુ ધમે ? મુદાગમે એ જિન
બની આગમ દો ના રહે ? જૂનવાળી કહેવાનાઓ જામની જેમ લા
જ પત્રા રજ એથી સમાજનુ કર્મ એવ થઈ શકે ખરું ? તો એથી
સમાજ સજે ? નીરી શ્રીને પણ એમને સાથે બેઠાનો પ્રયત્ન
દુઃખો યોગ્ય નથી ? એ રિતો આગતિને જાવસ્થાનુ કાગળે મુ
છ બને એમ જાણ પણ એ કર્મ મૂકે રિતો તો નથી જ ને !

જામી ખુલામના આમેષ અગે તો માટે મહેનુ ન જેઈએ
જા દુઃખ પડે છે કે પ્રસિદ્ધ એવા મનિ-આચાર્ય સામેથી એમ -
મેને બા કરતા કશું જ મળ્યું નથી કે ? કહે તો સત્યા પાછી પણ
એથી સીધી , જા અનેક મુનિ-આચાર્ય સાથે બવારેતા રોડ
જાવને એથી મો જ વાધો નથી આજ્ઞા કારણ કે એ દેવાની
જામજીનો અવાન છે કેવળ ધન પર એ પ્રનિર્મિત નથી

પ્ર ૧૮ આ રિવાજુ ની અધ્યયન ચિંતન મંત્રી નીરજા-
પૂર્વક કશું પણ ન જોખવતા સ્પષ્ટ રદઅ પ્રમદ કમ્પાની જે નનિક
દિ મત તમે બતાવી છે એથી સત્જ્ઞાનના પ્રવરણો વાળી એમ લાગે
કે તમારું સમોધન સરૂત-પ્રાકૃતના અનુવાલિ બની મદ્ય આગમ
સાદિય ભાગમાં મધાન પામતા જેનું મૌનિક મળાય તો કર્મ નવાઈ
નહી, પણ ત્યાર બા પદપગમ લોકો ખુગ કરતા તેમ જ પગિનાને
ચૂપ કરતા સાધ્યેનું એ નવું તત્ત જિનું કરી તમે તમારી મૌનિકતા
પર જ પાછી ફેરવી દીધું છે એથી એ જેનું મુનિઓ પણ એક વાર
માસાદાર મના હતા તેના સ્પષ્ટ આધારોથી પુસ્તક થેરી વાન
લખવા તમે આવી જેમ જે નીરજા બતાવી હોય તો તમારું

પુસ્તક બારે મૌનિક બની જાત પણ સરોધન મગી તમે પણ છેવટે એક પક્ષના વકીલ જ બની રહ્યા છો ત્યાં પતિ તમારી વાતો કેવી રીતે માન્ય કરશે ?

ઉ ૧૮ કોઈની ખુશામત કરી માન્ય કરાવ્યા કે કોઈને ચૂપ કરા માં છસદો સેન્યો જ નથી પણ મોજે કઈ સમગ્રપુછ એ જ મે લખ્યું છે બામો પરપરાગત લોકોને ખુશ કરવાનાં જો મે ઇગો મખો હોત તો આ નિરુધ અજે મોજે દસમા કડવા અનુભવો થયા છે એ ન સાત અને એને સ્થાને મો આવમાર જ મગત આથી કહેતુ પડે છે કે જો જ્ઞાન વિતે આ પ્રશ્ન ફરી વિચારવા મા આવશે તો માડુ કહેતુ હોટે મધાર્થ જ લાગને એવો મારો વિશ્વાસ છે

(૧) એ બીજા કાગને અજે ધણા મનિ-આચાર્યોએ અનશન આવરી પ્રાણત્યાગ મ્યો દતો ધણા મગાન-પૂર્વના દેશોમા નિહાર કરી ગયા હતા અને જો ત્યાં રહ્યા હતા એ પણ બનિ નની તૈયારી સાથે જ દડી શકના હતા આવી બરખર આપતિઓમાથી કેમ હેમ ખેમ પાગ ઠરી લગાય એ જ એક માત્ર એમની ચિતાનો વિલય હતો અને તેથી એ પરપરાગત મુનિ-આચાર્યો પણ મોતાની ધમસ્થિરતા માટે સતત જાગરક રહેતુ પડતુ હતુ ત્યાં બીજા વાતાવરણમાથી આવેના નરસાધકોની ધર્મચિરતા માટે કેવી રીતે નિરાકતા લાગે ? અને મેરી નિરાકતા ન લાગે ત્યાં સુધી ગુરુઓ એમને કેવી રીતે વડી દીક્ષા આપે ? આમ ધમચિરતા પ્રાપ્ત કરવાનુ સારે વાતાવરણ જ અનુકૂળ ન હોઈ એવી પરિસ્થિતિ નિર્માલ થાય અને ફરી એવી ધર્મચિરતા પ્રાપ્ત થાય ત્યાં સુધી એ નવીક્ષિતો સાધકો જ રહ્યા હતા આ અજે નીચેના પ્રશ્નો વિચારીએ

(૧) શરઆતમા કેવળીઓ-ત્રૂતચેવળીઓમા મુગ હોઈ દીક્ષા સાથે જ મા ૧૩ દિવસ બાદ વડી દીક્ષા આપવામા આવતી

- (૨) આત્મા જેમ જેમ નવગર્ભો આપતી મર્ત તેમ તેમ એ
માટે કબાવવો પડે છે અને ૧૩ વારના બન કર દુષ્કાળને
હાથે તો એ માટે વર્ષા મુખી વાળા ચાલ્યો હતો
- (૩) મરણ કે એનો જેનું અસ્થિ ધન સ્થિતિ પ્રાપ્ત થાય ત્યાં સુધી
ગદ લેવાનો હતો
- (૪) પાંચામ એથી એ આપતું કે ધન સ્થિતિ પ્રાપ્ત થવાને મરણો
પાંચામી દીક્ષિત થોના કપારે જેવા વગી દીક્ષા પામી સમ્મા
અને પહેલા આવેલા પાળા પગ રતી જતા
- (૫) આથી કમને હા જે દોષને અસતો ન થાય એ માટે પશુ
એવો નિયમ જરૂરી હતો કે જે ધન સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી શકે એ
વર્ષા પશુ વગી દીક્ષા પામી શકે
- (૬) એથી જ્યાં મુની અનુકૂળ વાતાવરણને કારણે ૧૩ દિવસનો
નિયમ પ્રવચનમાં લીધો હતો ત્યાં મુખી કમને કારણે બન્ને
વિમાન સરખા જ મદત્ત ૧૩ કારણે દીક્ષા અને વગી દીક્ષા
પશ્ચે સરખા જ આતર મહેતુ
- (૭) પાંચ પરિસ્થિતિ બે મર્ત મર્ત ચાર ધન સ્થિતિ પ્રાપ્ત થી સરખા પૂરી
કરવા માટે દીક્ષાને બદલે વગી દીક્ષાનું મદત્ત વધી મધુ અને તેથી
વગી દીક્ષા બા જ દીક્ષાપર્યાય મળવાનું શક થયું ઉપસ્થા
પનાન પ્રારમ્ભ લીક્ષા પચાસ ગાના વગી ગીમા પગી જ દીક્ષાપર્યાય
ભૂરામા આવે છે—(૬ પચસ—ગીમા)
- (૮) આમ વગી દીક્ષાનું વગી ગરેતુ મદત્ત જ જણાવે છે કે ત્યાં
મુખી નવદીક્ષિતો સાધ્યો જ રચા હતા
- (૯) વળી એ પશુ ખ્યાત્યા લેવાની જરૂર છે કે એવ
અતિ મોટો ભાગ પાળાથી મિશ્રિત બની મૂળ પર
ગોલ હોવા માના કે નાક સધમ
પરે હતા એવાઓને

તરીકે ઓળખાતી એ બધા જ સાધકોને અનુસરીને નિશીથ ગાથા ૪૬૦૨ ચૂ દ્વારા ખુ શાસ્ત્રમરો તરફથી કહેવામાં આ પુછ કે એમનામાં કેકા મુનિવેશ હતો ચારિત્ર્ય જેનું કઈ પણ નહોતું આ પણ એ પ્રમળ પ્રમાણ છે કે એના સાધકો વિશુદ્ધ થયા પહેલાં મુનિ ગણાતા જ નહોતા

(૧૦) આ અંગે પરિશિષ્ટમાં આવેલા કેટલાક પ્રશ્નોને તેના ઉત્તરો-ખાસ કરી અપરા માર્ગનું આનન્ન ગુપ્ત રાખવાની વાત, મુનિવેશ બંધવાની વાત હરિશ્ચન્દ્ર ગણિવરનો પ્રશ્ન તથા ભદ્રનાદકૃત ઓષ નિયુક્તિની અપનાવિ છૂટ વગેરે પ્રશ્નો સાત ચિત્ર નિચારનામાં આનશે તો મારી વાત સમજાવે કે સાધકોના વર્ગ એ મે જાનું કરેનું તૂત નથી પણ ધન ધન ધન છે

(૧૧) આમ પ પરા વિશુદ્ધ રંગે હોવા બાબતે વ્યક્તિગત રીતે કોઈ મુનિ-આચાર્ય નહી જ રસાવા હોય એનું તો મે કહ્યું જ નથી એવી નમનાઈ તો સત્તુગમાં પણ આનતી હોય છે પણ એ એ વ્યક્તિગત પ્રશ્ન ૭ પરપરાને એથી એની સાથે કઈ જ લેવાનું નથી

આ પ્રશ્ને મારા સંબોધનમાં મો જે કઈ જણાયું છે એ જ મે અંગે પ્રગટ કહ્યું છે બાબતે પરપરાગત લોકો કે પતિને કોઈ કોઈ વાતો મે બિનર કે ન બિનર એ એક જ વાત છે બાકી નિચાર-બેદ તો જગતમાં આનવાનો જ આમ છતાં થોડા ધર્મા પણ મારું દષ્ટિમિદુ સમજી શકશે તો થ તુ મારો પ્રવત્ત સફળ થશે માનીશ

પ્ર ૧૯ તમે જાત્યારણ તથા દશરેમત્રિક પરની પૂરાચારોની ટીકાઓ કરી રાખી જરો બધા થી હરિભદ્રસુરિ મહાગજ જેવા સમય પુરો જ માસાહારનો અર્થ સ્વીકારી છે ત્યાં તમે કોણ જે કે એ અર્થ જ મૂળમાં સાચો હોય તો એની જૈન સંસ્કૃતિ પર બૂટી અસર નિર્માણ થાય સંસ્કૃતિ જ તૂટી પડે એ પણ અમારી દરખા બહાર નથી પણ વસ્તુસ્થિતિ એ છે કે આ મૂલ્યસાડો જાતેની

સગવ તેવો જ નથી જેથી એમા માયુ મારા જેવુ નથી સાપના દરમા દાથ ધાવવા જેવીએ વાત છે એથી કહેવુ પડે છે કે શુ એ પૂર્વાચાર્યોથી પણ તમે વડુ ડાલા છે ?

ઉ ૧૯ આપણે તો કશુ જ નથી બાકી એ પૂર્વાચાર્યો સમર્થ હતા જાની હતા અને ખૂબ જાણા હતા એ સાચુ પણ માગે મહારીઝ એમનાથી પણ અનેખજો ડાલો હનો જાની હતો સર્વશ હનો અને શક્તોનો પ્રાના પણ હતો એથી આપણે મરાવીસુ માનવુ કે પૂર્વા ચાર્યોનુ ? આમ છતા કહેવુ પડે કે આ હરિભદ્રસુરિષ્ઠ મારાજનો પ્રાસનાયઃ અથઃ સામે દોના આ નથી જૈન સન્મૃતિ પર ધૂરી અમર થઈ કે નથી જૈન સન્મૃતિ વૂગી પડી એથી સિદ્ધ થાય છે કે વન્મુના અોક પાસાએને જોવા જેટલી કેવલ દટિ એ ધગવતા ન દોઈ એમનુ મતલબ કાઠય સાચુ હોય તો પણ આ દટિ એ એમગી અને અદુર્ણ જ રહ્યુ હોય મા તો એમના કહેવાનો બાવાથઃ આપણે તાગી ન શકયા દોઈએ પણ વન્મુમ્થિતિ જુગી છે

મૂળ વાત એ છે કે આવાર્થોએ એવા પાઠોનો અથઃ વનમ્પનિ કોઈ છે જ્યારે કેટનાક આચાર્યોએ મામપરઃ કર્યા છે તો આમ બે અર્થો થવાનુ મગ્ન શુ ? એથી તો સતેજે સાશઃતા પે। થાન કે પગી કયો અથઃ સાચો હશે ? આનો બે ંધકે અરી હરિભદ્રસુરિ મહારાજની ગીગમાથી પ્રાપ્ત થાય છે અને એ મારા નિમધેના મતલબ સાથે પૂરેપૂરે મેળ ખાય છે એમ મને લાગે છે આ કારણે એમની જ દીમ જોઈએ એઓગ્રી લખે છે કે

‘વદુ મદ્વિય પોમ્ગલ લણિમિસ વા વદુ કટય

મચ્છિય તિદુય નિઝ રચ્છુલ્લઢ વા સિવર્કિ

(દશ વૈ અ પ ગા ૭૫)

ગીઝ વિંચ—વદુ મદ્વિય તિસુન વદ્ધસિય પુલ્લઢ માસમ્ અનિમેષ વા વદુ કષ્ટક્મ્, અથ કિલ—કાલાલપેક્ષયા મ્મહણે

પ્રતિવેધ અયે ત્વમિદયતિ વનસ્પત્યધિકારાત્ તથા વિષ જગમિષાને
એતે इति ।

અર્થે બહુ હા મનાયુ માસ, બહુ કાટાવાળી માછલી તેમજ
અગધિયા ટિમ્બ કળા, ખીની સોડીના કમ્પા સા મવિ વડાનુ ફળ
વગેરે જેમા ખાનાયુ થોડુ અને ફેફડી દેવાનુ ઘણુ—એ વસ્તુઓ
મારે કે પે નહી એમ કહીને મુનિ તે ન ને આ પાડો. અર્થ આપણે
વિચારી ગયા છીએ છતાં ફરી એની સ્મૃતિ તાજી કરીએ તો જે
માસમાથી હાડમ અને ફળફળાદિમાથી હળિયા, જાવયા ફૂવારપે ઘણો
ભાગ ફેફડી દેવો પડે છે એ બોમા સરખુ જ પાપ છે એવો અર્થ
પડીને કદર છે તો પછી જે મામમા હાડમ જ ન હોય એવા માસ
કરતા જેમાથી થોડુ ઘણુ ફેફડી ને પડે છે એવા ફળ-ફળાદિમા ઘણુ
પાપ રહેતુ છે એવો અર્થ જ નીકળે જે કંઈનો નિશ્ચિન છે ? સુસ્ત
માસાહારીઓ પણ એવો અર્થ ન સ્વીકારી શકે, એ ખાસ ધ્યાનમા
લેવા જેવી વાત છે

જે કે મૂળમા તો આ પાડીને અર્થ વનસ્પતિ જ હતો પણ
અનિમેય શબ્દને આધારે—માછના જેવા આમગી વનસ્પતિ અર્થે
દેવા છતાં—માછનાનો અર્થ લઈ સાથે એનો મેળ બેસાડવા પોત્તળ
(પુનઃ)નો અર્થ પણ માસ કરવામા આ થો હતો ને એવા અર્થનો
આધાર લઈ એ કાળના લાનયુ મુનિઓએ પોતાના આચાર માટે
સમર્થન મેળવ્યુ હતુ બાકી પોત્તળ નો અર્થ આપે જેવા માન્ય
સંસ્કૃત કોશોમા પણ માસ નથી કરવામા આવ્યો આમ છતાં
એમના મતનુસાર અર્થ પાછળથી એ રાગમાથી મુનિઓ મુક્ત થતા
છતાં પણ અર્થ તરીકે તો ચાલતો જ રહેતો કારણ કે એક અર્થ
વળેતો મૂક્યા પછી—વહેતો મૂન્દાસઓથી પણ પાટો વાળી રામતો
નથી અને પછી તો કેશકારાને પણ એને સ્થાન દેવું પડે છે ને એ
રીને એ પ્રમાણુમૂત બી નામ છે જે એ કાળનો ઇતિહાસ બાલવા
પૂરતો મહત્વનો છે સેથે એ પણ ફરી જણાવવું જરૂરી લાગે છે કે

અનિમગ્નો અર્થે ચાલુમ્બના અર્થશાસ્ત્રમા માઠના આકારનુ વનસ્પતિ-
જન્ય ખાદ્ય કરો છે

આમ એક વાર શરૂ થયેનો અને પરપગએ વહેતો નવો અર્થ
સરિશ્ચ મહાગરજે આપ્યો છે એમ છતાં પોતાના જ અર્થની આગ્રહ
ન ગણના એમણે અન્ય આચાર્યોના મન-મની પણ નોંધ લીધી છે
કે અન્ય આચાર્યો એનો વનસ્પતિ અર્થ ને છે ને એની દનીડા
પણ જણાવે છે કે ‘જ્યાં ફળનો અધિભર ચાને છે ત્યાં વનમા માસ-
મંડી કેવી રીતે ટપકી પડે તો હવે ? માઠ એ શબ્દનો અર્થ વનસ્પતિ-
પરક જ કરવો જોઈએ’ આમ અન્ય આચાર્યોની નોંધ લઈને એમણે
સંશોધનનો માગ મોઝો રાખ્યો છે કારણ કે એમણે પોતાના અર્થની
આગ્રહ જ નથી રાખ્યો તેમ જ માસ માઠ પણ સ્પષ્ટ રીતે જણાવ્યું
છે કે કાગળપેસવામહુજી તુ પ્રતિવેષ અમુક કાગળી અપેક્ષાએ તો
એ પત્ર લેનાનો પ્રતિનિધ છે જો કે કયા માત્રા પ્રતિનિધ છે એની
સ્પષ્ટતા એમણે નથી કરી પણ અન્ય પ્રશ્નો પરથી કે પી સમય છે
કે (૧) સતુમા-વધા-સતુ (૨) જિંદગીમા-સુવાગમ્યા (૩) શારીરિક
પરિસ્થિતિમા-તદુરમ્ની અને (૪) દેશની પરિસ્થિતિમા સુમંગ આ-
ચાર અવસ્થાઓમા માસ લેનાનો પ્રતિનિધ છે એટલે કે એ સિરાયની
પરિસ્થિતિઓમા અર્થોત્ સિયાગા-ડનાગામા વૃદ્ધાવસ્થા મા બાલ્યા-
વસ્થામા શારીરિક નિર્ગળતા મા મિત્રારીમા તેમ જ દુઃખગના
સમયમા ખીજે કોઈ ઉપાય ન હોય તો એ લઈ શકાય છે

લઈ સમય છે એટલે કે ઇત્સર્ગ માત્ર તરીકે લેવાની એ છૂટ
નથી પણ અપવાદ તરીકે જ ખાસ વિશેષ પરિસ્થિતિમા જ એ
લઈ સમય

જૈન ધર્મ એ સુદૃઢ અદિસાનો ધર્મ હોઈ જોમા ધોર દિસા
છે એવા માસ માટે તો સ્થાન હોઈ જ ન શકે એટલે એ દેવળ
અપવાદ દેશની જ વાત છે જે એમણે સ્પષ્ટતાથી જણાવ્યું છે
આથી એમનું કથન મારા નિમિષને અનુરૂપ મતન્ય પૂરું પાડે છે

મોટા ભાગના આચાર્યોએ વનસ્પતિ અર્થ ક્યો છે, ઠેકાકે માંસપરક અર્થ ક્યો છે પણ સૂરીજી મનારાજે માંસપરક અર્થ આપતા છતાં અપરાધ દશાની વાત કરી આ સમસ્યા ઉકેલવામાં બહુ ઉપયોગી વસ્તુ પૂરી પાડી છે તેની જ રીતે ભક્ષાદુશ્ચામીએ પણ પાળા જોઈ શકા પ્રમાણે 'તરુણ દોરા છતાં રોજને કાળે કે નિર્જળતાને કારણે જરૂર હોય તો જ અપરાધ દશામાં એણે એ વસ્તુઓ (માંસ-મઘાદિ નવ રિમર્ડઓ) વાપરવી જાણી નહીં,' આમ કહીને ૨૫૪ પ્રમાણુ પુરૂ પાડ્યું છે આ કારણે સિદ્ધ થાય છે કે સાત્ત્વમા જે કાર્મ આચાર્ય પામે છે એ દેવળ દૂમેનાઓના માટે અપરાધ પાઠો હોઈ ઉદાર પાઠો છે, નહિ કે ઉત્સર્ગના

હતિહાસના અઢોડા છૂટી જનાથી જે જે મળાપુરુષોના ગણદો જ આજ મુઘી આપણને મૂકનાતા હતા એ શબ્દો એ જ આ સમસ્યા તો હલ કરવામાં આજે ખૂબ ઉપયોગી લા। ભજવ્યો છે એથી માનવ પડે છે કે કાળદેવતાના સાત્ત્વજન્યમા સમય પરિચય થાય છે ત્યારે જ કૃષ્ણ મિદ્ધિ આપીને ઊભી રહે છે

આ પ્રમાણુ પૂરું કરતા પહેલાં આપણે અપરાધોના પ્રભારો પગલું પગલું વર્તે અપરાધ મોટે ભાગે ૬ પ્રકારના છે

(૧) વૈશ્વામિષ્ઠ અપરાધ મુનિને પૂરનો ભોગરિનાસરો અજ્ઞાસ આગેક ન ડોનાની મુકે, એવી જગૃતિથી પરચખ્ખલા લઈ આયજિન ઉપનાસાદિ દીર્ઘ વનો અતુરપણે એ ક્યાં કરે છે પણ નહિનામે પત્રી એને આરામની જરૂર લાગે તો એ થોડો વખત છૂટું મોટું રાખે એ વૈશ્વામિક અપરાધ છે એથી વનખચ નથી શરો તેમ જ એ પતનનો માર્ગ પણ નથી પણ ફરી ચડવા માટે થોડો સમય આરામ લઈ એ ની સક્રિય મેળવવા માગે છે એટલું જ

(૨) ઔપધારિક અપરાધ પૂરના ભોગ અજ્ઞાસને કારણે

કેઈ મનિ લપસી પડે મુનિવેશ તણ મુસય થમ જોડે. જુદી
 જાગ્યોઈ મદાવત પાગવાની લાવનાથી ધર્મ માર્ગ નહ વચસ
 કચ્છે તો એને ધીરે ધીરે ચાલા માટે નિયિએ રતુ થા કિલ્લે-રી
 મર્થો । વમાગતુ જાગ્યસવન પાગવાનુ મન મજાનુ મુરે એ
 મદાયથ મનાવનનો અપવાદ છ તેડી જ રીતે મનુષ્યો કલ્પેશ
 અને એમા ફસાવેતાઓને ધીરે ધીરે એમાથી છૂટી જઈ મો પ્રભુને
 પ્રસંગે અમુક મર્થો । મુન્વાભા આરે એ જાલુ કોઈ અપવાદ ના
 શરૂ પો છ

(૩) ઔત્તમર્ગિક અપવાદ આજુમેડુ ની કલ્પના
 ચોધની થઈ ચોનપદા પર કહેરા આલો જે નરે કુમરનુ રા
 પામ્યા તાઈ ઔત્તમર્ગિક અપવા મજાવ.

(૪) આશ્રિત અપવાદ મમ્મત્તન દાખલે જે નરમ
 રાખી સદ અમુક આદેશ આપે તે સુ કલ્પના જે સારિ
 અપવાદ , જમ કે એ સમર મુશ્કલ વા એ ન જાતની
 આપેની આશા

કોઈને એવો અપમા ન મળી શકે કાગળ કે આગે આપણે ભદ્ર બાહુમ્યામીની નવી પામ્ય જેમને ૬ મહાવિગર્હઓનો મપૂજ્યગણે નિરોધ કરમાયો છે એ પછીના પૂર્વાચારો પી આજ્ઞા નીચે છીએ એક વાત એ પમ્ય છે કે આગે એની સાવનામાં રિયર થયા વિના અમણ સધમા પ્રવેશ ન થઈ શકેનો નથી બાકી ભગ કર કુ'કાગને કારણે એ મુગની પરિમિતિ ન જુદી હતી અને એટલે ન અપવાને સ્થાન આપવું પશું હતું

*

જોઈ ગયા કે પ્રથમના વેશધારી એવા સધક મુનિઓના ભય બનિ નથી તે એ મોગી કાળ ભરી પણ ખરી આપણને એથી ગોસ્વ પ્રાપ્ત થયુ સાથે કર્તવ્ય બળાન્યાનો આત્મસંતોષ પણ થયો

પણ એમ છતાં એનું ખરું કે નથી એથી સધની પ્રતિષ્ઠા વધી કે નથી કોઈએ એની ખાસ મોઢ લીધી અધૂરામાં પડે પડિનેએ બેનગ પગ પરા પર જ પ્રસારો કરા માથા આ મરણે આપણે પોતે જ મારોના દોઈ આપણ કહેનું એમને ગળ ઉતારી શક્યા નથી એ સાચુ છે પણ એ આપણો દુભામ્ય મગ હતો શાસ્ત્ર ભારામાં વાન મરીએ તો ભગ્નમાને કાગળે એ આપણો પીઝાકાગ હતો, અપયશકાગ હતો

પાત્ર આમ છતાં બહરની નિશુદ્ધિનુ બગ એટલું તીવ્ર હતું કે એણે પોતાનું ખમીર ન ખોના અદ્વનુ સત્ત્વ પ્રકાશિત જ કરે શાખ્યુ , જે આપણા માટે આશાજનક રેરક મળે છે ધસમસતા પાણીનો પ્રવાહ મોગ મોગ મ્હોને પણ મૂળભાથી ઉચનાવી ફેલી દે છે પણ માસને એ ઉખારી શકતો નથી કારણકે જાન પ્રમગ દેખાવા છતાં એની શક્તિ રથૂન સક્તિ છે ન્યાર ધાસ નિમગ દેખાવા છતાં સદ્ભવક્રિયા ધરાવે છે, ને એટલે જ એ દમી શકે છે આમ જૈન ધર્મની અદ્વિસા ગતિ માસની જેમ સદ્ભ મકિત દોઈ એના ઉપરથી ગમે તેની આનીઓ પસાર થવા છતાં એની સાધના સધમની-ઉખમ્બુખી પ્રવાણની દોઈ એની નિશુદ્ધિ ઝળહળતી જ રહી છે

આથી જો જૈન ધર્મની આંતરિંગ શક્તિઓ અને એની સાધના પાળાનુ નદસ્ય સમજાયુ હોત નો પતિતો આ પ્રશ્ન દુનિ જ રીતે વિચારી શક્યા હોત પણ આપણે હવે એ જૂની ચર્ચાઓ-પ્રતિચર્ચાઓ જગા ના નથી ધમ્મતા તેમ જ આપણા અને તેમના દષ્ટિમિદુષ્ટા અતર સાધી ન શકાય એવો મોગો ખાસ જો પણ નથી, કારણકે આપણી દષ્ટિએ હસારેના સાધકો સાચા અર્થમાં મુનિઓ નહોતા ન્યારે વેશને કારણે એમની દષ્ટિએ એ સાધકો મુનિઓ હતા

એમની મામે આપણે કોઈ મોટો અને અમલ વાગે હોય તો તે આ કાળે નથી પણ ભગવાન મહાવીર પ્રત્યે કરેના માનસાત્તના આરોપ અંગે છે મે ભગવાન મહાવીર અને માસાત્ત મા ૩૪ સ્ત્રીનો વિચાર્યો માટે મૂંઝી છે એથી પૂરતપર મન ધોને ધ્યાનમાં લઈ કેવળ ૩૦ કરેના અર્થને ચીપળી ન ગંના ફગી તે પા આ અંગે વિચારણા કરે એવું આપણું ઇચ્છીએ છીએ

મિત્ર મેરો જેવી કોઈ અમિત્રે નખી નાખ્યું હોય કે મદાત્તમાં મોરીછ હાથ પીના પણ આપણે જે ગીને ગાંધીજીને ઓગળીએ છીએ-જાળીએ છીએ એથી સ્વપ્નામાં પણ એવી અનદા કે શમ માખન આપણું સ્વાકુન કરમ્નું નથી તેમ જે પુરો મનથી વચનથી મયાથો જ નહીં પણ કઠવા-કરાવવા-અનુમોદના ઉત્તરના કે તે જુ માપવા સુનીની પણ દિમાનો ૮ મર મરી સુદમ અદિયા જમ્ન પાનન ક્યું છે અને જમનને પણ એવો આચાર શી મયો પુરુષ ભગવાન મહાવીર સાથે મામાદાત્તી વાન થઈ જ કેમ મુદે જ સુ થન આ મી પણ આવી વાન જનની સમજી શકે છે

એથી કાંતુ પડે છે કે જે પતિએ ધનીશર પાડિને અને શત્રુના મૂલમાં મૂંઝી Common Sense સમજાવે પણ આ પ્રમ વિચાર્યો નાન તો વ એ આવી જૂન ન કડી એ વિદ્વાન પતિને આપણે શું કની શકીએ? વિવાહ કે તર્જવા થી એ જનદી પરાજય સ્વીકારી જ વધારે પડુ છે પણ જ્યારે એ પોતે જ દેવાની સુ વિચારશે ત્યારે જ તેઓ સત્ય વાન સમજી શકે વિશ્વાસ હ કે માગદેવનાના સામ્રાજ્યમાં સચ્ચે પ્રગથ્યા વિના ગદવાનો જ નથી. પણ એ મુદે ત્યાં મુઠી આપણે ધીરજ સખતી પાડે

પણ કાગ હવે પાખા આનો છે એવું જ

પણુ સ હિ ના દિવસા મના હવે આપણા મામા વિમોચાલા ગયા છે દુહાન્ય યોગ દવે પૂરો થાય છે જે 'કામવેતા' ગર્ભ માન સુધી પ્રતિકૂળ હતો તે હવે આજે આપણને અનુભવ બની સાથ આપણા તત્ત્વ બ થો છે જે એમ ન દોત તો ૨૦૦૦ વર્ષથી મહાન સમસ્યારૂપ બનેતો આ પ્રશ્ન આટલી સરળતાથી અને તે પણ ખાસ પ્રમાણ પ્રયત્ન વિના સકળતાના દ્વાર સુધી ન પહોંચી શક્યો હોત

હવે ૩૦ વર્ષ સુધી આ પ્રશ્ન આપણને ખૂબ જ તગ ક્યાં હતા એ આ કુચ્છીજગો પણ ખૂબ ખેનાતા રહ્યા હતા અને આપણી મૂળબોનો પણ કોઈ પાર નહોતો, કાળુ કે આપણે ત્યાં મથન કાનમા હતા પ્રસવની પીડામા હતા પણ એથી હવે એને પરિણામે જ આજે આપણે માખણ ઊતારી રાખીએ

આથી દુ નિરાશ થયે ના—નિસ્તેજ—નિરીંપ બનેના સાધર્મી બહુઓને ભારપૂર્વક કહુ છું કે ઊંઠો જાગો અને તિ મનપૂર્વક—દા સંકલ્પ સાથે એક ાવો ના સમગ્ર વાતાવરણમા મૂળતો ફેરી દો, અને રિવાસ સખો કે પતી પત્રી ચાલી નિગમ પછી આશા અને પરાજય પછી વિજય નિશક આપ્યા જ કરે છે

જે જોવાની દૃષ્ટિ સાપડે તો ત્વષ્ટપણે જોઈ શકાય છે કે નવ મુલાની ઉના આપણને હવે તાજગી આપી જગાડી રહી છે અને આપણો અધમાર યુગ હવે પૂરો થાય છે આજ સુધી આપણે ખૂબ અનુ આપણિઓ જહારી નિરાશાઓ ભોગવી અને ઝઝાવાતો માથી પસાર થતા પણ હવે આપણા ભાગ્યને ભાન ઊગી રહ્યો છે એથી ખૂણે ખૂણેથી નિરાશાઓ—કાયગતઓને ખ ખેરી નાખી ઊઠો જાગો અને ભવ્ય જૂનમાથી પણ ગૌરવવર્તુ ભવિષ્ય ધ નાનો સંકલ્પ કરી બેઠા થાઓ

ગર્ભ દાન સુધી આપણને નાસ્તિક—પાખડી માની આપણા ધર્મ—રાસોને અવામા પાપ મનાતુ આજે દેશ કે પરદેશોમા જીન

साहित्यनी भागणी बर्त रही है और मुझे इसे समझने में
निर्भीय—गुनाम बनावना तो आपसे है और मैंने—मुझे पता
है कि पक्ष अहिंसा की शक्ति थी और मैंने इसे—मैंने जाना
हुनिमा 'अहिंसा' तो अभ्यास है और मैंने इसे—मैंने पता
आपसी दामि C. ज्वामा आती है और मैंने इसे—मैंने पता
जगतना ज्ञाता भाषाओं समझना है और मैंने इसे—मैंने पता
कई ओछा पैसा है—आजकल नहीं है—मैंने पता
इतिहास में अभिजातों की उन्नति है और मैंने इसे—मैंने पता
अहिंसा—त्याग—तप और सेवा है और मैंने इसे—मैंने पता
जगतना ज्ञाता धर्म ज्ञाना है

आधी युग दवे आपसी—मैंने पता
धर्म आपसोने ज्ञानना मुझे पता है और मैंने इसे—मैंने पता
नहीं है मुझे पता नहीं है और मैंने इसे—मैंने पता
और भी इसे विद्याने आता है और मैंने इसे—मैंने पता
आरोपों भ्रमानी को ही दिखाना है और मैंने इसे—मैंने पता
हमारी बुद्धि है और मैंने इसे—मैंने पता
हरवाने आता है और मैंने इसे—मैंने पता
मैंने आपसे उदाहरण (Supernatural Complex) की रेखा
जानी जाती है और मैंने इसे—मैंने पता
शांति ज्ञानी रही है और मैंने इसे—मैंने पता
पक्ष, और शासनगोष्ठी अभिजात है और मैंने इसे—मैंने पता
पक्ष

जैक वान और मी कर्ण—मैंने पता
—महोत्सवादि कार्यक्रम का हनु रंज है और मैंने इसे—मैंने पता
चतना का ज्ञानके ज्ञे है—मैंने पता
है परंतु जब धर्म उर्ध्व ही है और मैंने इसे—मैंने पता
हक जाती है—विकास स्थिति है और मैंने इसे—मैंने पता

હમ તો ધર્મ' કા તારે વિદ્ મે પ્રચાર કરના હૈ ઔર इसके लिये साहित्यका प्रचार भी नये ढंगसे करना है और तूत हुये समाजको भी रचता करना है—सास्त बनाना है और सब ही धर्ममे एक गया सब-मया मोक्ष प्रणयेगा । बाकी सिर्फ पूजा—महोत्सवों से न कोई धर्म निवृत्ता है—न उसका प्रभाव पैगना है ।

અતિમ યિજ્ઞય પંત્રી આશા

અસલિય જા ધર્મ ની પ્રમાવના કરના હતા, મગશન મહાવીર કે બમર સદેશ ના જગ પ્રચારિત્ત કરના હતા તો હમ જાન થનાના હાગા કાશિ થનાની હાગી ચારિત્ર થનાના હાગા ઔર સવન્થકો મી થનાના હોગા । ઔર તબ હા મય જામ કાચરતા ઔર રાપુમાથ વેગા—મેમાજમે પૈલાં હુમ કમજારિયો નજ હાગી ઔર તબ હી હમાથ પ્રમાથ થડના રહના ।

જાન તો સિષ્ દિન કી ચહા માવના હૈ પરંતુ જય ચહા મારના એક દિન મારના થનગી તબ છાય હુદ અધાર યાદલ હુદકર નવી રોગનાં હમ ડગ્ગવલ થનાવગા ઔર તબ હા હમાથ યિજ્ઞય પ્રસ્થાન વિરમ શુરુ હાગા ઔર મહાવીરક જાનનકી ધર્મવેળાકા એક દિન સમગ્ર વિશ્વ મ જુદાને જગ જાયગી ।

આથી ફરીને > ને જાણપૂર્વક ૧૫ મારા સાનની બધુઓના મનમાં એ ઉસારવા માણુ છું કે અતિ સાની દૃષ્ટિએ થોડું જ પામે આપના જતા આપને આપણી વાત પાંતોને મને ઉતારી શ નહોતા તે માટે કારણ એ તુ કે એ તે ।

જે એનાથી મેં પછા માનીન કાળમા

૧૦

જિજ્ઞો નહોતો ત્યારે માસ અને

ભાસમાથી જ એ જિનરી આતી હતી

મજા જોકે આ બાદ વનસ્પતિ અને મ

મૂનવવા શરૂતોને હવે એક મા બીજા

શરૂ થઈ ગઈ હતી પણ આગમોની

ચિતા કે પરવા રાખવાની પણ હવે કશી જ જરૂર નથી બાકી આપણે પોને જ આ બધી મૂઝવણોમાથી મુક્ત બની હવે જે નિર્ભયતા, નીકરતા અને નિશ્ચક્તા પ્રાપ્ત કરી હજાર બની રજા છીએ એ જ આપણો એક મહાન વિજય છે

એથી છેલ્લે આશા રાખુ છું કે મેં પ્રગટ કરેલો આ ગૂં સમસ્યાનો બેઠક સલાતથી હોય અને તે માન્ય થવા યોગ્ય હોય તો એ ખાસ જરૂર લાગે છે કે આ સમસ્યાનો બેઠક સતત બિન બિન ભાવાઓમા પ્રચારિત થવો જોઈએ અને તો જ કરવામા આવેલા આક્ષેપો કેવા ખોટા 'તા-વિભાગે' દોરનારા હતા સાથે જૈન ધર્મની કયાળુ ભાવના કેવી ઉદાત્ત અને ભવ્ય હતી-એ પણ જગત ભણી શકશે

તા ૧-૧-૬૬

ગજેન્દ્રગૃહ લાજર

માડવ (જિ અમદાવાદ)

શાહ સતિનાથ મહાભાઈ

- (૮) સોળ આશ્વસતીઓ : આશ્વસનની અશ્વ નારીઓના ત્યાગ—મનિ નની ૧૬ પ્રેરણા થી સત્ત ધનનાઓ—પાના આગરે ૧૦૦—૧૦૫
- (૯) બાળકોની મસ્કાન કથાઓ : માગ ૪૨ નાના શિક્ષક તરીકેના જીવન રમ્યાન—વિદ્યાર્થીઓ ૫ જીવનમાં બનેલી સત્ય ધનનાઓને ગૃહથી દયાઓ—આગરે પાના ૭૫
- (૧૦) બાળકોની ધનન કથાઓ : ઉપર મુજબ જ વીજેલી સત્ય ધનનાઓ આગરે પાના ૭૫
- (૧૧) ભગવાન મહાવીરના ઉપદેશ નવનો : આગના યુગને અગ્રુપ—આગની અમર્યાઓ દન કર તેના—અમવાનના મોનિક વિચારો નમ્મ કમ્મ ઉપદેશ વચોનો સમ્ર —પાના ૨૫
- (૧૨) ભગવાન મહાવીરની ઉપદેશ ધારા પુતા તત્ત્વજ્ઞાન નિ ૫ શિક્ષક અધ્યામા ૨૭ વેળામાં પ્રથમ પુસ્તકાર પ્રાપ્ત નિમધ—આ ૧૨ પાના ૨૦ (જે તત્ત્વજ્ઞાન વિદ્યાર્થીક નુના નજીકમાં પ્રસિદ્ધ કરો)
- (૧૩) જૈન ધર્મની જોડન ગાથાઓ : આગ મુધી રહેલી કેટલીક અનગદ યાઓ પાના ૧૨૦ થી ૧૨૦
- (૧૪) જૈનધર્મની અવિદાન કથાઓ : આ વતની દયાઓ આગ સુની વ માર્ધ જ નથી પાના ૧૨૦ થી ૧૩૦
- (૧૫) જૈનધર્મની કાલિકથાઓ : જૈન અગ્ર ત્રે પકવેના કાલિકારી ગોની અદ્દમન દદાનીઓ પાના ૧૨૦ થી ૧૩૦
- (૧૬) ભગવાન મહાવીર અને તેમના અતેનાઓ : ભગવાનના સગવ ચરિતને કથાઓ દ્વારા ગૂંથી લેવામાં આવેલુ છે પાના ૧૨૦ થી ૧૨૦
- આ પુસ્તક—મસોવિચ્છ જૈન અધ્યામા—ભાવનગર તરફથી

પ્રસિદ્ધ કવિ જાણીતા માહિત્યકાર ડી જયભિષ્મજીએ
રાખી વીધુ છે

(૧૭) બાપ મહાતીર કાડ ૪૫; દિદી મવો સાથે ગુજરાતીમાં—
ભગવાનના બાપજીવનની ૪૪ કથાઓ ભગવાનના
ઉત્તરાવર જીવન વિગતને અનુરૂપ ધનાઓથી ગૂંથી
તેવામાં આવી છે આ દોઢ સાઝીય ચારિત્ર નથી પણ
એ ભગવાની દૃષ્ટિએ લખારે ભગવાનના ૨૦ વર્ષ
સુધીનું જ ચરિત્ર છે પાના ૨૨૫ થી ૨૫

(૧૮) જૈનધર્મ અને આશાહા પંદિહા નો દિદી અનુવા
(૧૯) જૈનધર્મ અને મધ ૩૫ થી ૩૭૫ પાનાનો આ મધ
મારા અધ્યનના નિવાડ પ છે ભગવાનનું જીવન જૈન
તત્ત્વજ્ઞાન—જૈન ધર્મના મોરિં મિહિતિ પર લખાયેલા
૪૪ પ્રગ્ગે જૈન ધર્મનો દતિ હસ આચારવિચાર
માન્યતાઓ મરિ ઉપાગ્રહ મરિ દિગ્ગમો સામાજિક
વનમાન પરિમિથિનિનો ખ્યાન ઉપગત જગતમાં આવતા
૪૦ જેટલા ધર્મો તથા મહાન વિતરેતા વિચારાની ૨૫
રખા સાધ અને વિવિધ તથા માનિતિઓથી બપુર
આ એ જ મધ મેક સામાન્ય જૈન વાંચી જૈન
ધર્મ—મમાજ તથા આચારવિચારો વિરે પૂર્ણ ખ્યાન
મેગની શમ્સે ઉપાન એ જીવનાત્મક દૃષ્ટિથી લખાયેનો
દોઢ પાશ્વપુસ્તક તરીકે પણ એ આવી સકે તેમ છે

તા ૬

જેમ જેમ આર્થિક અનુકૂળતાઓ સાપ તી જરો વા કોઈ
સાન્તિ મરથા સદાય કરશે તેમ તેમ એ પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ
કરાની આશા રાખુ છુ સાથે ભગવાન મહાતીરની
વાતકે મધાઓ તથા સત્યનારાયણની કથાની જેમ 'મગન
કથા' પણ લખવા દિધું છુ પણ એ સયોગે—સત્ય
અને શારીરિક સ્વાસ્થ્ય પર આધારિત છે

